

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz utca nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

mânia și străinătate pe
an 40 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Christos a înviat!

De Ion Agârbiceanu.

Să tacă azi în mine orice patimă, ca să pot vedea pe Mântuitorul înviind din mormânt, ca un învingător, în toată strălucirea Lui dumnezească.

În mine e un grăunte de adevăr, unul de bine și un grăunte al frumosului. Ar trebui ca vecinic acestea trei grăunțe să rodească, roada lor singură să strălucească în cursul vieții mele. Dar bietul meu suflet e năpădit de sămânța spinelui și-a polomidei, a scaiului și-a urziceii, și roada curată, roada de aur a celor trei grăunțe, rareori poate eși la suprafață, rareori poate străluci în soarele de primăvară. Buruiana e mai trainică, e mai sălbatică, gerul vieții n-o înghiață, lupta vieții nu o arde. Pe când floarea ce răsare din cele trei sămânțe, e floarea nobilă, floare delicată, e floarea sufletului omenesc, și vai, rar poate răsbate prin tufe urzicilor și-a spinilor. — acest fruct îmbelșugat al patimilor omenesti.

Bat greu și necurmat în bietul meu suflet, în scurgerea unei vieți de om, valurile mari și furioase, fatal legate de-o nemernică mână de pământ.

Ci azi, în sfântă zi a Învierii, îmi adun suprema forță și poruncesc acestor triste vegetații să se usuce, să rămână în mine numai adevărul, binele și frumosul, ca simerit să pot privi în fața Biruitorului morții. Știu că altfel nu mă pot apropia de El: nu-L pot înțelege, nu-L pot urma nu mă pot închina Lui. Și simt, mai departe, că într-o singură zi pe an cel puțin, am mare nevoie să mă pot apropia de acel soare, care strălucește de unsprezece veacuri în viața omenimei, luminând mințile, încălzind și curățând sufletele, îndemnând necurmat la muncă pentru biruința binelui, a adevărului și a frumosului, dând nesfârșită iertare celor ce cad, vestejiți de umbra buruienilor, a inveninatelor patimi omenesti.

Îl văd deci pe Christos biruitor, în drumul lui de mântuire. Nu mai e blândul proloc din Nazaret, care cutreeră țara, suferind ocările, răbdând răutățile perfide ale oamenilor. Nu se mai oprește răzămându-se frânt de osteneală de blana fântânii lui Iacob, nu mai doarme după nopți de neodihnă în mica barcă de pescari, nu mai asudă sudori de sânge în grădina Getsimanilor. Îl văd azi plin, nu de umilintă, ci de strălucire dumnezească. Și cere să pătrund, să înțeleg, acest nou chip al lui Christos. Și înțelegerea ce mi-se coboară în sufletul cutremurat de taină, mă zgudue și mă înalță: biruința din urmă, cea decisivă, vecinic va fi a părții celei bune din om. Trebuie să luptăm viața întreagă ca să răsară floarea dreptății, a binelui și a frumosului. Ne vor năpădi de toate părțile

buruienile, dar să nu ne temem: numai aurul și diamantul e făcut să aibă străluciri vecinice. Acestea patimi ce ne tiranizează o viață întreagă le-a înțeles Isus sub cuvântul „lume”, când a zis: „Nu vă temeți, eu am învins lumea”.

Da, a învins-o. A învins nepăsarea cu care a fost primit de popor, a trecut zîmbind cu durere peste batjocurile ce i-se aruncau, a biruit pisma și fățarnicia cărturarilor, nu i-a păsat de vânzarea lui Iuda, a călcat peste capetele monștrilor Ana și Caiafa, l-a biruit pe Pilat și pe Petru, — încrederea oarbă în puterile omenesti, și s'a înălțat pe cruce numai ca să poată eși biruitor din mormânt.

Și sufletul meu pricepe mai departe: pe luptător oamenii nu-l prea iau în seamă, dar pe biruitor trebuie să-l iee. Și chipul lui strălucitor dela înviere par'că privește cu durere asupra omenimii, ca și când ne-ar mostra și ca și când ne-ar zice: Vouă vă trebuie mereu semne pe cari să le puteți pipăi. Dar cereți să pricepeți și lupta pentru adevăr, nu numai biruința adevărului.

Învățăturile sale și-le-a vestit înainte de înviere. Din ele n'a mai schimbat o iotă. Și totuși omenimea avea nevoie de biruința Lui, ca învățătura Lui să rămână vecinică. Christos a adus aceasta jertfă, bine știind cât suntem de slabi și copleșiți de patimi, știind că fără această probă n'am fi crezut nici odată în triumful fetei celei frumoase a sufletului omenesc.

Dar deși chipul Lui e azi de biruință, învățătura Lui o văd tot așa de blândă ca și înainte de înviere, povăța Lui tot așa de prietenoasă și ertarea Lui tot așa de nemărginită.

În fața acestei unice pilde în toată istoria lumii, se cutremură sufletul omenesc și azi și de câte ori se prănuiește învierea.

După cum într'un om așa într'un întreg popor zace ascuns grăunțele adevărului, a binelui și a frumosului. Ca un picur de aur nu vrea să se stingă acest grăunte, ci deși-l împrejmuiesc pietrele necioplite și sgura și năsipul, poate chiar gunoiul, viază mereu, și în restimpuri prielnice își aruncă, poate într-o fulgerare numai, strălucirile.

Praznicul învierii ne învață, că acestea străluciri sunt singurile adevărate, singurile biruitoare, ori cât ne-am împiedeca în viață de pietrele necioplite, ce ne astupă comoara. Ne învață că pentru acestea străluciri trebuie să luptăm mereu, trecând cu vederea licărirea ușoară ce-o pot da unele lespezi, fără de preț.

Dacă într'un suflet omenesc pe lângă sămânța cea bună au rădăcină atâtea bu-

ruieni, atunci să nu ne mirăm că în viața unui neam vom da de acestea viguroase vegetații. Dăm astăzi, vom da totdeauna, până când vom exista ca popor. Nu putem noi forma o excepție între popoare. După cum un om ca să poată înainta cu un pas în desăvârșirea lui morală, trebuie numai decât să fie vecinic cu ochii în patru asupra patimilor ce-i turbură echilibrul sufletesc, trebuie să lupte mereu, astfel și un popor ca să-și poată urma cât de cât drumul înainte în realizarea programului său — a adevărului pentru care luptă, trebuie neapărat să-și cunoască pe lângă părțile bune și pe cele slabe, ca lupta lui să fie reală.

Și astfel după cum la un om, așa și la un popor, urmează cu necesitate lupta împotriva piedecilor ce se pun în calea desăvârșirii, ori și numai a biruinței. Lupta aceasta, ori cât de ideală să fie, nu poate fi o luptă lină. Vrei să te desbari, de pildă numai de o patimă ce-ți mistuie sănătatea și câte răni nu trebuie să primești, căci patima s'a împlântat în tine cu ghiare multe și când o smulgi — sfășie. Se începe lupta împotriva unor anomalii sociale? Aici se vor scormoni și mai multe dureri, se vor trezi și mai multe revolte. Și forte ușor se va putea întâmpla, ca lupta aceia ideală să degenereze în personalități, căci doar oameni sunt cei ce-și aruncă săgeți, și ce om va putea să spună că într'nsul nu este patimă? În chipul acesta foarte ușor se întunecă ținta unei lupte, cel puțin pe un restimp, și oamenii pot să se reslățească. Lupta adevărată se dă pentru biruința unui adevăr, iar cu ochii patimei, nu poți vedea adevărul.

Să cercăm azi, în ziua învierii să tacă în noi ori ce patimă, ca să putem vedea adevărul care strălucește de-apururi înaintea poporului nostru, și pentru care luptă de veacuri. Nu-l spun eu, căci îl simțim cu toții. Nu-i convingerea, nu-i programul unui om, ci a unui întreg popor de mucenici. Razele lui ne luminează de departe încă, dar lumina lui e frumoasă și sfântă. Credința în învingerea acestui adevăr tremură în sufletul poporului nostru. Șiși păzește aceasta credință ca pe o comoară.

Unul e adevărul pentru care se dă lupta în șirurile poporului românesc din Ardeal și Ungaria. Patimile sunt multe, dar patimile trebuie să piară, buruienile din suflete trebuie smulse. De tot nu se vor stărpi nici odată. Dar trebuie să le dăm în lături ca să nu se oprească raza ce vine dela adevărul luptelor noastre, care adevăr credem că va învinge. Christos a asigurat biruința pe seama tuturor adevărilor.

Vrem o credință.

De Octavian Goga.

O minunată seară de toamnă. Pe geamul deschis pătrundea freamătul pădurii de stejari și luna își țesea razele în muschiul păreților îmbătriniți. Din bolta aprinsă se desprindeau fulgi albi de lumină și cădeau poleind parcanele ferestrelor gotice. Platani din parc își mișcau frunza într'un zvon nedeslușit și umbra lor tremura pe ziduri, desenând parcă figuri fantastice dintr'o baladă dela nord. Cercul misterios al Scoției, această pânză de argint cu beteală de purpur, îmi trimitea jocuri de lumini și umbre necunoscute.

În biblioteca vastă a castelului, în mijlocul miilor de volume, cari tradau sbuciumul intelectual a vre-o cinci generații de cărturari, stam de povești cu distinsul meu amic d. Seton-Watson. În suflet mi-se lăsase ceva din liniștea calmă, din atmosfera de severitate neobișnuită a celei din tîi Dumineci petrecute în țara lui Macbeth. Vorba noastră părăsise alvia frământărilor zilnice și căuta să deie un înțeles misterelor din natură. Ne aminteam de frumusețea munților noștri, de orizontul lor senin, de creștetele lor luminoase și le asemănam cu frunțile încinse de veșnica negură a culmilor îndrăgite de Osian. Amfitrionul meu îmi vorbea de verile lor pline de lumină, de albastrul lacurilor scoțiene și-mi cetea cu glas evlavios imnul lui Shelley, cântarea ciocărliei. Fraza măiastră a nemuritorului curgea în undulările unui ritm, care leagănă și sbuciumă sufletul:

— *What thou art we know not;
What is most like thee?
From rainbow clouds there flow not
Drops so bright to see,
As from thy presence showers a rain of
[melody*]*

*) Cum ești tu, noi nu știm. — Ce-ți seamănă mai mult? Din norii unui curcubeu, nu curg picături atât de senine, ca ploaia de melodii a cântării Tale.

Deodată, de jos, din coridoarele boltite răsună gongul, semnalul cunoscut al caselor din Englitera. Prietenul meu lasă cartea din mână, se uită la ciasornic și se ridică zimbându-mi cu bunăvoință:

— Sînt nouă ciasuri. Iartă-mă, trebuie să te părăsesc. N'ai să te plictisești în tovarășia asta. Iacă și cărți din țara d-tale...

La privirea mea întrebătoare, el urmează surizând: — E un obicei de-al nostru.... Știi, țara noastră, țara obiceiurilor. Aici se respectă toate, câte ne-au rămas din bătrîni. Dacă cumva te-ar interesa, te rog, îmi faci o plăcere, deși la dreptul vorbind...

Firește, că m'am ridicat și eu. Am coborît scările împreună, am trecut prin coridoarele încăpătoare, pline de tabouri cari înfățișau istoria Scoției și am cămît-o la dreapta.

— Poștește în Sofragerie!

Deschidem. În refectoriul larg cu tavanul boltit, aștepta întreg personalul castelului. Erau toți acolo, începînd cu grădinarul, cu șoferul, cu fetele de casă, cari zimbeau sfioase sub boneta lor albă, — până la cel din urmă servitor. Să fi fost vre-o optsprezece. Când am intrat, s'a curmat vorba lor potolită și pe față le-a trecut o umbră de seriozitate... Mirat, m'am oprit în fața acestei adunări, neștiind la ce să mă aștept...

Stăpînul lor mi-a îmbiat un fotoliu și dînsul trecînd la mesita din colț, unde zimbea în marmură cunoscutul chip senin al lui Walter Scott, a luat o carte de pe poliță, a răsfoit în ea câteva clipe și așezându-se pe scaun a început să cetească...

N'am să uit niciodată tabloul, ce mi-a săpat în suflet seara acestei Dumineci de toamnă. Într'un salon luxurios cu covoare de Ispahan, cu arme orientale și cu blăni de leopard, pe păreți cu tablouri de Van Dyk, în acest sălaș, care vădea tot confortul unui mare prinos de civilizație și bogăție, era adunată o grămadă de muncitori săraci, de bieți oameni cu fața

aspră... Din cadre priveau seniorii de vremuri ai acestui castel, cavaleri cu parucă, cancelari în armură de fier și nevele lor, aceste aristocrate svelte cu zîmbet înghețat, în vreme ce urmașul, un gentilom îmbrăcat în ireproșabilul smoking cetea cu glasul rar și apăsător...

Era: *biblia*.

Să spun, ce mă frământă în aceste clipe de sfîntă seninătate patriarhală? A fi o trudă zadarnică. Furtunile mari ale sufletului nu se pot coborî pe hîrtie.

Peste un cias, domnul Watson închis cartea, s'a ridicat de pe scaun și mi-a întins brațul:

— Așa e în toate casele dela noi. De minecă seara. Obicei din bătrîni, gazdă cetește din *biblie*...

L'am urmat și cum suiam treptele ochii pironiți în pămînt, mi-se părea că sînt atât de singur pe lume, atât de învins și fără sprijin în largul vieții. Omul acest dela nord cu calmul lui, cu vorba lui domoală și cumpănită, m'a supus și mi-a părut atât de mare în seara aceea.

Întorși din nou în bibliotecă, el a rețut pe Schelley, urmînd mai departe valurile ritmice:

*What thou art we know not;
What is most like thee?...*

Au trecut luni de-atunci și viața care m'a aruncat din nou în vârtejul frământărilor mele de-acasă, mi-a șters multe impresii... Dar seara ceia din Scoția n'o pot uita. Îmi vine în minte și cum stau așa în singurătatea odăii mele, revăd parcă tabloul... Iar mintea duce mai departe firul gândurilor...

— Acolo în țara voastră dela miază-noapte, voi strănepoții războinicilor caldoni, voi în sbuciumul zilelor noastre aveți un rost sufletesc. Aveți un trecut, pe care-l cunoaște-ți și-l cinstiți, aveți o credință, care vă dă un echilibru moral.

Cîntec sfânt.

Corinei.

*Cîntecul ce-ades ți-l zic,
Cînd te-adorm, în fapt de sară,
Puiule, e-un cîntec mic,
Vechiu și simplu dela țară.*

*Mama mi-l zicea și ea
Și la viersul lui cel dulce
Puiul ei se liniștea
Și-o lăsa frumos să-l culce.*

*Azi te-adorm cu dînsul eu,
Ieri el m'adormea pe mine,
Și-adormi pe tatăl meu
Cînd era copil ca tine.*

*Măine, cînd voiu fi pămînt,
Nu-l uita nici tu și zi-le,
Zi-le doina, cîntec sfânt,
La copiii tăi, copile!*

St. O. Iosif.

Primăvară.

De Alexandru Ciura.

I.

Pășia zgribulit, sprijinindu-se în cîrje, oprindu-se tot la căți-va pași să respire.

Simția cum pieptul îi uruie ca mecanismul unui ceasornic stricat. Germenul morții îl rodea înlăuntru de multă vreme, cum rodea cariul în scîndura veche.

Implinise șaiszeci și cinci de ani și scăpase din iarnă mai greu decît altedăți. Simția o sfîrșeală în tot trupul și fără a avea dureri mai mari, îi vonia uncori să se culce, să se învâluie bine în plapoma caldă și să adoarmă pe urmă, să nu se mai trezească niciodată...

Degeaba îl amăgia acum suflul cald al vîntului de miază-zi!

Dealurile își săltau culmile, scuturînd învelișul de nea; copilași zglobii purtau ghiocci și viorele pe uliți și o adiere cu miros de pămînt umed îi venea ca o solie înveselitoare, de câte-ori deschidea geamul.

Nu se încredea.

Știa bine că toate aceste sunt amăgiri deșarte, că e cea din urmă primăvară, pe care o vede... Copacii vor înmuguri iarăș la anul, copiii vor aduna ghiocci și viorele, soarele va zimbi iarăș prietenos în slavă, scoțînd, cu revărsarea razelor aurite, din ascunzișurile iernii: oameni zimbitori, femei frumoase, ce se leagănă în mersul lor desmierdat, ca și cînd ar pluti pe o barcă ușoară...

Viața va țigîni prin mii și mii de rezorturi din adîncurile nepătrunse ale firii. Oamenii vor trece zimbitori, întineriți de suflul înviorător al primenirii — și viorelele vor răsări pe mormîntul lui părăginit, hrănite de rămășițele în discompunere, cari vor trece prin acest proces urit, pentru a se contopi apoi cu întregul naturii.

Pămîntul va lua în stăpînire ce e al lui; el se va dizolva, încetul cu încetul, în fundul gropii, simțindu-se neasămănat mai la adăpost, ca acele cadavre ale barbarilor cari se aruncă în apa sărată a riului, ca acesta să-l dizolve încetul cu încetul, slujind în aceeași vreme drept hrană tuturor vietăților din apă.

Iar sufletul?

Un zîmbet de îndoială îi înfioră buzele supte: să fie oare adevărată povestea cu care îl crescuseră în copilărie, că suflul e nemuritor, că omul nu moare, ci *adoarme* numai, spre a putea trece la o viață mai fericită?

Să fie oare adevărat acest basm frumos, în care omenirea se leagănă de mii de ani, îndulcindu-și astfel clipele de amar ale vieții — cum dai bolnavului leacul amar în hapuri, ori cum adormi copiii cu povești?

Nu se gîndia la acest lucru, decît arare — și viața lui solitară, muncită neînterupt de grija vrafului de aur, ce se ridica tot mai ispititor în fundul unei lăzi ferecate, nici nu-i îngăduia să se gîndiască la așa ceva.

Crescut în sărăcie și lipsuri, îmbrîncit din toate părțile, — n'auzise o vorbă de mîngăiere în viață... muncise ca o vită, până să se vadă și el stăpîn pe câțiva galboni, cari sunau așa de mi-

Fiecare dintre voi e o verigă într'un lanț nesfârșit de evoluție. Trecutul cu firele lui măiestre stă în urma voastră și vă orînduiește cărările vieții. De aceea drumul vostru e drum larg și deschis, drum sigur și fără primejdii, fără cotituri și fără surprize. Sufletul, în plămădirea lui din neam în neam, a câștigat tot mai multă mlădiere. Fiecare din acei strămoși zugrăviți pe perețe v'a lăsat o moștenire: o spadă, o glumă, o sbucnire de patimă. Ei sânt tovarășii voștri, cari vă însoțesc în toate căile. Cuvântul, pe care îl roștiți voi cu atâta cumpănire, e purces din sfatul lor, vine de departe și aduce ceva din cumpătul acestei înțelepciuni de veacuri. Prin câte vămi n'a trecut acest suflet al vostru în călătoria lui îndelungă! Din zilele lui Agricola și până astăzi e mult... și el n'a stat pe loc. De sub flamura thanilor aspri a trecut sub steagul Stuartilor nehotiniți, s'a sbătut în valurile lui John Knox, a luptat pentru libertate, a biruit, s'a frământat în viforul pasiunilor lui Shakespeare, s'a legănat în undele clare ale cântecelor lui Burns, a pus stăpănire pe întreg pământul și-a supus oceanul. Și în acest drum enorm, — în care s'a primejit de atâtea ori — el a lăpădat prejudecăți, a schimbat armuri, a domestecit instincte, a distrus sisteme filosofice, a dărîmat constituții... Un singur lucru însă, a păstrat neatins din neam în neam: *biblia*, cartea aceea din care cetiți voi slugilor voastre Duminecă seara...

— Stau și mă gândesc. Cum să nu aveți voi un rost sufletesc, un echilibru moral în acest sbucium grozav al vieții, când purtați în suflet firul care vă leagă, vă ține strînși în înrudirea veacurilor, când aveți patrimoniul comun al cărții din bătrîni? Cum să nu vă ridicăți sus peste capetele altora, voi, cari la nivelul celei mai avansate civilizații, pe urma versurilor lui Schelley, cetiți din povestea învierii lui Lazar? Da, — inteligența voastră nu e un copac fără rădă-

cini, pe care îl îndoaie toate vânturile și care se frânge la cel dintâi vifor. Din cartea aceea voi alegeți problema morții și-a vieții, care vă scrie pe frunte cea liniște de contemplație calmă. În foile ei îngălbenite e ascunsă și taina biruinței cu care voi, o mână de oameni, ați smuls sceptrul pământului. Pe semne tot de-acolo pornește și îndemnul care vă aduce pe câte unul călător în țara asta fără noroc, unde se încrucisează atâtea patimi și unde voi, drumeți străini, cereți leac pentru durerile noastre...

— Voi aveți o credință...

Urmând aceeaș mază, mi-se întorc acasă gândurile, la țara mea, la oamenii mei. Imi răsăriți din umbră, voi moși și strămoși fără nume, de pe ale căror motive vremea a frînt de mult crucile de lemn, voi bieții noștri țărani. Mă gândesc cât de greu e traiul vostru, cât de cumplite nedreptățile cu cari vi se sapă groapa, cât de neagră e pâinea voastră frământată în trudă. Dar, așa cum sânteti, chinuți de sapă și neodihnă, năpădiți de boli și de jandarmi, voi tot aveți un rost în sufletul vostru, aveți un temei de care vă răzimați în vâltoarea vieții.

— Și voi aveți o credință!

Țăranul nostru are un puternic fond de credință. În cursul veacurilor acest plugar năpăstuit, frate cu pământul, și-a făurit cu închipuirea lui fecundă din cetaniile cărților bisericesti și din îndrumările vieții lui de primitiv supus naturii milostive, un crez al lui, care-i călăuzește gândurile și-i dă un echilibru moral. El crede, alături de învățămintele religioase, în arătări puse peste fire, el și-a infiripat legende și superstiții, a creiat bălauri, vârcolaci, strigoi, Cosânzene, Feți-frumoși și barbăcoți. Lumea lui de întrupări mitice, basmele și viziunile acestui panteism minunat, pot fi distruse de raționamentul critic și cad în fața normelor de rigoare în biserica luminată, dar așa cum sânt,

flori sălbatice crescute în ogorul lui Christos, ele totuși dau o credință din care rezultă o busolă morală și preocupățiuni sufletesti de ordin superior. Ce dovedă mai vreți, când aveți poezia populară cu strălucirea ei fără seamăn, ori atâtea pilde de eroism cu cari au împodobit istoria noastră umilă cutare lăncier al lui Iancu, ori un căprar ce-a scăpat steagul împărătesc la Solferino...

Acești oameni muncii, cari își fac cruce, când pleacă la drum și seara se roagă maicii preciste, au o viață sufletească intensă și au anume îndrumări de cinste și cuviință în fapta lor. Și tot ca dâșii au fost și acei boieri din bătrîni, ca „Brâncoveanu Constantin, boier *vechiu* și domn creștin”, până la cei din urmă titori de biserică și fondatori de spitale, a căror sămânță s'a rărit cu totul în zilele noastre...

— Voi aveți o credință...

Și acum, iartă-mă și nu te supăra pe mine, dacă, fără a-ți cere un răspuns stau și mă întreb, care este credința d-tale, mult lăudat intelectual al nației mele?

Când ai pornit de-acolo din căsuța dela țară și te-au dus la școala unguerescă, mai ziceai „Tatăl nostru” seara și visai cu ieie și pricolici. Duceai în suflet moștenirea din bătrîni: o candelă, care licărea în taină și-ți lumina drumul. Dar și-s'a risipit moștenirea asta. S'a spulberat zi de zi, s'a fărâmițat în calea ta. Dascălii tăi, dela cari ai învățat trigonometrie și poeziile lui Vörösmarthy, și-au sugrumat în suflet arătările minunatului panteism țărănesc. Te-au furat așa zi de zi, dându-ți în schimb niște certificate, cari îți deschideau câte-o ușă nouă. Când ai trecut pragul acestei școli, ai rămas sărac de toată averea ta părintească, cu un gol înfiorător în tine: O biată barcă răzleată, aruncată în voia valurilor...

Cartea străină, cu care și-ai chinuit

sterios, când îi număra noaptea pe ascuns, în odăita lui din catul al doilea.

Aurul!

Toate mângăierile lumii și toată fericirea era concentrată în aceste monede sunătoare, dela zimbetul mincinos al femeii până la stălucire orbitoare mării pământene, în fața căreia se închină cu toții, cu ochi ipocriți, scăpărători de nepunctuoasă răutate.

Muncise o viață întreagă, să-și adune cât mai mult aur — și când s'a pomenit, pe urmă, că avea destul, s'a mirat cum de se poate opri de a-și aduna și mai mult încă!

Lumea îi zicea zgârcit, ci el habar n'avea de ce se vorbea de el; n'a fost zgârcit niciodată, ci numai prevăzător.

A muncit ce e drept peste cincizeci de ani, dar când și-a numărat într'o seară galbenii, când și-a trecut mâinile osoase prin vrafal monedelor, a zimit cu o supremă satisfacție. Simția atingerea lor ușoară și rece, ca aceea a solzilor unui pește... Un pește uriaș care-l putea strivi cu o singură izbitură din coadă.

Zimbă.

Simția cum sufletul i-se zbate într'un avânt ce nu-l resimțise în viață. Înțelegea că această comoară, al cărei rob fusese o viață întreagă, își ajunsese apogeul. Și, cu toată patima lui de-a mai stringe cât mai mult aur, izbi de-odată monedele în lada ferecată și închise capacul.

Un zuruț tîmpit cutremură pereții de fier — un zuruț ce sămăna cu cântul de sirenă... apoi închise capacul și întoarse de două ori cheia în broască.

Eși, dupăce încercă niște straie mai bune.

Privia mirat la lumea din juru-i, cu un zimbet ce nu-l mai prindea. Se simția la adăpostul galbinilor și-i venea să zimbească de toată lumea ce mișuna pe strade. Ii cunoștea de-aproape, cu spiritul de observație al bancherului, care cunoaște toate ascunsele rezorturi ale vieții.

Cățiva tineri, cari își făceau un titlu de glorie din a risipi averea agonisită de bătrîni cu atâta trudă; doi funcționari tanțoși, înglodati în datorii până peste cap; un tip cu înfățișare de aristocrat, care trăia din sudoarea unui nepot idealist, cheltuind mii de coroane în vânt, fără să munciască o oră la zi — toate aceste îl înveseliau, dându-i convingerea, cât de superior era el în comparație cu toți acești paraziti sau deraiati ai societății.

Zimbetul lui sfidător devenia din ce în ce mai pronunțat.

Se gândia la munca lui de-o viață întreagă, la umilirile prin cari a trecut, la nopțile de veghe — și înțelegea că are toată dreptatea să-și bată joc de lumea acesta ușoară, ce cheltuia și risipia, fără să munciască și fără să fi agonisit o para măcar.

Copii zburdau pe uliți, alungându-se, cu cărțile subsuoară.

Ii privi cu atenție, încercând să-i recunoască după asămănarea cu părinții. Și-și da seama de viitorul nu chiar strălucit al acestor odrasle, ce alergau și se sbenguiau acum, așa de fără griji, în ploaia de raze a soarelui de primăvară.

Ce frumoasă e viața, la început!

Câtă dragoste se cheltuiește cu copiii, până să-i vezi cât de cât sburătăriți. Veghezi nopți întregi,

ingrijindu-i, și când sunt bolnavi, și-ai scoate bucuros inima din piept, și-ai deschide arterele să-ți dai sângele tău sănătos pentru micul bolnav, ce se sbate în dureri, cu ochii sticloși.

Câtă risipă de sărutări și desmierdări se cheltuiește pe aceste ființe plâpânde.

E o amăgire a firii, își zicea el, amintindu-și pe Schopenhauer. În interesul procreației, firea inspiră părinților acest belșug de iubire, câtă vreme odraslele sunt în dezvoltare și au lipsă de această delicată ocrotire. Pe urmă când pușorul golaș a început a prinde pene și încearcă chiar să zboare — dragostea aceasta exagerată scade încetul cu încetul!

Odrasla zboară pe-aci încolo și bătrînul rămâne în cuibul cel vechiu, fără să i-se frîngă inima de durere în clipa despărțirii.

Bătrîni și-au împlinit misiunea: tinerii pornesc înainte, căci viitorul le stă deschis, iar bătrîni își văd de treburile lor, apropiindu-se încet încet de ținta din urmă a vieții pămătene — mormântul.

E o mare distanță dela o vîrstă la alta, și tineretul nu-și va da seamă niciodată de ea, decât în vremea când va atinge și el limita cu care se începe o altă viață, a cărei rădăcini sunt înfipte adânc în trecut.

Ramii nu mai au putere de expansiune în văzduh — și arborel își concentrează acum toată viața lui în rădăcinile, cari îl leagă cu solul, de unde a supt hrană: *trecutul*.

mintea, și-a dat în sfârșit o bucată de pâine, și-a luat în schimb o credință. Alina n'a pus în loc. Dacă firea a sădit în tine, din întâmplare, un dor de lumină mai puternic decât al celor mulți, atunci ai ajuns poate, după chinuitoare rătăcirii, să îți croiești însuși un temel moral din sbuciumul tău. Din îndrumări artistice, din studiul postum al doctrinei religioase, din norme științifice și-ai făurit o formulă individuală, care-ți salvează fondul etic. Dacă însă ai fost ursit să rămâi în mulțime, atunci o duci așa înainte gol și despoiat. Goana vieții te mână și un raționalism vulgar îți potrivește cărările. Aluneci la suprafață, purtat de mici fleacuri și minciuni convenționale. Firește, că mintea ta e o pasăre ostentivă, care cade și de aceia nu petrece bucuros în sferele abstracțiunii. Rostul tău moral e o balansă pururea mișcată de împrejurări. Așa desrădăcinat, cum să urmezi o linie dreaptă în pribegia ta? De sigur, vei mai avea din când în când momente, cari îți amintesc credința îngropată. — raze întârziate ale unui apus, — și atunci vei da un sărindar, ori o mică danie în altă parte. De altfel vei trăi într'un cerc îngust, preocupat numai de problema existenței materiale. Se înțelege că în asemeni împrejurări, nu vei fi nici un rigorist moral, nici un chinuit intelectual. Nu, Dinpotrivă, vei bate apa în piua la cutare adunare de popor, ori vei vota cu Burdea, dacă-ți vine la socoteală. Vei învăța mici daraveri, vei răuși în mărunțele tale operații financiare, dar nici o pornire furtunoasă spre ideal nu-ți va robi sufletul. Și, când ar fi la adecă, eu jur, că n'ai scăpa steagul la Solferino...

*

De ce să așternem mai departe aceste crimpeie rupte din sufletul nostru?... Stârnite puțin și așa se pornesc, desvâindu-ne tot mai multe unghere ascunse.

Le-am înșirat aici în pripă, așa cum mi-le-a adus în condei această săptămână a patimilor. Și fără să vreau, îmi vine în minte o problemă atât de mare și atât de nebagată în seamă a vremii noastre frământate de patimi mici: *educația religioasă a cărturarimii noastre.*

Nu găsiți, că ar trebui făcut ceva pentru a ne salva tineretul, dându-i dascăli luminați cari în școlile secundare să-l învețe credința lui Dumnezeu și preoți cu gură de aur, cari să cuvânteze acolo în centrele studențimii noastre universitare?

Fiindcă, așa cum suntem astăzi, noi nu știm ce vrem și nu știm unde mergem...

Convocarea sinodului eparhial al Aradului.

Ioan, din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzei mari, Ienopolei și al părților anexate din Banatul-Timișan, Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai sinodului nostru eparhial, dar, îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos! Cu provocare la §-ii 89 și 90 din Statutul-Organic convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului, la biserica Noastră catedrală de aici, pe Dumineca Tomei, adecă pe 17 (30) Aprilie a. c., orele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urma deschiderea Sinodului în sala mare a seminarului diecezan.

Ceeace se aduce la cunoștință tuturor P. T. D. deputați, spre știre și conformare.

Arad, 4 (17) Aprilie 1911. Al tuturor de binevoitor: Ioan I. Papp, Episcopul Aradului.

Ce este cu politica noastră tradițională?

De *

Întâmplările recente din Viena, anume convorbirile dintre cei doi prim-miniștri ai monarhiei și îndeosebi audiența dlui Khuen-Héderváry la Suveran, în chestiunea cunoscută a armatei, au pentru noi, Români, o importanță specială, din punctul de vedere al politicii noastre tradiționale.

Se știe de oricine că, în ce privește legăturile noastre cu Viena și cu problema austriacă, opiniile noastre au început să varieze și să nu mai aibă stabilitatea cea veche. Avem pe de-o parte pe reprezentanții oficiali, cari din vremuri au cultivat și continuă a răspândi în popor tradiția despre necesitatea încrederii și supunerii absolute către Tron și Dinastie, din partea căreia se așteaptă revărsarea harului asupra tuturor popoarelor de-o potrivă. Avem însă, fără să tăgăduim, și o a doua tabără, destul de numeroasă din nenorocire, care găsește cu cale să se revolte uneori împotriva acestei consecvențe tradiționale și caută să formeze alt curent în opinia publică. Câteva ziare dela noi și mai ales repauzată „Dreptate” dela Timișoara, făcută de gruparea Mocionyi, au inaugurat o propagandă vie contra Vienei și a căutat să dea îndrumări pentru o luptă de renunțare și întemeiată exclusiv pe forțele proprii, fără vre-un sprijin de sus, sau din afară.

Felul acesta din urmă de-a vedea a fost admis de-o categorie de intelectuali și oameni politici, cărora influențele școlii și culturale ungurești de-o categorie de intelectuali și oameni politici, le-a altoit sentimente antidinastice sau, poate numai antiaustriace. O parte mare a Banatului, apoi Bihorul și expusa Marmatie, se conduc în majoritate de aceleași considerații. Iar curentul acesta crește mai mult în ascuns, ca o nemulțumire tăcută și amenință a se preface pe alocurea în șuvoi, de când prestidigitatorul Tisza propagă evangeliul împăcării.

În momentele critice, prin cari trec acum legăturile dintre cele două părți ale Monarhiei, cu slăbirea Austriei democratizate, cu făgăduințele militare obținute și trimbițate de guvernul unguresc, cu pornirea asta crescândă a Ungariei de-a dobândi o preponderanță vădită în determinarea treburilor comune, este foarte natural ca noua situație să influențeze și opinia noastră publică și să ridice din nou o discuție asupra alternativei: ce este de făcut și care trebuie să fie atitudinea noastră față de această criză?

*

Mai întâi trebuie să mărturisim, că nimic nu poate fi mai periculos decât oscilarea în clipe de aceste hotărâtoare. Sentimente sau resentimente sunt explicabile. Concesiunile, ce se fac numai Maghiarilor, nu pot să nu ne impresioneze. Cum însă orice pas greșit și orice cuvânt nehibzuit ne-ar putea crea prejudicii, va fi bine să rămânem calmi, pentru a ne face o dreaptă judecată.

După cât vedem, trei sunt posibilitățile de a ne formula atitudinea față de cele întâmplate în relațiunile dintre Austria și Maghiari.

Întâia soluție, pe care ne-o recomandă cu atâta stăruință presa maghiară și apostolii păcii, trebuie neapărat să fie în mod categoric scoasă din discuție. Dacă acești binevoitori ne consiliază, că din slăbirea Austriei și din văditul spirit concesiv al Coroanei față de Maghiari, nouă Românilor nu ne rămâne altă scăpare decât alipirea cu simpatie la propunerile pacifice ale guvernului unguresc, ei se înșală adânc, crezând că vor afla aderenți în rândurile noastre. Este cea mai mare insultă ce ni-se face, presupunându-se posibilitatea unei atât de radicale schimbări de sentimente, încât, pentru pricinile actuale cu armata, să săvârșim o schimbare de front față de un principiu tradițional. Aceasta ar însemna de-a dreptul o sinucidere politică.

Rămâne a doua soluție, pentru care avem de sigur mai mulți partizani. E vorba de extremității noastre, cari ne îndeamnă să renunțăm la orice încredere în Viena și să ne facem singuri dreptate. Ca să fim sinceri însă, ne exprimăm credința, că nici ideea luptei exclusive și tendința de a mărgini cauza noastră și izbândă ei numai la forțele noastre proprii și neatâr-

toare nu ne ademeneste în mare măsură. Recunoaștem, că dacă existența și dezvoltarea noastră liberă ne-ar fi garantate de scutul legilor, idealul acesta ar fi singurul de care ne-m călăuzi. Dar, făcându-ne un examen de conștiință și cântărindu-ne energia națională și puterea noastră de rezistență, nu se poate să nu vedem, că, rămași numai îndenoși, izolați de orice sprijin de aproape, sau de departe, suntem și rămânem în inferioritate și în condiții de mult mai puține perspective. Astăzi, când presa dușmană ne injură, că presupușii noștri agitatori sunt atât de îndrăzneți, numai fiindcă se știu susținuți de sprijinul moral al Austriei și al României, vedem și recunoaștem, că aproape zilnic suntem dați îndărăt din toate meterezele, deși ne bucurăm de-o atât de puternică alianță... Dar, dacă ne vom proclama neatârnat și vom duce lupta numai singuri, nu va fi oare fatal, ca pierderile noastre să fie și mai mari? Suntem noi îndeajuns pregătiți și avea-vom noi virtutea necesară pentru a ști dispune singuri de soarta noastră într'un stat poliglot și a ne crea o situație specială în stat în fața teroarei maghiare? Să ni-se deie voie să rămânem nedumeriți asupra acestui punct și în orice caz foarte rezervați.

Mai avem însă ultima posibilitate și anume tot tradiția cea bună și veche, care, dacă se deaminte uneori, totuș prezintă singură garanțiile unui viitor mai bun pentru poporul nostru. Lasă că este, înainte de toate, o datorie elementară a fiecărui cetățean, ca să păstreze cea mai deplină încredere și nădejde în sentimentul de echitate al Suveranului față de popoarele sale, mai ales că istoria ne dă cele mai clasice învățăminte despre clipe, când dinastia Habsburgilor n'a uitat de virtuțile și credința noastră către casa lor. Dar situația întreagă internă din această monarhie ne dovedește, că soarele libertății tuturor popoarelor, îngrămadite pe teritoriul acestei țeri, trebuie să răsară odată tot la Viena. Spiritul liberal și de relativă toleranță ce se sălăgăuște de câțiva timp încoace între popoarele austriace, biruința votului universal și concesiunile multe ce se fac pe rând până și Italianilor, cu un număr de populație așa de disparent, sunt tot indicații politice pozitive, cari ne silesc să admitem, că aceste idei generoase de reforme tot din Austria nu să se reverse asupra popoarelor din Ungaria. Ungurii sunt, ce e drept, astăzi beți de triumful lor, cu toate că nu l-au obținut decât în mod vag încă. Dar e de prevăzut că bucuria lor nu are să fie de lungă durată. Rasele din Austria au găsit câteva juste principii ca bază de înțelegere între ele și este posibil, ca din nouăle alegeri să iasă majorități, cari sub mâna puternică a lui Bienerth, sau a altuia, să pună odată sfârșit acestei politici de căpătuială a Ungurilor pe socoteala de mare putere a monarhiei. Zădarnic se mobilizează opoziția kossuthistă, zădarnic se amenință la Pesta cu o revoluție parlamentară în contra Vienei pe tema feluritelor postulate naționaliste și a multelor *junctim-urii*, căci această politică de „*magyarische Extrawurst*”, cum îi zic ziarele vieneze, va înceta de sine, îndată ce Reichsrath-ul vienez va funcționa din nou în condițiile sale normale. Și nu numai noi Români, dar toate celelalte naționalități, vor privi cu nădejde la desfășurarea evenimentelor în Austria, cari ne vor îndemna să ne orientăm după ele, din simplul motiv că cel dintâi factor în țară, Suveranul, va vedea, că cele două părți ale Monarhiei sale nu pot să fie conduse după două principii deosebite și că este timpul, ea în măsură ce se împart libertăți pe seama ginților din Austria, să se aplice și la popoarele din Ungaria cu același spirit de dreptate.

În vederea acestei eventualități deci, la care trebuie să ne așteptăm nu este de ajuns ca să ne cheltuim toate sursele de energie în campanii interne. Noi Români avem acum o datorie mai mare ca ori când de a rămâne credincioși jurul vechiului steag și a căuta să cultivăm tradiționalele sentimente, atât de amenințate de ultimele împrejurări. În loc de a asculta sirenele păcii, cari vor să ne abată spre ostile dlui Tisza în loc de-a fi prea îndrăzneți și încrezători în noi înșine, să căutăm a da mâna cu toți aceia, care ne-ar cere sprijinul și cooperarea la paralizarea creșterii influenței ungurești. Iar sub raportul acesta noi nu putem avea de nimeni trebuință mai mare ca de aceste înalte elemente din cadrul

Monarhiei noastre! Departe să fie deci gândurile a ne înstrăina de ele și, din potrivă, preocuparea noastră cea mai actuală să fie a combate, cu toate mijloacele, orice pas al guvernelor ungurești, orice tentativă de a zmulge concesiile naționale pe seama lor și în paguba noastră și a celorlalte neamuri. Deputații noștri să combată, cu toată temeinicia, exagerata pretențiune a Maghiarilor în ceea ce privește armata. Conferențele noastre naționale, când se vor convoca, să se adreseze însuși Suveranului, arătându-i nemulțămirea ce ne agită pentru favoritismul căutat de Maghiari. Oamenii noștri de încredere să caute să cultive relațiuni cu cercurile hotărâtoare din Viena, informându-i exact asupra sentimentelor noastre. Și orice agitație pe tema părăsirii atitudinii noastre tradiționale să înceteze. Căci astfel o cere rațiunea superioară a împrejurărilor și astfel pretind interesele noastre de neam chibzuit și cunoscător al rosturilor sale.

Calea adevărului.

De Dr. Ioan Lupăș.

Grea este calea adevărului. În ordinea morală a lucrurilor adevărul e făcut să biruiască totdeauna. Și totuși atât de adeseori se pare, că rămâne înfrânt. Ori și dacă reușește a sfărma piedecile nenumărate, pe cari intriga și minciuna i le aruncă în cale, trebuie să treacă mai întâi prin focul durerilor de pe Calvar, să sufere răstignire și îngropare, pentru a învia apoi în seninul biruinței și al strălucirii eterne.

La un domnitor puternic se duse, precum arată fabula, adevărul în toată golăteala lui și începu fără încunjur să-i descopere fărădelegile și răutățile, ce se întâmplă în jurul lui și în toată împărăția, spunându-i, că „cei cari îl măgulesc și norodul jefuiesc... Urmarea a fost, că adevărului nu i-s-a dat crezământ, ci ca un nerușinat fu seos afară și alungat, fiindcă avuse îndrăzneala ne mai pomenită de a „bârfi“ asupra mai marilor țării. Acesta era pretextul, cauza adevărată a pățaniei ne-o arată însă altă fabulă, de origine mai recentă, dela „1907“ prin următoarele cuvinte simple:

„Minciuna stă cu Regele la masă

Doar asta-i cam de multșor poveste:

De când sunt regi, de când minciună este
Duc la olaltă cea mai bună casă“.

E forte veche povestea. De când e lumea minciuna s'a știut furia în casa și în gândurile oamenilor, nu numai în ale celor puternici — regi și politicieni diplomați — ci și în ale celor mărunți și umili muritori de rând. A dus și duce „casă bună“ cu toți, cu cei mici și cu cei mari, fără deosebire. Pe toți îi ademenește, pe toți îi încercă în mrejele sale, pe toți îi face să lunge spre povârniș.

„Și eu am zis întru uimirea mea: Doamne, tot omul este minciunos!“ — așa exclamă psalmistul (c. 116 v. 11) gândindu-se la slăbiciunea firii omenești.

Unii mint din trecere de vreme, alții din răutate ori din lăcomie, din pismă, din speculă sau din profesiune. O perversă logică utilitaristă le îmbie tuturor următoarea formulă de justificare morală: Tot ce e folositor e moral. A minți e folositor. Deci a minți e moral. Cu ajutorul acestei formule se adorm conștiințele și împărăția minciunii se întinde, crește și se înalță ca muntele Golgota, ca muntele suferinței în calea adevărului.

În cercurile înalte din minciună se făurește o armă de luptă, un fel de virtuozitate diplomatică. De aci cunoscuta vorbă nemțească: „Diplomatie ist von der Lüge untrennbar“.

În ce privește arta și poezia e semnificativ, că un poet de renume european ca Oscar Wilde, în jurul căruia s'a făcut atâta șgomot mai anii trecuți, consideră minciuna ca un izvor de căpetenie al producțiunii artistice și în tratatul său despre „decăderea minciunii“ afirmă că artiștii moderni de-aceia sunt inferiori celor clasici, fiindcă nu știu minți atât de bine ca aceștia, căci în urma urmelor „scopul artei nu este adevărul simplu, ci frumosul complicat“, și „arta în sine nu este altceva decât un fel de exagerare“. „Minciuna și poezia sunt arte, cari după vorba lui Plato stau într-o anumită legătură una cu alta“ (Das Lügen und das Dichten sind

Künste, die — wie Plato sagte — mit einander in einem gewissen Zusammenhange stehen“ O. Wilde: „Ziele“ pg. 201.) În opoziție cu aceste părerii ultramoderne despre esența și scopul producțiunii poetice, avem însă mărturisirea categorică a unui Goethe, care ne spune, că toate poeziile sale isvorese din realitate, din adevăr, și că el nu pune nici un preț pe poezii luate din vânt. („Von Gedichten aus der Luft gegriffen halte ich nichts.“)

Și e sigur că adevărul exprimat în opera poetică a lui Goethe va rămânea puternic și biruitor, pe când din încăleitura de minciuni prețioase ale extravagantului Wilde abia se va mai păstra amintirea vre-unei frânturi sdrențuite.

În urma urmelor, nu numai în literatură, ci și în viața soarta minciunii nu poate fi alta decât spulberarea și nimicirea, pentru ca pe ruinele ei să se înalțe triumfător adevărul.

Calea adevărului e grea și anevoioasă, dar totdeauna singură. Dacă ea duce adeseori peste Golgota suferințelor, odată și odată trebuie să ajungă totuși la țintă, la muntele de slavă al Taborului. Lumina adevărului să lumineze tuturor! Și slava lui să ne înalțe! „Iară aceasta este, judecata — serie Evanghelistul Ioan (c. 3. v. 19 — 21) — că lumina a venit în lume și au iubit oamenii mai vartos întunerecul decât lumina că era faptele lor rele; că tot ceea ce lucrează rău, urește lumina și nu vine la lumină, ca să nu se vadească lucrurile lui, că sunt rele, iară ceea ce face adevăr, merge spre lumină, ca să se arate lucrurile lui, că întru Dumnezeu sunt luate“.

Ostașii întunerecului și ai minciunii au crezut, că vor împiedeca pe veci calea de triumf a adevărului, răstignind trupul lui Hristos și punându-l în mormânt astupat cu lespede grea. Dar lespede s'a prăvălit de pe ușa mormântului și Hristos a înviat a treia zi, a biruit legăturile morții și a mântuit lumea.

Așa va învia și va birui adevărul în viața oricărui popor, în viața omenirii întregi. Iar țesăturile de intrigi, împletiturile de minciuni se vor destrăma și vor cădea sdrențuite asupra celor, cari le-au făurit și s'au închinat lor.

„Minciuna de sine se sfarmă — zice d. A. C. Cuza — adevărul de sine triumfă. Minciuna poate să biruiască, dar nu trăește. Adevărul poate fi biruit, dar nu moare. Minciuna își ridică statui de granit și de bronz minciunilor sale înaripate. Cu o singură suflare sau cu atingerea ușoară a unei pene adevărului le risipește în pulbere, de nu mai rămâne nimic decât dovada îndrăzneții ei părăsite. Minciuna poate să agite, să strige, să stăpânească stradele orașelor și mințile neștiutoare ale mulțimii, în curs de ani de zile. Când ceasul îi vine, adevărul se ridică liniștit, șoptește numai și îl aude toată lumea, se afirmă și e înțeles, se mișcă și nime nu i-se poate împotrivi: îl urmează popoarele, care se închină cu recunoștință înaintea mării lui atotputernice. Minciuna pregătește adevărului morminte adânci, cu peceti de lespezi grele, incredințându-le pazei strașnice a străjerilor săi neadormiți. Adevărul deschide mormintele cele pecetluite, pășeste triumfător peste trupul de lut al sutășilor minciunii, — pe cari îi adoarme Provedința divină, — și învie spre slăvirea ei“.

Sau cum cântă Schiller:

„Und vor der Wahrheit mächtigem Siege
Verschwindet jedes Werk der Lüge“...

Maj. Sa în Budapesta. Din Viena ni-se anunță că în audiența din urmă, acordată ministrului-preș. ungar contele Kluen-Hédervary, Maj. Sa i-a adus la cunoștință că la 2 Mai n. va sosi la Budapesta, unde va petrece mai multe săptămâni.

În cursul petrecerii sale în Budapesta va primi și vizita Regelui Petru al Serbiei.

Congresul bisericeii sârbești. Se anunță din Budapesta: Congresul bisericeii sârbești a fost convocat pe 15 Mai la Carloviț. În calitate de reprezentant al regelui se va înfățișa, și de data asta, la congres secretarul general Rohonyi Gyula.

Renășterea națională a Aromânilor.

De Victor Lazăr.

Propaganda neogrecescă a adus multă pagubă pentru poporul aromân, căci elementele mai slabe în sentimente naționale s'au contopit cu streinii. Propaganda aceasta a avut însă și o parte bună: conștiința națională a început să reinvie. Chiar și în vremile cele mai puțin favorabile pentru idei naționale, Românii din sud întotdeauna s'au numit cu mândrie „Români“. Poqueville spune în „Voyage de la Grèce“ că Românii din Thessalia se consideră ca urmașii soldaților veniți din Roma, iar Moscopoli se numiau coloniști paleoromani.

Cei dintâi apostoli ai ideii naționale românești au fost Macedo-românii imigranți în Austro-Ungaria. *M. G. Boiagi*, învățător grecesc în Viena, s'a întâlnit aci cu vestiții Români ardeleni *Șineai*, *Maior*, *Micu-Clain* și conștiința lor națională vie a trezit și conștiința lui care numai licăria. În a sa „*Gramatica Macedo-Română*“ face apel la Românii din Sud să și învețe și cultive limba cu dragoste. Medicul din Budapesta *Dr. George Rosa* a scris la 1809 cea dintâi istorie a Românilor din sud, căreia i-a urmat, la 1819, a doua lucrare scrisă de *G. Montan*. La 1815 s'a înființat în Budapesta o reuniune a femeilor aromâne, cu scopul de a înființa și susține o școală românească.

Un mare pas spre renășterea conștiinței naționale a Aromânilor a fost interesul viu ce s'a manifestat față de ei de Românii din Nordul Dunării. Când după revoluția românească din 1848 cea mai mare parte a conducătorilor fură exilați, o parte dintre ei s'au refugiat în Turcia. Poetul *D. Bolintineanu* a trăit aici mai multe luni și a descris, în proză și versuri, viața fraților săi aromâni: *D. Brătianu*, ministrul de mai târziu, a vizitat țarmurul dela Epir: *Cesar Boliac*, unul dintre cei dintâi publiciști ai României, a scris articole călduroase. *I. Ionescu dela Brad* a fost multă vreme administratorul moșilor din Thessalia ale lui Reșid-pașa. Întors acasă, toți aceștia vorbeau și scriau despre frații lor din Macedonia, făcând ca și Aromânii domiciliați în România să înceapă a se mișca.

Cosacovici din Mețova, care trăia în București, a alcătuit cu cei doi *Goga* din Clissura, *M. Niculescu* din Trnova (Macedonia), *Zisu Sideri* din Serres și *T. Tricopol* din Crușova un comitet, care într'un apel publicat în mii de exemplare îi conjura pe toți Aromânii să alunge din bisericile și școlile lor limba streină grecească și să introducă limba lor maternă (1860). *Bolintineanu* a adresat un memoriu lui Fuad-pașa, *Costache Negri* și *I. Ghica* au adresat memorii altor bărbați de stat și savanți ai Turciei, căutând să deștepte simpatia lor pentru Români. Bărbați de stat și savanți ai României, cum au fost *M. Kogălniceanu*, *V. A. Ureche* și a., se interesează tot mai mult de Aromâni și la 1864 s'a luat în bugetul României primul ajutor de 14.000 lei pentru Aromâni. S'a constituit un nou comitet, alcătuit și din Români din România, care a continuat agitația pentru introducerea limbii române în biserică și școli.

În anul 1865 *D. Atanasescu* a deschis cea dintâi școală românească în satul său

natal Trnova și tot în 1865 au venit cei dintâi 12 tineri aromâni din Epir la București, pentru a se face învățători. În curând au fost deschise și alte școli: la 1880 gimnaziul din Monastir, 1886 gimnaziul din Ianina, iar în 1899 școala comercială din Salonic. Activității școlare îi urmă introducerea limbii școlare în serviciul maii multor biserici.

Pe vremea războiului ruso-românore, Grecia din nou a simțit dorul de a incorpora o parte a Turciei. Deoarece însă atunci armata grecească era într'un hal și mai trist decât la 1897, iar de altă parte marile puteri exercitau asupra ei presiune, Grecia n'a îndrăznit să declare pe față războiu Turciei, ci a organizat bande de hoți cari au trecut în Thesalia și Macedonia, prădând numeroase comune românești. La congresul din Berlin guvernul grecesc a cerut incorporarea Thesaliei la Grecia „pentru a face ordine (?) în această provincie grecească” (?). Aromânii din Thesalia, sprijiniți de frații dela Nord, au protestat să fie supuși unui popor străin de istoria și ființa lor. În același timp au rugat guvernul turcesc să arate marilor puteri că cedarea Românilor, Turcilor și Albanezilor — Greciei poartă în sine germele unor mari complicații viitoare. Dar politica marilor puteri, care — poate neintenționat — a fost atât de des păgubitoare pentru Aromâni, Albanezi și Bulgari — a nesocotit atât protestul Aromânilor, cât și memoriul guvernului turcesc.

Viitorul apropiat va arăta consecințele cu atât mai ales, că Thesalia a ajuns sub stăpânirea grecească într'o situație și mai dezolată de cum fusese înainte. Turcii, Oveții și o parte a Aromânilor au emigrat, frumosul și roditorul șes al Thesaliei zace nelucrat, deoarece poporul grecesc nu vrea să lucreze și cultivarea unor întinderi mai mari e îngreunată prin volnicile bandelor de hoți. La alegeri, între elementele aromâne și intrușii greci se dat adevărate bătălii.

În anul 1897 Grecia a pornit război împotriva Turciei. În camera grecească ministrul președinte de-atunci a declarat cu emfază adevărat grecească: „Îndată după declararea războiului, mii de „Elini” din Macedonia se vor alătura la armata noastră vitejească. Aromânii — căci Elini sunt numai în număr disparent — s'au și ridicat, dar numai pentru a se înția ca soldați guvernului turcesc împotriva Greciei.

Guvernul însă n'a acceptat sprijinul lor și nici că a avut nevoie. Sfârșitul războiului i-a făcut pe Greci ridicoli înaintea popoarelor din Balcan. Aromânii din Thesalia din nou au cerut să fie încorporați la Turcia, dar înzadar, pentru că mâinile Turciei, în ciuda învingerilor ei, erau legate.

Curentul național în politica economică.

De Dr. I. Răducanu,
Docent la universitatea din București.

Că în timpurile noastre războaiele economice înlocuiesc luptele armelor, că granițele între state se hotărâse mai mult de puterile comerciale și industriale, de capitalul și munca popoarelor decât de organizarea politică a acestora, — aceste adevăruri au îmbrăcat haina banalității. Aceste adevăruri, însă, de care uzează și abuzează oamenii politici în toate părțile, par'că nu au pătruns încă în măsura dorită straturile largi ale poporului românesc, căci, dacă ar fi altfel, nu ne-am putea tălmăci unele opinii ale așa zișilor economiști și oameni practici; nu ne-am putea lămurii, de asemenea, faptele ce se ivesc pe ogorul muncii și întrebuințării capitalului, fapte ce nesocotesc cu totul adevărul banal amintit, de un interes vital pentru propășirea obștei naționale.

De aceea e bine să ne oprim o clipă privirile asupra „curentului național în politica economică” să ne întrebăm din ce nevoi a isvorit, în ce măsură s'a desfășurat, ce însemnătate a dobândit și ce însemnătate poate dobândi — mai ales pentru noi — acest curent? Fără îndoială, răspunsurile ce vom căuta să le dăm nu pot fi decât într'o formă succintă, astfel cum ne este îngăduit în cadrul unui ziar.

În țările subjugate sau cu o populație desmembrată politiceste, în prima jumătate a veacului trecut s'a plămădit noua școală economică, ale cărei învățăminte au fost și sunt călăuză curentului național în politica economică.

În Germania îmbucătățită, țară care nu exista încă ca stat, ca unitate politică, List a făurit „sistemul național al economiei politice”, și a propovăduit urmărirea interesului național, care trebuie să fie socotit superior intereselor individuale. A cerut unitatea economică, realizată mai târziu prin „Zollverein” — din care avea să se nască mai târziu și acea politică sub îndrumarea dârjă și mâna de fier a unui Bismarck. Și în Statele Unite, neindependente atunci și exploitate de Anglia, un Carey a fost părintele „școlii naționale” în economia politică. Din nevoile vremurilor s'au făurit ideile școlii celei noua.

Precum secolul de frământare când Colbert întărea regalitatea împotriva feudalității, rupând zăgăzările din internul Franței și căutând să o plămădească ca un tot compact, liber și armonie înăuntru, tare și închis înafară — tot astfel în vremea anterioară politicii lui Napoleon al III-lea, bazată pe *principiul naționalității*, cei ce studiau viața și nevoile materiale ale popoarelor întemeiau în Economia politică noua școală. Această nouă școală a „Economiei naționale” a fost o reacțiune binevenită împotriva vechii teorii a elasicismului care, plecând dela interesul individului, îl identifica cu acela al națiunii și al omenirii întregi.

Pe când economiștii elasci, — dogmatici — socoteau că libertatea desăvârșită trebuie să stăpânească viața economică, care numai astfel s'ar înfățișa armonică și dreaptă, noua școală, plecând dela analiza realității, proclamă ca scop suprem al ei: propășirea națională — prin mijloace chibzuite, prin propriile mijloace ale obștei, luptând împotriva unei dezvoltări materiale a gospodăriei naționale în folosul străinătății și puterii economice a străinilor, care, dacă ar pătrunde în viața unei națiuni, i-ar stânjeni dezvoltarea sau i-ar primejdi chiar existența.

Ca un corolar al preceptelor lui Carey și List, avem lozincă „America Americanilor”, „Germania Germanilor”. Ca o firească urmare a școlii celei nouă, avem politica economică, străbătută de mare neatințare economică în afară puterilor economice a puterilor proprii materiale ale unui popor, — înăuntru.

Și fără o politică economică națională, nici o politică națională temeinică nu se poate înfiripa și cimentă. Pildele trecutului ne stau mărturie. Și nu numai ale trecutului.

Politica vamală protecționistă a statelor industriale ca și cele agrare urmărește, cu îndărătnicie tocmai ținta indicată a curentului național. Statele industriale apărându-și agricultura de produsele mai ieftine din colonii și țările tinere, nu năzuiesc decât: păstrarea vieții câmpenești — necesară dezvoltării naționale, și o cât mai neînsem-

nată atințare a gospodăriilor lor de ținuturi producție agrară. — Numai așa trebuie să aplicăm protecționismul acordat agriculturii, vămi destul de ridicute, — din Franța, Germania și chiar Austro-Ungaria; numai așa ne putem apăra și împotriva imperialismului lui Chamberlain, al căruia vis neîmplinit — și cine știe când se va împlini — e unirea Metropolei-Anglia cu țările ei coloniale într'un organism puternic unitar față de celelalte state.

Și, dacă privim tinerile state agrare: de ce năzuiesc ele — tot printr'un protecționism vamal, uneori exagerat, — să-și dobândească o industrie proprie, potrivită împrejurărilor economice și naționale? De ce? Fiindcă invaziunea capitalismului străin, sub formă de mărfuri sau formă de bani, stânjenește desfășurarea în direcție a puterilor economice ale națiunii, fiindcă, altfel unilateralitatea în viața economică ar însemna, poate, o primejdie politică a țării.

Și „curentul național în politica economică” nu s'a manifestat numai printr'un protecționism vamal în vederea dezvoltării unor ramuri industriale — în statele agrare, — sau menținerea unor îndeletniciri necesare agricole, — în țările industriale, ci și prin alte măsuri luate în interesul obștei, atunci când grupări străine de finanțe și puteri economice începeau să se impună în viața economică a unui stat și exploatează păturile de jos.

Astfel curentul național explică anumite grădiri, ce se întâlnesc mai ales în țările care au puse străinilor în activitatea lor economică ca pitoare. În Japonia, spre pildă, străinii n'au drept de-a dobândi pământuri rurale. Și noi credem că acest fapt e și firesc și îndreptățit de politica economică națională.

„Protecția muncii naționale”, când se făptuiește cu chibzuială, când nu se abuzează aceste envinte ca de un paravan, în dosul căruia se exploatează de capitalul străin și munca și sumătorii din lăuntru, — e binevenită ca educație a puterilor economice ale unui popor. Această „protecție” se practică mai ales pe terenul legislației de producție directă a industriei unei țări, pe lângă protecțiunea indirectă — prin vămi aruncate asupra fabricatelor străine — ce i-se poate acorda.

În țările tinere, intrate de curând în viața modernă, statul, în primul rând, are drept de apărare a intereselor naționale pe ogorul economiei — statului, în mare parte îi cade sarcina de-a duce și conduce politica economică națională, — îngrijind cereul de activitate al capitalului străin.

Statele mai dezvoltate trec în timpurile față prin epoca de expansiune al capitalismului lor. Capitalurile lor găsesc peste granițele politice și prin bănci, societăți comerciale sau industriale, prin întreprinderi de căi ferate, câmp muncă și deschid ținuturi nouă, în folosul puterii și politicii naționale. — În ultimul timp, expansiunea capitalului german se întinde din ce în ce mai mult, în toate continentele, și unde se înființează o bancă, o întreprindere comercială germană, acolo politica germană câștigă în interes.

Capitalul Germaniei a ajuns pionierul diplomației germane. De aceea statele tinere se străduiesc să-și dezvolte puterile lor economice în cadrul și spiritul național căci altfel se tem și se tem cu drept cuvânt, ca odată cu apariția nărilor economice să nu urmeze ceea a viața politică.

În ultimul timp, cu introducerea nouului gimnaziu, Turcia dă dovadă că înțelege această lecție și caută să se scutur de toate înfrângerile economice, cari stânjenesc mersul vieții naționale. Semnificativă e hotărârea luată de parlamentul din Constantinopol acum câteva zile, prin care se înființează un Minister al Poștelor și Telegrafelor, pentru că să se înlăture, astfel, din Imperiul poșta ce se exploatează de marile state apusene. *Curentul național* pătrunde din ce în ce mai mult pretutindeni.

În teorie, curentul național a stăpânit din vreme și legislația economică a statului român. Aproape toți economiștii, dela *Dionisie B. Măruțian*, distinsul cercetător ardelean al chestiunilor sociale, organizatorul statisticii oficiale în principate, și până în zilele noastre. Și aproape în toată țara se trează opera de politică economică se resimte un curent național din ce în ce mai puternic.

Dr. BRUTUS MACAVEU

medic universitar, specialist în boalele femeiești, asistent la clinica de femei »Crucea albă« din loc.

Ordinează dela 2-5 ore după amiază.

Timișoara-Fabric, Piața Kossuth No 2.

Etagiu I.

La Români de peste hotare, curentul național în politica lor economică se manifestă prin solidarizarea intereselor economice ale poporului nostru și în același timp prin excluderea influenței în treburile gospodărești.

Pașii câtorva trădători rătăciți, care socot că pot merge alături de străini... fără ca să cadă sub ei... sau cari se gândesc la o înfrățire a spiritului de economie și a muncii românești cu acele ale străinilor, deși alcătuiesc un simptom — nu ne interesează.

Rămâne faptul general că, într-adevăr, străduirile lor economice se desfășoară la lumina spiritului național. Și în această lumină, imperativul categoric al politicii economice glăsuiește: *Tara, Munca și Capitalul Românilor — să fie al Românilor, numai al Românilor!*"

Spre o literatură didactică bună.

De Dr. Onisifor Ghibu.

Un mare scriitor englez, Bernard Schaw, spunea dăunzi într-o conferință ținută la colegiul Birkbeck din Londra, că manualele didactice ale școlii moderne sânt scrise în așa chip, încât nimeni nu le-ar ceti, dacă n'ar fi silit.

Această afirmațiune cuprinde, desigur, o exagerare, — mai ales dacă ne gândim la cărțile de școală ale popoarelor din Apus, unde literatura didactică s'a dezvoltat în ultimul deceniu într-o direcție foarte sănătoasă. În adevăr, pretutindeni în Apus, lumea a început să acorde atenția cuvenită Abecedarelor și cărților de cetire de cari până aci numai didacticianii își bat capul, și să-și dea seama și scriitorii mari ai popoarelor, că dacă peste tot au vre-o importanță cărțile în viața cultura a omeniei, apoi de sigur cele mai însemnate sânt cărțile pe cari le ia omul mai întâi în mână, adică cărțile de școală. Ele sânt de fapt, temelia oricărei culturi. De calitatea lor atarnă gradul de cultură a cetirei de până aci. Scopul principal al lor nu e acela, de a se acomoda vreunui plan de învățământ oficial oarecare, ci de a se adapta cât numai se poate la trebuințele sufletesti ale copilului, ținând necontenit socoteală de psihologia infantilă. Autorii lor au socotit că numai coborându-se cu tot dinadinsul în sufletul copilului, fără considerare la nici un fel de plan de învățământ, făcut de oameni mari, numai pândind fiecare vibrațiune a sufletului copilului și potrivind acestuia tot ce au de gând să-i dea o hrană, — numai așa poate găsi copilul o plăcere în cartea de cetire, și numai sorbindu-o cu plăcere, poate și folosi ceva în urma ei. Ei și-au dat seama de viața sufletească a copiilor, au înțeles că acțiuni inconștiente și semiconștiente sânt cu mult mai puternice în acest suflet, decât cele conștiente și că cea mai desvoltată formă de cugetare la copii, e o simplă succesiune de intuițiuni concrete, pline de viață, sprijinite pe diferite simbole și presentimente. Abstracțiunea conștientă e minimală, dacă nu chiar necunoscută unui popor.

Cărțile de cetire germane și franceze nu merită de sigur apostrofarea aspră a lui Schaw, cel puțin în măsura aplicată de el, — și n'au merită nici cărțile altor popoare, cum ar fi de ale poporului suedez. Învățământul suedez e pus pe cele mai firești temelii și în cea mai desăvârșită armonie, nu numai cu principiile pedagogice universale ci și cu sufletul național al poporului. Nu tocmai de mult, înainte cu vre-o patru ani, a început să apară în Suedia o serie de *"Cărți de cetire pentru școlile suedeze"**, publicate de Alfred Dalin și de Fridtjuv Berg, cari cărți se deosebesc esențial de cărțile *disparente*, în viața sufletescă a copilului.

Acest lucru pe care trebuie să-l aibă înaintea ochilor toți autorii de cărți, dacă nu vor să facă din ele cărți cari să fie citite numai de silă, autorii cărților din chestiune l-au avut pe deplin în vedere.

Bărbații de școală, învățătorii și profesorii, ba chiar și birocrații de prim forurile școlare superioare, știu fără îndoială multe despre fe-

lul cum se manifestă viața intelectuală a copilului, ei cunosc și planurile de învățământ și cunosc și teoriile pedagogice și didactice de nevoie. Totuși e încă întrebarea: cunosc ei destul de bine întreg sufletul copilului și, mai ales, pot ei scrie despre lucrurile pe cari le preconizează planurile de învățământ, așa cum o cere aceasta sufletul copilului? Cele mai multe exemple au dovedit că nu o pot face aceasta. Exigențele sufletului copilului nu le pot satisface didacticianii, cărora le lipsește un simț artistic pronunțat, oricât de mari lucruri ar putea ei face, altfel, în școală. Scriitorii și artiștii mari ai poporului, aceia cari știu înțelege mai intim sufletul altuia, aceia cari sânt stăpâni pe cele mai subtile mijloace de interpretare a vieții sufletești, aceștia sânt cei chemați a se coborî și în sufletul copiilor, a-l observa și a-i da apoi hrana cea mai potrivită. În Suedia a făcut acest lucru cea mai mare scriitoare suedeză, *Zelma Lagerlöf*, care a scris pe seama copiilor țara lor natală, în forma unei călătorii, sub titlul: *"Minunata călătorie alui Nils Holgerson prin Suedia"*. Un alt mare scriitor, Verner von Heidentam, a scris istoria Suedezilor într-o carte care poartă titlul *"Suedezii și căpeteniile lor"*. Ambele cărți sânt scrise într-o formă cu totul necăutăată, naturală și potrivită cu psihologia copilului.

Învățătorimea suedeză a cerut însași prin *"Asociația generală a învățătorilor suedezi"*, ca acești scriitori să se coboare în lumea copiilor și să scrie pe seama lor, cece așa numiții bărbați de școală înzadar ar încerca, și, la urmă, s'a declarat absolut mulțumită cu admirabilele cărți, pe cari copiii suedezi le-au primit din mâna celor mai mari scriitori ai neamului.

Ceeace fac suedezii fac și alte popoare. Germanii și Francezii stăruiesc cu o tenacitate de admirat în jurul scrierii cărților de școală, la cari colaborează direct și marii scriitori naționali.

Dacă pentru cărțile din trecut se potrivesc cuvintele aspre ale lui Schaw, pentru cărțile de azi ale popoarelor apusene, ele nu se potrivesc mai de loc, — mai ales pentru cărțile de cetire nu.

Să ne întrebăm acum: cum stăm noi Români din Ungaria, în fața constatărilor lui Bernard Schaw? De sigur că Schaw nu cunoaște cărțile noastre de cetire și că deci constatările lui nu se referă la stările noastre, cu toate acestea, din punctul nostru de vedere, o întrebare ca aceasta nu poate fi de prisos.

Considerând evoluția noastră culturală, se înțelege dela sine că literatura noastră didactică nu poate fi la nivelul literaturii vechilor popoare de cultură ale occidentului. A o recunoaște aceasta nu înseamnă, de sigur, un lucru merit a ne întrista.

E un moment foarte interesant în viața noastră culturală atât de săracă, literatura noastră didactică, în care suntem atât de bogați! În adevăr, pe nici un teren al culturai noastre nu suntem atât de bogați, ca în acest ram al literaturii și, cu toate acestea, cu nimic nu suntem mai în drept de a fi nemulțumiți decât cu această bogăție, care e o mare pacoste pe capul nostru.

Nu vorbesc de literatura didactică pentru școlile medii, unde, relativ stăm mai bine, ci de cea a școlilor primare, care din punctul de vedere al educației noastre populare e cu mult mai importantă decât aceasta. Iată, mai înainte de toate regretabilul separatism, care face să avem în școlile unite un fel de cărți, iar în cele neunite alt fel de cărți, apoi acela de a avea în diferite eparhii neunite, cărți de școală deosebite!

În mitropolia ortodoxă avem nu mai puțin de șapte feluri de cărți de cetire românești. Te întrebi cu tot dreptul: la ce bun această bogăție? N'ar fi mai bine să avem una și bună? Toți autorii acestor cărți de cetire românești, fără excepțiune, au trecut peste un lucru cu totul esențial, care i-a făcut să păgubească în măsură simțită cultura noastră — ei au uitat că aceste cărți nu trebuiesc să

aibă aprobarea ministerului de culte, ci numai pe aceea a conzistoriilor eparchiale. Ei și-au trimis cu toții cărțile spre aprobare la minister, după ce s'au îngrijit, sau ca să le întocmească așa, ca acolo ele să placă, sau cel puțin, ca ele să nu displacă dintr'un anumit punct de vedere foarte gingaș. În chipul acesta, întinzându-ne noi brațele ca să ni-se lege, am ajuns ca să avem șapte feluri de cărți românești, aprobate mai întâi de ministerul, care nu-și reclamă dreptul de aprobare al acestor cărți, dar care îl execută când i-se cere anume, fără însă ca patru din aceste cărți să fie aprobate și de conzistorii, conform Statutului organic.

Între aceste împrejurări e ușor de înțeles, că cu cărțile noastre românești aprobate de minister nu vom putea sta prea bine.

Ce binefaceri o fi revărsând asupra diecezei Aradului și a Caransebeșului exageratul patriosm local, care face ca școlile acestor dieceze să fie înzestrate numai cu cărțile de cetire ale dlor Vuia, Moldovan și Gropșean? Sau că aceste cărți sunt mai bune ca cele din Ardeal și atunci interesul culturai noastre pretinde ca ele să cucerească și școlile din arhidieceză, sau sunt mai slabe și atunci interesul culturai noastre reclamă ca ele să se scoată din școlile românești din țara întreagă. Un popor care, atât din punct de vedere politic cât și cultural, se află în situația noastră, nu cred că e bine să-și permită un astfel de lux scump în chestii de cultură națională. Conzistorul metropolită stă în acest punct în fața uneia din cele mai importante chestiuni și poate că mai mult decât conzistorul metropolitan, care are putere numai asupra școlilor neunite, Asociațiunea, care prin secția școlară a ei, ar putea face pentru întreaga școală românească dela noi lucruri de seamă, după cum începuse încă la 1861 să facă, interesându-se de cărțile didactice și dându-le chiar aprobarea necesară.

Noi am ajuns cu literatura didactică foarte departe — însă în direcție greșită. La noi se crede că ajunge o doză oarecare de interes pentru școală și de pricepere în cele didactice pentru ca să poți fi un bun autor de cărți de cetire. Așa cred autorii înșiși și așa pare a crede și acel public, care se interesează de școală. Din această concepție falsă au răsărit o serie de cărți dintre cele mai imposibile. Oamenii cari vorbesc și scriu o românească execrabilă și cari n'au făcut studii serioase nici de psihologie a copilului, nici de literatură didactică europeană, s'au etalat în autori de cărți de cetire românești, în cari s'au condus de un singur criteriu: acela al unui strimt didacticism în serviciul căruia au pus lucruri fabricate de ei — poezie și proză —, ignorând cu desăvârșire principiile de cari am făcut amintire mai sus. Acești autori, cărora nu li-a lipsit bună voința de a ajuta școala, au respectat, ce e drept, planul de învățământ oficial — în sens literar — dar atât și nimic mai mult. Din cauza aceasta opera lor e plină de insuficiențe. Ceeace au făcut d-nii Vuia, Moldovan și Gropșorean nu se poate considera decât ca o dovadă de dragoste pentru școală și pentru cultură. Privită dintr'un punct de vedere superior al intereselor noastre, opera lor e o mare piedică în calea progresului nostru cultural.

Dar nu numai cărțile dumnealor sânt slabe...

Ceeace se petrece la alte popoare mai conștiente și ceeace se face în parte și cu România, unde scriitorii ca Coșbuc și Vlăduță au fost iusărcinați de minister să edea cărți de cetire pentru școli, trebuie să se facă și la noi. Marii noștri scriitori nu mai pot fi trecuți cu vederea, când e vorba de alcătuirea cărților de cetire. Ei cari pătrund până în cele mai ascunse cute ale sufletului și cari sânt stăpâni pe o limbă din cele mai frumoase, — ei sânt chemați ca, în legătură cu didacticianii, să îmbogățească cu adevărate perle literatura noastră didactică, atât de seacă și de prozaică astăzi în partea ei cea mai mare.

Cumpănind acest lucru însemnat dl *Octavian Goga*, care e desigur cel mai mare artist al nostru, s'a hotărât ca, în legătură cu câțiva bărbați de școală, să scoată o serie de cărți de cetire bune, cari să poată fi cetite și

* Les documents du progres. Paris 1910. Decembrie, pg. 560.

altfel decât de silă. D. St. O. Iosif, înțelegându-l pe dl Goga, a făgăduit că colaborează și dânsul la aceste cărți, cari, după chestia manualelor didactice se va pune din partea Consistoriilor pe niște baze mai sigure decât cele de azi, vor fi o adevărată binefacere pentru școala noastră atât de înhăitată de răuvoitori.

Scriitorii noștri de astăzi par a-și fi dat pe deplin seama de cuvintele marelui lor înaintaș, M. Eminescu: „Cărțile de cetire ar trebui să fie un obiect de îngrijire națională, ca și textul Bibliei.” (Articole politice pg. 56).

Scrisori din București.

Liga tinerilor Macedoneni. — O nouă concepție. — Talente aromâne. — Lăcomia rusului. —

București, 22 Aprilie.

O curioasă concepție au avut mulți dintre Românii macedoneni despre rostul luptelor lor naționale. Își închipuiau că aceste lupte se duc mai cu succes din București, unde încetul cu încetul s'au concentrat toate forțele, cari puteau aduce reale servicii cauzei naționale dela Pind. În timp ce acești conducători firești ai unui neam viteaz strigau din capitala regatului în contra asasinatelor ordinare și în contra crimelor săvârșite de bandele grecești și bulgare, în Macedonia poporul românesc zăcea în întunec. Lipsit de conducători harnici, el devenise un fel de turmă fără de păstori, care amenința să se răslească în toate părțile.

Cultura grecească îi amenința pe Românii macedoneni cu desnaționalizarea, terorismul bandelor cu moartea. Conducătorii erau duși în toată lumea. Astfel stând lucrurile este ușor de înțeles cum de frații dela Pind au scăpat atâtea ocazii fără a putea să se impună, fără a putea să-și vadă îndeplinit cel puțin unul din visurile lor: întemeierea unei biserici naționale. Imprejurările i-ar fi favorizat de minune, dacă acest nobil popor ar fi fost organizat, dacă ar fi avut în fruntea lui pe conducătorii săi firești. Astăzi, când, în lupta lor grea pentru câștigarea episcopatului, Românii macedoneni întimpină atâtea greutatea ei par a-și fi dat seama de greșele lor.

Tineretul macedonean aflător în București a format o ligă națională, al cărei scop este de a stăruii pentru întoarcerea acasă a tuturor forțelor răslețite. Majoritatea tinerilor macedoneni este entusiasmata de ideea de a porni înapoi, în țara lor, unde să se pună în serviciul cauzei naționale, luptând acolo pentru realizarea aspirațiilor neamului românesc. Căci numai acolo pot înțelege mai bine nevoile acestui neam, care a dat atâți luptători viteji tuturor popoarelor din Balcani. Liga tinerilor macedoneni își propune să organizeze poporul român dela Pind pe terenul cultural și economic, convingși fiind că numai un popor luminat și bine situat materialmente poate duce cu succes o luptă.

Revista scrisă în dialect „Lilicea-Pindului”, care acum apare la București, va fi mutată la Salonica sau Bitolia, unde se va muta și comitetul, care o redactează, comitet format din tineri absolvenți ai facultății de litere din București, cari și-au luat angajamentul a servi școalelor românești din Macedonia.

Precum vedem hotărârile sunt foarte frumoase. Având în vedere entuziasmul celor cari le-au adus, să nădăjduim că ele vor fi și îndeplinite.

În ce privește activitatea revistei macedonene „Lilicea Pindului”, aceasta nu poate decât să bucure pe toți aceia cari se interesează de dezvoltarea și înaintarea culturii românești în toate colțurile pe unde soartea ne-a împărțit. Foarte modestă și timidă la început, lipsită chiar de sprijinul material al multora dintre Macedoneni, prin stăruința colaboratorilor ei, această revistă a grupat azi în jurul ei toate elementele de valoare din tineretul macedo-român. Sufletul revistei este poetul G. Murnu, binecunoscutul traducător al lui Homer. D. Murnu, care astăzi ocupă o catedră la universitatea din București, este cu-

noscut ca poet, care scrie în limba literară. Puțini cunosc bucățile sale scrise în dialectul macedonean.

În ultimul număr al revistei, al cărei conducător moral este dl Murnu, publică o frumoasă legendă în versuri „Vircolaclu”. Tot în acest număr vedem, pe lângă o bucată a lui Nuși Tului, o poezie scrisă în limba literară a dlui I. Foti, care se afirmă tot mai mult și care promite să devină ceia ce este dl Beza pentru prozatorii macedo-români. E visul luptei, care va aduce lumina și libertatea unui neam înghenunchiat prin vitregia vremurilor:

*Ce-i vuetul acesta? Ce zângănit de săbii,
Ce pocnete de pușcă, ce bubuit de tun!
S'aleargă'n zare norii, pe mări mii de corăbii,
Oștiri ca frunza 'n codru pe munți pe văi s'adun'.*

*S'amestecă haotic ecurile lumii:
Din inimi spun durerea, al firii vajnic plâns.
Și zac pe șesuri spice și morți pe 'ntinsul humii,
Căci rece-i tot pământul și tot ce-i viu s'a stâns.*

*Și trece trist Vardarul prin trestii amorțite —
Se'nvolbură acuma și geme negru-i val!...*

Firește, scrise în dialect, asemenea lucruri ar avea o impresie cu totul alta și pentru noi, dar mai ales pentru aceia, la cari tinărul scriitor s'a gândit.

Din Chișinău sosește o veste, care trebuie să ne îngrijască. După cum se știe, Epitropia Sf. Spiridon din Iași are în Basarabia o sumă de moșii dăruite bisericilor de către vovozii și boerii moldoveni atunci când acest pământ făcea parte din țara glorioasă a Moldovei, atunci, când nimenea nu se gândea că s'ar putea întâmpla odată ca ghiara cutropitoare a muscalului să pună mâna hoștește pe țara dintre Nistru și Prut.

Epitropia arendează aceste moșii țăranilor români basarabeni, cari — am arătat cazul — într'un rînd s'au adresat chiar M. S. Regelui Carol și, invocând motivul că ei sânt Români, au cerut să li-se arendeze lor acele moșii, chiar cu un preț mai mic decât cel oferit de arindașii ovrei, armeni sau greci.

Asupra moșiilor, pe cari epitropia Sf. Spiridon le avea în Basarabia, Rușii pusese de mult ochii. Nu găseau însă motivul sub care să înceapă procesul de revendicare, întrucât epitropia are toate actele de proprietate. Acum se anunță din Chișinău că vânzătorii de sufilete omenesți au găsit acea formulă, după care se formează procesul. Județul Chișinău adecă vine și cere moșiile, sub cuvânt că Epitropia din Iași nu a satisfăcut dispozițiilor luate prin testament de fericirii donatori. Prin testament adecă ar fi lăsat ca Episcopia să zidească spitale pe moșiile dăruite de ei. Aceste spitale însă nu s'au ridicat, deci județul reolamă pentru el cele cincii moșii. Procesul acesta care nu se știe în al cui favor se va isprăvi, se va judeca de către tribunalul din Chișinău. Valoarea moșiilor reclamate de Ruși este de câteva milioane. În cazul, când procesul s'ar pierde, pagubele Epitropiei din Iași ar fi colosale și multe dintre instituțiile de binefacere susținute de ea ar avea să sufere.

Correspondent.

Statuia lui Tisza. De mult s'a pornit acțiunea pentru ridicarea unei statui fostului ministru-președinte Coloman Tisza. S'a deschis și o subscripție publică și Budapesta a adresat tuturor orașelor o circulară-apel, în care provoacă să voteze ajutoare pentru statuie.

Coloman Tisza prea a fost om de partid și prea puțină vreme a trecut dela moartea lui, decât ca apelul acesta să fi găsit răsunset general. Și astfel votările merg anevoie. Zilele trecute Cenadula refuzat votarea oricărui ajutor, iar eri orașul Cluj numai cu 7 voturi a reușit să voteze 500 coroane.

Și când ne gândim că au fost și Români cari au contribuit pentru statuia „zdrobitorului de naționalități”...

Darul României făcut Italiei.

Dl di San Giuliano, ministrul de exten al Italiei, a adresat dlui C. Nanu, ministru României la Roma, scrisoarea de mai jos:

Roma, 7 Aprilie 1911.

Domnule ministru,

Am onoare a vă răspunde de prima nota Nr. 181, cu data de 18 Martie a rent, prin care ați bine voit a mă informa că guvernul României a hotărât să dăruiasc comitetului serbărilor jubulare italiene n producțiunile monumentelor românești, a puse la secțiunea română a Expoziției arheologice la Termele lui Dioclețian, precum și colecția de fotografii, stampe, cărți expuse de asemenea la aceiași secțiune.

Această hotărâre am adus-o la cunoștința comitetului di San Martino, președintele comitetului serbărilor comemorative.

Guvernul Regal al Italiei a fost foarte măgulit de darul guvernului Regal al României și prețuește îndeosebi sentimentele cari-au inspirat. Aceste amintiri a unei obârș comune, precum d-voastră ați spus-o aș de bine, vor fi păstrate cu sfințenie în muzeele italiene și vor mărturisii de amicitia cordială și de simpatia celor două popoare latine.

Vă rog să bine voiți a vă face interpretul profundei recunoștințe a guvernului Regal pe lângă guvernul Regal al României și să primiți, domnule Ministru, odată cu mulțumirile mele pentru bine-voitoarea comunicațiune ce mi-ați făcut, asigurarea înalta mele considerațiune.

(ss) dl San Giuliano.

Liga nu militează.

Ce spune dl Lambru, președintele secției din București a Ligei?

București, 21 Aprilie.

Acum două săptămâni un domn cu ochelari negri a anunțat că va ținea o conferință în sala pusă Ligei la dispoziție din partea Muntelui de Pietate. În anunț spunea că va vorbi despre situația Românilor din Ungaria. Lumea s'a dus să-l asculte. Când este vorba de o parte a neamului nostru, care Român de aici poate sta nepăsător? Lucru curios însă. În loc de a vorbi despre situația neamului românesc din Ardeal și Ungaria, domnul cu ochelari negri s'a apucat să bârfească „Tribuna” Prietenii ziarului nostru au protestat în contra acestei procedări, dat fiindcă la Ligă nu se pot ținea conferințe cu caracter politic militant. Având în vedere că domnul cu ochelari negri a debitat o mulțime de neadevăruri, am cerut ca la proxima întrunire să mi se permită a vorbi despre zările românești din Ungaria. Am cerut-o aceasta în calitate de membru al secției din București a Ligei. Și mi s'a acordat.

Cineva a răspândit șvonul că la rândul meu, aș avea intenția de a polemiza cu domnul cu ochelari negri. Spre a nu se introduce obiceiul de a se polemiza la Ligă, dl Lambru, președintele secției din București a acestei instituțiuni de cultură națională, mi-a atras atenția asupra răului ce-ar urma pentru Ligă din înrădăcinarea acestui obicei.

Voi reda aici o parte din convorbirea ce am avut-o cu valorosul luptător al unității noastre culturale. N'aș fi făcut-o poate. Dl Tudor Popescu membru în comitetul Ligei mi-a declarat că Liga a dat un comunicat, prin care arată că cele spuse de Ion Scurtu cu ocazia ultimei ședințe sunt păreri personale și nu angajază întru nimica Liga. Deoarece până acuma nu am văzut acel comunicat, cred necesar a arăta cetitorilor Tribunei păreriile dlui Lambru, ale cărui merite pentru Ligă și în deobște pentru cultura noastră națională le apreciem cu toții, ale cărui intențiuni curate și sentimente românești le respectăm, ale cărui jertfe pentru ideea națională nu avem destule cuvinte spre a le aprecia.

— Ședința viitoare vei vorbi d-ta. S'a trecut peste ordinea stabilită în ținerea acestor

conferențe spre a nu se zice că Liga ar favoriza pe unii mai mult decât pe alții.

— Vă mulțumesc, Domnule președinte. Cred că e nevoie de unele întregiri la cele spuse de conferențiarul din rîndul trecut. Cred că trebuie arătate cauzele și împrejurările, cari au determinat „Tribuna“ să ia o anumită atitudine față de unii dintre conducătorii de peste Munți. Și mi-ar părea bine s'o faci asta fără patimă. N'ai idee cât mă doare lupta asta dintre frați. Mă dor loviturile, cari văd că se dau din amândouă părțile. Nouă ni sunt dragi, căci ne sunt frați toți, fără nici o deosebire. Liga nu are nici un resentiment față de nici unul. Și cât ne-am bucura să-i vedem împăcați!

— Și cu toate acestea, sub aripa Ligei, domnul acela a venit să părătească pe unii, să facă morală altora, fără a motiva nimica. A afirmat că au fost atacați d-nii Vaida și Aurel C. Popovici, fără a spune motivele, pentru cari au fost atacați acești doi fruntași. Căci n'au fost criticați pentru întreaga lor activitate, ci pentru un fapt anumit. D. Popovici a afirmat că e la mijloc tradare, d. Vaida a fost atacat pentru gestul său din parlament... Astea trebuia să le fi spus conferențiarul. De altfel d. Tudor Popescu, care este un distins avocat ar putea să numească mai bine cu un termen juridic faptul de a renunța la un subiect și a vorbi despre altceva.

— Acelea să nu-ți închipui că sunt păreriile Ligei. Tocmai de aceea am ținut să-ți vorbesc. Acelea au fost păreriile personale ale conferențiarului.

— O știi asta. Liga este a noastră a tuturor. Ea e biserica unde trebuie să venim cu toții, să ne închinăm, iar nu să ne certăm. Și cred că e condamnabil gestul conferențiarului din rîndul trecut, care a recurs la astfel de mijloace spre a-și putea plasa câteva răutăți...

— D-ta te rog să nu faci personalități. Cred că înțelegi în ce situație ar ajunge această instituție, când fiecare ar veni să facă aici personalități.

— Nu, d-le președinte. Voi expune faptele așa cum s'au petrecut. Voi citi articolele incriminate spre a-și face publicul o părere. Atât. În ce privește aluziile făcute de conferențiar la persoana mea, acelea mă lasă rece. Și pentru acelea avem congresul dela Craiova.

— Acolo, firește, se vor putea discuta diferite chestiuni. Se vor putea face plângeri în contra tuturor actelor, cari nu convin unuia sau altuia dintre membri. Te asigur însă că Liga nu face nici o deosebire între frați și frați. Conțez în cuvântul d-tale, că vei fi cât se poate de obiectiv...

— Vă asigur, d-le președinte...

Di Lambru este unul dintre puținii Români, cari, fiind vorba de cultura națională, de chestiile mari ale neamului românesc, nu s'a dat nici odată înapoi dela nici o jertfă. Este unul dintre acei muncitori însuflețiți pentru binele acestui neam, cari cu stăruința unei albine harnice lucrează în tăcere și cu spor la ridicarea temeliei, pe care se va clădi odată amvonul ce va vesti acestui neam cuvântul mântuirii și evangheliei dreptății, de unde se va spune odată că fericiți sînt aceia, cari au văzut îndeplinindu-se cuvântul evangheliei: O turmă și un păstor. În ochii lui strălucește o lumină blândă, în glasul lui e un timbru așa de blajin, în vorbele lui e ceva părintesc, ceva care te atrage, te farmecă și nu te înduri să te desparți ușor de dînsul.

Câtă deosebire între acest bărbat și vajnicii tăciunari ai unui altar curat!...

I. U. Soricu.

Scrisoare din Roma.

Sărbătorile jubileului de 50 de ani. — Vizita moștenitorului Germaniei. — Inaugurarea expoziției de archeologie. — România și Italia. — O scrisoare a pictorului bucureștean Verona.

Roma, 21 April.

Pentru sărbătorirea celor cincizeci de ani ai Unității Italiene, nu numai toate statele Europei au trimis felicitări, dar și Suveranii acestor state vor veni, fie în persoană, fie că vor trimite un reprezentat, să felicite pe Regele Vittorio Emanuele.

Seria acestor Auguste felicitări a început-o Moștenitorul Tronului Germaniei, care împreună cu grațioasa lui Principesă, au revenit zilele trecute la Roma.

Intru întimpinarea lor, la gară s'a dus Regele și Regina ca să-i primească, și în tot lungul stradelor pe unde a trecut regalul cortei, cu lachii în livre roșii, cu escorta strălucitoare a *corazzierilor*, lumea grămădită în lungul trotuarelor a aplaudat — după obiceiul italianesc — pe acest tînăr prinț, care zîmbea sub mustața lui blondă, ducând mîna la chivăra de argint. Principesa, la dreapta Reginei Italiei, își pleca grațios capul, mulțumind salutarilor publicului, iar ochii săi limpezi, surideau drăgălaș, sub eleganta pălărie roz-tê.

Cele trei zile, cât au stat principii la Roma, au vizitat orașul și monumentele, și în special resturile antichităților romane, Forul și Palatulul. A făcut foarte frumoasă impresie în lumea italienească faptul că principesa, într'o zi, s'a întors pe jos la Palatul Regal, unde erau găzduiți, însoțită de o damă de onoare.

Toasturile ce s'au ridicat la prânzul de gală, nu au altă importanță politică, decât că s'a accentuat atât din partea Regelui Italiei, cât și din partea Principelui Moștenitor al Germaniei, legătura de prietenie sinceră ce leagă aceste două națiuni, constituitoarea — împreună cu Austria — a Triplei Alianțe.

În timpul cât au stat la Roma. Regele Victor Emanoil a inaugurat Expoziția de Archeologie, și Principii-oaspeți au luat parte la ceremonie.

Nu vă spui nimic de această expoziție, rezervându-mi dreptul acesta — dacă împrejurările vor permite — pentru altă dată; vă spui numai, că această importantă expoziție ocupă o foarte mare parte din enormul locaș al Termelor lui Dioclețian, iar că discursurile s'au ținut în locul în care România își are partea sa de expoziție. Pe noi, Români, faptul acesta trebuie să ne măgulească, atât pentru importanța momentului, cât și pentru importanța locului ce s'a dat nouă.

Din partea României a asistat dl ministru Nanu, ca comisar special al guvernului român, și dl Prof. Onciul, ca delegat al aceluia guvern, ceilalți doi delegați, prof. Pârvan și dl Țigara nu au fost prezenți, fiind chemați de ocupațiile lor la București. Au vorbit, în fața Regelui profesorul Lanciani și contele de San Martino.

Importanța acestei secțiuni din Expoziția cea mare din Roma, este foarte mare, pentru că s'au strâns la Roma, în termele lui Dioclețian, multe, foarte multe copii după monumentele ce vasta Impărăție Romană a lăsat în toată lumea cunoscută pe atunci. Asia, Africa, Iliria, cu Panonia și Germania, Gallia, Hispania, Anglia, Egiptul și Dacia noastră, sunt reprezentate din belșug, arătând lumii actuale, până unde s'a întins stăpînirea vechilor Romani.

Impresia pe care o face România, cu monumentele sale și cu copia — în mărime naturală — după o parte a monumentului dela Adamclisi, este foarte bună; partea aceasta de monument este grandioasă, iar hemiciolul în care sunt alte reproduceri, dau un fel de autonomie părții românești.

— Este foarte mare cinste pentru noi — îmi spunea d. e. Prof. Onciul — că inaugurarea se face tocmai în locul ocupat de secția noastră, și cu toate că am afaceri la București, voi sta până la inaugurare, ca delegat al guvernului pe de-o parte și ca Român pe de alta, să pot să reprezint și să mă bucur tot deodată de acest moment.

Nu tot acelaș lucru putem zice de Expoziția de artă: acolo România nu este reprezentată de fel; toate statele au câte ceva, până ce și depărtata și nordica Suedia.

În legătură cu această lipsă, dl Verona, pictor bucureștean și președintele Asociației „Tinerimea Artistică“ a scris o scrisoare ziarului *La Tribuna* din Roma, în care se plînge de această lipsă, și dă toată vina pe actualul guvern din București.

Nu știi dacă ziarul roman a controlat scrisoarea ce a publicat, dar ca cronicari imparțiali, ni-se pare nouă că chiar așa de ar fi fost, nu ar fi trebuit să ne dăm neamul și țara în stambă, spunind străinătății că cutare guvern vrea și cutare nu vrea participarea României la Expoziția din Roma.

Și oare, dl Verona are dreptate în aserțiunile sale? Nu a uitat că actualul guvern a luat frînele la anul nou, iar expoziția și participările fuseseră hotărîte între Italia și celelalte state încă din toamnă? P. Robescu

Scrisori din Paris.

Starea sufletească a Franței de azi. — O antiteză ciudată. — Manifestarea „părinților de familie numeroase“. — Paradisul ocnașilor: O deformare a umanitarismului francez.

Paris, 21 Aprilie.

Acum un an dilapidări de sume enorme din fondul congregațiilor însușit de statul francez; neordinul administrative în tot timpul; venalitate în guvernarea Indochinei, și acum în urmă furtul de documente dela ministerul afacerilor străine — hotărît lucru, Republica are nevoie de o primenire radicală. Corupția e un microb îndărătnic, el se stăpânește cu greu. El e mai ales greu de stărpit într'o epocă facilă ca a noastră, când sufletele și-au pierdut credința în cele sfinte, când națiunile bătrîne se rafinează pe zi ce trece, când ființa omenească nu vede viața decât prin ochelarii epicurianismului celui mai primejdios. Să ne îmbogățim, căci traiul e scurt și numai cu bani vom putea gusta toate fericirile! — iată maxima celor mai mulți din contemporanii noștri.

În Franța, admirația pe care ni-o inspiră inteligența și avânturile acestui popor generos, nu merge fără o teamă instinctivă. În Franța se dezvoltă pe zi ce trece o filozofie de un scepticism blând și surzător, foarte interesantă din punctul de vedere al ideii pure, dar primejdioasă din cale afară dacă ar cuceri o națiune în bloc. Ea molește energiile, însuflă o toleranță vinovată, darimă fără să clădească, dospește sufletele ca o ceară, adoarme orice simț moral. Și, orice s'ar spune, ideea micimei noastre față de nemărginire, părerea ce o putem avea despre neînsemnătatea globului pe care trăim față de infinit, nu constituie tocmai o morală. Și oamenii, au nevoie de una. Să păstrăm dar fondul credințelor strămoșești; ele ne vor ajuta să trăim. Să nu ne încredem inteligenței noastre, care se îndoiește de toate, căci sântem nenorociți. Cercul vieții noastre s'a fie îngust; numai astfel îl vom putea umple. Ridicările din umeri față de cele sfinte, dacă ele ar veni din partea maselor, ne-ar svârli într'un haos selbatec — și atunci, vai de viața pe care am trăi-o!

Din fericire, nu Franța întreagă e molipsită de acest nihilism intelectual, foarte inteligent dacă vreți, dar care duce la corupțiune. În poporul acesta există un simbur solid, rezistent, pe care răul n'a reușit să-l contagieze încă. Scepticii nu sînt în număr așa de mare, cum s'ar crede. Ei par însă numeroși fiindcă numai pe ei îi vedem, din pricina că ocupă înălțimile ierarhice în politică și artă. Dar legiunea sacră care păstrează mai cu grijă principiile respectului omenească, care întreține pură flacăra tradițiunii și a credinței, e compusă din femei. Nu, femeile franceze nu sînt în majoritatea lor ființele cochete și vane, vânătoare de plăceri ușoare, așa cum le place străinilor să și-le închipuiescă. Ele sînt soții delicioase, mame admirabile, sufletul lor e plin de virtuți. Într'un număr viitor al „Tribunei“ îmi voi permite să schițez un studiu ușor al femeii franceze de azi. Cu prilejul acesta îmi voi da în treacăt păreriile pe cari mi le-a sugerat un articol al colegei mele Sultânica, relativ la energia cu care femeia trebuie să gonească din sufletul ei orice tendință de moleșire, și întru sprijinirea căruia adevăr colaboratoarea „Tribunei“ se referă cu multă ingeniozitate la trufașul Nietzsche...

De sigur că spiritul de antiteză pe care-l cultiva cu atîta brio Victor Hugo, nu-l găsim nicăiri mai viguros ca în existență. Natura are combinații față de cari tragediile cele mai sălbatice ale lui Shakespeare par fără de lustru. Cunoașteți aventura marchizului de Roquefeuil, care preocupă atât de mult opinia publică în Franța? Acest om se numește de fapt Reiss. El a făcut parte în tinerețea sa din legiunea străină, unde l-a cunoscut pe adevăratul marchiz de Roquefeuil, camaradul său de regiment. Gentilomul francez s'a îm-

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constată). —

Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferenczkörut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Povestiri de femei.

Eleganța și simplitatea.

— Toaletele și Portul național la șezătoarea scriitorilor. —

Elegantă! Iată un cuvânt așa de simplu dar atât de atrăgător și plin de înțelesuri pentru orice femeie. Căci, toate vrem să fim eleganțe. O vrem. Dar în așa de puține cazuri putem ajunge la eleganță. Femeia cea mai puțin vanitoasă, rămas-a cândva, de tot rece într-o atmosferă de complimente grațioase la adresa elegantelor zilei? Ghimpele ușor, ce impunge simțul dignității al femeii în momentul acela, lasă o mică rană deschisă în ambițiunea celei mai solide rațiuni.

Și de acolo mai apoi, dorul vag al unor noi preocupări, cari întunecă liniștea sufletească. Cum am putea fi eleganțe? Mai întâi, s'ar părea că puterea cuvântului acestuia, respinge cu dela sine înțeles, simplității. Dar să nu ne înșelăm. Nu tot ceiace este pretentios, deci luxos, este și elegant. Ci dimpotrivă. Combinațiile cele mai fericite într-o toaletă luxoasă, numai atunci dau tonul adevărat al eleganței, când se bazează pe principiul simplității. Pe când la o toaletă ce n'arev pretențiunea să ne-o închipuim luxoasă, pe motiv că stofa și multe garnituri din care am compune-o sunt ieftine, — inzadar am căuta să-i dăm un aer de eleganță cu aplicații în dantele și panglică, cu cât mai mareată, cu atât mai de prost gust va fi. Ca și în orice artă, cum zicea Voltair: goțiți naturalul, el se va întoarce în galop. Așa și în eleganță. În zadar am goți simplitatea, ea se întoarce în galop. Și tot ea rămâne aureola eleganței.

Pentru marea majoritate a femeilor, simplitatea de altfel, trebuie privită, mai întâi din punctul de vedere sănătos al echilibrului bugetar. Pentru că nu e tot una să iei o bucată de stofă să-ți coși rochia, numai din ea, cu câteva pliuri, sau cerculețe, care să-i dea oarecare formă estetică și neînchipuindu-ți rochia posibil prezentabilă fără garnituri, să dai pe acestea, uneori, încă jumătatea pretului stofei. Căci e știut că toate mărunțiturile toaletei costă de două ori, cât stofa și cusutul rochiei însăși. La orice rochie, în primul rând, trebuie să avem în vedere numai croitul. Pentru că bine croită, adică acomodată perfect liniilor corpului, o rochie va fi totdeauna elegantă, de n'ar avea pe ea nimic decât un guleras sau o simplă fundă așezată oricum, ea să învelească puțin tonul întregului. Apoi e culoarea. Să ne ferim totdeauna de culorile bătătoare la ochi. Pentru că astfel de culori, deși de multe ori fac fațetele modei, dar numai atunci compun o toaletă elegantă când sunt în mâna unei croitorese geniale, care știe să le tempereze alăturându-le o eșarfă sau o draperie de dantelă în tonuri potolite. Astfel că totdeauna culorile obișnuite, negru, castaniu, ca ciocolata, albastru închis și cenușiu, — apoi albul, rose deschis, albastru palid, lila palid, argintiu și cremul rozat, înfășurî totdeauna culorile mai stămpătate ne pot asigura un pas către un gust mai ales. Principiul fundamental este de sigur modelul unei rochii. Și în această trebură să ne înarmăm cu adevărată forță de rezistență contra ispitelor modei, pentru că simțul oricărei femei, îi dictează ceiace poate sau nu conveni corpului și figurei ei și apoi cum am mai spus — garniturele. Eu dacă aș avea o putere aș pune la amendă pe orice femeie care și grămădește pe rochia o mostră din fiecare inspirație a fabricanților de garnituri. Iei un galon, coplea o aplicație, dincolo o dantelă, năsturași, mărgelute, nițel șitaș. Pentru ce? Când se poate de multe ori fără de nici una? Și garniturele, adică modelele ce cer uneori mai multe garnituri, sunt și acelea de domeniul unor mâni și unor inspirații mai fericite, croitori mari, cari au gustul sigur și le așează cu măiestrie.

Sunt toaletele de eleganță ireproșabilă neapărat, și acelea cari sunt destul de garnisite, dar în așa fel că din întreg aranjamentul reese ceva totuși simplu, care nu obosește privirea. Pentru că sunt puse fiecare la locul său și asta e chestie de artă a marilor măestri ai acului, care știu să facă frumoasă orice neglijență și din ea să scoată un efect tocmai contrar abundenței de compoziție. Dar așa ceva e la îndemână numai unei anumite stări bugetare și noi cele multe nu trebuie să ne lăsăm seduse de încrederea croitoreșelor de duzină. La acestea găsim de multe ori o mână bună în a ști să croiască și asta e deja mult. Gustul totului, trebuie să-l dăm noi fiecare. Și fiindcă în toate chestiile de gust și mai ales în felul simplității, trebuie să ne educăm gusturile. Și pentru aceasta avem un curs gratuit, mareț și splendid totdeauna la îndemână. Natura. Să credeți. Cele mai mari măestre ale acului, celebrele croitorese, s'au inspirat și se inspiră, după natură, ca și în alte arte.

Ce este verdele modern de acum? O mare casă din Paris, între altele, expune un manechin: o toaletă bleo din mătase subțire, cu o eșarfă aurie, pălărie taupe închis (culoarea pământului) cu un mare raier verde, umbrelă de mătase aurie brodată madeira. S'ar părea exotică, dar nimic mai simplu: albastru deschis ca cerul și auriu, ca floarea „nu mă uita”, culoarea pământului pălăriei, ca pământul, raierul verde ca frunza de Mai. Un ansamblu adorabil. De sigur însă trebuie să ai ochiul artistului și să privești colțisoarele cele mai frumoase ale naturii. Să ne uităm la flori. Cât de minunate sunt așa zisele rochițele rindnicei, în câte feluri de culori unele mai dulci ca celelalte. Să ne uităm la păsările. Se poate mai dumnezeiască armonie ca în întocmirea vestmintelor lor de pene, ca culorile și ce indicii mai simpli? Vrăbiuțele și alte pasări ce rabdă la frig au pene închise, și începând cu rindnicele, cu admirabilul lor albastru vioriu și alb, împreună cu toate păsărilele ce vin odată cu primăvara din țările calde, toate au culori mai deschise, mai vesele. Acum ultimul strigăt al luxului dela Paris, sunt pantofii de pene. Un celebru pantofar a făcut o pereche

bolnăvit însă de friguri galbene. Pe patul de moarte el a încredințat lui Reiss hărțile sale, ca să le ducă familiei lui, după ce va răposa. Reiss însă le-a oprit pentru dînsul. Chipeș și manierat cum era, și posedând o inteligență vioaie și un temperament suplu și îndrăzneț, nu i-a fost greu, după alți șase ani petrecuți în Africa, să se întoarcă în Franța, încarnat în pelea marchizului de Roquefeuil. Soarele ecuatorial îi bronzase așa de bine fața, încât nimeni nu se îndoi de identitatea sa. El trăi mulți ani în bogăție și onoare, și toate apucăturile lui erau acelea ale unui gentilom desăvârșit. El se însură cu o contesă foarte bogată. Iși pare că în copilăria mea am citit o aventură la fel într'un roman al lui Ponson du Terrail. În Rocambole, dacă nu mă înșel. Imaginația nu poate așadar întrece realitatea...

Dar nu știu cum se făcu, că falșul marchiz de Roquefeuil a fost confundat zilele acestea. Adevărata sa identitate apără la lumina zilei. Și mai aflăm că mai era și bigam, și că soția sa dîntăi, cu care avusese mai mulți copii, a sprijinit și ea o plângere la parchet. Și vinovatul e dus la închisoare, planurile lui se dărîmă ca un castel de cărți, asistăm la un sfârșit de dramă senzatională ca la Ambigu... Vișul e pedepsit — dar virtutea este ea în totdeauna răsplătită?

Vai, nu! În aceleași ziare cari ne relatează naufragiul falșului gentilom, am găsit și o notiță de șase rânduri, în care ni-se spune că vicontele Thibaut de Reynaut, în vîrstă de 38 de ani, care a dus viața cea mai cinstită din lume, dar pe care mizeria l'a silit să se facă hamal, a fost grav rănit de unul din camarazii săi beat. Și Thibaut de Reynaut e un viconte autentic, un gentilom fără contest. Ce soartă bizară a vroit ca falșul nobil să se bucure în viață de toate fericirile, el, un escroc, în vreme ce adevăratul aristocrat, purtînd un nume aproape istoric, să-și tirască zilele ca hamal, prin taverne murdare, și să cadă victima unei brute?... Cine își poate explica această antiteză trăită, de care un Victor Hugo ar fi gelos?...

Cel mai nostim eveniment parizian din zilele acestea, a fost desigur manifestația «părinților de familii numeroase». Sociologii și patrioții francezi se alarmează neconținut de scăderea natalității în această țară. Legislatorii propun legi în scopul de a se încuraja familiile cari au mulți copii. Chestiunea e delicată: în ce mod s'ar putea sprijini aceste familii? Ori-cum ar fi, o soluțiune favorabilă se impune.

Parizienii săraci, părinți de copii numeroși, doresc o grabnică realizare a unei astfel de soluțiuni — și Duminecă, am asistat la un lung cortegiu, de un amestec bizar de părinți și copii, care a defilat în fața Camerei deputaților și a frumosului Hotel de Ville... Copii, în haine de serbători, își înconjurau părinții ca o dovadă vie a virtuții lor... cetățenești. O, nu vă așteptați la o manifestație agresivă. În ochii manifestațiilor lucea, din potrivă, o scînteie de dulce ironie și multă voce bună. Publicul îi aclama cu hohote de rîs. Edili dela Hotel de Ville au împărțit poporului de copii prăjituri și bomboane. Veselia, „humourul”, erau pe toate fețele. Pe când străbăteau Pont Neuf, deasupra Senei scaldată în aur și azur, manifestații s'au oprit în fața statuei lui Henri IV. Și bunul rege, care-și iubise atât de mult neamul, părea a le zâmbi de pe înălțimea masivului său cal de bronz.

Publicistul Jacques Dhur, care, grație spiritului său de un larg și just umanism, are o influență enormă în Franța, duce de câțiva vreme o campanie foarte interesantă de presă. El găsește că administrația deformează duhul de umanitate, pregătind asasinilor, sadiților și bandiților cari populează penitenciarele din Noua Caledonie, o viață de fericire. Într'adevăr, ocnașii Franței nu sînt de plîns. Un guvern părintesc ia măsurile trebuincioase pentru a-i resfăța ca pe niște copii scump. Condamnaților de drept comun li-se pregătește o soartă pe care li-o invidiază mulți oameni mizeri și cinstiți. Ei sînt furnizați cu pămînturi rodnice, ba li-se aduc și soții recrutate printre fecioarele arabe. În vremea asta, coloniile liberi, oamenii cinstiți cari se stabilesc în Noua Caledonie, sînt persecutați. Pămînturile ce li-se dau sînt aride; administrația le pune fel de fel de piedeci; și pe când copiii de ocnaș li s'au clădit școli admirabile, odraslele coloniștilor liberi cresc în ignoranță din cauza lipsei de școli.

»Paradisul ocnașilor« — iată cum numește dl Jacques Dhur nedreapta prosperitate a acestor droajdi ale societății. Publicistul francez se ridică cu putere, nu în contra bunului tratament la care sînt supuși ocnașii, ci în contra falșului și grotescului spirit de umanitate care-i face pe cei dela putere să ainte pe niște criminali și să lase în cea mai abominabilă mizerie o sumedenie de oameni cinstiți. Dl Jacques Dhur are dreptate. Excesul în bine sau în rău e oribil. El duce la schimonosirea principiilor celor mai elementare.

Și Franța e din păcate foarte mult influențată de așa ziișii socialiști, anarhiști, etc. care își închipuiesc că umanismul pe care-l propagă trebuie să conștie în apologia ucigașilor de agenți polițienesci și în persecutarea preoților și călugărilor cinstiți și necinstiți...

C. R. B.

de pantofi de bal din pene de „Colibri” (o pene foarte rară) imitînd ordinea aranjamentului exact după modul cum sunt pe trupul pasărei. Căcutia de o extraordinară finețea a ridicat valoarea lor pantofi de bal la suma rotundă de 10.000 franci.

Și fiindcă îmi veni în minte cuvîntul bal, mă gândesc la apropiata petrecere dela Arad, la șezătoarea scriitorilor români. De sigur numele petrecerii șezătoare, implică dela sine, caracterul a ceva nănesc. Or, acum mai mult ca ori cînd femeile noastre fi datoare să vie pînă la una îmbrăcate în frumusețe costum românesc. O datorie de complezență față de ceva, pentru scriitorii români, cari fiecare, și mult sau mai puțin, au cîntat așa poetic tipul femeii și femeii dela țară, așa cum e ea mai frumoasă între ale ei. Cu iia de borangic și cu cositele pe șolduri. Pe sibience, la șezătoarea din Martie, spuneau unice portori, că au stat scriitorii să le mănănce (cîntîc nu vi-i închipuiți pe scriitorii niseai canibali) să le mănănce cu ochii, de mîndre și de frumoase ce de toate îmbrăcate în fel de fel de porturi românești pe aici. Nu e vorbă asta nu-i un îndemn, pentru că trebuie să trezim protestările a lor noștri, numai că trebuie s'o știm. Noi la Paquin în Paris nu ne îmbrăcăm. Și pe scriitorii din București nu-i putem mișca cu bietele noastre toalete cari nici nu răsăd cele ce sunt ei obișnuți a vedea la elegantele pe acolo.

Apoi eu ce am putea noi răsplăti pornirea cea dragostei frățești cu cari ei se obosesc și vine vadă acasă la noi, decât mîngîindu-le sufletele ochii cu ceiace avem noi mai ideal și mai frumos românesc. Și pe urmă mai e ceva. Li-s'a dus vestea danelor, de frumoase, de când cu balurile și marșurile, costume românești. Și nu cred că vre-una tot comitatul Aradului, ca să nu mai zic și de mai departate, ar avea ambiția să desiluzioneze mai pe un scriitor! Cu atât mai mult, cu cât, cum scriitorii români cari au fost la șezătoarea din Sibiu rîmas așa de extaziați de porturile românești de aici. Dnele și d-soarele din Sibiu s'au hotărît și un mare bal costum românesc. Miercuri după amiază minica Tomii. Bal care promise a fi grandios și la care vor lua parte și scriitorii, la întoarcerea din Arad și București. Nu mă îndoiesc că nici arădanele nu vor lăsa tocmai de data aceasta mai pe jos ca și cele și că la șezătoarea dela Dumineca Tomii, pe tîl de pădureancă, de Tulgeș, de Hunedoara, deși liste, din Banat și cel din țară va triumfa cu ea strălucire ca la celelalte baluri; contribuind să la din șezătoarea scriitorilor o seară memorabilă românească, în care sufletul frumosului și poeziei române găsind calea adevăratei iubiri de frate, să se înnănească într'aceiaș bătaie a inimii, ogîndindu-se ochii limpezi ai Rodicelor din Banat și Ardeal.

Cu gândul românesc să ne apropiem de șezătoarea dela Dumineca Tomii și arătînd ceiace avem frumos românesc, să așteptăm cu drag acele căte ceasuri de înaltare sufletească, uitînd sbuciumul amarul zilelor grele.

Sultania

Scrisoare din America.

Montana, 20 Martie.

În anii trecuți s'a scris mult, atât în ziarele de America cât și în cele din țara noastră noastră, despre viața și soarta Românilor din părțile de cătră răsărit ale Americii. Printre rînduri puteai ceti și îndemna să vină cât mai mulți aici. Au și venit mulți, poartă chiar prea mulți.

Și cum o ducem noi acum în acest colț depărtat? Aici în Montana fabricii sunt puține de tot. În schimb sunt multe mine, cu mii de lucrători bine plătiți. Dar Români noștri nu prea muncesc în mine, înainte de toate fiindcă sunt cam străini de acest fel de muncă. Ocupațiile mai cunoscute ale Românilor sunt: muncă la drumul de fier și tăiatul pădurilor. Cu această muncă se îndelețnicește Români noștri atât vara cât și iarna. Cei tari la suflet, cari sunt obișnuți cu străguratatea, se duc ciobani la stăpâni cari au turme mari de oi. Sunt și ei bine plătiți și au slujbă pe vremea îndelungată.

Turmele de oi în Montana sunt foarte mari. Un singur cioban păzește turme de câte 2000—3000 de oi. Ciobanii noștri dacă stau la un stăpîn și nu aleară dela unul la altul, câștigă bani frumoși. Altminter își prăpădesc tot amaru ce l-au agonisit.

Cheltuielile pentru traiul de toate zilele aici sînt încă mai mari decît în alte părți. O duc rău mai ale lucrătorii dela drumurile de fer. Mulți stau chiar la întregi fără lucru.

Cei cari voiesc să-și păstreze sănătatea și avuții mai bine fac dacă merg în alte părți. Fac însă și mai bine dacă rămân acasă în țara-mumă, căci aici puțin se fericesc, câtă vreme mii și mii se nefericesc.

Ar fi bine ca Români noștri să nu-și mai poartă gîndul la statul acesta pustiu, unde ocupația cea mai de frunte e ciobania. Am întîlnit mulți inși cari au venit chemați de alții și, după ce și-au cheltuit puținii bani aduși de acasă fără să-și poată găsi lucru, s'au întors acasă cu datorii și blestemînd țara și pe cei cari i-au ademenit să vină.

În unele părți au scăzut și plățile ciobanilor. Omul harnic, care se supune la toate greutatele și cunoaște intru cîtva și limba englezească, se poate bucura de agonisita lui. Dar cine vrea să trăiască mai ușor, numai aici să nu caute acest trai.

Aș putea înșira multe pilde despre Români cari în iarna trecută au dus o sărăcie cumplită.

Eu din parte-mi sunt mulțumit cu câștigul ce-l am dar am avut să îndur o viață de robie grea în țara aceasta pustie, mai grea decît într-o puscărie ungușească.

Români noștri, dintre cari cei mai mulți nici nu știu ceti și scrie, vin, se duc și apoi li-se pierde urm

19] ră să mai știe cineva dacă trăiese sau au murit de
ult. Voi aminti numai de câțiva Români din Poiana.
(o) **Ion Toma** (Zămuță) în vara trecută a fost lovit de
ni preznet pe câmp și numai peste vre-o 10 zile a fost
ărei **ăsit mort. Ion Serb** (Gligorescu) a inebunit în primă-
jareara trecută și a fost dus în casa de nebuni. Nimeni
fracu mai știe ce-i cu el. **Constantin Șiufană** (a lui Oni
mășinu) s'a îmbolnăvit și a murit în câteva zile și nime
sezătu știe unde a fost îngropat. **Dumitru Nistor** din Rod
eceri perit fără urme și de un an și jumătate nimeni nu
va mai știe de el.
e tou Acum de curind îmi scrie un cioban de lângă Lo-
fruan următoarele: Cu mine la un stăpân a mai fost un
tă nejoban cu numele **Bucur**. De unde e și cine e nu știu.
are. Atele trecute a fost găsit mort în țârla oilor.
ul le O, e neagră și întunecată America aceasta în adân-
frumimile ei.
pe q Fericiți sunt cei ce pot să trăiască la vatra părin-
i uniească, chiar dacă ar rămânea viața întreagă săraci
i (napiti pământului. De ce să-ți părăsești țara străbună
să levănând averi pe cari nu le poți câștiga? Sau chiar
ce de le câștigi, îți cheltuiești floarea vieții în trudă și
ănegamar și rămâi istovit și sleit de puteri.
itruq Li rog pe frații mei Români să nu se supere că am
imajeris lucrurile aceste așa cum le știu și le simtese.
te pe De patru ani sunt aici și cunosc tot amarul vieții grele.
i muncit de dorul de a-mi revedea casa părintească.
răse Cinstiți și iubiți, dragi frați, vatra strămoșească!
ntele **Dumitru Oprean** (din Poiana-Sibiului).

Lupta pentru votul universal.

Unde-i partidul național?

Partidul socialist și partidul d-lui
Justh au făcut o învoială în vederea
luptei pentru votul universal. Două
tabere cari adesea s'au combătut și
au dat acuma mâna pentru a sili gu-
vernul să prezinte Camerii proiectul
votului universal. Pe străzile Buda-
pestei se vor deslănțui tulburările și
luptele violente ale proletariatului în-
setat de drepturi, în timp ce în parla-
ment cei vre-o 45 de deputați justhiști
vor reda prin glasul lor răsunetul
multimii din afară care cere drepturi.

În asemenea împrejurări situația gu-
vernului va fi foarte anevoioasă. El
însuși a înscris în programul său de
guvernământ realizarea votului uni-
versal și nu se va mai putea eschiva
de a înfăptui aceia ce singur procla-
mase ca util și necesar țării. În fund
însă marele vrășmaș al acestei re-
forme, contele Stefan Tisza, va pândi,
va intriga și va căuta să puie piedeci
reformei.

Contele Tisza făgăduiește numai
lărgirea dreptului de vot, dar se îm-
potrivește întinderii sale până la li-
mita extremă a **votului pentru toți**.
El va oferi **mai mult**, spre a nu da
totul.

Între argumentele sale principale, de-
sigur, va fi și acela că nu țara întreagă,
ci numai un mic grup din parlament,
și străzile capitalei, stăpânite de socia-
liști, vor să impuie țării reforma vo-
tului universal. Țara însă, multimea
covârșitoare a milioanei e liniștită și
mulțămită cu starea pe care Tisza vrea
să o creeze.

Față cu această încercare de a fal-
sifica voința țării și de a duce în ră-
tăcire opinia publică și mai ales Co-
roana, trebuie să se facă dovadă că
țara e departe de a fi liniștită și mul-
țămită. Toată lumea, mai ales opinia
publică românească, este în drept a-și
face întrebarea: Ce face partidul na-
țional român? Ce măsuri a luat pen-
tru a da glas voinței noastre? Ce a-

titudine crede de cuviință să ia față cu
noua alianță între socialiști și justhiști?

Opinia noastră publică se întreabă
dacă tot rostul partidului e de a com-
bate pe potrivnicii ce singuri și-a cre-
iat, de a combate închipuitele „tradări”,
sau pe dușmanii adevărați ai neamu-
lui și ai marilor lui interese? Și dacă
chestiunea *Tribunii* a fost vrednică
de a fi adusă înaintea parlamentului,
oare chestiunea votului universal nu
ar merita și ea măcar o atenție egală?
Desigur ar fi mai de folos cauzei
noastre.

Cu rizicul deci de-a săvârși un nou
act de tradare națională dăm expresie
convingerii noastre, *că este datoria
conducătorilor partidului național
românesc de a începe fără amânare
o acțiune energică prin adunări de
popor*. Tema politică a campaniei ar
putea fi îndoită: protestarea împotriva
maghiarizării armatei și cererea votu-
lui universal. Din parte-ne asigurăm
onoratul comitet național că va avea
tot concursul nostru în campania
aceasta. Trebuie să se vadă că nu
este numai capitala și un grup de de-
putați, ci țara întreagă, toate popoa-
rele ei cari cer acordarea votului pen-
tru toți.

Noi ne-am făcut datoria, atrăgând
atenția partidului național, ne vom face
datoria și în lupta pe care o cerem.
*Este rândul partidului național de
a-și face de-asemena datoria, che-
mându-ne pe toți la luptă și dez-
mintind acuza de inacțiune ce i-se
aduce!*

Seminar teologic în Caransebeș

Pentru zidirea seminarului episcopesc din
Caransebeș au intrat la casa diecezană urmă-
toarele dăruiri:

Inst. de credit „Concordia” din Uzdin 1000
cor., inst. de credit „Oraviciana” din Oravița
montană 1000 cor., inst. de credit „Venețiană”
din Veneția inferioară 20 cor., inst. de credit
„Mureșanul” din Maria-Radna 50 cor., Dl Ono-
riu Conopan, paroh în Uzdin 1000 cor., Dl
lancu Mihai, paroh în Uzdin 1000 cor., Biserica
ortodox-română din Uzdin 1000 cor., Dl Pan
Miclea din Uzdin 30 cor., Dl Ilie Spărișu din
Uzdin 10 cor., Dl Gligor Bosica din Uzdin 6
cor., Dl Ioan Spărișu din Uzdin 3 cor., Dl
George Bosica din Uzdin 3 cor., Administra-
ția ziarului „Libertatea” din Orăștie 25 cor.,
Dl Ilie Trăilă, director la „Oraviciana” în Ora-
vița 100 cor., Dl George Lăbontiu, avocat în
Caransebeș 100 cor., Dl Ioan Philimon, con-
trollor la căile ferate în Szombathely 50 cor.,
George Comaniciu, notar penzionat în Vene-
ția-inferioară 10 cor., Ioan Popița, preot, Co-
mana-inferioară 10 cor., Gheorghe Halmagy, 4
cor., Gheorghe Pop, notar, Poro 4 cor.,
Mateiu Matei, inv. dir. Veneția-inferioară 4 cor.,
Nicolae Cornia, 4 cor., Josim Oană, 4 cor.,
Rosalin Myia, Comana-superioară, 4 cor., Ioan
Bovesia, 4 cor., Nicolae Stoica, 4 cor., Mihail
Ganea, 4 cor., Gheorghe Ciocan, Cuculata,
2 cor., Z. Socian, Comana-de-sus, 4 cor.,
Banca „Bocșana” din Bocșa-montană 1000
cor., solvibilă în rate, banca „Comuna” din
Căvăran 300 cor. solvibilă în 3 rate, dl Dr.
Aurel Oprea, avocat în Bocșa-montană 200
cor. plus 50 cor. 56 fil. (diurne ca deputat
onoral, dl Dr. Gheorghe Dobrin, avocat în
Lugoș 5000 cor. solvibil în rate, dl Dr. Nico-
lae Regman, profesor în Caransebeș 321 cor.
09 fileri.

Tuturor acestor marimonioși donatori li-se
exprimă mulțumită și pe calea aceasta.

*) Ziarele noastre snnt rugate să publice șirele de
mai sus.

Situația politică.

*Tratatul de la Viena. — Acțiunea pentru
votul universal.*

Soarta tratatelor în chestiunea limbei
de desbatere a proceselor militare nu s'a
hotărît nici în audiența de ieri a celor doi
prim-miniștri. În ultima consecință însă, pro-
babil, soluția va favoriza totuș punctul de
vedere unguresc, asigurând sonorei limbi de
stat din Ungaria o nouă cucerire în detri-
mentul unității armatei comune. Căci insa-
fiabilul orologiu de rasă al compatrioților
noștri va provoca la dimpotrivă mai curând
dezastrul unei noi crize politice decât să
renunțe la o bucurie atât de copioasă cum
e turburarea echilibrului în unitatea armatei
împărătești.

Vom vedea dacă dnul Bienert va fi în
deajuns de înțelept, pentruca să poată feri
atât interesele speciale ale Austriei, cât
și pe cele ale tuturor popoarelor din în-
treaga monarhie de incursiunea imperialis-
mului unguresc și vom înțelege dintr'o
eventuală soluție norocoasă pentru Unguri,
că cel dintâi pas spre jertfirea deplină a
singurei țării pe care o mai are armata —
s'a făcut.

Și, de cumva, obosit de insolenta impla-
cabilă a opresorilor noștri politici, guvernul
Austriei va ceda și va pierde din vedere
urmările acestui pas hotărâtor, cercurile con-
ducătoare austriace vor fi nevoite în cu-
rând, poate chiar peste un an doi, să facă
și ceilalți câți-va pași cari duc, țintă, spre
sfârșimarea deplină a actualei organizații în
armată. Torentul imperialismului unguresc,
scăpat odată din brațele celui dintâiu ză-
gaz, le va spulbera triumfător pe toate
celelalte...

Bărbații politici ai Austriei, dacă sânt
prietenii sinceri ai dinastiei trebuie să înțe-
leagă că a sosit clipa supremă pentru a
medita serios și stăruitor asupra întrebării:
*slăbiciunea care a favorizat acest triumf al
aspirațiilor kossuthiste nu constituie oare
un simptom de irezistibilă disoluție în evo-
luția unitară a monarhiei habsburgice?*

Căci să nu uite nici pentru o sgară
clipă cei ce veghiază la conducerea mo-
narhiei, că partidele ungurești lucrează con-
secvent, conștient și sistematic, cu toatele
pentru izbânda aspirațiilor kossuthiste și
că gruparea lor după nuanțe, în fond atât
de puțin divergente, însemnează și a însem-
nat în tot restimpul dela revoluție încoace
numai o ingenioasă împărțire pe roluri în
scopul de a se apropia cu mijloacele cele
mai efective și pe cărările cele mai scurte
întruparea demosului unguresc neatârnat.

În cercurile politice din Budapesta se
menține actualmente în centrul agitațiilor
politice tot ideea frăției de arme, dintre
partidul lui Iusth și partidul socialist, în in-
teresul votului universal.

Când am înregistrat întâia-oară știrea
despre această prea probabilă alianță, ne-am
arătat dorința ca nu socialiștii să fie cei
cari, de dragul perspectivei de a străbate
în cameră, să jertfească din intransigența
punctului lor de vedere universal în această
chestiune de cea mai cardinală importanță
pentru viitorul Ungariei.

Am urmărit de-atunci tot ce s'a scris în
chestiune atât de ziarul socialist cât și de
organul autorizat al partidului justhist și

ne-am ales cu impresia că amândouă tabele accentuiază cu deplină aparență de sinceritate caracterul pur oportunist al alianței. Îndeosebi partidul lui Justh îndură zilnic violențe necruțătoare din partea ziarelor feudale, ceea ce însă pare numai a-l întărâta în voința de-a primi mâna întinsă de socialiști.

Se va vedea în curând dacă lupta aceasta se va purta cu gând curat de amândouă tabelele, mărturisim însă că avem cele mai întemeiate nedumeriri pentru concepția justhistă în chestiunea reformei electorale și că nu credem să se purifice de asperitățile mentalității șovine în înfrățirea ei cu cea a socialismului cu adevărat internațional.

Au fost, chiar zilele acestea, cu prilejul congresului socialist, semne că tăria de convingere a slăbit în anii din urmă în tabăra lui Marx și că corupția politică unguerească a început să scurme la baza unității ei.

Vom avea de altfel curând ocazia să asistăm la campania acestei alianțe și vom înțelege gradul de sinceritate cu care e pornită. De data asta mai înregistrăm numai momentul semnificativ că din partea guvernului, un bărbat politic de greutatea lui Perczel, și-a permis cea dintâi încercare de a momi alianța și de-a o slăbi cu promisiuni ademenitoare. Declarațiile lui Perczel le reproducem la vale în șirul informațiilor noastre politice.

Audiența dela Viena.

Se telegrafiază din Viena: Eri la orele 10 înainte de amiază a avut loc anunțata audiență a celor doi prim-miniștri Bienerth și Khuen-Héderváry. Majestatea Sa a convorbit cu ei vreme de peste o oră. Ieșind dela audiență contele Khuen-Héderváry a făcut ziaristilor următoarele declarații:

— În cursul audienței s'a ivit o nouă idee, asupra căreia cele două guverne vor avea încă să se înțeleagă. Săptămâna viitoare voi veni din nou la Viena pentruca să continuăm tratativele și sper să le și terminăm atunci.

Ziarele unguerești comentând comunicatul oficios despre audiență se arată mult nedumesc și profetesc că contele Khuen va ceda, în cele din urmă, din punctul de vedere unguerec. Pentrucă — zic ele — baronul de Bienerth nu va putea ceda decât riscând să nu fie sprijinit la apropiatele alegeri parlamentare de creștinii socialiști.

Consiliu de miniștri.

Contele Khuen a sosit aseară la Budapesta, după încă până se afla în Viena a luat dispozițiile necesare, prin telefon, pentru ținerea unui urgent consiliu de miniștri. Consiliul a avut loc azi, Sâmbătă, la orele 11 înainte de amiază, în palatul ministrului de comerț, participând toți miniștri afară de contele Serényi, ministrul de agricultură. În consiliu ministrul președinte a dat informații complete membrilor cabinetului despre rezultatul audienței de ieri.

Comunicatul oficios despre consiliu, până la încheierea numărului nostru, n'a apărut încă.

Campania pentru votul universal.

Dupăcum am mai anunțat, campania pentru votul universal a partidului Justhist își va lua începutul la Arad, în 30 Aprilie, pornită de însuși șeful partidului. În curând vor urma apoi alte adunări publice în toate centrele unguerești mai însemnate. Toate organizațiile justhiste din provincie au adoptat ideea campaniei și vor organiza și ele adunări în cursul

lunei Mai. Cea din Cinci Biserici a și convocat deja adunarea conducătorilor localnici și se prevede că cea dintâi mare adunare în ținutul de dincolo de Dunăre va avea loc în Cinci Biserici.

Firește, justhiștii se vor bucura pretutindeni de simpatia și sprijinul prea efectiv al stradei, care e în toate orașele din Ungaria propriu zisă, socialistă.

Camera.

Cea dintâiu ședință a Camerii se va ține în 26 April. Guvernul va prezenta un nou proiect de indemnitate după ce legea despre indemnitatea actuală expiră la 1 Mai. Noul proiect va trebui deci admis până la această dată, decumva parlamentul feudalismului unguerec nu voiește să expuie țara la dezastrul unei noi stări de *ex-lex*.

Guvernul nu-și are încă stabilit definitiv programul de muncă.

Perczel despre alianța justhiștilor cu socialiștii.

Președintele partidului guvernamental, Dezideriu Perczel, a făcut unui ziarist următoarele declarații despre alianța dintre Justhi și socialiști:

— Nu mă surprinde frăția aceasta de arme și cred că nu va fi fost surprins de ea nici partidul cărui aparțin. Era de prevăzut că partidul lui Justh, care vrea să joace totdeauna pe opoziționistul cu orice preț, se va alia cu partidul socialist în credința că în felul acesta va grăbi realizarea votului universal. Sunt convins că guvernul va prezenta Camerii o astfel de reformă electorală, care să mulțamească întreg partidul guvernamental: atât pe contele Tisza cât și pe acei membrii din partid cari actualmente reprezintă față cu contele Tisza punctul de vedere cel mai radical în partid. Ba citez să afirm că se va găsi o soluție — și guvernul va găsi-o de bună seamă — care să mulțamească până și pe socialiști. Se va înfăptui pe baze atât de largi reforma aceasta, încât vor rămâne satisfăcuți și socialiștii și soluția va fi fericită pentru întreaga națiunea.

E clar: președintele partidului guvernamental anunță că la înfăptuirea reformei electorale guvernul va nesocoti numai punctul de vedere al neamurilor nemagniare, deci pe singurul salutar pentru stat. Dar — spune un ziar unguerec mai liberal decât întunecatele lui tovarășe — Perczel s'a dedat la profetii gratuite. În vreme ce dorința opiniei publice e să aflu în sfârșit planurile adevărate ale guvernului.

CONVOCARE.

Despărțământul „Beiuș” al Astei. P. T. membrii ai Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din despărțământul Beiuș, prin aseara sunt convocați la adunarea generală a despărțământului ce va avea loc Duminică 30 Aprilie, la orele 11 din zi în salele Casinei române.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raportul casierului, prezentarea socotelilor și a budgetului.
3. Raportul comitetului.
4. Alegerea directorului despărțământului.
5. Inscierea de membrii noi.
6. Închiderea adunării.

Beiuș, 20 Aprilie 1911.

Dr. C. Nyes
președinte.

Dr. C. Pavel
nctar adhoc.

Scrisoare din Sibiu.

Sibiu, 21 Aprilie

Despre metropola din Transilvania întâlm prin ziarele noastre mai arareori știri, despre metropoli străine cu cari avem atât puțin a face.

Ziarele noastre au multe lacune și între acestea de sigur că cea mai mică nu e lipsa de corespondenți inteligenți în toate centrele românești. Această lipsă e în mare parte cauza slabei coeziuni sociale și culturale din diferitele locuri românești. În atâtea locuri se crează bine — și lumea mare românească n'are de unde se informa spre a putea fi pildă, — și în atâtea locuri se lucrează rău publicul mare liabar n'are de ce se pregătește acolo spre paguba tuturor. Când va ajuta presa noastră să aibă două rubrici permanente despre „orașele noastre” și despre „sărbătorile noastre” — vom fi ajuns departe.

Ce-aș putea scrie eu, acum în săptămâna Paștilor din Sibiu, din orașul bisericilor și școlilor românești? Să scriu despre demeritul din catedrală, unde cântă cu vigoare și frumuseță tinerească octogenarul mitropolit, mirat de toți credincioșii? — Să scriu despre bustul lui Eminescu, pe care vreau să-l ridic „epigonii” într'un parc al Sibiului, ca un simbol al unității culturale românești? Să scriu despre pregătirile pentru un nou bal costumizat care e vorba să se organizeze din prilejul adunării „Solidarității”? Să scriu despre „Asociațiunea”, care are în lucrare o serie de treabă de planuri mari, menite a promova cultura noastră rămasă îndărăt?

Le las pe toate la o parte, pentru a scrie de astădată despre un lucru și mai mare decât toate acestea despre o trebuință și mai imperativă ca toate celelalte trebuințe culturale.

Vreau să scriu despre seminarul de aici cu alte cuvinte: despre cea mai superioară școală românească a celor vr'o șapte sute de mii de Români ortodoxi din Transilvania — de aceea școală care dă poporului nostru pe cei mai firești conducători ai lui, pe cei mai harnici și pe cei mai nerăsplățiți și necunoscuți muncitori ai neamului nostru.

Și vreau să scriu despre această școală deoarece împărtășesc și eu convingerea, că ea nu corăspunde nici pe departe nici măcar cerințelor celor mai elementare. Dacă mi-și permite și eu să fiu atât de sincer ca P. J. episcop al Caransebeșului față de seminarul de acolo, ar trebui să zic, că școala aceea din Sibiu în care se adăpostesc an de an peste două sute de elevi în cea mai frumoasă vîrstă, e mai rea decât o temniță. De peste patru decenii se tolerează niște stări mai rău decât în evul mediu, — de atîta putere în vreme se istovește tinerețea noastră în niște ziduri negre, întunecoase și nesănătoase, încât apatiei acesteia stai să nu-i poți zice altfel decât că a fost și e o crimă dintre cele mai mari, atât din punct de vedere național și cultural, cât și umanitar. Dacă aș descoperi seminarul aș risca să fiu declarat un de tractor — de cătră aceia cari nu-l cunosc.

De un timp încoace se pare că mulți oameni au început a-și da seamă de gravitatea acestui lucru și că vor face tot posibilul în locul acestui seminar-temniță să-l ia o școală corăspunzătoare. În sinodul din anul acesta s'au veni din nou vorba despre ridicarea unui seminar nou, corăspunzător și după cât am înțeles, însuși dl Goga va suleva chestiunea aceasta, care, ar fi nespuse de trist dacă ar avea iarăși numai soarta de a fi discutată și apoi dată din nou uitării. La rîndul lor și profesorii seminariali, cari simt mai mult decât oricînd importanța chestiunii, vor înainta sinodului un memoriu-protest, cerînd ca aceasta cea mai gravă chestiune culturală să nu se mai tragă neze dela un sinod la altul, ci să treacă odă la dela vorbe la fapte! Se speră că dnii deputați nodali, cari au auzit adesea vorbindu-se rău despre seminar, se vor duce în corpore să viziteze amănunțit. Dacă o vor face această în adevăr, sînt sigur că într'un glas vor cere ca clădirea noului seminar să se înceapă încă la primăvara viitoare! Așa de îngrozitoare e realitatea, încât astfel de hotărîre se impun irevocabil...

Coreș

Din România.

Aniversarea nașterii Regelui Carol.
La orele 10 dimineata a avut loc un Te-Deum la biserica Sf. Iosif din strada Antânei, pentru aniversarea nașterii M. S. Regelui.

A oficiat Arhiepiscopul catolic Monseg. Nätzhamer, asistat de câțiva membri episcopatului și de corul Catedralei.

Se aflau față la serviciul divin d-nii aghiotant Berindei, baronul de Ugron, ministru belgian, dl de Montesque, membrii gaștunii austro-ungare, numeroși atașați răini și membri ai corpului diplomatic, dl Sasimir, șeful de cabinet al ministerului de Jomenii și un număr foarte mare de membri marcanți ai coloniei austriace.

Te-Deumul a luat sfârșit la orele 11 și în sfert.

La templul evreesc din str. Sf. Vineri s'a oficiat de asemeni la orele 10 dim. un Te-Deum oficiat de Dr. Bech, rabinul primat.

Au asistat numeroși fruntași evrei din capitală, din partea Palatului d. aghiotant rațoski, precum și diferiți reprezentanți ai autorităților superioare.

Te-Deumul a luat sfârșit la orele 11.

Un asemenea Te-Deum a avut loc și la biserica evanghelică din strada Luterană, în prezența domnului Dr. Resen, ministrul Germaniei, la care au luat parte membrii leațiilor germane și austriace.

Curțile regale și princiare au fost de asemeni reprezentate prin aghiotanții regali și princieri.

Registrele în tot timpul zilei de ieri au fost deschise la palat, unde s'au înscris toți bărbații politici.

M. S. Regele a primit de asemeni foarte multe telegrame de felicitare din partea tuturor curților domnitoare din Europa.

Publicăm cu acest prilej proclamațiunea adresată de consiliul de miniștri al României, aducând la cunoștința țării alegerea de cearince al principatelor-unite pe principele Carol de Hohenzolern (8 Aprilie v. 1866):

„Români, Inalta Locotenentă, prin proclamațiunea sa, v'a dat în cunoștință, că dela voi se numai depinde acum fericirea României și, înțelegem zice, ființa ei.

„Sunt zece ani de când, în trei rânduri și în cele mai mari și mai solemne ocazii, ați declarat, ați votat în unanimitate că cunoașterea și împrejurările politice și pozițiunea noastră geografică cer imperios sau să fim o națiune unită și tare, sau să perim, și că nu sc. om avea pe Tronul României un Domnitor care să fie membru al uneia din familiile domnitoare din Occident. Astăzi dorința voastră e împlinită mai mult încă decât cea mai mare ambițiune națională ar fi putut pretinde.

„Principele Carol I este membru a două din familiile domnitoare și cari încă sânt din cele mai puternice. Este rudă de-aproape, și încă ea în ramura de sus, cu familia Regească a Austriei, cu aceea familie ce todeauna a născut din sânul său eroi și care a dat pe Frisoeric-cel-Mare, ce prin știința și voința sa a răscutit Ducatul cel mic ce i-a încredințat națiunea într-unul din cele mai puternice Regate ale Europei.

„E rudă, prin două ramure, cu Napoleon cel Mare, și încă considerat ca făcând parte din înțeleși și aceea familie Bonaparte, însemnată de căruia lui Dumnezeu, ce dete lumii încremășate doi Napoleoni, cari adorați cu niște semicastej, o conduseră cum conduce magnetul ferent, la democrație, la respectul naționalităților, în gloria cea adevărată și neperitoare.

„E fiul Alteței Sale Regale Carol Anton Ioachim Principe de Hohenzolern. capul partii liberale a națiunii celei mai liberale și ce-

lei mai învățate din lume, a națiunii germane. Fiul singurului Principe din lume care, pentru unirea, pentru unitatea Germaniei a știut a merge cu sacrificiul până a se scobori de pe tron și care astăzi, stimat, adorat de glorioasa Germanie, este unul din cei mai de căpetenie conducători ai ei spre libertate și unitate; Carol I. al Românilor este el însuși unul dintre cei mai stimați și iubiți Principi ai Europei, pătruns de cele mai nobile și liberale principii, modest cum este todeauna virtutea și tare ca credința când are o datorie de împlini.”

„Români, cu mâna pe conștiință, în acest moment sacru, în care în adevăr cerul se deschide pentru România spre a înregistra nemurirea ei ca națiune, jurăm înaintea voastră, înaintea lui Dumnezeu și a Europei, că avem asigurarea că Carol I. al Românilor va conduce România pe calea dreptății, a virtuții, a libertății și că numai prin el și cu el ca va putea fi și și și va putea împlini misiunea ce i-a însemnat Providența.

În picioare dar Români, ora mântuirii a sunat! Cartea vieții României s'a deschis înaintea-vă; cu o mână pe ranele voastre sângerând și cari erau în ajun de a cangrena și în cealaltă pe pana vieții, mergeți și scrieți în plebiscit: Carol I domn al Românilor. Providența, voind a ne lumina prin semne cliar, a făcut că, în ziua de 8 (20) Aprilie în care se încheie plebiscitul, Carol I împlinește 27 ani. Providența, voind a ne deștepta, a făcut ca Dunărea, acest fluviu căruia datorim protecțiunea Europei, să ia naștere, să aibă izvorul în țară cliar unde s'a născut Carol I Domnul României. Votați dar, Români, cu vechia voastră credință, votați cu tăria voastră românească, votați în unanimitate și fără un minut de șovăire, și intrigile toate se vor nimici și, cu proclamarea votului vostru, se va proclama, se va afirma ființa Patriei române.”

Statuia lui Cuza. Din Iași se anunță: O delegație de studenți s'a prezentat Vineri domnului D. Greceanu, primarul orașului, rugându-l să adm. ca statuia lui Cuza Vodă să fie așezată în piața Unirii.

Dl Greceanu a răspuns delegațiilor studențimei că pune la dispoziția comitetului statuei ambele piețe, Nouă și Unirii, spre a se hotărî pentru una din ele.

Este probabil că se va face un plebiscit în chestiunea alegerii pieței pentru a se decide în mod definitiv locul unde se va așeza statuia.

Grațieri cu ocazia Paștelui. Cu ocazia sărbătorilor de Pași, Regele Carol a făcut multe grațieri, reduceri și comutări de pedepse.

Au fost grațiați 51 de condamnați, la 74 de condamnați li s'a redus pedeapsa, iar la 27 de condamnați li s'a comutat pedeapsa de muncă silnică pe viață în pedeapsă de 25-30 de ani.

Mare parte dintre grațiați au fost condamnați cu prilejul răscoalelor țărănești din 1907.

Din străinătate.

Revoluția din Mexico.

Situația în Mexico până în timpul de față e aproape neschimbată: trupele fratricide ale lui Madero și Porfirio Diaz nu sânt în stare să se dovedească. Se pare de altă parte că o intervenție din partea Statelor-Unite nu e încă actuală, după ce președintele Taft a declarat că fără o hotărîre a congresului nu se va amesteca. Armistițiul, după toate semnele, nu va dura mult. Madero stă neclintit în fața orașului luarez și e chestiune de timp numai ca să-l atace, de cumva trupele lui Diaz n'ar voi să-l evacueze de bună voie. Probabil ca luptele să se continue.

Aceste sânt cele mai proaspete știri telegrafice ce ne sosesc din sbuciumata republică

a lui Porfirio Diaz, președintele care nu se poate împăca cu ideea unei renunțări la situația sa. Individualitatea lui Porfirio Diaz a fost în trecut, începând dela 1876 de când e președinte, cea mai puternică și poate singura garanție a unității republicei. Inzestrat cu o voință de fier și cu înalte calități de guvernare, el a ținut strins în mâinile sale firele multiplelor forțe disolutive din Mexico. A fost neindurat și absolutistic ca un dictator și numai grație energiei lui statul a putut să reziste atâtor curente centrifuge câte s'au iscat fără încetare în acel conglomerat de neamuri sangvinice și fără statornicie. A uitat însă și el marele adevăr că impunerea neconținută a voinței unui om creiază dușmani tot mai număroși și că aceștia în dorul lor de răzbunare pierd din vedere interesele mari ale comunității și preferă o primejdie a lor numai ca să poată răsturna cu acest preț pe urgisitul dictator. Porfirio Diaz a fost din rîndul individualităților neîblânzite când e vorba de apărarea unor interese supreme. Vor înțelege aceasta poate numai urmașii mexicanilor și cine știe dacă nu vor înțelege prea târziu.

Căci un al doilea Porfirio Diaz, un al doilea președinte, care să se poată opune cu atâta succes tendințelor de expansiune spre Sud ale Statelor-Unite, cu greu se va găsi în rîndul actualilor bărbați de stat din Mexico. Madero — după cât se spune — nu e omul care să-l poată înlocui.

Acest moment explică poate și atitudinea expectativă ce o respectă acum Statele-Unite. Căci Porfirio Diaz a fost cel mai respectat dușman al politicii acestor state. E firesc deci ca ele să nu mai împiedice răsturnarea lui din domnie. *O cer aceasta chiar interesele Statelor-Unite de-a ajunge la canalul Panama.*

Terenul economic în acest scop e aproape întreg cucerit de Nord-americani în Mexico. Rămâne numai ca frînele Mexico-ului s'ajungă în mâni debile cari să nu mai poată opri procesul intern de disoluție, căci în chipul acesta Mexico va cădea pară coaptă în brațele Statelor-Unite.

Drumurile de țară și liniile ferate cari duc spre Panama trec tocmai, prin mijlocul Mexico-ului și e ușor de înțeles marele avantaj economic când aceste drumuri ar putea să fie pe placul nelimitat al Statelor-Unite.

Aceasta este perspectiva din care trebuie să privim evenimentele din patria lui Porfirio Diaz, și vom înțelege că aici e vorba de pregătirea ingenioasă și tactică a unui eveniment epocal: *Intinderea Statelor-Unite până la canalul de Panama.* Ceeace însemnează în viitor stat uriaș, care în virtutea bogățiilor lui fără pereche, să poată rivaliza singur cu vechiul nostru continent Europa — pe toate terenurile.

Viitorul Turciei. Ambele focuri izbucnite în două extremități opuse ale imperiului turcesc, sunt departe de a se potoli.

E adevărat că veștile sosite din Arabia, anunță că oștile sultanului au învins pe răsculați și că au cuprins Sanaa, capitala provinciei rebele, dar aceasta nu însemnează că Arabii nemulțumiți de dominațiunea turcească au fost răpuși și că operațiunile militare au luat sfârșit. Expediția din Yemen va continua încă, poate cu aceleași greutate și sacrificii, până când se va distruge și ultimul cuib al Arabilor, până când va fi adus la ascultare și cel mai umil dintre triburi.

În Albania situațiunea devine tot mai grea pentru turci. Focul revoluției s'a întins dela triburile nordice la cele sudice, iar aici împotrivirea față de armata Padisahului este și mai dârjă. Răsculații au pus mâna pe multe gar-

nizoane întărite, iar zilele din urmă au împre-
surat și distrus un detașament de 1800 soldați.

Turcii până acuma deși n'au fost îndeajuns
pregătiți au luat înapoi numai una din poziți-
țiunile pierdute, Tuzi, și acest fapt ne permite
să concludem că în prezent Albanzii sunt
stăpâni pe situație.

Dacă prezentul este nefavorabil Turcilor totuși
nu se poate spune, că aceeași stare de lucruri
se va păstra și pentru viitor.

Armata Turciei se înfățișează acum ca o
unitate omogenă și bine organizată. Acestea
au fost dovedite îndeajuns la marele manevre
făcute în toamna trecută, când presa străină
în unanimitate a putut aprecia progresele ui-
mitoare, făcute de Turcia în această privință.

Pe lângă aceste calități trebuie să mai
adăogăm încă și marele număr al unităților
sale, căci știm că prin noul buget guvernul
a sporit numai infanteria cu 105 batalioane,
mărind în aceeași proporție și numărul esca-
droanelor și acela al bateriilor. De asemenea
știm ce râvnă au depus și depun turcii pentru
sporirea și îmbunătățirea flotei lor.

Așa stând lucrurile, ori cine poate prevedea
că victoria finală, nu numai în Yemen, dar
și în Albania va fi tot a Turcilor și că pacea
va fi restabilită complet cândva.

Au fost timpuri, și nu tare depărtate, când
cu armată mai puțin numeroasă, mai rău in-
struită și mai rău întreținută, s'au potolit tot
în folosul guvernului, răscoale de gravitate
egală.

În această privință deci, guvernul turcesc
nu prea duce mare grijă. Bani cheltuiți, vieți
omenești zădarnic sacrificate și atâta tot.

Ceea-ce îngrijește domnia noului regim este
starea extremă a imperiului lor.

În actualele împrejurări Turcii, se poate spune
fără greș, n'au nici un aliat puternic și nici un
prieten devotat, dușmani însă destui.

Prin modul cum Turcia s'a amestecat în a-
facerile interne ale Persiei și cum a ocupat o
parte din teritoriul ei pentru a-și apăra supușii,
a revoltat într'atât pe persiani, încât aceștia
așteaptă cu ochii în patru ceasul răzbunării.

Chestiunea căilor ferate din nordul Asiei-
Minore și chestiunea liniei Bagdat, adăogân-
du-se pe lângă aceasta și pregătirile război-
nice pe cari Turcii le fac zilnic, au învrăjbit
pe Ruși.

Chestiunea naționalităților din Macedonia,
politică de desnaționalizare dusă în această
provincie, nemulțumește pe Serbia și pe Bul-
garia într'atât încât cu greu s'a împedecat un
conflict sângeros între acesta din urmă și
Turcia.

Germania devine tot mai influentă la Con-
stantinopol, iar acesta a făcut să se depărteze
cu desăvârșire simpatiile și protecțiunea de
multe ori folositoare, ale Franței și Angliei.

În 1908 Austria a anexat Bosnia și Herze-
govina, iar acum când Albania este în plină
revoluție, și armata de acolo atât de puțină
încât nu se poate împotrivi nici chiar rescu-
laților, vecina de sub ocârmuirea Habsburgi-
lor amenință cu o nouă anexare.

Intr'adevăr Austro-Ungaria a pus în vedere
Turciei, că dacă revoluția se va întinde și în
Novi-Bazar atunci oștile imperiale, cari de
mult sânt concentrate la graniță, vor ocupa
provincia. Și revoluția este inevitabilă în
această parte, întrucât toți Albanzii au fost
înarmați.

**Criza partidului Turcilor tineri și
aplanarea ei.** Teroarea comitetului parti-
dului Turcilor tineri a provocat disidența
a nouăzeci de deputați, cari s'au declarat
nemulțumiți cu conducerea. La consfătu-
irea de Joi, membrii disidenți au formulat
următoarele pretensiuni: revizuirea progra-
mului, incompatibilitatea mandatului cu pos-
tul de ministru, respectarea tradițiilor con-
stituționale, oprirea deputaților de-a mijloci
favoruri dela guvern pe seama particulari-
lor, respectarea obiceiurilor religioase ale
Islamului, numirea legală a funcționarilor, de-
cretarea egalității între popoarele imperiului
și în sfârșit decretarea responsabilității mi-
niștrilor.

Tratativele urmate cu conducerea parti-
dului au rezultat încheierea unui accord, în
baza căruia disidenții, pentru evitarea crizei,
abstau deocamdată dela adoptarea în între-
gime a programului, primind în schimb a-
sigurarea îndeplinirii pretensiunilor în viito-
rul apropiat.

Revoluția Albanzilor. Cetele revoluționare
au reușit o nouă înfrângere asupra trupelor,
în apropierea orașului Scutari. Înfrângerea vo-
luntarilor și a miliției a produs o mare spaimă
în locuitorii, cari se tem de ocuparea orașului de
revoluționari.

Guvernul din Constantinopol înștiințat de pier-
derea luptei, a ordonat trimiterea încă a 3 bata-
lioane pe câmpul de luptă, pentru apărarea ora-
șului Scutari.

După cum se anunță din Cetinje, pașa Torghut
Selket voiește, să pună capăt revoluției, prin
acordarea unor reforme. Intenția lui pare însă
a fi nerealizabilă, de oarece șefii Albanzilor nu
vor să abandoneze punctele programului, pentru
a cărui îndeplinire au deschis lupta, și care se
rezumă în următoarele:

1. Integritatea teritoriului a Albaniei.
2. Folo-
sirea limbii albaneze în școli și oficii.
3. Vali din
Albania să fie Albanzi.
4. Venitele vamale dela
hotarele Albaniei să fie ale Albaniei.
5. Serviciul
militar Albanzilor să-l facă pe teritoriul Albaniei.

Albanzii au trimis câte un memorandum în sensul
pretensiunilor marilor puteri europene și regelui
Nicolae al Muntenegrului.

Invitare la abonament.

— Răspândiți „*Tribuna*” —

Dăm în mâinile cetitorilor noștri azi
un număr, care este nu numai un triumf
ziaristic, ci și un triumf tehnic al presei
noastre. Dela sărăcăcioasele tiparuri ale
unei mașini învârtite cu mâna, până la a-
cest număr de 58 de pag. cules aproape în-
treg cu Linotype, ultima invenție tehnică
a tiparului, este un progres la care poate
privi cu mândrie presa românească.

Știm prea bine că acest progres, care
nu e decât o răsplată dreaptă a unei munci
încordate și neobosite, departe de a fi
stărnit sentimentul acesta al mândriei, a
sgândărit numai invidia, ura și pisma. Și
în pornirea nebună ce s'a deslănțuit împo-
triva ziarului nostru, care a adus atâtea
servicii cauzei naționale, acolo sunt cu par-
tea lor covârșitoare și aceste vorbitoare mo-
tive. Un ziar, care și-a serbat mai dăună-
zile jubileul de zece ani, își înroca drept
merit că „nu și-a făcut însă palat” o alușie
înăcrită la casa noastră. Iar Maistrul Ca-
ragiale, a găsit chiar o formulă hazlie cu
Casa-noastră, ca să facă pe gustul detrac-
torilor.

Dar vor fi și oameni cari n'au nimic
comun cu aceste porniri, oameni cari își
dau seama de marea importanță ce o are
presa la noi, oameni cari cunosc începu-
turile rudimentare ale acestei prese —
aceștia vor trebui să aibă o zi de mare bu-
curie azi, când pot pune un ziar românesc
alături de orice altul străin, cari văd o
grupare așa de puternică de oameni che-
mați, de pene alese, ce ne poate da în
fine ziarul așteptat de atâta vreme.

Cătră aceștia ne adresăm, sufletul că-
ror nu este întunecat de invidie, ură și
zaristie. Aceștia vor și să aprecieze acest
fruct al muncii și al sacrificiului. Și va
veni vremea, pentru că trebuie să vie cu si-
guranță, când ne vom rușina odată de des-
frâul pornit împotriva celui dintâi ziar

național, ca să dărimăm munca și jert-
vele unei întregi generații, depusă din inimă
cele mai curate pe altarul celor mai sfinți
interese naționale.

Ziarul acesta va merge, firește, im-
potriva tuturor bârfelilor, înainte, cătră in-
teresele sale datorii naționale. Nimic nu ne
clinti din calea aceasta. El nu este zi-
ar al unei ori altei persoane ci a unei conștiințe
naționale avansate, care-și croiește drumul
înainte. Sufletul unei generații nou-născu-
te sare din aceste pagini, care mai curând
ori mai târziu, cu cât mai curând, cu cât
mai bine, va trebui, pentru a nu desmăca
legile progresului, — să triumfe.

Stăm neclintiți pe baza programului
național din 1881, crezul nostru politik.
Dar în punctul de înțelegere a datoriei
naționale ne deosebim de opiniile curente.
Cerem mai multă sinceritate, mai multă
severitate în judecarea propriilor noastre
stre slăbiciuni, convinși că numai prin
meșteșugurile, toate bârfelile, toate
intrigele, toate inscenările nu pot în-
deca triumful permanent, de fiecare zi
al valorilor morale și ideale, asupra
valorilor azi în curs. Mai presus de toate
cerem mai multă muncă, muncă fără
get și fără prihană, pentru a împlini în
zilele mari ale multiplelor noastre

În năzuința asta a noastră nu dăm
ca să prindem oamenii cu arcanul,
cu noi cine vrea și rămâne cine poate.

Deschidem abonament nou la „*Tribuna*”.

Pe un an . . . . . 28 lei

Pe jum. an . . . . . 14 „

Pe o lună . . . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate
an 40 franci.

Vin scriitorii...

Sezătoarea literară dela Duminică
Peste o săptămână reprezentanți distin-
gândirii și simfirii românești vor fi oaspe-
ștri... Marii cântăreți și povestitori ai ne-
aștrii, cari ni-au robit cu scrisul lor d'atâtea ori
te, vin la noi, ca să ne arăte pe o clipă su-
rea geniului românesc.

Va fi o zi de rară serbătoare ziua acestor
tru noi.

Românii din toate părțile, dar mai ales
apropiere, cărturarime și țărâtime să gră-
vească în aceasta zi la Arad, căci prilejul acestor
când pot vedea într'un mănunchi lamură
lui nostru, cine știe dacă se va mai da vre-

Și-au anunțat până acum sosirea,
Ion Gorun, Brătescu-Voinești, M.
veanu, St. O. Iosif, Cincinat Pavel
Anghel, Haralamb Leca, Victor E.
Em. Gârleanu, A. Herz, Caton
rian, Zaharie Bârsanu, I. Minulescu.
Dela noi: dl Octavian Goga, Ion
ceanu, Ion Lupaș și Al. Ciura.

Scriitorii din țară vor veni prin Tur-
și se vor întâlni cu scriitorii dela noi
venind astfel împreună cu accelera-
Sâmbătă care sosește după amiază
4 în Arad.

Precum suntem informați o delega-
Arad le va eși în cale la stațiunea din
unde vor fi primiți și de popor în gară.

Nădăduim că publicul românesc, le va lăsa altfel într-o întâmpinare pe la toate găurile Sâmbătă, ca să dea cinstea cuvenită preoților consacrați ai literelor române.

Sâmbătă seara, va fi în Crucea-Albă, seara le cunoștință.

A doua zi Duminică, scriitorii vor participa corporativ la serviciul divin din catedrală.

La ora 1 banchet în Crucea-Albă.

Doritorii de a lua parte la banchet, sunt rugați a se anunța cel mult până Vineri, dlui Șer Bocu, Arad.

Șezătoarea va avea loc seara la ora 8 și jum.

Sunt rugate cu insistență, doamnele și domnișoarele, să binevoiască a lua parte în costum național.

După șezătoare va urma dans.

Fiind pe ziua aceasta și ziua sinodului, prin mare aglomerație în hotel, oaspeții din depărtați, ca măsură de precauție, ar fi bine să își închirieze din vreme camere.

Le stă tuturora la dispoziție cu orice deslușiri, redacția „Tribunei”.

Numărul nostru de Paști.

Numărul nostru de Paști e de 56 pagini. Articolele noastre, în afară de partea de raport sunt:

Paginile 1-20.

„Christos a înviat” de Ioan Agârbiceanu. — „nouă credință” de Octavian Goga. — „Cântec de sărbătoare”, poezie de St. O. Iosif. — „Primăvara”, de Alexandru Ciura. — „Ce este cu politica noastră națională?” de „... Calea adevărului” de Dr. Ioan Lupaș. — „Renașterea națională a Aromânilor” de Victor Lazăr. — „Curentul național în politica economică” de Dr. I. Răducanu. — „Spre o literatură didactică bună” de Dr. Onisifor Ghibu. — „Povestiri de fețe” de Sultânică. — „Scrisori din Roma, Scrisori din Paris, Scrisori din America, Scrisori din Sibiu”. — „Băncile țărănești” de Ermil Șerban. — „Informații politice, culturale, literare etc.”

Paginile 21-28.

„La țară” de Ioan Gorun. — „Albinele”, poezie de Victor Eftimiu. — „Mesia a lui Klopstock” de Simion C. Mândrescu, profesor la Universitatea din București. — „Povești din Burg” de Caton Theodorian. — „Fragmente”, de I. Agârbiceanu. — „Cântece” de A. Cotruș. — „La fântâna Medicilor” de D. Anghel. — „Povestiri duioase” de I. U. Soricu. — „Surata”, poezie de I. U. Soricu. — „De pe când lucea...”, de Em. Gîrleanu. — „Iacob” de Vasile Șerban. — „Calea robilor” de N. D. Ciotori. — „Psalmele” de Constanța Hodoș. — „Sonet” de N. Șerban. — „Varietăți”.

Paginile 37-42.

„Povestea cu privighetoarea” de Mihail Saevanu. — „Când s'a născut Alecsandri?” de Sextil Pușcariu. — „Miresme”, poezie de Bărsan. — „Carmen Sylva” de Marilina Bocu. — „Chipuri din Paris” de Adrian Corbu. — „Pe apele Rinului” de I. Enescu. — „Dunga de aur” de Ion Bîrseanu. — „Războiul și Pace”, roman de Leon Tolstoi.

INFORMAȚII.

ARAD, 22 Aprilie n. 1911.

Christos a înviat!

Povestea e simplă. Toate poveștile mărețe sânt simple. Și tocmai această simplitate face să tresară la auzul ei și cei pătrunși de adevăr și cei nedumeriți și sbuciumați de îndoială, și acei, cari mai leagă de ea farmecul copilăriei lor senine.

Povestea e tristă. Toate poveștile sfinte sânt triste. Și nu este istorie mai înduioșătoare, decât a vieții lui Isus, a Nazarineanului blând și iertător, a cărui viață a rămas pildă veșnică întregii omeniri. Recitesc această poveste. Și din noianul de patimi, ce-l văd deslănțuindu-se cu furie, chipul blând al celui ce avea să moară pentru a trezi la o nouă viață o lume, îmi răsare așa de luminos în minte.

Il văd obosit, zdrobit, umilit de ai săi. Il văd tresărind la auzul vorbelor lui Pilat:

— Neamul tău te-a dat mie!

Ochii lui se înrouează de durere și de rușine. Dușmanii lumii și ai adevărului și ai libertății de cugetare își strâng satisfăcuți mâinile. Plebea dornică de spectacole sângeroase aplaudă. Și nimeni nu vrea să înțeleagă batjocura, insulta adusă întregului Izrael prin cuvintele proconsulului:

— Neamul tău te-a dat mie!

Numai el simte umilirea. Numai el, chiar în aceste clipe de supremă desnadejde, vrea să abată dela neamul lui hula și ocara. Privește înduioșat la ceata ce-i cerea moartea. Vede miile de inconștienți bătându-și pieptul. Vede alături pe cuceritorul roman, care, sigur de puterea lui, ride de acest neam blestemat, de acest neam fără de nici un ideal, și îi este rușine de inconștiența acestui neam. Ar vrea să scape cumva de greutatea vorbelor celui care-l judecă. Și răspunde:

— Împărăția mea nu este din lumea aceasta.

Repetată de atâtea ori, povestea ar fi devenit banală, dacă n'ar cuprinde în ea acel ceva etern omenesc, care o va face să trăiască de-a lungul veacurilor. Căci în toate timpurile și la toate neamurile pământului au existat și vor exista luptători pentru ideal, a căror soartă este identică cu aceea a fiului Mariei. Și cu cât va trece mai multă vreme, cu atât vom putea înțelege mai bine prinosul de sânge vărsat pe Golgotha. Totdeauna îndrumătorii pe o cale nouă au stropit și vor stropi cu propriul lor sânge calea, pe care vor să îndrume omenirea.

Așa a fost în trecut, așa e astăzi. Așa va fi mâine și totdeauna. Marile păcate ale popoarelor au trebuit să le ispășască cei mai buni ai lor. Și neamurile niciodată n'au tresărit de rușine, când au auzit pe judecătorul străin rostind cătră cel mai ales al lor:

— Neamul tău te-a dat mie!

Au înverzit copacii. Și e atâta viață în tot ce mă încunjură. Și nu știu de ce mă simt atâta de străin. Poate o fi nostalgia ce se desprinde din cântecul oaspeților primăverii, cari s'au întors cu toată poezia lor. Sau e dorul, care-mi fură gândul, ducându-l departe. Acolo în satul gătit de sărbătoare, unde trăiesc oameni cari știu să creadă, să nădăjduiască și să se închine.

Peste noi, cari am plecat de acolo așa de slab armați pentru o lume ce nu se potrivea cu noi, cu sufletul nostru, tot acolo a rămas izvorul curat din care se adapă inimile noastre. Și acolo ne poartă gândul, de câte ori descurajarea bate la poarta minții noastre. Ei știu să creadă. Și înving. Mai știu noi să credem? Vom putea noi învinge? Sau ceata de farisei cu vorbe fălcuite și cu gesturi teatrale vor seca orice idealism în sufletul nostru?

În miile de sate răsună glasul vestitor al mântuirii.

— Christos a înviat!

Și cei cari rostesc aceste cuvinte sunt pătrunși de adevărul lor. Câți dintre cei ce se cred chemați a duce la izbândă acest neam

servec însă adevărului? Câți nu alimentează ura și vrajba între frați, câți nu cer moartea fratelui și ducându-l înaintea judecătorului strein de limbă și lege, nu tresar la auzul cuvintelor batjocuritoare ale aceluia:

— Neamul tău te-a dat mie!

Și care e vina acuzatului? Aceia de-a fi spus adevărul, pe care credea că l'a găsit! Grozavă asemănare în toate faptele omeniești.

Dar să nu înziste prea mult asupra acestei chestiuni delicate. Te trezești că mi-se spune că fac aluzie la chestia „Tribunei”, care a fost de atâtea ori răstignită și tot n'a mai învățat că adevărul umblă totdeauna cu capul spart.

Sărbători fericite!

— Din cauza sfințelor sărbători ale Paștilor, numărul următor al Tribunei va apărea numai Miercuri la orele obișnuite.

Romanul «Tribunei». În numărul nostru de azi începem cu publicarea celebrului roman «Războiul și pace» al marelui rus Leon Tostoi.

Traducerea făcută anume pentru «Tribuna», e cea dintâi traducere românească a acestei opere celebre și e datorită colaboratorului nostru Adrian Corbul din Paris.

În afară de această inovație, mai atragem atenția cititorilor și asupra hainei nouă în care e îmbrăcată «Tribuna». Aproape întreg textul acestui număr e cules cu mașinile de cules «Lino-type». În curând, după ce personalul se va fi deprins cu mănuierea perfectă a mașinilor, întreg numărul va apărea tipărit cu aceste caractere frumoase, fiecare zi turnate din nou.

— **Nouă biserică română greco-catolică din Arad.** Vechea biserică unită din orașul nostru a fost zilele aceste dărămată și trecătorii de pe strada Deak nu vor mai avea de-acum prilej să se oprească nedumeriți în fața unei clădiri uitate de vremuri, care contrasta atât de dureros pentru noi cu centrul înfloritor al orașului. În locul vechiului lăcaș de închinare se clădește acum o biserică mare și frumoasă, căci o combinație fericită a pus la îndemâna supraveghietorilor bisericii un capital de vre-o câteva sute de mii de coroane. Noua biserică nu se clădește însă la stradă, ci în mijlocul intravilanului considerabil care se întinde cruciș din strada Deak până în strada Weitzer. Va fi prinsă în brațele unei mari clădiri moderne cu două fațade, una răsărind în strada Deak cealaltă în strada Weitzer. După 50 de ani dela construcție palatul va trece în proprietatea bisericii, asigurându-ni-se astfel o frumoasă avere românească în centrul orașului nostru. Intravilanul e adică proprietatea bisericii și l-a cedat unei bănci cu condiția ca aceasta să zidească și o biserică nouă, iar după ce în decurs de 50 de ani, își va fi scos toată cheltuiala dimpreună cu un frumos venit, să cedeze pentru totdeauna bisericii unite toate construcțiile.

Interprimerea tehnică e condusă de dl dl N. Codila din Arad. Dorim ca noul Sion românesc să se înalțe cât mai curând în semnul întăririi noastre în acest străvechiu centru românesc.

— **Scăderea populației săsești.** «Kronstädter Zeitung» se ocupă în numărul său din urmă cu recensământul dela 31 Decembrie și constată că rezultatele acestui recensământ sunt îngrijitoare pentru poporul săsesc.

«Dacă bărbatul sau femeia săsească poartă vina depopulației — zice, între altele organul dela Brașov — cu greu se va constata cu deplină siguranță. De aceea o discuție mai întinsă pe tema aceasta e și de prisos. E însă îmbucurător că mulți dintre noi încep a-și da seama de primejdia care amenință micul nostru popor. Dacă nu se va pune stavilă acestei porniri spre depopularizare, în mod fatal va veni și pentru noi

ziua când vom pierde influența culturală și politică pe care o avem încă azi.»

»Kronstädter Zeitung« se ocupă apoi cu o recentă lucrare a statisticianului francez Bertillon »La dépopulation de la France« și constată că, în liniamente generale, și cauzele depopulației sășești sunt identice cu cauzele depopulației franceze: groaza »claselor conducătoare« de o familie număratoasă, groază care în rândul întâi se reduce la un spirit exagerat de economie.

Bertillon arată că cei mai de seamă îndrumători ai vieții politice și culturale a republicii franceze n'au avut copii; între alții Thiers, Jules Ferry, Gambeta, Walde k-Roussan. Dintre 445 »notabili« franceze, artiști, scriitori, politicieni: 177 n'au avut copii; 106 au avut câte un singur copil; 88 doi copii; 39 — trei; 19 patru și numai 3 — șapte.

Dragostea de familie trebuie încunjurată și răspătită prin ușurarea sarcinilor depuse de stat, biserică și comună. »Cine crește un copil, plătește deja un însemnat impozit către stat, biserică și comună«.

Adică: creșteți și vă înmulțiți!

— **Nenorocirea unui gimnazist.** Se anunță din Sajol: Un accident mortal s'a întâmplat pe moșia proprietarului Carol Lederer din Sajol. Băiatul lui de optsprezece ani, care se pregătea pentru bacalaureat, Ernest, împușca în parc după vrăbii. Deodată un țipet s'a auzit în castel. La auzul țipetului a alergat servitorimea castelului și Paul, fiul mai mic al proprietarului, în parc. Ernest își dăduse ultima suflare. Lângă el pușca, din care un glonț i a străpuns inima. Cercetarea a stabilit că nenorocitul tânăr a căzut victima unui accident.

— **Marile manevre în Bihor.** Anunțasem înainte cu câteva săptămâni că marile manevre din anul acesta se vor ține în Bihor. Vestea aceasta se confirmă acum. Marile manevre s'a hotărât definitiv să se ție în Bihor, prin părțile Beiușului. Pentru a abate atenția publicului dela acest plan se svonise că manevrele se vor ține în partea nordică a monarhiei, luând însă seamă de impresia defavorabilă ce ar face faptul acesta asupra țărilor băștinașe și în primul rând asupra Rusiei, planul strategic era vădit că va fi fixat într'un loc favorabil de munte ce stă în nemijlocită legătură cu șesul, cum ar fi de exemplu Tirolul.

Ținerea manevrelor aci însă neapărat ar fi fost privită ca o manifestație ostilă contra Italiei jubilate și nu rămâne altceva decât să păstreze planul făcut la început.

Manevrele vor fi conduse de însuși moștenitorul Francisc Ferdinand, care va fi încartirat în castelul episcopului Dr. Radu din Beiuș. Corespondentul nostru ne anunță că zilele trecute au fost în oraș mai mulți ofițeri din statul major, pentru a se îngriji de încartirarea autorităților militare și în legătură cu aceasta să examineze încă odată terenul pe care la toamnă vor manevra cei 60,000 de ostași sub conducerea moștenitorului.

— **Alegere de preot în Șimand.** Ni-se scrie: Trecând în statul binemeritat al pensiunii preotului meritos Augustin Beleş de aici, parohia devenită vacantă s'a îndeplinit prin alegere Duminecă în 16 l. c.

Recurenți au fost, patru inși dintre cari, poporul s'a grupat pe lângă doi, și anume pe lângă tinerul abs. de teolog. Cornel Popescu și Constantin Mihulin preot în Cicir.

Deși alegerea promitea a fi sgomotoasă, totuși, — mulțumită tactului înțelept al administratorului protopopesc dl Demetriu Muscan, care a condus-o, — a decurs în cea mai mare ordine.

S'au dat de tot 335 de voturi, din cari pentru Cornel Popescu 201, pentru Constantin Mihulin 130 și pentru Ioan Stana 4, astfel s'a declarat ales *Cornel Popescu*, al cărui trecut e garanță că comuna fruntașe a făcut o alegere nimerită.

Fie ca speranțele ce le-a legat comuna de persoana d-sale, să se și realizeze.

— **Milloane fumate.** Statistica de pe luna Februarie conține următoarele date despre consumația tutunului: țigarete hōlgy: 122,137.400, herțegovina: 10,368.500, sport: 17,692.200, jenigde: 1,314.600, duna: 1,227.900, drame: 126,682.200, virgina: 31,178.400, magyar; 3,427.300, — în valoare de 18,824.606'07 coroane.

— **Regina sinucigașilor.** Așa au numit-o pe dșoara Carrie Simms din New-Orleans, care a încercat până acum de șaptesprezece ori să se despartă de viață, dar nici odată nu i-a succedat. După cronică poliției, Carrie Simms a băut de șase ori carbol, de patru ori a băut sublimat, de două ori s'a aruncat în Mississippi tot de două ori în canalul Basin, a sărit odată din catul al 4-lea și alte multe încercări, dar toate fără rezultatul dorit. Medicii și poliția i-au scăpat viața în toate cazurile. Revenindu-și după vre-o încercare de sinucidere, dșoara Simms certa medicul, care i-a redat viața.

De ce n-o lasă să moară? Ce rău a făcut ea, de soartea o persecută? Chestionată domnișoara Simms a declarat, că nici dansa nu-și poate da seama, de ce voiește să se sinucidă. Viața e monotonă, iar neactivitatea îi produce desgust de ea.

În urma multor otrave consumate, organismul fetei nu mai reacționează la noile intoxicații, așa că dacă dșoara nu-și va pune capăt zilelor în altfel, prin otrăvire îi este asigurată viața.

— **Morții noștri.** *Mărioara Motora*, fiica preotului Ioan Motora din Câmpeni, elevă a internatului Reuniunii femeilor române din Brașov, a repauzat în vârstă de 16 ani. la 2 Aprilie n.

Ioan Sirbu, de origină din comuna Porcești (com. Sibiiului), a murit în Indiara-Harbor (America), călcat de un tren.

Odihnească în pace!

— **Deputat sinodal în Brașov.** Colegiul preotesc din cercul electoral Brașov, ajuns vacant prin moartea regretatului protopresbiter Vasile Voina, a ales deputat în sinodul arhidiecezan pe asesorul konzistorial *Dl Lazar Triteanu* din Sibiiu.

— **Agitator achitat.** Alaltăeri s'a desbătut în fața tribunalului din Arad procesul de agitație intentat de procuror — în urma unui meschin denunț al slujbașilor administrației — împotriva bravului primar din Troiaș (comitatul Arad) *Gheorghe Leric*, unul dintre cei mai însuflețiți alegători naționaliști din circumscripția Radnei.

Vina primarului a fost, că mahnit peste măsură de atrocitățile alegerii trecute a ținut să-i înfrunte pe consătenii rătăciți cu cuvintele:

— N'ați putea ispăși păcatul vostru nici dacă v'ar arde casele dimpreună cu totavutul vostru.

Judecătorii s'au convins că vorbele primarului nu au instigat pe nimeni la crime și au adus astfel un verdict de achitare.

— **Fapte frumoase.** Părintele *Avram Ciocoi* din Vucova a dăruit comunei bisericăști Vucova o cruce de marmură albastră, înaltă de 250 cm. în preț de 820 cor. 80 fil. Această frumoasă cruce e așezată în stradă în fața bisericii, pe un loc ridicat, și e îngrădită cu gard de fer. Astfel monumentul acesta servește nu numai scopului religios, ci și pentru înfrumusețarea comunei. În Dumineca Floriilor, 16 Aprilie n., la sf. liturgie s'a eșit cu litia în stradă, în fața bisericii și s'a sființit crucea în prezența unei mari mulțimi de popor de pe a cărui fețe se putea ceti bucuria și marea mulțămire.

— **Felicitare de Paști.** Lenuța, fetiță de 8 anișori, care are crescătoare (învățătoare) lângă ea, a venit să dorească cele bune ale sale de sfântul praznic. Ca să nu se șască, ea cetește felicitarea de pe scrisoarea Frumoasa felicitare să închee cu cuvintele:

„...și îți făgăduesc, scumpă mămițo, că eu îți fi silitoare, ascultătoare, și iubitoare!

Mama o sărută și apoi o întreabă: „Mămițo, să te și ții de cuvânt, ștregărița mamă!”

Lenuța: Păi, eu n'am scris felicitarea, scris-o domnișoara învățătoare! „Bobin”

— **Intr'o bancă, care-și cunoaște de reamă.** Banca „Câmpiana” din Mocii (Câmpie) și-a ținut nu de mult adunarea generală. Și 'n anul acesta a dat 13 pe din câștigul curat pentru scopuri culturale, adecă pentru ajutorarea școalelor de pe pie, pe cari le ajută pe fiecare cu 200 coroane la an.

În felul acesta aproape toate școlile scăpat de urmările barbarei legi a lui nyi. Banca aceasta mai face ceva: împartă pe fiecare an sute de călindare bune și frumoase mănăști printre țărani noștri de pe Câmpie. O astfel de pildă strălucită grăiește tuturor celor ce vor să înțeleagă.

— **Grevă la o mare bancă vieneză.** Funcționarii »Băncii centrale a caselor de păstrare» din Viena au intrat în una din zilele trecute în grevă. Motivul a fost că una din bănci a pretins dela 6 funcționari, de încredere ai »Asociației împ. a funcționarilor de bancă», sub amenințare de destituție, să scrie un revers, că vor eși din această asociație, care a intervenit la direcțiunea »Băncii centrale» pentru lichidarea unor remunerații, ce s'au acordat funcționarilor fără vr'un motiv plauzibil.

După două ore de grevă, direcțiunea și-a abstat dela cererea sa privitoare la revocarea funcționarilor și a revocat hotărârea sa relativă la destituirea funcționarilor bărbați de încredere ai organizației. În urma căreia conflictul s'a aplanat și funcționarii au reluat lucrul.

— **O rugare modestă,** care nu vă costă nimic, dar administrației ziarului nostru vă va fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onoratul public să facă cererea prețurilor curente sau la orice altă cumpărare să se provoace că adresa ziarului este cetit-o în „Tribuna”.

— **Un sat din România în flacăra legamă din Focșani** anunță că dela orele 12 ziua cătuna Dealul Neicului, de comuna Crucea-de-sus (Putna) se scinde în flăcări.

Incendiul, ajutat de un vânt puternic, tinde cu furie și a consumat până acum 20 case și biserica satului.

Lipsa de apă face imposibilă orice încercare de stingere.

S'au trimis toate pompele din Panciu, ele nefiind suficiente au fost cerute din Focșani.

Focul a luat naștere pela orele 12 de un cuptor de pâine al lui Nicu Spănuș, la o biserică din Panciu, căruia i-au arde două grajduri, mai multe magazii și o tărăie.

De-aici focul s'a întins la biserică și la mentat de o vijelie puternică s'a lăsat să ardă alte clădiri, amenințând întreg satul. Lipsă de apă s'a comunicat la Panciu și li-s'a trimis câteva pompe și nefiind acestea îndestulătoare, s'a telegrafiat la Iași după noi ajutoare. Imediat ce a aflat prefect de Putna, d-sa însoțit de procuror Celladecima și căpitan Hăpăndă mandantul secției de jandarmi au și trimis automobilul la fața locului.

Distanța fiind prea mare, ajutorul din Focșani nu s'au putut trimete, mai mult că ele ar fi fost nefolositoare, satul s'ardea de apă.

Pompierii din Panciu au muncit din toată forța să localizeze incendiul, și au

pe seară, izolând casele incendiate și edecând astfel transmiterea flăcărilor.

Case, grajduri, magazii, pătule, poduri cu umb, toate au perit pradă flăcărilor.

Miserica satului a ars în întregime cu toate scările și toate obiectele de preț, neputându-se salva decât puține lucruri. Biserica avea un „Adormirea Maicii Domnului” și era înclădită din bărne; totuși pagubele ei au trecut de 20.000 lei.

Grevă politică generală? Din Budapesta se anunță: În unele cercuri politice se afirmă îndată după vacanțele de Paști, partidul social-democrat va organiza o mare demonstrație în fața parlamentului, cerând introducerea votului universal.

Pentru a da demonstrației un caracter mai important, partidul social-democrat va proclama pe aceia greva generală a tuturor muncitorilor. Din cercurile conducătoare ale partidului social-democrat știrea aceasta se desminte.

Impăratul e răgușit. Se anunță din Viena lajestatea Sa Impăratul suferă de o ușoară și poziție. Impăratul nu e bolnav, spun ziarele, ca răgușit de lungile tratative, — în cari a să vorbească mult, — cu Héderwary și Wienert. D'aceia ultimele audiențe au fost fte. Impăratul va trebui să stea în Schönbrunn, până ce-i va trece răgușeala.

Origina leprei. Un savant bacteriolog, doctorul Couret, într-o conferință ținută la Viena în fața unei Asociații științifice, a comunicat, că prin cercetările sale a izbutit să stabilească origina leprei.

Se a găsit, că lepra se transmite prin pește și prin ridii și prin culturile făcute a stabilit, că originea leprei se dezvoltă foarte repede la rece din apele reci și temperate.

Schimb de ofițeri între puterile Europei. În cotidian „Bohemia” din Praga anunță cu din Berlin că între Germania, Italia și Ungaria s'a făcut o înțelegere cu scop ca unele acestor țări să facă un schimb reciproc de ofițeri, cu scop de-a face studii ostășești la armate țărilor cari au aderat la această înțelegere. până acum nu ne-a fost confirmat.

Din „Monitorul oficial.” (Dela 21 Aprilie). Decretul de interne a aprobat sub numărul 38.899 reuniunii femeilor române gr. ort. din Felice (com. Brașov).

Conferențele episcopului Prohaska la Arad. Invătațul episcop din Alba-Regală Dr. Prohaska Ottokar va ține în zilele de 23—26 Aprilie de conferințe publice, de cuprins religios și moral. În cercurile ungurești din Arad se arată că are interes față de aceste conferințe.

Expoziție mondială în Constantinopol. Sultatul otoman a hotărât să aranjeze o expoziție mondială în 1913 în Constantinopol.

Plecarea contelui Forgách din Belgrad. Plenipotențiarul al monarhiei noastre la Belgrad, contele Ioan Forgách va părăsi acest post diplomatic îndată ce va vizita Regelui Petru la Budapesta. Contele Forgách va fi înlocuit cu o altă persoană diplomatică însemnată.

Contele Forgách a veghiat asupra intereselor monarhiei noastre în Regatul Serbiei în vremele mai critice, când se proclamase anexarea Serbiei și Hertegovinei și Serbia amenința să se alăture la boi. Ministrul nostru a fost atacat de cercurile politice și presa sârbească cu mare înverșunare cerându-se cu stăruință rechemarea lui. După plata serviciilor aduse, nu putea fi, însă, rechemarea lui și astfel contele Forgách a consimțit să rămână ministrul nostru la Belgrad până cum, când interese superioare îi reclamă în altă parte.

Se știe încă care va fi noul post al contele Forgách.

Prețul unui mare ziar german. Din Berlin se anunță că cel mai vechiu ziar din Berlin „Vossische Zeitung” în curând își va schimba stăpânii, trecând în proprietatea bancheșilor Speyer și Elissen din Frankfurt. Prețul de vânzare, se zice, ar fi 7.300.000 marce (peste 8 milioane cor.)

Alegere de învățător în Prisaca. Ni se scrie: În 6 Aprilie st. n. s'a ținut în comuna Prisaca, protopresbiteratul Caransebeșului, sub prezidenția preotului Gheoghe Popovici din Zăguzeni, ca exmis din partea protopopului tractual, — alegerea de învățător. La acest post au competit trei învățători: Ion Cardaș, Ilie Bugariu și Iosif Târziu. Dintre 48 voturi date, primul a primit 3 voturi, al doilea 1 vot și Iosif Târziu 44 voturi. Dl Târziu a fost proclamat ales al comunei.

Incendiu în Petrovasila. Comuna românească Petrovasila (com. Torontal) a fost năpăstuită de-un mare incendiu care în scurtă vreme a mistuit mai multe case, grajduri și stoguri de paie.

Dela Berlin la Amsterdam cu dirijabilul. Pentru a dovedi că e mult mai acomodată pentru curse de durată un dirijabil decât un aeroplan, s'a făcut erii în Berlin o ascensiune cu dirijabilul Parceval, având de gând să zboare la Amsterdam. Drumul e de mai multe sute de kilometri și aeronanții au intenția să-l facă fără nici o stațiune intermediară. Rezultatul acestei încercări e așteptat cu vădită curiozitate din partea aerocluburilor germane.

Răzbușarea poporului. În Cordova un sergent a împușcat alaltăieri noapte pe un lucrător, care fiind bine dispus, cânta pe stradă. La împușcătură s'au adunat mai mulți oameni, cari văzând pe muncitorul mort au căutat răzbușare. Cu ajutorul dat de poliție, sergentul a putut scăpa.

A doua zi însă, mulțimea s'a adunat înaintea poliției, și a cerut estradarea ucigașului. Neestratându-l, au spart ușile cari adăposteau pe sergent. Vre-o căți-va mahalagii, lau legat cu niște funii și l-au târât în mijlocul mulțimii, care aștepta neastâmpărată afară. Văzându-l s'a repezit furioasă asupra ucigașului, pe care l-a omorât în bății.

Credințe deșarte. O veche credință deșartă, înrădăcinată în mijlocul neamului nostru, mai ales în părțile muntene, e că oamenii bătrâni cari trăiesc retrași, ducând o viață tainică, după moarte se fac strigoi și-n fiecare noapte se întorc acasă ca să tulbure liniștea neamurilor. Pentru a se apăra contra lor oamenii, după moarte, le străpung inima cu un par de păducel, călit în foc. Un caz identic s'a întâmplat în comuna Boz din comitatul Hunedoarei, unde văduva lui Ion Herța după moarte a fost desgropată de neamuri și străpunsă după obicei în inimă, și după ce a tăiat-o bucățele au aruncat-o de nou în groapa deschisă. Fiindcă ezhumarea cadavrelor e oprită prin lege, oamenii cu pricina au fost trași în judecată iar zilele acestea își vor ispăși greșala în fața tribunalului din Deva.

Impăratul Germaniei în Anglia. Din isvor oficios se anunță din Londra că perechea împărătească germană, dimpreună cu principesa Ludovica Victoria și cu principele Ioachim vor sosi pe iachtul Hohenzollner în portul Victoria (Port Viktoria) către mijlocul lunii Mai. Familia împărătească va locui în palatul Buckingham. După ce vizita n'are decât un caracter pur familiar, împăratul nu va fi însoțit de nici unul din miniștri și nici de vreun secretar general. Perechea împărătească se va înapoia din Anglia în 21 Mai.

Groznică nenorocire în gara Pașcani. Din Iași ni-se scrie: Mercuri seara la ora 9 o groznică nenorocire s'a întâmplat în gara Pașcani: Pe când trenul de Burdujeni se pusese în

mișcare, un soldat din regimentul 15 artilerie, anume Ioan Verescu, a voit să se urce în tren, dar alunecând a fost târît de scara vagonului sub el, tâindu-i ambele picioare de mai sus de genunchi.

Trenul a fost oprit imediat, și de sub el a fost scos soldatul Vedescu într'o stare vecină cu moartea și transportat la spitalul din Pașcani.

Imediat s'a telegrafiat comandantului regimentului 15 artilerie din Piatra Neamț și familiei nenorocitului soldat, care se ducea acasă de sărbători.

Din cercetările făcute s'a constatat că numitul venea din Piatra Neamț cu trenul de care a fost tăiat, iar în gara la Pașcani se dusesse jos pentru ca să-și cumpere de-ale mâncării. Întâlnindu-se cu niște cunoscuți s'a pus la vorbă, și n'a băgat de seamă că se dăduse semnalul pentru plecarea trenului, decât când s'a pus în mișcare. Voind să nu-l piardă, s'a repezit spre vagon și alunecând a căzut și a fost tăiat după cum am arătat mai sus.

Starea soldatului Verescu e disperată și sunt puține speranțe de scăpare.

Cărți didactice aprobate. Cu rezoluția ministerială de sub Nr. 13.171/1911 s'au aprobat în ultimele ediții următoarele cărți didactice pentru cursul primar de Iuliu Vuia: 1. Curs practic de aritmetică pentru cl. 2, 3 și 4; 2. Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. 5 și 6; și 3. Curs practic de fizică și chimie.

Expoziție de bijuterii. Damele aristocrate engleze, au luat hotărârea să aranjeze o expoziție de bijuterii, a cărei venit se va da pentru scopuri de binefacere. Vor fi expuse bijuteriile cari se vor lua cu prilejul încoronării regelui George V. Esitând la început familia regală a decis totuși să expune și ea bijuteriile tradiționale cari au valoarea enormă de douăzeci și cinci de milioane cor. Prețul de intrare e fixat la suma de 25 cor.

În contra religii. Iosif Jauernic, diurnist orașenesc în Oradea-mare, a interzis fiului său, elev în școala primară, să meargă la orele de religie. Direcțiunea a înștiințat scaunul școlar, care luând în desbatere cazul, l-a transpus la judecătoria. Judecătoria a amendat pe părintele contravenient cu 4 cor. Jauernic a plătit amenda, dar a oprit și pe mai departe pe copilul său dela orele de religie. Față de această opunere, revizorul școlar a trimis o adresă vicecomitelui, cerind luarea copilului de sub puterea părintească și numirea pe seama lui a unui tutor.

Impăratul Wilhelm și săpăturile de pe insula Corfu. Din Athena se anunță, că regele George al Greciei a vizitat pe împăratul Wilhelm pe insula Corfu, cu care ocazie i-a adus împăratului la cunoștință, că îi oferă dreptul de a face săpături la Gariza. Astfel noile cheltuieli le va da de acum înainte împăratul.

După lucrările de alaltăieri Wilhelm a împărțit 100 de mărci între lucrători, iar împărăteasa, a proplindu-se Paștele, ouă roșii.

Complot împotriva expoziției din Turin. Poliția din Turcia a primit informația, că anarhiștii vor ține o sedință secretă, cu care ocazie vor desbate modalitățile comiterii unui atentat în contra expoziției. Au fost deținuți până acum peste cincizeci de străini, implicați în acest complot. Cu prilegiul perchezițiilor domiciliare s'au aflat scrisori compromițătoare și o cantitate mare de materie explozivă.

Un caz de autohipnoză. Din New-York se anunță că într'un spital, femeia de origine austriacă, Anna Geschele, a ținut o cură de feame timp de 60 de zile, în care timp a consumat o litră de lapte și patru portocale. Femeia a spus, că se simte mai bine după această cură pe care a suportat-o cu cea mai mare liniște sufletească, punându-și întreaga credință în Dumnezeu. Medicii cred că e un caz de autohipnoză religioasă.

— **Boala Papei.** Seninul cap al bisericii catolice, Papa dela Roma suferă de ani de zile de mari dureri reumatice. Actualmente — dupăcum anunță o telegramă din Roma — are iarăși atacuri, medicul său de curte însă nu le dă nici o importanță deosebită. După audiențele generale de alaltăieri unul dintre participanți a povestit cum Papa nu i-a îngăduit sărutarea de papuc, agrăindu-l cu cuvintele:

— Lasă, fiule, ar trebui să te pleci prea adânc, iar eu nu-mi pot ridica piciorul, pentru că mă doare.

Contrar obiceiului, Papa era deja în sala de audiențe la intrarea pelerinilor și nu s'a ridicat de pe scaun, ci a stat aproape nemișcat până după ce s'au depărtat pelerinii.

— **La fondul de 20 de bani** pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« au mai dăruit: R. Schmidt, comisar de spitale orașenesc, în amintirea socrului său Mihail Blocher cor. 132; Ioan Desco, fiacherist 20 bani; Dr. George Moroiu (Berlin), 2 cor.; Constantin Banu, curelar (Poiana) 1 cor.; Ioan Cosma, notar (Ludogul-mare) 50 bani și Victor Tordășianu, prezident, 10 bani.

— **Din ravagiile mormonismului.** Secta mormonilor din America ia întinderi considerabile. Se știe că mormonii sânt aderenții poligamiei și că în cadrele învățăturilor creștine ei încearcă să readucă vechile obiceiuri sociale din vremile barbare. Intre altele poligamia, pe care o vor nelimitată. În acest scop preoții mormoni au inundat Londra și centrele mai însemnate din Anglia, în credința că femeile engleze se lasă mai ușor de ademenit de perspectiva haremurilor mormone decât celelalte femei din Europa. Ei se dedau deci la crime de cea mai josnică speță, organizând un adevărat comerț de femei. Opinia publică din capitala Albionului e alarmată de matrapzăturile mormoniste și cer cu stăruință guvernului să apere poporul de *primejdia națională* care amenință pe urma marelui export de femei. Bărbații mormoni consideră pe femeile lor drept servitoare ori sclave, întocmai ca în veacurile barbare. În anul din urmă au fost importate în Utah focarul principal al credințelor mormoniste, 963 de fete și poporul e atât de revoltat din pricina asta, încât a trebuit să intervină și guvernul. Multimea a asaltat în Liverpool clădirea în care locuiesc preoții mormoni și i-au silit să părăsească orașul. Manifestațiile iau proporții tot mai întinse în țara întreagă.

Frații Burza, mare ferărie în Arad. Recomandă tofelul de mașini economice, pluguri, grape, vase p. cuină, arme și ferării. Mașină de sămănat cucuruz patentă cu 150 cor. Catalog trimis gratuit.

— **Mulțumită publică.** Din prilejul trecerii la cele eterne a învățătorului emerit din Nădlac, Mihaiu Chicin, întâmplată la 30 Ianuarie n. 1911, ca răscumpărare de comună, pentru »Fondul de editare a organului reuniunii inv. din platele arădane I—VII; au contribuit:

»Nădlăcana» 10 cor., Aureliu Petroviciu 5 cor., Aureliu Șt. Suluțu 5 cor., Pavel Roșuț 2 cor., Simeon Cosma 1 cor., Aurel Barbuț 1 cor., Traian Tabic 1 cor., Efrem Brindea 1 cor., Vicențiu Guleș 1 cor., Ioan Ghebeș 1 cor., Uroș Pinteia 1 cor., Ignat Baica 1 cor., Efrem Moldovan 1 cor., Efrem Hedeșan 1 cor., Alexandru Popoviciu 1 cor., Romul Nestor 3 cor., Ambroziu Coste 2 cor., Petru Flocos 2 cor., Corneliu Roman 5 cor., Lazar Caba 2 cor., Gligor Vidican 2 cor., Ioan Antal 3 cor., Stefan Lazar 2 cor., Uroș Morariu 1 cor., Ilie Mărginean 2 cor., Nicolae Mărginean 3 cor., Georgiu Chișu 2 cor., Ioan Cămpan 1 cor., Ioan Mercea 5 cor., Petru Anoca 2 cor., Petru Păștean 1 cor., Lazar Taur 1 cor., Dimitrie Sălăjan 1 cor., Vasilie Sitade 1 cor., Alesandru Mărginean 1 cor., Alesandru Petroviciu 1 cor., Sofroniu Petroviciu 1 cor., Stefan Mărginean 1 cor., Teodor Precupaș 1 cor., Petru Petroiu 1 cor., G. M. 1 cor. Dr. Vicențiu Marcoviciu 5 cor., Sofroniu Chicin 5 cor., Pavel Chicin 1 cor., Stefan Chicin 1 cor., Pavel Drăgan 2 cor., Vichentie Marcoviciu, a reposat înainte de a solvi suma subscrisă. Dimitrie Stroia 2 cor., Nicolae Pătean 1 cor., Mihaiu Caba 2 cor., Stefan Stroia 2 cor., Ioan Precupaș 1 cor., Uroș Păștean 2 cor., Vasilie Onca 1 cor., Ioan Slaviciu 50 fil., Orestie Bogdan 20 fil., Arcadie Olariu 50 fil., Stefan Taur 1 cor., Isa Mudrithi 1 cor., Atanasie Noghin 1 cor., Tăpay Ferenc 2 cor., Georgiu Drăgan 1 cor., Pera Stroia 2 cor., Uroș Mărienuț 1 cor., Uroș Stroia 1 cor., Acsenia Petroviciu 2 cor., comuna bisericăscă gr.-or. rom. din Nădlac 25 cor., Georgiu Petroviciu 3 cor., Grațian Budó 1 cor., Uroș Totorean 3 cor., Sidonia Tăucean 3 cor., Romul Tăucean 3 cor. Suma totală: 157 coroane 20 filleri. Georgiu Petroviciu.

x **Gramafone**, pe lângă condițiile cele mai favorabile, și plătere în rate, liferează **Toth Iózséf**, mare depozitar de gramafone și plăci de gramofon în Seghedin. Fiind demnă de toată încrederea firma, este consult ca ori și cine care dorește să-și cumpere gramafone ori plăci, să se adreseze mai întâi la firma Toth Iózséf, Seghedin, strada Könök utca Nr. 3, care trimite catalog gratuit.

x **Retay și Benedek**, institut de industrie bisericăscă, și mare întreprindere în ridicarea amvoanelor, altarelor, a statuelor sfinte, în împodobirea bisericii și în aurărire Budapesta IV strada Váci Nr. 59, în casele proprii. Institutul nostru, cel mai mare din țară lucrează cu prețuri moderate altare în diferit stil, amvoane, baltisterii, bănci în biserică, vestimente, prapori, potire, candelabre, cadelnițe și toate necesariile bisericăști. Aranjamentele vechi le aurește convenabil și ieftin. Statui sfinte, icoane lucrate în mod artistic liferează cu preț moderat, luând în interprimere și zugrăvirea bisericilor. La preluarea lucrului trimitem om expert, pe speșele noastre. Planuri, cataloage și conspecte bugetare trimitem ori cui.

x **Avantajile** nenumărate ale mobilelor de aramă, a căror practicitate este nevoit s'o recunoască fiecare, au produs o adevărată revoluție pe terenul mobilității. Aceste mobile au scos din us pe celelalte așa că astăzi le vedem nu numai la familiile bogate, ci chiar și la cele mai sărace. Tuturor cari se interesează de mobile de aramă, fier și madrate de sârmă le recomandăm să ceară pe lângă indicarea ziarului nostru catalogul ilustrat al fabricii de obiecte de aramă și fier, **Hoffman și Hicker**, Budapest VII Holló u. 3.

Mișcare culturală și socială.

Luni, 24 Aprilie.

Sasca-montană: Concert și teatru, urmat de joc, în hotelul Victor Kokesch. Se va juca »Cinel-Cinel« de V. Alexandri. Inceputul la orele 8 seara.

Duminică, 30 Aprilie.

Caransebeș: Concert și teatru, urmat de joc, în hotelul »Pomul verde«. Se va juca »Incurcături hazlii« comedie tradusă. Inceputul la orele 8 seara.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de Iglonă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului).

„CRIȘANA“

Institut de credit și economii soc. pe acți în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de funcționar la filiala institutului din Gurahonț (Honztó, com. Aradului) să publică concurs cu termin până în 10 Maiu st. n. 1911

Emolumentele respectivului să fixeze cu K. 1200 salar și K. 300 bani de cvartir, în afară de aceasta mai primește 6 cuincuenale à 10% după salarul fundamental și tantomă statutară.

Dela reflectanți să recere ca să documenteze că au absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și că au praxă de bancă suficientă pentru licidatură.

Se cere că mai departe a fi eliberați de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv, când va fi înscris și la fondul de penziune al institutului.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a să înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a să ocupa imediat după alegere.

Brad, 13 April n. 1911.

Direcțiunea.

ECONOMIE.

Bănci țărănești.

— *Un dar al marelui Vasile Stroescu.*
De Ermil Borcia.

Marele mecenat Stroescu nu ne noaște de mult, dar de scurtă vreme când ne știe, ni a înțeles mai bine ca care alt Român nevoile noastre.

Cultura și economia noastră națională sânt în suferință.

Școlile și băncile noastre nu mai ceeace ar trebui să fie pentru un popor, care vrea să dea înainte. O cultură națională însă nu se poate decât sprijinită armonic de o politică economică națională. După-ce marele mecenat a adus o atât de munificentă jertfă pe tarul culturii noastre, astăzi ne arată nouă cale spre ridicarea nivelului național-economic, dându-ne un nou și prețios material pentru primele săpături urma cărora să putem clădi fundamentul organizației economice moderne.

Bănci pentru țărani! Bănci pe cari să poată răzima viitorul țărâniei noastre nu întreprinderi, pe cari se razimă o politică de dividende sprijinită de silă primăvoile țărânului român.

Un popor de trei milioane și mai nu va să zică mult, când din aceste milioane sânt abia vre-o sută de mii cârmaci și vre-o zece mii acționari, iar grosul poporului de milioane e compus din mii fabeți și debitori. Prin geamurile și pe căscioarei țărânului român însă nu poate bate nici razele unei culturi mai întinse, câtă vreme aceste geamuri sânt lipite polițe de bancă și pe ușa colibeii e pecetul executorilor judecătorești. În vreme creditul scump apasă munca țărânului român, nici creditul lui moral nu poate ridica. E cert însă că țărâniea noastră azi se găsește în suferință atât materială cât și morală.

Pentru suferințele morale ale poporului nostru domnul Stroescu a jertfit un dar de alinare munificent și jertfeste nerupt unde i-se solicează sprijinul.

Suferințele economice pretind un studiu aprofundat, ca pe urma lui să se poată găsi mijloacele potrivite de alinare.

Aici dl Stroescu ne dă un îndemn de muncă, care poate să aducă bună dacă vom sta să găsim sămănatori de muncă, cari să înceapă o lucrare prodigă pe ogorul cel mai greu dar și cel mai fructuos — dacă munca va reuși — din moștenirea noastră națională.

Băncile țărănești pot să aducă roadele cele mai bune și cele mai ideale, dacă fi puse pe bazele, cari le reclamă nevoile țărâniei noastre.

Dl Stroescu ne cinstește suma de 500000 coroane, ca să trimitem oameni capabili să îmbrățișeze studiul acestei mari chestiuni economice naționale.

Depinde de destoinicia noastră dacă vom ști arăta vrednici de această jertfă oferită națiunii.

E o bursă pe care dl de Stroescu transmite »Asociațiunei« ca să se studieze deocamdată partea teoretică a marelui mecenat.

Deslegarea ei atârnă de destoinicia

uterea noastră de muncă de a și executa lanul mare, care ca toate planurile noastre leale ne încântă, însă de cele mai multe ori ne desmintă, când ajungem să le putem în lucrare.

Am dori, spre binele nostru și spre mândrirea nobilului suflet al marelui Mecenat, ca de data asta să arătăm că sântem vrednici de sprijinul acordat de dl de Stroescu, și că putem spera și la ajutorul preșos al d-sale, pe care ni-l pune în vedere pentru viitor.

A 22-a însoțire de credit Raiffisen în comitatul Sibiiului. Tribunalul r. din Sibiiu a dat cu aprobare la cunoștință statutele însoțirii de credit sistem Raiffisen din Șura-mare, înființată la stăruința parohului Nicolae priș de acolo și cu conlucrarea secretarului Reuniunii rom. agricole sibiene, a dlui V. Torășianu. Cum Șura-mare este a 22-a comună în cele 88 comune cu poporațiune curat română sau în preponderanță română din comitatul Sibiiu, în cari avem însoțiri de credit, prin ea am ajuns așadar că în 1/4 parte (sau 50%) a comunelor din comitat avem însoțiri: cum cauza însoțirilor, odinioară atât de erhorescată, dovedă cazul cu însoțirea din Toplaca, înființată în 1897, cu cheltuieli însemnate și desființată în acelaș an și înainte de a se fi început activitatea, — în timpul mai apoi a luat un avânt, la care nici cei mai optimiști nu s'au așteptat, credem a fi folositori auzei, dacă dăm aici numele celor 22 comune cu însoțiri de credit. Ele sânt: Insoțirea din Roșia-săsească (înființată în 1893, deci înainte cu 17 ani), Apoldul-rom. (înființată în 1896), Pianul-superior, Răchita, Mohu, Căcilu (înființată în 1898), Bundard, Vestem (înființată în 1900), Ilimbav (înființată în 1901), Roman (în 1902), Nucet (în 1902), Pianul-inferior (în 1905), Gusterița (în 1907), Tălmăcel, Cornățel, Alțina (în 1909), Săsăuși, Cristian, Muciori și Reciu (în 1910), Topârcea, și Șura-mare (în 1911).

Acestea în comitatul Sibiiu, cercul de activitate al Reuniunii rom. agricole sibiene. Recur se știe însă, în comitatul Făgărașului, mulțămită exemplului și ajutorului dat de Reuniunea agricolă, cam tot în a 2-3 a comună ne întăim cu câte o însoțire Raiffisen. În asemenea împrejurări e timpul sursem a pune Centrala însoțirilor noastre în picioare.

Nouă bancă românească în Baia-mare. Pentru procurarea creditului trebuincios pe mama micilor agricultori și a clasei de meștrăși români din Sătmar, se înființează în Baia-mare o nouă bancă românească. Numele acesteia va fi „Răvașul”. Capitalul social 10.000 coroane.

Tîrguri de țară suplimentare. Miștrul de comerț a îngăduit ținerea următoarelor tîrguri de țară:

Apoldul-mic (comitatul Sibiiului) tîrg de țară la 27 Aprilie n. (în locul tîrgului dela Ianuarie, care nu s'a putut ținea).

Bega-Sîn-Georgi (com. Torontal) tîrg de vite și mărfuri la 30 Aprilie n. (în locul tîrgului dela 9 Aprilie).

Giula (com. Bichiș) tîrg de vite dela 1-28 Aprilie (în locul tîrgului dela 18-20 Ianuarie).

(Din »Monitorul oficial« dela 21 Aprilie).

Mosia din comuna Scutea din Timiș care fost a baronului Ambrozy Andor, a ajuns prin cumpărare în mâinile jidanului Simon Révay.

Catastrul dării de pământ. Comisia țării pentru darea de pământ a început în luna Februarie îndreptarea catastrului. În înțelesul legii îndreptarea catastrului o pot cere și sătenii, dacă se înțeleg mai mulți înși din aceeași comună, și dacă vor cere cel puțin 25 de proprietari.

Nu mai puțin de 1271 comune de dare au cerut astfel până acum îndreptarea catastrului. Afară de aceste cereri, îndreptarea catastrului o mai cer și comisiile de supraveghiere din comunele singuraticice. În felul acesta au cerut îndreptarea catastrului 5345 comune. — Când știm că în țara întreagă sunt numai ceva peste 13 mii de comune, — ușor pricepem ce rînduială e în catastrele din țară, când aproape jumătatea comunelor cer îndreptarea.

Vite de prăsilă. Din banii țării să cheltue an de an 2 și 3 milioane coroane pentru ajutoarea acelor plugari, cari doresc să și cumoere vite de soiu, pentru prăsilă. După ce acești bani s'au adunat în visteriile statului și din dările plătite de Români, — ar fi potrivit ca și Români să ceară ajutor în bani pentru cumpărarea de vite de prăsilă. Ceice doresc asifel de ajutor să se ducă la primăria comunală să se înștiințeze, de unde apoi să se trimiță rugarea la inspectorul agronomic, ce este peste comitatul în care locuiește ceice cere. Rugările astea să fie făcute acum cu grabă, căci altfel se impart ajutoarele la alții.

Banca »Izvorul« din Ighiu, înființată decurînd, și-a început lucrarea în 2 April. Bărbații aleși în direcțiune și conducători destoinici, ne dau chezășie că »Izvorul« va fi un curat și adevărat izvor de sprijin pentru țărănimea din Ighiu și jur.

Banca se va ocupa și cu afaceri de bucate, de vin, ajutînd și plantarea viilor.

Congresul agrarilor din Ungaria, se ține la 6-8 Maiu în Budapesta sub prezidenția contelui Károlyi Mihály. Insemnăm aici câteva dintre prelegerile și discuțiile, ce vor avea loc la acest al 9-lea congres agrar:

Reforma școlilor și învățămîntului popular agrar.

Cursurile agricole de peste iarnă.
Instruirea femeilor în ale agriculturii.
Tovărășii pentru arendarea de pământ (obștii).
Organizarea valorării: bucatelor, a vitelor, a vinului și a mărfurilor agricole.

Creșterea vitelor cornute, a cailor și a galitelor.

Folosirea și cultivarea nutrețelor meșteșugite.
Socotelile plugarilor.

Descrierea cancelariei de informații agricole.

Piața de cereale din Arad.

Arad, 22 Aprilie 1911.

Cu toate că vremea s'a schimbat spre bine, rapoartele despre starea sămănturilor nu sunt cele mai favorabile.

Piața, în urma acestor vești, s'a consolidat din nou. S'au vîndut:

400 mm. grîu	— — —	11.00 — 11.30
200 « porumb	— — —	5.20 — 5.30
Ovăs	— — —	— — 7.80
Secară	— — —	— — 7.60
Ors	— — —	— — 7.30

Prețurile pentru cincizeci chilograme în coroane.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 22 April.

	la ora 10	la ora 2
Grîu 1911 pe April	13:20 — 13:21	13: — 13:01
Grîu 1911 pe Mai	12:40 — 12:41	12:30 — 12:31
Grîu 1911 pe Octomvre	11:38 — 11:38	11:31 — 11:32
Orz 1911 pe April	8:85 — 9:86	9:66 — 9:67
Orz 1911 pe Octomvre	8:77 — 8:78	8:70 — 8:71
Porumb 1011 pe Mai	6:18 — 6:19	6:03 — 6:09
Ovăs 1911 pe April	10:50 — 10:51	10:56 — 10:57
Ovăs 1911 pe Octomvre	7:72 — 7:72	7:70 — 7:71

Piața de porci din Kőbánya.

— 22 Aprilie. —

Porci prima: bătrîni, grei părechea peste 400 chilograme — fileri; mijlocii părechea 300-400 chi-

lograme — fileri; tineri, grei, părechea peste 320 chilgrme 169-170 fileri; tineri, mijlocii părechea 240-280 chilgrme 180-183 fileri; ușurei, până la 250 chilgrme părechea, 164-168 fileri.

Contingentul: la 18 Aprilie 22035 bucăți; la 19 Aprilie s'au mai adus 50 bucăți, s'au liferat la 19 Aprilie 113 bucăți, a rămas contingent la 20 Aprilie 21972.

Afacerile sânt liniștite.

Societatea Lloyd Timișoara.

(Prețurile per 50 chilograme în coroane.)
22 Aprilie 1911.

Grâu	
de 75 chlgrm.	10:90 — 10:95
„ 76 „	11: — 11:05
„ 77 „	11:10 — 11:15
„ 78 „	11:25 — 11:30
Grâu (marfă de Timișoara)	
75 chlgrm	10:80 — 10:85
Orz	7:85 — 7:90
Săcară	7:65 — 7:90
Ovăs	8:50 — 8:60
Porumb	5:65 — 5:70

BIBLIOGRAFII.

Monumentul de limbă Todorescu.

O descoperire interesantă.

Budapesta, 21 Aprilie 1911.

(Dela corespondentul nostru). Zilele trecute v'am auunțat pespre o importantă descoperire filologică românească, făcută de dl Todorescu. E prima carte românească tipărită cu caractere latine. Istoricul acestei descoperiri e următorul.

Di Iuliu Todorescu e coborâtul unuia din numeroșii comercianți români cari în trecut făceau afaceri importante pe tîrgul din Steinbruch. Om cu o avere foarte însemnată, înzestrat cu o bogară și vastă cultură, D-sa locuiește retras, împreună cu d-na Todorescu, mama d-sale, în casele sale din Népszínház u. nr. 36 unde își dedică toate puterile unei nobile pasiuni intelectuale: adunarea de cărți vechi. În felul acesta, deși om înr de vre-o 35 de ani, d-sa și-a format o bibliotecă uriașe. Di profesor Alecsici, dela care dețin aceste știri, mă asigură că biblioteca asta poate rivaliza în multe privinți cu biblioteca Muzeului Național ungueresc din Budapesta, pe care o întrece adesea în privința rarităților. Ea cuprinde și unele cărți românești vechi pe cari proprietarul bibliofil le adună și le păstrează cu scrupălate.

Zilele trecute dl Todorescu a cumpărat la un anticar un număr de cărți vechi din suta a XVI. Scoarța unuia din aceste volume fiind stricată, d-sa a observat în mod întâmplător că sub marginea de piele, desprinsă, se întrezăresc mai multe file. Desfăcându-o, a găsit că scoarța întreagă a fost alcătuită din mai multe file luate la întâmplare și lipite spre a servi împreună drept o foaie mai groasă de scoarță. Între ele a găsit și patru foi (opt fețe) cu un text bisericesc românesc, tipărit cu caractere latine. Se pare că ele au făcut parte probabil dintr'o carte bisericescă protestantă, tradusă în românește și necunoscută până azi în bibliografia românească. Di Alecsici mi-a arătat un facsimile zincografiat al celor opt fețe. Formatul e potrivit, obișnuitul format al cărților bisericești vechi de origină protestantă.

Cuprind rugăciuni al căror titlu e tipărit totdeauna unguerește, iar de desupt urmează textul românesc. Ortografia e cea unguerească din secolul XVI. Sunetele românești sânt redade în modul următor:

tz=ț
s=ș
s=sz
cz=ce și ci
dcz=f etc.

Iată aici vre-o două probe din textul cărții:

Mindenec meg hallyak &

Totz kristin aszkultatz si byne en vatzatz (învățați): Nuy fara domnezeu iszpassa (is-pășire=scăpare) si adczutor.

Vore cze (orice) orassu szau omeny den kasza: domnul nuy va paszi (păzi): krede ke nor peri.

Altă pildă frumoasă de text bisericesc:

Haycz meg Vristen &

PLaketz domnezeu urekile tale; pre rugaczune krestinilor tey: Jale la tyne rugaczune loru: szluczilor (slugilor) tale.

Dennaltul czeruluy kalte (caută) prey noy domne kuventelor (cuvintelor) tale dela luminare: Si departasze (depărtează) den trinitima nosztra rataczytura (rătăcitură).

Den mezere (mila) ta iarta ne peccatele: deszlage pre noi den gresele grele: miluyesztene si tokmeste: szub fer tureszk (?)

Cum se vede, și din aceste mici probe reies două note caracteristice pentru limbă: ea cuprinde elementele vechi din epoca aceia ca: *mezerere* (milă) *acmu* (acuma) *ništoată* (dela nici tot—ipsă, năcaz) ect. pe urmă ea nu e lipsită de unele greșeli ca și Psaltirea lui Coresi, greșeli cari permit încheierea că traducătorul nu a fost român, ci probabil un ungur care știa românește binișor, deși nu perfect.

Care-i epoca și locul unde s'a tipărit cartea? Iată întrebarea cea mai importantă. După părerea d-lui Alecsici, ea a fost tipărită în *Dobrițin între anii 1565 și 1567*. Originalul unguresc după care a fost tradusă este intitulat *Énekeskönyv Szegedi*. Unicul exemplar ce s'a păstrat se găsește în biblioteca Muzeului Național unguresc.

Noua descoperire bibliografică românească va forma subiectul unui studiu pe care dl Alecsici făgăduiește să l scoată supt titlul de *Monumentul de limbă Teodorescu*, după numele aceluia care a ridicat-o științii românești prin dragostea sa de carte.

Dl Dr. Iosif Popovici, docent la Universitatea din Budapesta, ne trimite privitor la această chestiune următoarele rânduri:

Domnule Director,

Vă rog cu tot respectul să binevoiți a rectifica notița D-voastră, ce ați binevoit a publica în „Tribuna“ (Nr. 77 din 18 Aprilie a. c.) cu privire la informația despre „Cel mai vechi monument de limbă românească tipărită cu litere latine“.

Informația din chestiune e defectuoasă. Adevărul e următorul și cunosc lucrul din gura dlui Dr. Iul. Teodorescu, cu care am avut întâlnire la 10 Aprilie în Lugoj. D-sa a adus acest monument la Lugoj și mi-a explicat descoperirea lui. Monumentul a fost deja botezat de p. protopop Dr. E. Dăianu „Fragmentul Teodorescu“. P. Dăianu l-a primit prin mijlocirea d-lui Martian din Năsăud. „Academia Română“ îmi confirmă primirea acestui Fragment prin scrisoarea d-lui prof. I. Bianu la 14 I. c., iar despre acest monument a avut cunoștință la 1 Aprilie prin scrisoarea d-lui Dr. Teodorescu, ce mi-a fost trimisă mie la 10 Martie, din Budapesta la București. Monumentul nu constă dintr'o filă, ci dintr'o coală întreagă ș. a. coala a 2-a compusă din 4 foi. Foile sunt nepaginate și alcătuiesc o duermime.

Probabil că tipărirea nu s'a făcut mai departe dar despre aceste lucruri voi trata în comunicarea mea la „Academia Română“. Vorba e că fragmentul acesta nu e plastic, ci pare a fi o carte de rugăciuni, făcută, respective tradusă în românește, pentru propaganda calvină. Cartea pare a fi tipărită la Cluj, căci seamănă mult cu tipărirea lui Heltai Gáspár și e contemporană Paliiei, care încă a fost tradusă din Ungurește după Heltai. Limba fragmentului are un colorit pronunțat bănățenesc, întocmai ca și Paliia dela 1582. Monumentul acesta a fost descoperit de dl D-r Teodorescu, deși dl D-r Stricky a scobit pentru prima dată în scoarța cărții, care nu e *biblie*, ci altă carte, ce se cheamă: *Diodosi Siculi scriptoris graeci libri duo* etc. Utrunque latinitate donavit Angelus Cospus Bononiensis. Viena-Pannoniae 1516. Pe coperta acestei cărți legată în piele galbină a fost tipărit: I. F. B. B., iar jos anul 1691. În scoarță s'au găsit în loc de hârtie groasă fragmente din 8 cărți deosebite, toate tipărite, afară de o foaie folio în octav Acest octav despăturat a corespuns legăturii cărții din chestiune, care a fost tipărită în format folio.

E drept, cartea e tradusă din ungurește. Coala 1-ia a dispărut, iar coala a doua notată cu B, după cum a fost moda nainte de a se pagina cărțile, e păstrată în întregime. Foaia de care se

vorbește în Tribuna e foaia a 4-a din caietul B. a cărții pierdute, din care s'a găsit „Fragmentul Teodorescu“ cumpărat dela librarul Kun și nu Koche. Dl D-r Teodorescu are un merit neperitor, că a scăpat din ghiara peirii acest monument foarte interesant pentru trecutul nostru literar. Anticarul Kun a și luat pe scoarțe 400 de Coroane dela dl Teodorescu. Titlul acestor cântări și fragmente de psalmi e unguresc, dar acest titlu nu e altceva decât începutul cântării respective, tradusă românește. Cât cunosc psaltirea abia am putut vedea psalmul 116 colaționat cu Psaltirea scheiană pe pag. 8, respective pe versso-ul foii a patra din coala B. Imi pare rău că altă asemenare n'am găsit. Dl D-r Teodorescu mi-a comunicat, că începuturile aceste în graba comparării acestui fragment cu psaltirea lui Heltai dela 1560 numai odată s'a potrivit.

Monumentul acesta de limbă a fost reprodus prin litografie în 12 exemplare facsimile și a și ajuns la forurile competente, mulțumită dlui Teodorescu. Mă mir cum poate corespondentul Tribunei să îmbrace adevărul într'o haină atât de curioasă, după ce toți cei cari s'au interesat într'adevăr de afacere au primit informații detaliate și în parte și facsimilele corespunzătoare.

Am ținut să vă dau această rectificare, domnule Director, căci nu e permis să se întunece adevărul. Tot odată vă comunic că „Academia Română“ a și comandat clișeurile necesare și publică textul fragmentului în întregime. Cu acest lucru am fost deja la 1 Aprilie însărcinat din partea dlui Bianu.

Vă mulțumesc și Vă rog să publicați aceste șire spre orientarea marelui nostru public.

Ciacova la 20 Aprilie 1911 st. n.

A apărut:

Revista teologică, organ pentru știința și viața bisericească. Redactor: Dr. Nicolae Bălan. Redacția și administrația: Sibiu, strada Reissenfels, 11., are următorul cuprins: Armonia dintre religie și știință, Dr. Nicolae Bălan. Silvestru Episcopul Maramurășului, Gruia. Evenimente actuale din biserica catolică, Achim, I. Scriban. Preotul și cultura satelor, P. Morușca și Gh. C. Cronică bisericească-culturală. P. Morușca. Tipicul cultului religios, Cantorul.

A apărut:

„**Viața absolută**“ studiu filosofic de distinsul avocat din Rîmnicul-Vilcii, dl **Grigorie Procopiu**, șeful partidului liberal din localitate. Dl **Procopiu**, este cunoscut prin vasta sa cultură științifică, o fire reflexivă pe care o ademenesc și problemele filosofice. În mica sa broșură ne dă câteva ipoteze filosofice, fructul meditațiilor sale, precum spune, isvorite din această necesitate sufletească. Iubitorii de teze filosofice, pot ceti cu folos broșura dlui Procopiu.

Rîmnicul-Vilcea, Tipografia Societății cooperative

De ale casei.

Fierberea ouălor cu ajutorul termometru-lui. Până la 70 gr. oul rămâne aproape în starea normală. La căldura de 71° albușul se întărește puțin, gălbenușul devine subțire ca apa. La 73° albușul e întărit bine, gălbenușul începe să se întărească. La 76° oul e fiert bine, peste acest grad oul devine prea tare.

Degerarea cartofilor. Locuitorii din Germania sudică trimet în toate părțile Germaniei cartofi; pentru transporturi în timpul iernii, ei au un mijloc foarte simplu: ca să nu degere cartofii, bagă un sac în apă; într'acest sac pun apoi alt sac plin cu cartofi. Sacul de de-asupra îngheață de tot — apa dintre fire devine pătură de gheață și scutește cartofii de ger: pătura de gheață oprește eșirea căldurii naturale a cartofilor, precum și pătrunderea gerului înăuntrul sacului. Un cas analog e zăpada, care deși e rece, ține căldură semănăturilor.

Aprinderea hainelor. Rar se întâmplă să auzii că s'au aprins hainele pe un bărbat; celor mai multe nefericiri cauzate de aprinderea hainelor sânt expuse femeile. Cauza e forma și materia hainelor: bărbații au haine strânse pe corp și făcute din materie deasă, care prinde mai cu greu focul, femeile au haine largi și făcute din materii mari rari și subțiri. Cu deosebire inul și bumcagul iau repede foc. Mătasa și lâna

ard cu greu. O flacăra atingând haina bărbaților obiceiul o pârlește numai, dar atingând o haină fire femească, îndată se întinde peste tot corpul mijloace contra aprinderii hainelor. O haină într'o soluțiune de 50 procente alaur, sau borax amoniac, după ce se urcă, prinde cu greu foc de se aprinde arde încet, pentru că materiile opresc focul. Dacă spălăm haina cu apă, materiile dispar. Deci hainele spălate cu apă trebuie udăm din nou cu borax. Cel mai simplu mijloc tra aprinderii hainelor este scrobeala. Hainele scrobite și călcate cu fierul resistă focului vreme.

Tavele de lemn pentru ceaiu, dacă și-a dat lustrul, le frecăm cu o scorbeală mai moale, făcută din făină de grâu și unt-de-lemn. Cărpa să fie de lână moale.

Curățirea hainelor de mătăsă. Hainele de mătăsă nu trebuie curățite cu peria de haine, ci cu leșgărie. Cel mai bun lucru e să le spălăm cu apă caldă și să le scrobim cu o batistă udă, trăgând cu alungul hainei. Sunt bune și periile moi, între care la curățirea pălăriilor, dar trebuie să fie curate, să se curățesc așa: Le băgăm cu totul în apă caldă și apoi le frecăm bine pe o bucată de hârtie de scuturăm și iarăși le frecăm pe hârtie. Toată mătăsăria periiilor dispore.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu
„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și

ANUNȚ.

Cu începerc dela 15 Maiu 1911
CANDIDAT de ADVOCAT

român cu practică, pe lângă condiții favorabile. Notez că mai am încă un ca

Dr. Ilarie Hoader
Zernești (comitat. Fă

Câteva cuvinte asupra boalelor

E trist, — dar în realitate adevărat că în de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni căror sânge și sucru truștești sunt atrofiat în urma ușurintei din tinerețe și prin deprind și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea sa. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite la privește viața sexuală — trebuie să fie cineva, omenii să și încredințeze fără teamă, fără sfidare, încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci e în adresăm unui astfel de medic specialist, care care știe să dea asupra vieții sfaturi bune și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru care e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului medic de spital, specialist (Budapesta IV, Muzeu ut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușii vieții sexuale, unde sângele și sucruile truștești bolnavului se curată, nervii i-se întăresc, tot și mul i-se eliberează de materiile de boală, și sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. vindecă deja de ani de zile repede și radical pe **dr. său propriu de vindecare**, chiar și cazurile neglese, ranele sifilice boalele de țeve, bășici și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, mările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămările boalele de sânge, de piele și toate boalele sexuale femeiești. Pentru femei e sală de asf. parată și eșire separată. În ceace privește părțarea nu este piedică, căci dacă cineva e cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci răspuns amănunțit foarte discret prin scrisorile, epistolă e de ajuns a se înlătura numai marș-puns). Limba română se vorbește perfect. Dăruirea eului, epistolele se ard, ori la dorință se ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente. Vizitele se primesc începând dela 10 și până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12)

Tratament și cu serumul Ehrlich
Adresa: Dr. PALOZ, medic de spital, ep Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeu-10.

La țară.

De Ion Gorun.

Nicu are teamă la limba română: „Viața la țară”. Cum le-a dat-o profesorii, le-a și spus, cași tuturor băieților că- ra le-o tot dă de vre-o zece ani în clasa ta: „Da să nu vă puie dracul să copiați pe undeva de prin cărți; să scrieți, mă, și știți voi despre viața la țară, așa cum vă văzut-o voi cu ochii voștri, m'ati înțeles? din experiența fiecăruia, care va să zică ce i-a rămas în memorie de astăzi...”

Astă-vară însă Nicu a petrecut-o tot aici, în mahalaua Dobroteasa, ca și verile petrecute, de când își aduce aminte. A fost vorba, ce-i dreptul să-l ia pe el odată cu „coloniile școlare”, da nu l-au găsit doctorii destul de firav, — era oarecum bulat și sănătos de felul lui; ș'asa trebuise să-și amâie nădejdea pe alte timpuri mai bune, când o ajunge și el așa pierit ca Naie și lui Bumbuleț ori ca Cristescu Teodor, și arora, vezi, le era ușor să-și facă tema din experiență, care va să zică din memorie...

Ei dar lucrarea trebuie făcută, și din arte nu-i voie să copiezi, — măcar că asta putea să nici nu le-o mai spuie domul, că de acolo ș'asa mult nu se pricepe...

Nicu stă de un sfert de ceas cu condeii în mână și se uită lung la titlul pe care a scris caligrafic și l'a subliniat de două ori cu linii mai mult sau mai puțin paralele: „Viața la țară”... Lampa aruncă peste hârtia caetului lumina-i gălbuie, dar aici o lumină nu vine să deslușească înaintea băiatului nepătrunsa problemă...

— Cum e la țară, mamă?...

Abia-și dă seamă de îndrăzneala cu care înfruntă ordinul de tăcere, de care trebuie să asculte de câte ori își face lecțiile; dar și pedepsit numai decât:

— Ia ține-ți gura și vezi-ți de carte acolo! Te uită dumneata pe unde-i umblă și gândurile acuma! Abia l'a dat tată-so

la gimnaz, l'au și apucat gusturile de boierie... La țară, ai? Asta-i de nasul tău, blestematul?... Scrie acolo, și să nu-ți mai aud trâncăneala!

Atunci Nicu oftează, se hotărăște, mai înnoaie odată condeii în cerneală și începe:

„La țară este frumos...”

Și pe urmă mai cum?

...Ce frumos trebuie să fie la țară!

Firește că trebuie să fie ceva așa ca la Cișmigiu, dar mai mare, mai întins; cât mergi, tot Cișmigiu... Cum nu s'a gândit mai curând la asta? Acuma par'că i-se mai deslușește icoana în minte, și urmează, dintr'o răsuflare:

La țară sunt copaci mulți și e tot verde. Acolo te tot plimbi și nu e școală niciodată. La țară sunt bănci și stai la umbră. La țară e iarba multă și e voie să calci pe ea, să te joci cu băieții și să bați mingea. Când cade în lac, te urci într'o luntre și o prinzi și iar începi...”

Stă Nicu, se mai gândește, și parcă tot îl mai apucă o îndoială.

Acuși aduce aminte că pe când era în a doua primară, au fost odată cu toții la Chitila, cu trenul. Fusesse lume multă, toți își duceau de-ale mâncării și clondire pline cu dâșii. Dela gară au luat-o pe jos și au tot mers, pe un drum pustiu, între două câmpuri întinse, deșarte. Apoi au ajuns la o margine de pădure; acolo s'au oprit, s'au așezat, au desfăcut merindele. Unii aduseră și ciosvârte crude; aici le-au pus în frigări de lemn, au aprins un foc mare și le-au pus la fript. S'au așezat de-alungul pe două șiruri, și mâncau toți; unii desfăceau cutiile de sardele, alții tăiau cașcavalul în felii, alții veneau cu frigările de carne sfârâitoare, îmbiau cucoanele, și făceau mare haz când din lipsă de tăcămuri destule, câte una se frigea și scăpa bucățica peste pahare.

— „Ca la țară! ca la țară!” tot auzia printre hohote. Pe urmă s'a încins, la scârțiala câtorva viori, un joc de țopăia și

țata Sevastița cât se făcuse roșie și sufla de par'că nu-și mai încăpea în corset. Băieții tot dădeau fuga prin pădurice, dar nu îndrăzneau să se afunde prea adânc, de teamă să nu se rătăcească; mereu se întorceau la masa de pe pajiște, unde rămăseseră cei mai bătrâni, la clondire; de geaba îi tot alungau, că copiii tot veneau atrași de cântecele și caraghioslăcurile cheflilor. Unchiul Gavrișă încalte luase binisor luleaua neamțului, ba bine de tot, — că la plecare se trântise jos și striga că el nu se mai duce de acolo, că se culcă în pădure, că nu-i mai pasă de nimeni; înjura „porcăria de oraș” și zicea că el de-acu vrea să trăiască la țară... Au trebuit să-l ia pe sus.

Îl apucă pe Nicu veselie la amintirea asta și nu se poate opri să nu rătăcă pe înfundate.

— Iar te-au răsbit ghidușii, tartore? — răsună aspru glasul de supraveghiere. Și Nicu, redevenind serios, își continuă tema:

„La țară sunt păduri, și acolo se fac petreceri. Oamenii mânăncă, cântă și joacă.

„Pădurea este mulți copaci la un loc, și nu vezi nimica dincolo. Dacă te pierzi acolo, poți să mori de foame, că nu mai ieși. În pădure nu sunt oameni, numai urși, lupi, veverițe și alte fiară sălbătice...”

Se uită Nicu la temă; — ar fi ea cum ar fi până aici; dar e prea scurtă. Mai trebuie ceva. Altele ce mai pot să fie la țară?

Păi da. Oltenii nu vin dela țară, cu câte toate aduc ei prin coșuri? Vezi bine. Și câte ne mai vin tot dela țară... Prin urmare:

„La țară sunt țărani, ei samănă de toate. La țară cresc cartofi și pătlăgele, pui, găște, și curcani. Numai pâinea se face la oraș. Grâul crește tot la țară. Și carnea la măcelării se taie tot la oraș, dar vitele se aduc tot dela țară. Țăranul are boi și cai și-i vinde la oraș la birjari...”

Albinele.

*Din soare se revarsă spumoasele cascade
Umflând albastra mare a zerilor senine.
Să fie primăvară? O stea de aur cade
Și alta iar... și alta...: e sborul de albine...*

*Nebune, imbetate de-al primăverii soare
S'avântă în albastru, se scaldă în lumină
Și cad pe iarba nouă, pe pomii fără floare
Părind că-s ele floarea ce crește în grădini.*

*Dar, vai, veni-va noaptea cu stelele și luna
Cu frigul ce omoară, cu roaua ce îngheață
Și bietele albine muri-vor câte una
Plătindu-și timpuria încredere în viață.*

*Muri-vor câte una purtând în suflet dorul
De floare îmbălsămată, de floare negăsită...
Grăbit le fu avântul, vremelnic fuse sborul
Încrederea în soare le fuse prea grăbită!...*

*De soarele ce ride chemându-vă afară
Poeți, albine, fluturi, de-acum vă fie frică...
O biată rîndunică n'aduce primăvară,
Și n'afi văzut în zare măcar o rîndunică!*

Victor Eftimiu.

Literatura religioasă.

Mesiada lui Klopstock.

De Simion C. Măndrescu.

Semnificativă coincidență! Cu Mesia, fiul lui Dumnezeu, se începe o nouă eră în istoria omenirii, vestindu-se neamului omănesc apropiata sa mântuire; cu „Der Messias”, opera lui Klopstock, se începe o nouă eră în istoria literaturii germane, vestindu-se poporului german apropiata mântuire a literaturii sale de sub jugul tradiției și al pendantismului secular.

În restimpul dela Opitz până la Klopstock ne prezintă poporul german în multe privințe unul dintre cele mai triste tablouri.

Războiul de treizeci de ani sdruncinase din temelie bunăstarea materială și morală a poporului. Numele de German a fost dus la ultima treaptă de degradare tocmai de către aceia, cari în primul loc ar fi fost chemați, să lucreze la îndreptarea acelei stări de lucruri. Aviditate și indiferență pentru tot ce privea neamul german caracteriza întreaga ierarhie a claselor conducătoare. Se întorceau în franțuzomanie, în dragoste către aceia, cari le răpeau teritoriul și le dictau ținuta în chestiuni, în cari n'ar trebui un moment să uite, că sunt Germani. Peste 150 ani poporul german n'a avut un principe, în jurul căruia să se poată grupa pentru a-și recăștiga rangul, ce i-se cuvenea de drept în lume, pentru a-și recăștiga încrederea în sine. Principii continuau să încaseze milioane pentru supuși, pe cari îi vindeau pentru a-și putea satisface nevoia de a imita

curtea franceză. Cu excepția regilor Prusiei și a câtorva alți principii patrioți dăinuia acest lucru până către sfârșitul secolului al 18-lea. Între anii 1775 și 1783, tocmai în timpul când mișcarea literară și națională „Sturm und Drang” era în floare, câștigă landgraful de Hessen-Kassel 21 milioane taleri pentru 22.000 supuși vânduți, iar renumitul Karl Eugen de Württemberg își vindea pe bani grei pe supușii săi Holandei, fapt, care a produs duosul și vigurosul protest al lui Schubart „Das Kaplied”. Educația părinților era franceză, francez portul și franceză vorba, și în tot cazul nenaționale și inima și sentimentele lor. Insuși luminatul și marele Friederich II se înconjurase de învățați și literați francezi, având pentru limba și literatura germană numai cuvinte de dispreț!

Clasele superioare imitau pe principii, înstrăinându-se ca și aceștia de viața națională germană, de poporul, căruia-i mai aparțineau numai trupește.

Preoțimea de toate confesiunile făcuse din creștinism un măr de ceartă, și dogmatismul cel mai doctrinar domina spiritele, înăbușind orice sentiment religios.

Care putea să fie în astfel de împrejurări soarta literaturii germane, e lesne de înțeles.

În mâinile învățaților a fost literatura germană cu puține excepții o simplă imitare a literaturilor străine. Poeții din diferite școli au opitzat¹⁾ timp de mai bine de un secol, luându-și de model când literaturile clasice în izvoare străine, când literatura olandeză, când una dintre li-

¹⁾ „opitzieren”, verb format din numele lui Opitz aproape înlocuise în timpul acesta pe „dichten”.

— Ce, tot n'ai mai isprăvit acolo, tembeleule? Numai la drăcii îți stă gândul... Aide, dă-le încolo acum, că n'o să stau cu masa după tine...

Se mai uită odată Nicu pe temă: acu poate să-i puie punct. O față întregă a scris, — ș'apoi ori cât s'ar gândi altceva nu mai știe. Incalte n'a copiat din cărți; a scris cum a spus domnu, ce știe el din experiență, din memorie care va să zică.

Șterge condeiul în păr, pune sugătoarea frumos peste temă, iar după masă se culcă liniștit, cu conștiința datoriei împlinite. — din greu, dar în sfârșit tot împlinite.

A doua zi se duce la școală vesel, cu lecțiile învățate, cu tema făcută. Dar domnul e în toane rele azi, și Nicu se face mic de par'că stă gata să intre în pământ, când, după ce i cetește compoziția, se răstește la el și-i svârle caetul în ochi:

— Nota trei, măgarule! Temă-i asta, mă?...

Povești din Amurg.

De Caton Theodorian.

Colo de vale e o grădină. O grădină adâncă, umbroasă, cu copaci groși, cu razoare de flori și'n mijloc un eleșteu, limpede ca o oglindă. Pe eleșteu crește nufări galbeni, plutesc lebede și călțari, în copaci cântă priveghetori, mierle și pitigoi; pe cărările întortochiate aleargă copiii.

Ca niște erainici ai primăverii, ai zilelor albastre și ai nopților dalbe, într'un colț ascuns din grădină se ivesc trei bătrâni. Au porturi vechi, nemai potrivite vremii, pălării mari cu marginile late, mantale largi. Bărbi albe ca zăpada li-se revarsă pe piepturi, sprincenele le sunt stufoase și ochii nu li-se văd din fundul capului. Vin încet — așa vin de ani — sprijinindu-se pe toioge și se întălnesc într'această loc, pe o bancă de piatră, sub un ulm bătrîn. Din ramuri îi văd mierlele și priveghetorii; de pe eleșteuri privesc lebedele, de departe numele îi arată cu degetul copiilor, când se întrec la joacă și nebunii.

— Uite-i vezi colo?... Moșii ăia fură pe copiii răi.

Ce rîură de pe buzele lor nimeni nu știe însă și taina poveștilor lor — niște cântece — e nepătrunsă.

Într'o zi mîngea unui copilaș a sburat peste vîrfurile sălcilor și-a căzut tocmai pe potcoșul bătrînului. S'a dus să și-o ia și s'a întors înfricat:

— Măicuță, o las acolo, mi-e frică; mi-e frică de ochii lor...

Ochii lor cu priviri blajine, ce nu mai văd nimica.

În lumea în care s'au închis, genele li-se string și stau orbi pentru viața ce-i înconjură. Altfel ochii lor blânzi ar cuvînta copiilor și ei s'ar apropia fără teamă.

Dar ei nu mai trăiesc din viața în care înflorește erinii.

Priveghetoria și mierla spun însă că glasul lor eurge ca dintr'un părău de argint și uneori pasările tac chircite pe crengi, ca s'asculte la ceși spun bătrînii.

Și poveștile lor așa glăsuiesc: C'au fost și ei tineri odată, tineri, frumoși, — ș'au iubit. Unul pe o fată bălaie albă ca luna, străvezie, mlădioasă ca o răchită, cu ochi de eicoare, cu păr lung și inelat. Altuia i-a fost drag un glas de fecioară, doină de lunci, ce-l deștepta cu zorile și-l desmerda pînă'n amurg. Glas ce lăsa pe jos viersul priveghetoriilor din copacul ceși încovoia ramurile pînă deasupra capetelor lor; glas răpitor ce n'are samăn cu fluerăturile mierlei care-l face săși astupe urechile când prinde să ciripească câteodată. Cel de al treilea a fost iubitul unei copile, care de dragul lui nita și pe Dumnezeu. O frumșete cu buze muiate în miera trandafirilor, cu gene lungi, cu ochi negri și cu sâni plini.

Dar astea sunt povești numai dintr'o zi. Așa spun pasărelele ce s'au făcut vorbărețe și nu știu păstra tainele purtate de vînt, pe cari bătrînii și le spun de pe buze, încredințându-le, par'că, florilor, lebedelor și aripatei albe, galbene și roșii. Și dela paseri s'a aflat acum: că pe fiece sară bătrînii își spun unul altuia de-o iubire nouă. Căci n'au trăit pentru alta, și rostul lor pe pământ să iubească a fost.

Iar mierla, priveghetoria și pitigoiul au dat s'au de s'au strins sus, în copac, toate cântărețele grădinii; săși asculte și să se desfete. De așa povești nu s'a mai auzit. Ca ei nimeni n'a știu să iubească, ca ei alții n'au avut parte de atîta dragoste. Pe toată vara, pe toată toamna și primăvara iar, ei au trăit o iubire nouă, să n'o înceapă slăvile cerului și tare s'ajungă pînă la Dumnezeu.

Asta le-a fost menirea pe lume... Dar într'o zi paserile au prins să se întristeze. Poveștile bă-

trînului, cântecile de iubire mai curate decît ingerilor, încep să se zăroască. Firul de a începe să se desdăpene și ca mîne n'o să aibă mai destăinui bătrînii. Ei nu mai vin pe toată și când nu vin mai răsună și grădina de că priveghetoriilor. Dar cântecul lor se face în împletește din jale și se sfarmă în crîmpă prohod.

Căci simt paserile că pașii bătrînului și șovaie, că poveștile cele frumoase se isprăvesc și când vor isprăvi, nici ei n'au la ce mai trăiască așa trist cîntă sburătoarele drăgălașe pînă să se mai ivesc bătrînii, din ce în ce mai rar, pe te-o săptămână, la câte două.

Capetele li-se odihnesc în piept, pe pe albe ale bărbilor, ochii li-se închid și spuși li-se aduc pe toioge.

Într'un sfîrșit au venit fără să mai aibă să spună.

Atunci paserile, cari tăceau, după un priveghetoria, au început cu toatele să cântă, imn, făcut numai din frumșetea poveștilor, dat pe aripile vîntului. Iar bătrînii au tresărit din mormînte, au ridicat capetele, ochii lor deschis mari și întrînșii s'au ogîndit de slăvilor ce pătrundeau prin desușul copacilor minăndu-i iar mîinile li-s'au întins spre cer. O mie de nume, o mie de aduceri aminte, o de buze ce se deșteptau din cenușe în căi făurit pe poveștile furate de paserile ascunse în umbră. O rouă, euleasă din potirurile nufărului pe pleoapele lor obosite din glesile și ciocurile concertistelor grădinii.

Și cu cântecul ăsta paserile au sburător altă grădină unde încolțiseră iubiri proaspete. Și dacă s'au dus paserile, au plecat și bătrînii nu s'au mai întors. Și nici paserile n'au să Căci grădina asta fără poveștile prefăcute în tece, nici nu mai avea noimă.

Iar ulmul cu frunza verde și deasă a în săși scutură podoaba pe banca de piatră. Lek au plesnit aripile și și-au căutat moartea.

Și când s'au desgolit copacii, s'au început ploile și vîntul să îndoaie ramurile și să le frîne pe locul unde se întreceau bătrînii, a prins se lege o horă de făpturi albe ca rețeaua, albă ca cerul, roșii ca trandafirii. Lumea zicea că lele și de pe fața eleșteului încet de viață înălțau rotocoale de aburi, ca dintr'o cădă.

Dar prin văzduhuri a trecut un stol de pe călătoare și noaptea ce se lăsa a spintecat, sul lor. Au stat din sbor și-au trimbițat o că era un roi de fete frumoase și triste, e niseră se sărute locul unde fuseseră spuse stile lor.

teraturile romanice, italiană, spaniolă sau franceză. Această imitare a izvorît, zice Engel, din sentimentul Germanilor, că străinătatea avea ceea ce-i lipsea Germaniei: o capitală, o societate, o literatură patriotică în adevăratul înțeles al cuvîntului. La străini admirau Germanii un lucru, a cărui nevoie sufletească o simțeau puternic, fără să și-l poată procura: concentrarea vădită a tuturor puterilor sufletești naționale într'un singur centru²⁾. Ii lipsea, cum zice Goethe, „eine nationeller Gehalt“, care a luat ființă abia cu ivirea lui Friedrich II. Frumoasa literatură germană din epoca cavalerescă este pentru scriitorii dinainte de Klopstock un lucru neexistent, încât în astfel de împrejurări erau avizați la traduceri și imitari din literaturile străine. Numai dacă imitatorii în lipsă de gust literar ar fi avut măcar o mîna fericită în alegerea modelului lor! Nici măcar norocul acesta nu l'a avut literatură germană din timpul acesta de decădere.

Poeții în loc săși găsească motive poetice mărețe, să se ridice, ridicînd cu ei publicul în sfere mai înalte, se pun în serviciul cauzelor celor mai de rînd. Poeți, ca Plesch, König, Besser, nu știu să facă ceva mai bun cu talentul lor poetic, decît să se înjosească prin lingușiri nevrednice, adresate celor cari puteau să-i răsplătească.

Literatură făcută de ei nu putea să dea viață, ea care însăși n'avea viață; nu putea să înalte, când ea căzuse așa de jos.

Cunoașterea străinătății într'un timp, când societatea germană era încă departe de maturi-

²⁾ Eduard Engel, Geschichte der deutschen Literatur, ediția a 4-a, vol. I, pag. 208.

tate, când n'avea destulă forță internă de rezistență, i-a fost nefastă. Pe de altă parte însăși această cunoaștere a străinătății a trebuit să producă o reacțiune, să deștepte conștiința națională. Pătrunderea culturii străine în Germania le-a arătat acestora nimicnicia culturii lor proprii și i-a împins la o nouă viață. S'au găsit prinți ai puterii lumesti ca și prinți ai gândirei, cari săși întoarcă privirile spre comorile naționale și să facă pentru limba și literatura națională, pentru cultura națională, ceea ce celelalte națiuni mai înaintate făcuseră la ele acasă. S'au găsit oameni luminați, cari văzînd răul, au avut curajul, să lupte pentru îndreptare.

De lucru era destul: Limba, gândirea, sentimentul, literatura în fond și formă, întregul neam german aștepta o reformă radicală, și, cu toate greutățile aproape de neînvins, reforma s'a făcut.

N'au lipsit strădănițe pentru remediarea acestei stări de lucruri.

Toate aceste însă n'au făcut altceva, decît să pregătească tărîmul pentru geniile, pe care viitorul le rezerva literaturii germane.

Tărîmul pregătit a dat primul rod neperitor în primăvara anului 1748, cele dintâi trei cînturi din „Der Messias“ al lui Klopstock, cu care se încheie epoca veche și se începe o nouă eră literară pentru Germania.

Literatură germană înainte de Klopstock nu se poate numi săracă în epoei. Dacă n'am avea de citat decît epopeele naționale populare „Das Niebelungenlied“ și „Gudrun“, care pot sta fal-

nice alături de Iliada și Odysea literaturii și de Eneida lui Virgil, și încă ar fi suficient Clasicismul cavaleresc îl ilustrează cu epave vrednice de neîntrecuta lirică a timpului, ca Heinrich von Veldeke, Hartmann von Wolfram von Eschenbach și Gottfried von Strassburg.

Viața și patimile lui Isus au fost un subiect atrăgător pentru mulți și în diferite timpuri. În secolul al 9-lea pînă în timpul lui Rückert se mează în Germania seria așa numitelor „Ergelienharmonien“, variind după timpurile, care s'au născut. În cele mai vechi, în Helian Krist al lui Otfried, Isus ne apare ca un rege apostolii ca eroi în jurul său. În evul mediu este mirele, iar sufletul mireasă. Pietismul ilustrează mai mult liric, în concordanță cu protestantă bisericăscă. Mai apropiate de viața siada lui Klopstock sunt: epoea în proză a otului capușin Martin von Cochem „Leben und Leiden Jesu Christi“ dela 1691, epoea lui hann Wilhelm Petersen dela 1720, un plan epoeic „Noah“, schițat de Bodmer pe la 1732 cu deosebire epoea în patru cînturi: „Der Hainland“ a unui silezian, apărută anonim la 1744 revista lui Mylius „Ermunterungen zum Nutzen des Gemüts“.

În afară de Helian și de Krist, totul slab, aproape fără nici o importanță literară.

(Va urma).

Fragmente.

De I. Agârbiceanu.

Printre nucilele uscate ale gardului o i în toată ziua prin curte, prin grădina, umblând încet, aplecată, răzimată pe un mărul drept. O văd în mână în găteji, c'o sapă, c'un braț de paie, și spor nu prea face. Decăteori am cer să-i află rostul rătăcirilor ei prin curte și grădina, n'am putut afla. Curtea e tot nă de vreascuri și gunoaie, grădina e nesăpată, deși a început să umble de alt mustul primăveri.

În restimpuri aud cum strigă tare, pe glas plângător. „Da mă, da mă, n'auzi mă”. O aud prin șură, prin curte, prin să. Și câteodată zărește prin luminișul de împletituri de nucle un teleleu de fiior, care seamănă la umblat cu mărăsa, cum merge înainte sau în urma meii.

După tândăliri îndelungate, cine știe cum, mă zărește câte odată în grădina. Se apropie încet, doi ochi albaștri șterși privesc îndelung prin grădina. Câte odată începe vorba.

— Da lucră și dumneata?

— Lucrez, da.

— Bine faci, li vremea. Da ce sameni dumneata?

— Iacă, de toate câte ceva.

— Ce? Io-s cam surdă, fă bine și spune-mi mai tare”. I spun, în vreme ce ea privește aiurită peste straturi.

— Într'o zi m'am pus s'o întreb.

— Și pentruce auzi greu dumneata?

— Vezi că mie mi-a intrat o urechelniță în ureche.

Da, știi un vierme de acela cu picioare multe și mărunte și subțire ca ața. Are și coarne. Mi-a intrat o urechelniță într'o noapte, și de atunci îmi vâjee capul ca un vârtej. Goangă blăstămată.

— Gândești d-ta așa. — i-am zis. O goangă de aceea nu poate intra în ureche.

— Ba poate. Și se tot trage până ajunge în cap. Și-acolo se prăsește multe și încep să vâjee. Face ea vara când vine viitorul, de nu mai pot auzi nimic de răul lor. Face tot așa: „vum-vum-vum”. Și ea întinse o gură mare și palidă printre luminișul de nucle.

Acum știam pentru ce aude greu, și nu mă mai miram când o auziam cum strigă la ficior. Câte odată se arăta și bărbatul. Un om mic și pământni, cu mustata rară, vecinic plin de pământ, ca și când ar fi gropăș în fiecare zi.

Când se arată omul prin curte, ficiorul nu se prea zărește. Am băgat îndată de seamă că tatăl îl urește. Când vine bărbatul acasă, ficiorul o tulsește pe uliță și s'apucă de jocuri cu băieții.

Câte odată îl aud pe bărbat întrebând greu:

— Unde-i prostu?

Femeia îi ia numai decât apărarea. Strigă tare, s'aude departe:

— Iar'ai cu el? Dacă-l vezi în jurul tău îl trimiți în casă, îl deșeli c'o prăgină, dacă nu-i îți trebuie să fie aici. Ce tot ai cu el? Dacă l-a lăsat Dumnezeu așa, el ce vină are?

Bărbatul însă, când îi vorbește femeia așa, îl văd prin gard cum îi trec unde de

desnădejde peste fața pământie. Zice de multe ori:

— Eu acuși nu mai pot munci. Cine ne va griji pe noi?”

Mt copil n'au la casă.

Într'o dimineață aud, din grădina, o larmă neobicinuită în curtea vecină. Guîța un purcel, un purcelas luat dela țită.

Purcelul guîța, iar femeia adunată la pământ, lângă închizătoare, vorbea cu el cu glasul muiat, plin de dragoste. Deodată mă simte, și de data asta, vine repede la gard. Vine și de data asta se uită la mine și nu zice nimic.

— Mi-se pare c'aveți o vietate? o întreb.

— Am cumpărat un purcel! zice ea repede. „Și i-e urit săracul, că-i micuț. Da mâncă bine. I-am dat lapte și să-l vezi cum soarbe pîntre dinți. E sătul acum și tot guîța, vezi că i urit.

— L-ați cumpărat scump?

Femeia oftă:

— Scump, foc de scump. Opt zloti am dat pe el. Acum, în gură de primăvară, când iasă omul din iarnă, sânt mulți bani.

— Mulți, zic eu.

— Da mâncă bine. E din neam bun. Nu-i nici un năcaz că-i mic. Până la Crăciun mi-l crece eu și mi-l rotunzesc”.

Purcelul guîța tot mai tare, pe mulțime de glasuri, și femeia fugi speriată să vadă ce-i. De-atunci o ascult de multeori cum îi dă de mâncare și cum îi vorbește. Dela o vreme micul animal cât ce simte că se apropie, cât ce-i aude glasul, înceată din plâns ca la poruncă.

— Acum să-mi taci nișelule, și să mi te îndopi. Așa, aici, blăstematul. Să mânci, să creștem mari. Că vine vara drăguța, și-ți adună mama lobodă și știr și susaiu de cel lăptos, și mi țile toc, și mi țile apăs și le presar cu făină. Să vezi tu ce bunețe. Așa, fi lăcomos, c'asa-i poreu bun. Numai nu te învăța să dai cu nasul, că răstorni trocuța. Acum mi-te-ai umflat de nu mai gemi, acum dă-te pe-o dungă și trage un puiu de somn, de cel care te unge”.

Câte odată văd și pe ficior, când e singur prin curte, că se apropie de cocină. Privește chiorș printre scânduri, dar se depărtează grabnic.

Însă în dimineața asta nu mai aud nici purcelul guîțând nici pe femeie vorbindu-i ca unui copil. Prin luminișul gardului însă îi vedeam și pe bărbat și pe femeie și pe ficior, cum se apleacă asupra unui mototol ce sta în mijlocul lor.

Tăceau toți trei. Spălau, frecau purcelul, care din când în când mai smâncea din câte-o lăbută. Când micul animal se liniși, ficiorul sări ca ars de-o parte și fugi în casă. Bărbatul și femeia își îndreptară trupurile frunte, și, tăcând mereu, se priveau îngroziti. Gura femeii cât era de largă, se adunase pungă, o pungă sbârșită, bărbatul era și mai palid și cu ochii căzuți. Dela miezul nopții își tot lecură avuția.

Într'un târziu femeia rupse tăcerea:

— Acum ce ne facem? întrebă.

Bărbatul nu răspuse.

— „Trebuie să ceri banii îndărăpt” zise tot femeia. Se vede c'a fost beteag de-acasă.

— Nu. Când l-am luat n'a fost beteag. Dar a fost prea crud. N'a fost dedat cu mâncarea.

Femeia tăcu un restimp, apoi zise:

— Noi spunem c'a fost beteag. Și trebuie să ne dea banii. Trebuie să câștigăm.” Și-o rază de nădejde părea că i-se coborise pe față.

— Nu putem câștiga” zise cu silă bărbatul.

— Ba da. Mergem înaintea legii.

— Numai cât, pentru asta ne trebuie avocat” spuse bărbatul. Dădu cu piciorul, rostogoli purcelul pe-o dungă, și zise, pornind spre grădina să-i facă o gropă. „Ne trebuie avocat. Că astăzi legea fără avocat nimic nu mai plătește.”

De-atunci e liniște grea, ziua întreagă prin curtea vecină. Nici ficiorul nu se mai zărește.

Cântece

I.

*Nepăsători ne despărțirăm
În cel duios amurg de toamnă
Și m'am trudit să-ți uit de nume
Senină și frumoasă doamnă.*

*Și ca să ngrop pe veci povestea
Ce-o cântă teii din boschete,
Tot pribegesc de-atunci c'o liră
Pe malul misticului Lete.*

II.

*O! inimă răsleață barcă
Ce treci pe-a vieții mări adânci,
Mă lasă să mă sui o clipă
Pe-ale gândirii nalle stânci.*

*Apoi în voie mă debarcă
În umbre noi de portocali
Și'n liră varsă mi gingășia
Poetilor orientali.*

A. Cotrus.

La fântâna Medicișilor.

— Un fragment. —

De D. Anghel.

Trecutul e o împărăție moartă. Locurile unde ai trăit mulți ani și ai putut să fii fericit, nu căuta să le revezi, dacă ai o dragoste nouă în suflet, căci ele nu te vor recunoaște și-ți vor rămânea străine.

Privește din depărtare la toate și inchipuiește-ți că ai visat, căci numai visul poate să-ți dea mulțumire.

Inchipuiește-ți că după linia curbă ce închide orizontul nu mai e nimic, că nouri ce aleargă într-acolo sânt niște simple fantasmă, că în sufletul tău deșirul de imagini, unele umbrite ori altele trandafirii, sânt tot ca și goana aceasta de nouri.

Vântul, acest fantastic și capricios artist îi adună de pe fața cerului, clădește palate, zugrăvește continente în imaginare, lăsând pe alocuri spațuri goale și senine, ca niște inchipuiri de ocean, îi respiră apoi și-i preface în turme nesfârșite care pase pe uezsârșita câmpie a cerului, îi alungă când vrea într'o Fantazia nebună de cavaleri ce-aleargă pe cai năpraznici cu mantalele albe fluturind pe umeri; și apoi, când s'a saturat de atâtea jocuri bizare, mătură nemărginirea, lăsându-ne

ochii triști și nemângăiați, după atâtea frumoase vedenii.

Dacă ai fantazie și ești și tu artist, nu te așeza nicăiera și nu prinde rădăcină, nu căuta să revezi locurile unde ai trăit, ci lasă-ți gândul să umble slobod ca vântul, clădește-ți cu el palate, cu el umple-ți golul nemărginit din suflet, creiază imagini și desfată-te cu ele, alcătuieste-ți închipuiri, și nu iubi nimic statornic, căci statornic nimic nu e pe lume.

Cu gândul umple vasta grădină goală, unde aștepti lângă fântâna Medicivilor să vie o dulce formă iubită.

Curgerea domoală a apelor, pe care o auzi murmurând pe lespezile de piatră, închipuiește-ți că-i însăși curgerea vremilor...

Privește durerea lui Poliphem ce stă ingenușiat pe stânca lui spre care urcă verdele ederei și mângăie-te, stăpânește-ți gândurile rele, măsoară-ți trupul tău subred pe lângă uriașa lui musculatură, și spune-ți, că dacă el, Zeu în lumea lui antică n'a fost în stare să-și înfrângă durerile așteptării și ale geloziei, tu, un simplu om, îți vei pierde mințile de sigur!

Lasă apele să curgă în voie ca vremile, păstrează-ți sufletul și crede-l că-i tare, convinge-te că trebuie să fii un spirit al eternității și că partea asta individuală, care ne-a fost împrumutată fiecărui, trebuie să existe de când lumea, că a trebuit să mai suferă și să se mai sbuciume, și că ești dator să ții seamă de el, să nu-l lași infrint cu desăvârșire pentru viitor, pentru noua formă ce o va fi s-o reia în decursul vremii.

Intoarce-ți ochii dela Poliphem, căci el și-a dat ochii ca să nu-și mai vadă durerile.

Gândește-te că ochii tăi sânt oglinzile în care ai să răsfrîngi universul cu toate formele lui, și nu-ți jertfi pentru o singură formă. Intoarce-ți-i înduioșati spre vasta grădină unde acum nu ride nici o floare, că-i iarnă încă, privește la albul statuelor ce nălucesc printre crengile goale, convinge-te că ele sânt o stăruință spre frumos și că numai spre bucuria ochilor au fost făcute.

Nu plânge ora ce-a sunat înfiorînd cuprinsul, căci e oră ca toate celelalte, și neagra geană a minutarului ce merge fără de preget pe alba orbită a străvechiului ornice, odată și odată va încremeni și ea...

Lasă pe Poliphem să privească tulburat de pe stânca lui de piatră, îmbrățișările Galateei cu Acys, ascultă numai curgerea apelor ce cade din lespele în lespele, umple-ți auzul de melodia ei sonoră pentru ritmul cântării de mai târziu, și nu mai căuta printre copacii negri...

Privește la porumbeii albi, paznicii aceștia inaripați ai frumoasei grădine, cum se lasă unul câte unul pe picioarele lor roze, și cu fața întoarsă spre înamoratul grup de piatră, se scaldă înclinându-și grațios capul în fața amorului.

Inclină-te și tu, și uită ora care a sunat și lasă-te întâmplărilor.

Uită întristătorul basm al lui Poliphem și adunându-ți din nou gândurile, clădește-ți la nesfârșit fantasmagoriile ca vântul, capriciosul artist ce se joacă cu lumea lui de nouri.

Intoarce-ți ochii dela Poliphem, fi bun

și milostiv ca el, uriașul, iartă dacă te doare, răzvrătește-te contra propriei tale ființi și adu-ți aminte că el, care ar fi putut să frîngă cu mâinile lui vâjnoase o stâncă, și-a jertfit ochii ca să nu mai vadă pe lume altă imagină iubită decât aceea pe care a adorat-o.

Treci poarta mare de fier fără a mai privi în urmă, căci înzadar vei urca să mai cunoști fața locurilor unde ai stat atâtea vreme, și nici ele nu te vor putea recunoaște.

Și cel venit de departe, înduioșat de înfrățirea durerii lui cu a lui Poliphem, își din grădină și se pierdu în mulțime.

Amintiri duioase.

De I. U. Soricu.

Povestea lui Coresi îmi vine în minte.

Era băiat bun. De cumva nu l-ar fi schimbat vremurile, azi trebuie să fi ajuns departe. Povestea lui îmi vine în minte de câte ori părerile de rău bat în neștire la poarta minții mele.

De-aș fi învățat ceva din păntania lui, azi n'aș mai hoinări cu gândul pe aiurea. Și ar fi mai bine.

Coresi îmi era coleg de clasă. Îl chema Irimia Pascu, dar, fiindcă-i plăcea să cetească scriptura, noi i-am zis Coresi și Coresi a rămas și o să moară.

Știa latinește și grecește. Avea o memorie, care ne uimea pe toți și scria versuri în două limbi. Era ceva rar pentru noi acest fenomenal coleg, care se pricepea la toate, dar la matematică nu putea să rezolve nici cea mai simplă ecuație.

Temele din clasă i-le trimetea Nichi pe mici bilețele mototolite. Nichi era Newton al nostru, băiat delicat, frumos și priceput minune mare. Coresi avea un talent deosebit de a copia hârtiuțele trimese de bietul Nichi. Tușea odată, pleca în jos capul, arunca ochii pe bilețelul întins pe genunchi și era cel dintâi care dedea tema.

Dacă nu se pricepea în domeniul lui Archimede, avea Coresi alte calități, pentru cari îl invidiam cu toții. Scria versuri latinești și românești și iubea pe cea mai frumoasă fată din pensionatul Vautier. El n'o spunea nici odată. O știam însă noi și-l trada numele de fată săpat adânc pe tabla băncii, Lora. Vai, infamă Lora, cât amar ai adus tu în sufletul celui mai bun coleg! Unde este Dumnezeu, care să te poată ierta!

Dela un timp Domnu observă grija cu care băieții își aranjau hârtiile pe bancă, observă că băncile sunt sgâriate și, bănuindu-le păcatul se apucă într'o zi să inspecteze bancă cu bancă.

A fost un fior de groază pentru noi! Hanibal ante portas! Am rămas mai înmărmuriți ca Pliniu în fața erupției ucigașului vulcan.

Până și Nichi, pe care-l credeam mai rece decât numerii, pe care-i aranja pe tablă cu o dibăcie demnă de alte vremuri, își avea păcatul lui. Își plecă ochii în jos, rușinat, și aștepta nemișcat clipa, în care avea să răsună îngrozitor glasul Domnului: Et tu, mi fili Brute?

La banca dintâi profesorul nu stătu mult. La a doua se opri, aruncând o privire fulgerătoare ștregarului din capăt.

Acești și pierdu cumpătul. Nu mai putea să-și țină firul vorbelor.

— N'am scris eu, Domnule. Așa a fost... așa am găsit... eu n'am... eu nu scriu pe bănci.

Domnul îi dădu cartea la o parte și atunci i-se desvâli înaintea ochilor grozava crimă a elevului său corupt. Un nume de fată săpat adânc pe scândura verde.

— Așa? Dumitale îți umblă gândul după fleacuri? De-acum ai început cu nebuniile? Așa înveți carte? Frumos! Om vedea noi!...

Băiatul roși, tăcu, iar Domnul își continuă inspectia. Era ceva de sporiat. Pe fiecare bancă, înaintea fiecărui elev, o inimă străpunsă de două săgeți, iar pe inimă săpate cu briceagul,

sau apăsate cu creionul nume de fete, care mai frumoase. Sapo, Lesbia, Coryne, nume rămase nemuritoare, grație versurilor mai cu entuziasm decât ori-care pasag Eneida.

Domnul se aprinse de ciudă, iar noi ne găiam cu gândul că la urma urmelor pe b vom trage cu toții. Era și asta o mângăie

Ajunse la Coresi. Fala clasei noastre, țutul schintector, care, pentru o țigară, ne țu în versuri de bronz iubirea față de cutare bildă trandafiric. Coresi, care nu plătea la rie. Al lui era acel celebru acrostih, pe scriam cu toții dulcineelor pe cărți postale strate.

Tu dai avântul lirei mele
Eterne cântece să cânte.
În ochii tăi porți alinarea
Unor dureri acum înfrânte.
Băgând fiori în pieptu'mi tânăr.
Eu sunt prin tine renăscut,
Stea cântată-atâta vreme,
Ce-abea acum ai apărut!

Era ceva înălțător! Și fericitul, pentru m a compus Coresi aceste versuri, i-a rămas, noscător toată viața. Tot ale lui Coresi on, e versurile latinești, pe cari le cântam pe mă Luna doarme:

Laetitia pulcher dies,
Laeti nos, omnes studentes.
Celebramus te felices
Cantantes, vinum bibentes.

Una tecum celebramus
Et cantamus voce Lini
Illum, qui est semper laetus,
Dyonisium, deum vini.

Vivat Bachus et studentes,
Vivant nostri professores,
Cum est vinum, non dicimus:
O tempora et o mores!...

Pe banca lui Coresi era scris cu cerneală m ca sângele Lora. Și domnul avu indiscreția getească acest nume cu glas tare, plin de ira

Coresi roși, iar noi ne-am indignat cu a răutate. Numai Dănilă din banca lui din fu rămase liniștit. Și, pe când Domnul întrebă bietul Coresi: „Cine-i madama?” — auzin deodată glasul lui Dănilă răsunând, plin de telesuri:

Fata popii dela noi.
Sărut ochii amândoi...

A fost de ajuns atâtea ca, din groaza uc toare să isbucnim într'un ris nebun. Și en larmă și un sgomot și un ignit, de răsuna de

Domnul ridea și el.

Rezultatul a fost că am plătit cu toții ca se vâpsească băncile din nou, am stat câteva la arest și ni-s'a pus în vedere că acela care mai scrie pe bancă, va fi dat afară din șco „fără excepție”.

Coresi o iubea pe Lora. Și Lora i-a dat od voie să-i sărute mâinile. Iar Coresi a fost atun omul cel mai fericit. Se hotărîse să se facă po ca să isprăvească mai curînd și s'o ia pe Lo. Își făcea planuri și-i trimetea fetei flori și scri frumoase.

Era într'o Marți. Cum e Vineri aveam e menul. Și Coresi își aranja frumos în veră formulele din fizică. Numai așa le putea spu

A este accelerare
Sau mai mică sau mai mare,
Pentru V ne-a mai rămas
Rădăcina din doi Aa
Și pentru R vom avea
Radix din doi S pe a.

Așa se canonea sărmanul și cu formulele matematică. La tablă, își aducea aminte de suri și vorbea. Că de priceput nici poveste.

Și atunci, în Marția aceea de Iunie, în după amiază înourată, primi Coresi o scris delă Lora. Îi spunea să-și vadă de carte și s'o în pace, că numai a glumit cu el. Și-i trim înapoi toate scrisorile, pe cari el așternuse at cununi de gânduri frumoase pentru „mircea surilor lui”.

L-a durut pe Coresi mult această lovitură nită ca din senin, acum, în preajma examen A lăsat formulele de fizică, și-a trecut odată getele delicate prin păr și a scris o hungă el

care a transcris-o în albumul lui Nichi. Elia se termina așa:

Colegii mei acum învață.
Sărmanii, stau închiși, și-s tineri,
Și ce-au pe capul lor de teze
Pentru examenul de Vineri.

Învăță, scriu, citeșc, fumează.
Ce răi sunt domnii profesori.
Ne dau așa de mult de lucru,
Și eu m'am plâns de-atâtea ori.

Eu nu învăț, colegi, nimica.
Dar astăzi plâng mai rău ca voi.
Ah, mi-a trimis infama Lora
Epistolele înapoi...

Povestea lui Coresi îmi vine în minte și cum. La examen a luat notă slabă la poetică. De câte ori părerile de rău după atâtea gânduri frumoase risipite pe pietri îmi bat la poarta minții, mă gândesc la Coresi.

Dacă din decoapțiunile lui aș fi învățat ceva, n'aș putea mândri că am trecut neatins prin viață. Dar, cum nu este om care să rămână nepitit de glasul de sirenă, povestea lui Coresi mi pare ceva obișnuit, aproape banal.

Și, dacă nu mi-ar fi milă de sururile lui, pe cari încep să le uit, n'aș fi scris-o.

Surata.

*Tu treci pe la fereastra mea
Și cânti un cântec ce mă doare,
Vorbești de-o fată 'nșelătoare,
De-o inimă haină, rea
Și de-o durere zdrobitoare.
Port vina eu de ea?*

*Se strîng la sfat într'amurgit
Copile blânde și neveste,
Și toate aduc o nouă veste
De-o dragoste cu trist sfârșit,
Dar spune-mi, bade, tu, drept este
Că eu te-aș fi mințit?*

*Noi ne-am fost prieteni de copii,
Știam că inima ta bate
De dragostea unei surate
Și-a trebuit și tu să știi,
Că dorul meu pe-aiuri s'abate
În nopțile pustii!*

*Tu m'ai văzut pe ntins răzor
Purtând pe cap cofița plină.
Erai trudit și ți-am zis: Vină
Am apă rece în ulcior
Și ți-am vorbit așa blajină
Căci n'aveam nici un zor.*

*De ți-a plăcut de ochii mei,
Eu, bade n'am băgat de seamă,
Mi-ai zmulc cu sila o năframă,
Inelul ai voit să mi iei
Și te-am certat, căci mi-era teamă,
Și nu știam ce vrei.*

*Iar azi tu blestemi mănios,
Mă blestemă cu foc surata
Și cel ce l-am iubit e gata
Să mi curme visul meu frumos.
Cu ce-am păcătuil eu, biata,
De port atât ponos?*

I. U. Soricu.

De pe când luceferi...

De Em. Gârleanu.

Da era frumoasă ca'n povești, că doar în povești și era. Și singură fată era la părinți, și părinții o iubiau ca pe lumina ochilor. Că soarele nu li-se părea mai strălucitor ca fata lor, când își lasă, dimineața, cozile ei de aur pe spate. Și cum toate-s cu vremea lor, veni și fetii aștia vremea de măritat. A dat bătrînii svon, cu toate că'n lung și lat svonul mersese ca gândul de repede despre frumusețea fetii aștia, și s'au strîns pețitori: crai, fociori de împărați, feți-frumoși de pe la răsare și soare apune: — toți cu același gând și dor în mintea și sufletul lor. Și'n ziua cea mare, când pețitorii se strînseseră în pridvorul casei, iată că fata se duce, smerită, de cade la picioarele părinților ei și le spune că gândul ei, că inima ei altuia le-a dat: că pețitorii degeaba și-au strîns chingile cailor, să alerge până la ea: că mirele ei nu e ființă pămînteană, că soțul ei e luceafărul de seară. Să cadă bătrînii din picioare de mâhnire, când au ziră spusele fetei, vorbele odorului lor. Și se pîrură că-i luaseră, nefericitei, ielele mințile. S'au dus, așadară, pețitorii, și'n urma lor jalea și pustiul prinse stăpînire pe întreaga casă. Și așa, bătrînii s'au pus s-o urmărească pe fată, pas cu pas, ce face. Și într'o seară o văzură, la fereastră, cu ochii țintă în oglinda mare încadrată în aur pe care o așezase așa să se resfrîngă luceafărul în ea, să-l aibă mai aproape. A doua zi bătrînii îi sparse, fărămițele oglindea, că din luciul ei rămase un pumn de praf strălucitor. — și-atîta. N'a avut fata în ce să-și răsfrîngă iubitul, și-a plâns, și-a plâns, zile, nopți, până ce, într'o seară, bătrînii îi pierdură urma din casă. Umblă, caută peste tot. — și înșfârșit o găsiră pe malul lacului din grădină în undele căruia luceafărul se resfrîngea aproape de îndrăgostita lui. Cu gând s-o lecuiască, bătrînii puseră a doua zi și-i secă lacul. Și iarăși desnădăjdii fata, și venea de măcar se uita la locul în care, din înălțimile cerești, dragul ei se cobora până lângă dânsa. Atunci se hotărî fata: venea în fiecare seară, se așeza supt o sălcie frumoasă, o sălcie cu crengile drept în sus, cum erau toate sălciile pe atunci, și acolo plîngea. Plîngea atîta că se topea văzînd cu ochii. Și plîngi azi, plîngi mâne, plîngi într'una, lacul se croi din nou, din lacrimile fetei, și într'o seară, în undele plînsorilor ei, luceafărul se pogori din înălțimea albastră să se resfrîngă iarăși lângă draga lui. Decît la cea dintâi licărire ce se aprinse în lacul lacrimilor, se stinse licărirea cea diu urmă din pieptul fetei celei nefericite. Iar salcia, udată de undele plînsului, își plecă ramurile, ca niște plete desfăcute, de acoperi trupul fetei ca într'un mormînt de verdeață.

Și de-atunci, veșnic, în serile, senine, cu luceferi, o umbră albă parcă se infiripă lângă trunchiul sălciilor plîngătoare, pe margini de ape.

IACOB.

De Vasile Savel.

Eu nu știu pe de-a ntregul viața eroului povestirii mele; știu numai o frîntură din ea și povestea tristă și dureroasă pentru mine, și mai multe, nici n'aș vrea par'că să cunosc. Dacă vă plac poveștile triste, mă veți urmări...

Bătrînul preot Gheorghe trăia singur, în satul acela îndepărtat, pe care îl păstorise o viață de om. Multe fapte bune nu făcuse, dar avere agonisise destulă, căci așa e obicei pe la noi...

Îi era urit în pustietatea păreților casei, i-se urise și lui de vorbe grele și simțea nevoie să aibă un suflet care să răspundă dragostei ce mai rămăsese în inima lui, și hotărî să crească un băețel de suflet. Feciori de vădane erau mulți în sat, căci mulți oameni muriseră de supărări și de boale necăutate, muriseră în păduri, iarna, ori primăvara svârliți de pe plute în apele Bistriței care veneau puhoi.

Îl alese pe Iacob al Dăinei, îl aduse în casa lui și cum era la vârsta când îi venise timpul să meargă la învățătură, îl dădu la școala din sat, ca să-l aibă mai aproape de dînsul.

Anii treceau: an după an se scurse și într'o zi de vară, băiatul veni acasă cu atestatul de patru clase și cu cununa de brad ce i-o puse pe creștet învățătorul, în fața multimei de săteni care se uitau cu dragoste la mlădița eșită din sînul lor.

În ziua aceea, părintele a făcut cinste oamenilor adunați în ograda caselor lui și toți aflaseră că odată cu toamna, părintele îl trimete pe Iacob la tîrg, să învețe mai departe, carte boarească, cum ziceau ei.

Noaptea aceea a fost poate cea mai fericită pentru părintele Gheorghe, și simțind fiorul dragostei părintești, îl vedea mare, tot mai mare pe Iacob al lui, îl visa la oras între oamenii cu carte multă, și el, Iacob, flăcăul din munții Dornei când deschidea gura să vorbească îl ascultau toți, căci el spunea cuvîntul cel drept și bine chibzuit, numai el vorbea din suflet și lumea numai pe dînsul îl asculta. Deodată însă îl cuprînsese o teamă nelămurită: să nu i-se întîmple ceva rău, să nu i-se abată din atîta învățătură, dar gîndurile rele se perdeau, cu utoală le alungau visurile de fericire, visurile care dorim să fie realitate...

Era o zi de toamnă. Un vînt răcoros sufla pe valea Bistriței și frunzele puținilor copaci ce fac niște fructe care nu se coc niciodată, cădeau de pe ramurile pîpernicite. În ograda părintelui Gheorghe sătenii se adunaseră ca să fie față la plecarea sa cu Iacob, spre oras.

Părintele cîntea cu oamenii, era vesel și da porunci vizitului să inhame caii.

Apoi, când toate erau gata de plecare, o femeie, s'a strecurat prin mulțime până la copil, l-a sărutat și i-a spus cu sfială oarecum: — Să fii cuminte dragul mamei — și s'a făcut iar nevăzută în mulțimea care strîga pe urma tăsurii: — „Să umblați cu noroc părinte!” — „Dumnezeu v'ajute...” până ce trăsura dispăru pe sleaul alb, și fiecare se întoarse pe la case, ducînd gîndul fericirii de mâne.

Pe Iacob l-a înscris în gimnaziu.

Anii treceau ca florile și băețul nu simțea greul învățăturii, și în fiecare vară când se întorcea acasă, o nădejde nouă incolțea în sufletul tuturor; credeau, de sigur, că Iacob al lor, le va fi la toți de ajutor.

Ambiția copilului incurajat, creștea din ce în ce, o ambiție bolnăvicioasă poate. Voia să cucerească primul loc în clasă și-l cuceră până'n a patra, când din felurite pricinii, eși al treilea.

Se simțea înfrînt, umilit în fața colegilor, acasă, și pentru întăia oară în viață un strigăt de revoltă izbucni din peptul lui, un strigăt desnădăjduit pe care-l aruncă în față profesorilor la împărțirea premiilor din anul acela: „Nu primesc premiul, meritam mai mult” gemu dureros. În mijlocul unei tăceri grele a plecat, abia stăpînîndu-și lacrimile. A plecat, dar vorbele rostite atunci au fost ca o cruce așternută peste multe nădejdi.

Cine era vinovatul, cine l-a îndemnat la aceasta, cu nu știu.

La școală n'a mai umblat de atunci; revolta lui fusese pedepsită cu eliminarea pe un an din toate școlile.

Și viața lui nu mai avea nici un rost par'că. Împrejurările au ajutat firei lui înăscute să-l târască pe cărări negre.

Ambițiile au pierit, cunoștințele căpătate au fost uitate pe încetul, și mai repede de cum suise povârnișul acesta greu a alunecat tot mai jos, în noroi s'afunda omul acesta și în noroi vrea să atragă pe toți.

Notar s'a vădit prin cea mai rea purtare: lua mită — ceiace-i oprit pe hîrtie în legile noastre —, bătea sătenii, întocmea denunțuri, și în sfârșit a cununoscut o femeie cu doi bărbați făptuind un fals în registrele stării civile pentru care a făcut șase luni închisoare corecțională.

Pe urmă s'a însurat, și cum nu știa nici un meșteșug ca să poată trăi din munca lui cinstită, s'a apucat de plutărie crezînd că-i cel mai ușor meșteșug, dar plutele lui ajungeau rar până la Broșteni, căci adesea le așeza pe pietre, la caturi primejdioase, și era bucuros c'a scăpat cu zile.

În schimb însă, ca unul care știa multă carte, făcea jalbele sătenilor și-i îndemna să se răzbune unii împotriva altora, să denunte pe capii satului și el însuși îi înrăia pe toți, aprinzînd patimi uitate...

Într'o zi îl amenință pe bătrînul preot Gheorghe: în alta făgădui o bătaie bună primarului și zilele și le petrecea în erîșma din sat, bînd dela unul o sîngeapă de rachiu, dela altul o cană de vin, și dupăce

se ametea, se lua la ceartă cu toți, apoi își blestema zilele și ceasul în care s'a născut, eșea afară pe prispa cramei privind cu ochii limpeziți o clipă șleaul alb pe unde mersese odată, și în clipa aceea fiori de durere îi cuprindeau sufletul; viața lui, aceea de neam, o vedea ca zugrăvită pe o pânză și în potriva vietii aceleia el nu mai avea puterea să lupte...

Și Bistrița își poartă și azi, ca și acum zece ani murmurul ei argintiu, și cum privește Iacob undele, o adâncă părere de rău îl sfășie, undele îi povestesc un basm frumos ce-a început odată, dar basmul îi aduce în minte toată viața lui ticăloasă... Își făgăduia să se facă om de treabă, dar stomacul îi ardea și cerea nouă băutură, și atunci își bea tot năcazul parcă, iar clipa aceea înălțătoare pe care i-o adusese apele Bistriței, privea ca o nălucă purtată de ape...

Din cerdacul casei urmăream toate mișcările de pe malul Bistriței, Plutele formau ca un pod plutitor. Bărbați și femei se găteau de plecare. Pe Iacob, venit în urma tuturor, cu o femeie după dânsul, ca o chirandă, l-am recunoscut îndată.

Și spuneam tovarășului meu viața omului acela scurt, cu căutătură aspră, și gazda care asculta, mirată poate — ne aduse un album de poezii, dăruit de Iacob. L-am răsfoit și am rămas surprinși de cele ce cuprindea. Erau acolo fraze monstruoase, frânturi de vorbe străine, împărecheri ciudate: zăcea acolo, în paginile albumului acelui, rătăcirea unui om, nădejdi risipite, visuri neimplinite.

Tovarășul privea, gânditor.

— La ce te gândești? l-am întrebat.

— Era mai bine să fi putut urma calea începută... Cultura nu l-ar fi făcut mai rău, ci deșteptat la o altă viață, sufletul lui ar fi avut chemări noi, și în luptă continuă ce o dă fiecărui, ce era rău în el ar fi pierit, ar fi simțit atunci îndatoririle morale ce le are omul față de societate, și un om nou ar fi renăscut într'insul, omul care avea să învingă pornirile rele...

— Mă indoesc de spusese tale, prieten drag, i-am răspuns, cu ezitare, totuși. Nu tăgăduiesc influențele binefăcătoare ale culturii, dar am credința, că într'o inteligentă anume îndreptată spre rău, cultura ascutește violența înăscută, devenind astfel o armă primejdioasă. Și câți nu cunoaștem de acestia!...

Ploaia încetă. Vremea rămasă închisă. Plutele se desprindeau dela mal, și una după alta pornese, duse de valuri.

Plecă și pluta lui Iacob. Omul părea mic în mijlocul apei, dar sufletul lui plin de răutate, purta masea omului cu privirile încruntate, pentru care barda părea să aibă altă menire.

Același gând dureros ne frământa pe amândoi în clipa aceea și o milă adâncă ne cuprinsese pentru cei rătăciți, pe care-i poartă valurile lumii noastre.

Calea robilor.

De N. D. Clotori.

Intr'un sătuleț trăia un om cu stare. Avea numai un copil la care se uita cu atâta nădejde, cum se uita la cer. Și, de bucurie că n'are să i-se stingă neamul, ajută pe toți nevoiașii cari îi nemercau la poartă. Dar pe cât era el de bun și de darnic, pe atât era nevastă-sa de rea și de sgârșită și ori de câte ori vedea că pleacă cineva mulțămît dela casa lor se pornea la găleavă.

Și într'o zi se duse omul cu carul la lemne. Plecase în ceas rău, ori îi ieșise necuratul în cale, că se răsturnă carul pe el și îl omori. De atunci nu mai plecase nici un nevoiaș mulțămît dela casa omului cu stare.

Nu trecu mult și muri și copilul. Îi fusese atât de dor lui tată-său de el, încât se rugase la Dumnezeu să i-l aducă pe lumea cealaltă. Plânse femeia, dar nu dete nimic de pomană pentru sufletul copilului său. Oamenii din sat își făcură cruce de una ca asta și, de atunci, ori de câte ori o vedeau, se fereau de ea ca de ciumă.

Și se scurseră ani mulți, până ce moartea trecu iarăș pragul casei în care nu mai găsea nimeni adăpost și alinarea suferințelor și luă pe bătrînă.

Când ajunse cu ea la marginea lumii celeilalte, îngerii cari duc pe oamenii buni în rai își întoarseră fața dela dânsa. Și împăratul întunericului zâmbi de bucurie și trimise doi supuși de-ai lui cari luară pe bătrîna s-o ducă în iad. Copilașul ei care se juca prin grădinile pline de soare și de veselie a raiului îi auzi suspinele și o eunoscu.

Și când văzu cum o duceau răii către împărăția întunericului începu să plângă.

Veniră câțiva îngeri și, dacă afluă durerea copilașului, plânseră și ei împreună cu dânsul. „Noi nu-ți putem fi de nici un folos“ suspinară îngerii și-l mângăiară pe obraji.

Porni copilul prin rai și se tot duse, până când ajunse la Domnul. Și de pe scaunul lui de

argint din mijlocul serafimilor cari străluceau ca luceferii, Părintele lumii se uita cu blândețe la copilaș și grăi: „În rai nu sînt dureri. De ce plîngi?“

— „Doi oameni de cîrbune cu ochii de flacără, cu ghiare de cântar n'au lăsat pe mama să intre în rai“. „E mama, Doamne, și trebuie să fie și ea aici să ne jucăm cu mercele de aur din grădina și să cântăm împreună cu îngerii“.

Și se uită Domnul cu milă la el, apoi îl chemă mai aproape și-l mângăie.

„O să vină mama ta aici, în rai, dacă o fi făcut fapte bune cât a trăit pe pămînt“ grăi Dumnezeu.

„Mama nu putea să facă rău“ răspunse copilul și se uită în ochii plini de bunătate și de milă ai Tatălui cerese.

„Să te duci la iad și s-o întrebi dacă a făcut fapte bune“.

Și copilul plecă. Împărăția întunericului era departe; dar el se ducea ca o rază de lumină de repede. Ajunse la ușa iadului și păzitorii cei întunecați cari străjuiau acolo își puseră mâinile la ochi, orbiți de strălucirea hăinuțelor și de luminile din ochii copilașului.

Bătu la ușă: cioc, cioc, cioc.

„Ce cauți? îi răspunse împăratul întunecimei.

— „Caut pe mama“.

„Cum o chiami?“

— Mama“.

Și veniră miriade de mame la ușa iadului și suspinele lor se ridicau precum se ridică glasul valurilor din ocean, când se deslănțuiește furtuna.

Nu mai auzise copilul atâtea vaiete și rămase împietrit de durere. Pe urmă rupse de strigă: „mamă!“

Atunci ebocti vîzduhul de larma glasurilor celor ce se chinuiau în adîncurile întunericului. Dar un țipet se ridică mai puternic din vijelia de gemete. Copilul îl eunoscu și iarăși strigă: „Mamă, m'a trimis Domnul să te întreb ce fapte bune ai făcut, cât ai trăit pe pămînt? Și se făcu o liniște de părea că întreagă firea s'a împietrit. Apoi glasul plin de durere și de căință al mamei răsună ca și când ar fi fost rostit să-l audă toată lumea: „N'am făcut nici un bine, odorul mamei!“

— „Gîndește-te, mamă, poate îi fi făcut un bine mic, mic de tot“. Și iar se făcu tăcere.

„N'am făcut nici un bine, îngerul mamei!“

Porni copilașul plîngând către Părintele cerese, iar când ajunse acolo își acoperi fața cu mânuțele și durerea îi taie glasul, de nu mai putu rosti nici un cuvînt. Și îl mângăie Domnul iar când micuțul își mai venise în fire, suspină:

„N'a făcut, Doamne, nici barem un bine mic, mic de tot!“

— „O faptă bună trebuie să fi făcut; altfel s'ar fi depărtat îngerii păzitori de ea și n'ar fi putut să viețuiască în pace pe pămînt“ răspunse Dumnezeu.

„Du-te înapoi și mai întreab-o odată. Să se gîndească bine, că poate o fi ajutat nisca-i-va dobitoace, dacă pe oameni i-a urit atîta“.

Și iar porni copilașul la drum și când ajunse la ușa iadului bătu; „cioc, cioc, cioc“.

„Mamă, gîndește-te bine, că poate ai fi ajutat nisca-i-va dobitoace, dacă pe oameni i-ai vrăjmășit“.

Și ținu mult tăcerea adîncă, până ce glasul mamei tremură încet, încât abia fu auzit:

„Da. Am făcut un singur bine, cât am viețuit pe pămînt! Era o iarnă geroasă, că de fierbea oala pe partea despre foc, îngheta pe partea cealaltă. Eu periam niște fuioare de cânepă. Și în tinda casei erau câțiva puți de pisică și tremurau de frig. Mi-a fost milă de ei și i-am învelit în pusderiile curățite de pe fuioare. Atîta bine știu că am făcut!“

Și, dacă auzi Domnul ce fel de bine făcuse bătrîna, făcu un semn și pe dată stete înainte-i o grîmadă de pusderii cari străluceau ca argintul. Impleți apoi din ele o funie și o dete copilului.

„Du-te la ușa iadului, lasă un capăt al funiei înăuntru și să scoti afară pe mamă-ta și pe păcătoșii cari s'or mai prinde de vîrzoș“.

Se deschise de ușa împărăției înțel fără de fund și copilașul lăsă înăuntru care strălucea, ca și cum ar fi fost înmărmărite razele lunii. Mama se apucă îndată de preună cu dânsa mii de păcătoși își luă mâinile de curmei. Și de picioarele apucară alții, așa încât se făcu un lanț toși nesfârșit. Copilul trase de vîrzoș rea că nu atîrnă nimic de el.

Mama ieși cea dintîi și când își văzu șul cum trăgea funia, de care se ținea de păcătoși, nici nu-l îmbrățișă măcar, într'ajutor. Și amândoi seoseră pe neam lumina cea vecinică.

Cei liberați din iad căzură cu fețele mînt și glasurile lor se înălțară ca celîmos cântec de preamărire din câte se seră vre-odată către Atotștiutorul.

Funia de pusderii de cânepă, care se ca împletită din razele lunii, se destrăie ridică și se întinse dela o margine până laltă a boltii cerești. Și până azi, lumea își aduce aminte, când o vede, strălucind ca milioanele de robi ai întunericului seoși la lumina cea vecinică pentru un mic de tot. Și nu-i mai zice nimeni funiei „calea robilor“.

MAIALUL.

— Amintiri din copilărie. —

De Constanța Hodoș.

Tata se întoarse vesel din oraș. Din prag sus, pe rând, cum avea obiceiul la bucurie, ne învărti ca pe niște mingi, apoi își frecă mulțămire.

— Așa... Acu să vedem care cât ați crescut asta? E luna lui April, când cresc și ciuperca

Ne așeză lângă pervazul ușii, unde avem surile înseminate.

— Bravo Tanțo, tu ții recordul. Ai să duci în fruntea fetelor.

Mama intră severă.

— Ce-i gălăgia asta? Iar îmi amestești fetel de puneți masa.

Surorile mele începură să pună masa. Eu ca pironită locului.

— Ce steag, tată?

— La maial. Nu v'a spus doamna, că o să voi fetele la maial, în pădure, ca băieții?...

— Imbrăcate în alb, toate în alb... Cu fr stejar, cununi pe cap și flori, multe flori...

— Vezi că știu.

— Și o să cântăm „Deșteaptă-te Române“ zulița...

— În urma voastră o să vină băieții cu muză

— Facem o horă mare, ne jucăm toată pădure... Ce frumos are să fie!

Le vedeam toate aevea și-mi creștea inima de

— Da' steagul, tată?

— Ai să-l duci tu. Nu ești tu cea dintîi în toată școala?

Am pus ochii în pămînt și am tăcut. Sora trei ani mai mare, era tot în clasa a patra. Poate școala de fete din Hălmagiu se inaugurează cu ca să fie fete mai multe, mă dăduseră și pe școală, la vârsta de cinci ani, — poate fiindcă so era slăbuță, bolnăvicioasă, iar una o țineau mai acasă, eu o întrecusem la carte. Tare mă dură că ea îmi purta un fel de dușmănie pentru asta uita urît la mine, decăteori tata mă lăuda.

O iubiam pe sora mea, tocmai fiindcă era bufă, albă, și avea mânuțele delicate, mult mai mult mai destoinice decăt ale mele. O adoram gingășia, cum știa să mă pieptene, fără să-mi firele de păr, și cum îmi lega de frumos fund de panglică în creștet!... Și bucuroasă aș fi nu fiu eu cea dintîi din clasă, ca să n'o supă nu puteam face nimic împotriva învățătoarei ființă, pentru mine, mai presus de toate cele tene, iar ea îi spunea tatei, că am „cap de băcă o să ajung, negreșit și eu, o „savantă“, așa scriitoarea, conferențiera și pedagoga aceea din România, carea a ținut odată la Sibiu o rință, și al căreia nume de botez îl port.

Nu puteam supăra mândria tatei, deși nu geam profetirea asta și nici amb ție nu ave nu prea învățam eu așa mult, că-i mama ține cos de pe-acum toate singură, și era grozav, se rupeau sorturile și ciorapii pe vremea aceea îmi era dragă cartea!

oria și poeziile le învățam de obicei din două cărți. Strângem cartea la piept, o sărutăm, o punem căpătâiu, și prin vis o căutam: nu cumva mi-a o cineva? Poate vine îngerul care aduce daruri oaptea de Crăciun și o ia să o ducă altui copil bun... Eu să n'o supăr pe sora mea. Mama simțea neliniștea mea și venia lângă patul... Mă acoperia și mă săruta pe frunte. În val de fericire caldă îmi alunga îndoeala. Nu, poate fi pe lume un copil mai bun decât mine, atât vreme mama mă sărută...

Școala era o clădire frumoasă, alături de biserică, îndouă nouă. Trei săli mari, frumoase, luminoase, în două erau clasele băieților, în a treia a noastră. Numi mi se strânsese inima mică, atunci când am intrat întâia oară în ea!

— Ce-o să faci tu la școală? îmi ziseră de acasă. Școala trebuie să te porți frumos, să nu verși peala pe șorț, să nu strâmbi acele, când te-o îndoaie să împletești ciorapi...

— Mă pot frumos! De zece ori trecusem pe dinaintea oglinzii pășind măruntel, potrivindu-mi hainele pe mine... Mă spălam de atâtea ori pe mâni, doar vor să albi. Știam eu cum se întâmplă cu acele acele, se îndoaie mereu: Fugi puțin în grădină, mănâncă prună, vreo prune, se lipesc degetele, se îngroașe și nu mai alunecă pe ace. Mama dacă avea mâini albe, nu strâmba acele. N'o să mănânc poame, școală... Asta nu era vreun lucru greu.

Cerneala însă? Mă prindeau fiori. Nu izbutisem să fac trei litere, fără să nu mă umplu în coate. Dumnezeu! Cum fac oamenii mari, nu murdăresc hârtia, numai atât cât trebuie? Ce și repede alunecă condeiul în mâna lor, parcă nu rețeau il poartă... O, dar nici nu-i silește nimeni să scrie literele tocmai așa drepte, între două liniuțe albe... Doamne, Doamne, cerneala, condeiul și liniuțele: acelea, căta emoție și bătaie de inimă nu mi-au cunoscut!

Cu ce bucurie mă gândeam acum la vremurile acestea de grea încercare, trecute totuși cu atâta voie bună!

Doamne, o femeie înaltă, frumoasă cași Maica Domnului din icoana cea mare a bisericii, — și noi o salutăm cu smerenie — ne vorbea și ea de anii ăștia, și iată că peste câteva săptămâni se vor încheia și în ieși noi cele din clasa patra de sub mâna ei, din întâi serie de fete învățate la o școală românească din Zarand, din tot Ardealul.

— Să fiți totdeauna mândre de acest titlu al nostru!

O ascultam cu drag. Dar de mândre, nu prea înțelegeam pentru ce trebuie să fim mândre? Învățasem din istoria Ardealului, că suntem acasă la noi aci, că n'o țară românească, urmașii Romei, aduși de marele război pe aceste plaiuri. Dar în școală la noi erau câteva unguroaice Ema, a funcționarului dela poșta, na lui Kádár, fetițe bune, cuminiți, și Ilca, pretina mea despărțită de toate jocurile, toate bucuriile mele. — Și ele să fie mândre?

Erău totuși unguroaice!

Mă uitam peste umăr în bancă, cum stăteau în rând mine, blânde, supuse, frumusele în rochițele lor stambă albastră cu bobine albe, și ascultau la vorbă învățătoarei, fără să se supere. Și sunt unguroaice!

Mă gândeam la toate câte auzisem despre grozăviile celor două revoluții. Vedeam ruinele înaintea ochilor.

— Aci Moșii au dat foc castelului și au ars o familie întreagă. Colo Ungurii au spânzurat pe tatele, cel unit. Deaceia e bietul popă tot trist, de n-l vede nimeni răsând. — Și doar sunt douăzeci de ani de-atunci!

— Ah! Moșii aceia sălbatici!

— Afurisiții Unguri!

— Și Ilca, Nina, Ema?

Nu. Desigur nu. Nici Kádár baci. E bun, îmi dă omboane, e prietin cu tata!

Cei răi au pierit toți, atunci. Și Ungurii și Moșii. Peștia pe cari îi cunosc eu, și-i văd umblând pe stradă, nu pot să fie nici unul dintre aceia cari c-oară și l'ard pe copiii de vii în case...

Nu putea să intre ideea urei în sufletul meu.

— Nu am sculat deodată cu zorile în ziua aceea. Era un zău, cald, un cer ca micșunelele.

— Nu-am dus cu Ilca și Nina să culegem flori. Ciorlia cânta de-asupra unui paltin și-am fi stat cu ochii după ea, cum se înălța tot mai sus... Dar la ce trebuia să fim la școală cu cununile de ștejar și cu florile — flori multe!

Am coborât peste o punte malul râului, care trecea pe dinaintea casei noastre, spre marginea orașului, se vărsa apoi peste o luncă înflorită în Criș. Fetele legeau garoafe roșii, ochii bouului, flori de mac. Eu vedeam un buchet mare de albăstrele, jos în iarba altă lângă apă.

— Îmi era tare dragă apa asta!

Cânta azi mai șgomoasă ca altă dată. Poate a fost vre-o furtună sus pe munte.

Soarele tot mai ferbinte cuprindea în brațele lui de foc munții încă albi de omăt.

Omătul se topea și năvălia spre râu în șuvoaie... Cu hohote nebune, răsvrătit de așa patimă nepotrivită, râdea râul și-și arunca spuma furioasă în bulbuări peste bolovani, peste malul verde...

Fugiți fetelor, că vine apa mare.

Fugim noi, cu brațele pline de flori, dar nu de frica apei. Putea ea să vie oricât de mare, să ne ia puntea, podul, toate vietățile din jurul nostru, noi am fi trecut în sbor la școală, unde ne aștepta doamna, fetele, băieții cu muzica, maiialul!

Cântecul ciocârliei, mireasma florilor și vuetul apei n'aveau pentru noi nici o însemnătate azi. Maiialul era totuși.

La o cotitură, din desișul tufelor, un șarpe ni-se puse în cale. Dar noi am trecut în goană peste coada lui. Și numai o clipă ne-am oprit chibzuind: n'ar fi fost mai bine să-l prindem, să-l ducem cu noi la maiial?

Trăsnetul să fi căzut pe capul nostru, l'am fi prins să-l ducem la maiial!

Când am sosit în curtea școlii, erau adunați băieții, și forfotiau, se băteau cu mințile și și asvârliau pălăriile peste capete chiotind. Fetițele stăteau la o parte așteptând pe doamna.

Veni, însoțită de cei doi învățători. Fu un murmur de admirație și bucurie. Fetițele inconștient băteau din mânușe și le întindeau spre ea zîmbind. Se îmbrăcase la fel cu noi în alb.

Pentru întâia-ori o vedeam desbrăcată de doliul văduviei și niciodată nu mi-s'a părut așa de supraomenesc de frumoasă.

Băieții mai mari, cei ștregari, rîdeau pe înfundate și-i ziceau: mireasa mare! Noi eram mirese mici.

— Măndrețe de Selisteancă!

— Dochia, fiica lui Decebal! strigă unul mai îndrăgănat.

Ea părea că nu vede, nu aude nimic. Înaltă, mlădiaoasă și subțire, cu fața-i strălucitoare de bucurie ne zîmbia, ne așeza cununile pe cap cu minile ei ușoare, ne prindea panglicuțele la piept.

— E tricolorul românesc, ne șopti drăgăstos. Să-l purtați cu mândrie în totdeauna!

Și nu știu ce vrajă a prins de-odată vorba asta șoptită așa de pe buzele ei dragi. Am coborât ochii la panglicuța ca la o ființă vie, care a venit acum să se așeze deasupra lângă inima mea.

— Vino, Constanța, tu ai pentru ziua de azi cea mai frumoasă misiune.

Mă prinse de mână și mă duse sus în clasă. Improptit de catedră, înfășurat în pânza lui și impodobit deasupra cu o mândră coroană de frunze de stejar, mă aștepta steagul.

Il desfășură, mi-l dete în mână, apoi mă strânse în brațe și mă sărută de două, de trei ori pe amândoi obraji.

— Știi tu de ce ți-l dau ție? Vezi că mai sunt și alte fete în școală mai mari decât tine... Dar tu o să ții minte că l'ai dus steagul acesta la cea dintâi serbare a școlii noastre, de bucuria primăverii, de bucuria pădurii înverzite și de bucuria că am putut să vă învăț carte românească. Noi o să sfîșim azi steagul, să ne fie pururea ocrotitor.

Mă îmbrățișă din nou împreună cu steagul, pe care îl strângeam fierbinte în amândouă mâinile mele.

Ieșii cu el în curte, o clipă uimită de fălăicrea lui ca de aripi de vultur, deasupra capului meu.

Apoi ne înșirăm două câte două, fetițele ținându-se de mână.

Eu eram în frunte și parcă fălăicrea aceea de aripi mă ridicase deasupra pământului. Nu-l atingeam cu picioarele, plutiam în aer.

Fetițele cântau cu glasul lor argintiu.

Doamna, frumoasă ca o minune, și alături de ea Mili, o fetiță de neam, plutiau lângă mine în ritmul cântecului.

Vedenii treceau înaintea ochilor mei. Tot ce învățasem din istoria Ardealului: Ioan Corvinul, Mihai Viteazul și toată poezia cea minunată, despre care ne povestise mama în serile timpurii de iarnă înainte de aprinsul luminii lângă gura sobei, despre Ioana d'Arca, fecioara divină care plecase așa în fruntea oștirii să-și mântuească țara, imi treceau prin minte.

Am sosit așa aproape de pădurea Șortocului. Acolo unde șoseaua coboară coasta prăpăstioasă a dealului, trece în cotituri șerpuitoare și se prelinge apoi mai netedă, albă și frumoasă pe lângă marginea holdelor înverzite.

O trăsură boierească cu patru cai era aproape de cotitura din urmă, pe marginea șesului. Vizitiul deslegă roata trăsării, oprită întotdeauna la acest pripor pri-mejdios.

— Sunt oaspeți din împrejurimi, de cari ne tot spunea Doamna că o să vină, gândii eu.

Și toate fetele se uitară curioase la trăsură. Doi domni ședeau în ea. Unul dintre ei se ridică și se întoarse așa de încrunțat spre noi, încât deodată ne trecu bucuria de oaspeți, făcu semn feciorului de pe capră, îmbrăcat militarăște, arătând spre doamna.

Fetele încetară cântecul și se opriră.

Doamna trecu înaintea noastră salutând foarte respectuos pe acel domn. Mili, tovarășa mea, se alipi de mine și-mi șopti un nume, pe care eu îl auzisem rostindu-se în casa noastră cu dușmănie.

Ce i va fi spus doamnei, n'am putut să auzim. Am văzut-o însă pe ea îngălbenind, tremurind, arătând spre noi, ducându-și mințile la cap, împreunându-le ca pentru rugăciune, apoi frângându-le cu desperare.

Domnul strân sări din trăsură, grozav de înalt, întinse un braț lung, o mână mare în care învărtia amenințător bastonul deasupra capului doamnei, spre noi, și striga din ce în ce mai tare, ungurește, ocărind steagul și panglicile noastre.

Nu știu ce i-a spus doamna, că vocea ei înăbușită nu se auzia, dar uriașul ze repezi la mine cu furie, îmi smulse steagul din mână, îl rupse, îl sfâșie în bucăți, și-l tăvăli pe jos în praful umed al șoselei...

Un țipet grozav despică aerul și doamna noastră căzu cu fața între mâni pe o movilă de pietriș.

Cerul albastru camicșunelele se năru negru pe pământ.

Din depărtare se auziau băieții cu muzica.

O clipă de lumină în mintea mea... Ei sunt mulți, sunt și mari... Grămada de pietriș, bolovanii, se ridicau, zărea se umplea de ei și-l vedeam pe dușmanul nostru doborât, strivit sub ploaia lor ca de vijelie...

Dar nu s'a întâmplat așa.

Dorul de răzbunare neîmplinit s'a grămădit în sufletul meu. Și de atunci am înțeles revolta, și am simțit durerea otrăvitoare a urei dintre oameni,

Sonet.

*Mă simt cuprins de-o dulce n'fiorare,
Acum, când ura'n suflet mi se stânge
De-acel ce și-a jertfit cerescul sânge
Pe crucea chinuirilor amare.*

*Ascult în vale clopotul cum plânge,
Cum spune zării șoapte de'mpăcare
Și brațu-mi slab se'ndoaie spre'nchinare
Șovăitor sub farmecul ce-l frânge:*

*O, tu ce ai în marea ta putere
Izvorul neseecat de mângâere,
Stăpâne milostiv al zării-albastre,*

*Alină-ne azi rana ce ne doare,
Căci doară știi, că'n ori-ce sărbătoare
Tu ești nădejdea lacrimilor noastre!*

N. Pădure.

O amintire din viața lui Alexandru Ghica.

Vodă Alexandru Ghica era bun Domn și cu sentimentele românești, dar era urit de popor, fiindcă îl compătineau boierii cari erau de partida rusească. Într-o zi marele aga al capitalei rugă pe Vodă să nu iasă prin oraș în plimbare ca de obicei, căci s'a făcut un complot contra lui și boierii voesc să-l omoare. Cu toate aceste Vodă a eșit prin oraș, plimbându-se pe jos numai cu un bastonaș în mână, precum făcea adeseori. Nu luase nici macar o ordonanță cu el. Era îmbrăcat civil. Eșind din palatul sau — care era pe locul unde e astăzi prefectura județului Ilfov — trecu pe strada numită azi Carol I, apoi trecu pe podul Bellicu'ui la Curtea-veche și merse până la Jigoița la cumnatu său generalul N. Mavru. Văzându-l Mavru emoționat, îl întrebă:

— Ai obosit, Măria Ta, umblând pe jos.

— Nu. Plimbarea mi face bine.

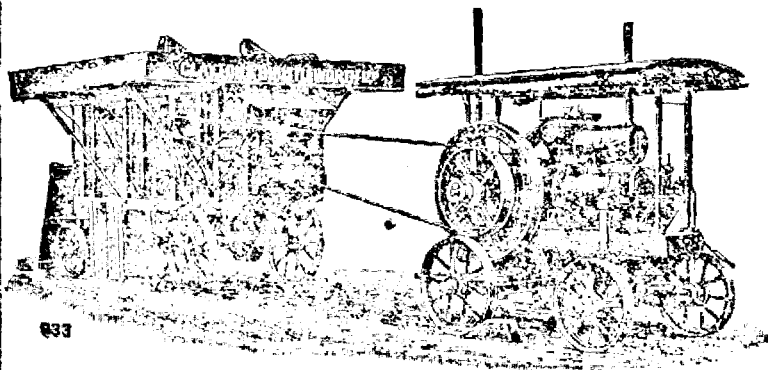
— Dar ce ai de ești așa de neastâmpărat?

— Am eșit, Nicolache, singur; am eșit singur, ca să mă omoare orășenii mei, oamenii între cari m'am născut!

Vodă a început să plângă. A spus lui Mavru toate câte i-le raportase aga.

— Să ru te iai Măria-Ta după minciuni de-ale lui Aga. De-ar fi fost una ca asta, aș fi știut eu de mult dela consulul rusesc, care are peste 100 spioni prin oraș.

Mavru a ordonat apoi să pună caii la caretă și a dus pe Vodă la palat.

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția ingine-
rului gratuit.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.

Tulumbe cu motor cu gaz.

Motoare cu benzină

Oleiuri de uns.

Anteprisa agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztian & comp.
Cluj (Kolozsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr.: Coloniale Kolozsvár.
Telefon interurbau No. 934

Articole
specialitate

Cereți prospecturi.

— Premiati mai de multeori. —

BOROLINUL

Leacul miraculos de casă alui

— — — Dr. Borovszky — — —

se vinde deja și în comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc este neîntrecut la bronchită, boale de nervi și musculare, dureri de cap precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reumă, podagră, ischiază în oase, aprinderi musculare și amortire, în fine la dejerături și la încetarea provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru sa corpului. Preparatorii: Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapesta, Főutca No 77c. Se capătă în sticle de 1.20, 2.— și 2.50 cor. în Arad la farmacia Földes Kelemen, Kárpáti János, Vojtek și Weisz și la farmacia Őrs Rezső în Pe

VARIETĂȚI.

La ce vârstă au murit scriitorii noștri? Dintr-o dată scriitorii noștri din veacul acesta, mai tânăr a murit Alexandru Sibleanu, iar mai bătrîn George Asachi.

În vârstă dela 20 până la patruzeci de ani au murit: Sibleanu de 23 ani, Cârlova de 30, Depărăteanu de 30, Bălcescu de 33, Scheletii de 36, Veronica Micle de 36, Lambrior de 37, Niculeanu de 38, M. Zamfirescu de 40, Petrino de 40 și Eminescu de 40. Deci în vârstă cea mai tânără — până la 40 de ani — au murit cei mai mulți poeți, prozatori numai doi: Bălcescu și Lambrior.

În vârstă dela 40 până la 60 ani au murit: Paris Momuleanu de 43, Conta de 44, George Lazăr de 44, Filimon de 46, Ispirescu de 51, Papiu Ilarian de 51, Creangă de 52, Vasile Aron de 52, Bolintineanu de 53, I. Maiorescu de 53, George Crețianu de 56, Anton Panu de 60, Costache Negruți de 60 și Donici de 60.

În vârstă dela 60 până la 80 de ani au murit: Sion de 63, Costache Negri de 64, Cesar Boliac de 67, Vasile Alecsandri de 69, Eliade Rădulescu de 67, Vasile Alexandri de 69, Eliade Rădulescu de 71, Conache de 72, Grigore Alexandrescu de 73, Cogălniceanu de 75, Barac de 76, mitropolitul Veniamin Costache de 78 și George Bariț de 80.

În vârstă de peste 80 de ani: Florian Aron 82, Timotei Cipariu de 82, iar George Asache de 83 de ani.

Toți scriitorii noștri au murit în țară, singur Bălcescu a murit în străinătate, în Italia, ca exilat.

Au murit de ofticiă: Sibleanu, Cârlova, Depărăteanu, Bălcescu, Lambrior, Niculeanu, Zamfirescu și Filimon.

De alienație mintală: Andrei Mureșanu, Eminescu, Ilarian, Eliade Rădulescu și George Lazăr. Ceilalți au murit de felurite boale și de bătrînețe.

Mantaua încoronării în Ungaria. Printre însemnele încoronării la Unguri, între cele mai prețioase se numără mantaua Sfântului

Ștefan, care e veche de 894 de ani. Cu ocaziunea încoronării împăratului Francisc Iosif la Pesta, o copilă tânără, nu prea inițiată în istorie, serie din Pesta la Viena:

„Ah, ce pompă! magnații în haine, ce străluciau în aur și pietre prețioase — să fi văzut numai, mamă! Numai sârmanul rege avea o manta veche, fără față, așa că nu i-se putea deosebi nici culoarea”.

Și-a găsit băcăul. Zicătoarea o explică dl Hajdeu în Etimologie. Până la 1475 Bacăul, ca oraș de hotar despre Muntenia și Ardeal, era vama principală a Moldovei. Vămuirea era foarte strictă, vama era păzită de soldați. Bacăul era groaza negustorilor, mai ales a contrabandiștilor. „Și-a găsit bacăul” însemnează: a umblat cu minciuna cât a umblat, dar a ajuns la vamă la Bacău și aici i-s-a înfundat. Acelaș înțeles: „A dat de dracu”, „și-a dat de om”, „și-a găsit capacul”.

La vamă. Venia un țăran cu un car plin de saci. Căii îi erau slabi și obosiți de drum. La barieră e oprit.

— Ce ai în saci?

Țăranul se plecă la urechia funcționarului și-i spuse o vorbă la ureche.

— N'am înțeles. Spune mai tare, bre.

Țăranul spune a doua oară vorba, dar funcționarul tot nu oînțelese.

— Am ovăs, dom'le, zise țăranul a treia oară, dar foarte încet.

— Ei, și apoi? De ce nu vorbești mai tare?

— Ca să nu m'audă caii!

Vodă Nicolae Mavrogheni era nebunatic din fire și se îmbrăca foarte caraghios. El era Turc și purta haine de marinar turcesc. Avea un ilic roșu roșu (bluză) cusut cu aur, șalvării de postav verde îi ajungeau numai până la genunchi, de i-se vedeau picioarele. Nu purta ciorapi de loc și umbla cu picioarele goale în niște papuci roșii. În cap avea un fes turcesc verde. El era negru ca harapii, avea păr și barba neagră deasă, pulpele picioarelor îi erau păroase ca la mămuțe. Astfel îmbrăcat, se plimba prin oraș într'o

cabrioletă trasă de doi cerbi cu coarne maro. Cabrioletă avea 2 tunuri mici, unul în dreapta și unul în stânga vizitiului, în loc de felinar. Cabrioletul avea poruncă, la caz de primejdie să aprindă fitilurile tunurilor și să dea foc în casă sau în apropierea de cabrioletă. Dintre domnii în oraș nu a fost numai el singur așa nebun și caraghios.

Grigorie Ghica și sfântul Grigorie. Grigorie Ghica trăia despărțit de Doamnă-sa, Margareta, fiica domnului Hangerliu. Poporul știa că Grigorie Vodă, că e religios. Un biet negustor din oraș, care avea dare de mână, pus la cale de vr'unii din oraș care protegia pe Doamna, ceru într-o zi să-l ducă la Vodă. Era chiar ziua sfântului Grigorie, ziua mastică lui Vodă.

— Ce vorbă ai să-mi spui, creștine?

Negustorul răspunse:

— Am venit și noi ca toată lumea să te laudăm, Măriei Tale. să trăiești mulți ani și să văd că astănoapte am visat un vis grozav.

— Ei, ce, creștine?

— Mi s'a arătat sfântul marele erar Grigorie, îmbrăcat de-ți lua ochii, și-mi zise: „Seoală, jupân Lascarache și du-te la Vodă și spune-i să ierte în ziua de astăzi pe d'na Marghioala, dacă voește să fie blagoslovită, iar de nu, rău îi va merge!” Și mă laudă Măria-Ta, tremurând și am venit și eu să spun, că nu e bine să domnești fără să ai înțeles Doamna pe lângă Măria-Ta.

Vodă a înțeles, că negustorul e pus la încercare.

Li răspunse scurt:

— Bine, jupân Lascarache. Du-te la Vodă și cheamă-l aici, să-ți trimit prin bacșiș.

Ce bacșiș! Când a ajuns negustorul la Vodă, rogojina era întinsă și bacșiodarul sta în picioare în mână. Negustorul a primit la talpă și s'adunase lumea și rîdea.

— Așa jupân Lascarache. Ți-a trimis bacșiși ca de altădată să-ți vezi de prăvălie și nu mai stai de vorbă cu archierei de cei noștri, sfântul Grigorie!

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate de acțiuni în Făget (Facset), *contra unei rate săptămânale de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depuneri încopclate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de*

1000 coroane adecă unamile coroane.

Primirea atârnă însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50.000 coroane pentru ajungerea termenului de 5 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depuneri săptămânale minimală, la tot natul t-se tă prilejul de-o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura traiul liniștit în viitor, iar de altă parte acelacă la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru traiul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acoardă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie primesc ceuri cu cari pot plăti gratuit taxele. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratuit.

Plătirile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea Institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abziece și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat, la finea anului al 15-lea — după flectare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după flectare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadență cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză »Algemeene Maatschappij van Lebensverzekeringen Lijffrente« din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungoria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana“

institut de credit și economii în Facset.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor la prețuri.

In atenția proprietarilor de pământ!

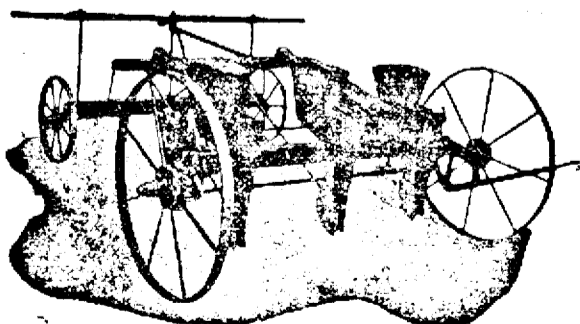
Recomandăm în atenția on. proprietari de pământ, patenta **mașină de sămănat porumb**

(cucuruz), cea mai nouă și cea mai bună calitate dintre mașinile existente. Prețul 150 cor. bucata. Vindem și pelângă o favorabilă plătire în rate. Cataloge trimitem gratuit.

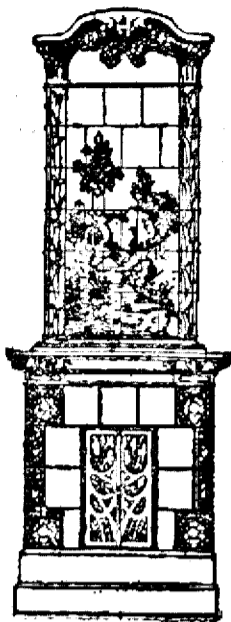
Cu stimă:

Frații Burza

fierărie în Arad,
Boros Béni-tér 1.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurând-ul tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrássy-ut No 22.

și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,

etc., fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, liferează — mai ieftin ca orice concurență. —

Recomandându-se on. public roagă cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,

măiestru de sculptură în piatră.

Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului :: ::

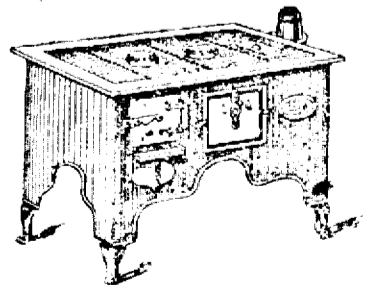
Ifj. Fazakas Ferencz

Szepsziszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile (șparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primesc și ecsecut pelângă prețuri moderate orice lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și mecanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul acesta preț-curent despre prăjitoarele și căminurile sale brevetate.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștință on. public român din loc și jur, că am înființat în **Arad, Józsefhercege-ut No 9**, un

nou institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi

bine aranjat și corăspunzător cerințelor moderne de azi.

Praxa câștigată pe acest teren în capitală și alte orașe mai mari ale țării, sunt în stare să îndeplinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur onor. mușterii pe lângă serviciul prompt și efeptuirea — cu prețurile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin, al on. public

Cu stimă:

EUGEN JUNCAN.

Comandele din provincie se efeptuiesc prompt.

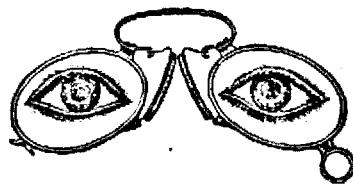
Friderich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben—Hermannstadt
— Jungenwald-strasse No 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cârneței de hrean și frankfurt, caș de ficat, sarfaldă, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efeptuiesc prompt, atât la expețtia cu poșta cât și cu trenul.

Karl G. Sadler
Bestercze, Spital-gasse
(lângă „Hotel Sahlin“)

Mare magazin de:

ciasornice de buzunar

din aur argint și din nickel

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu per

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și

ochelari de

— Ratenow. —

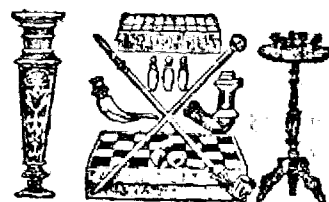
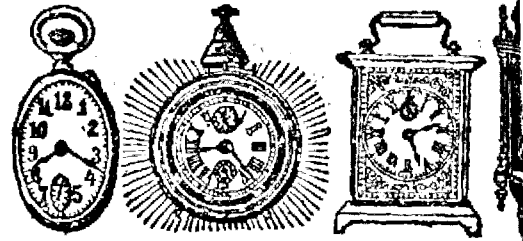
Reparările a tot-felul

de articli în bransa

aceasta se efeptuiesc

cu conștiințozitate și

cu prețuri moderate.

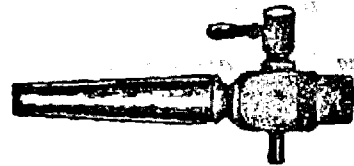
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4

Primește spre efeptuire și reparare totfelul de lucruri ce aparțin acestei branșe, precum: popice și bile, dopuri și slăvini (pipe) pentru buți, gherghefuri p. lucru de mână, articole p. fumători, cămășuri, șpițuri etc.; bile și daciș pentru biliard; domino, șah și totfelul de decorații, la mobile, etc., cuiere ș. a.

Comandele se efeptuiesc prompt și conștiințios.

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII. FONDATA ÎN ANUL 1885.

Centrala în Timișoara-centru

(Belváros) Piața Balázs-tér No 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:

Buziaș, Recaș, Ciacova și Detta.

Telefon Centrala Direcțiunea: No 510.

Contabilitatea: No 1149.

Capital propriu 1.500.000 Cor. Depuneri 5.000.000 Cor.

Telefon: Filiala Buziaș Nr. 10.

Telefon: Filiala Recaș Nr. 14.

Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16.

Telefon: Filiala Detta Nr. 26.

Primește depuneri spre fructificare, de cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 1/2% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (de interes) o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 Coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acoardă creșterea cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acoardă împrumuturi hipotecare pe creșterea de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Mașini de scris
IDEAL și ERICA.
GRAMOFONE
Mașini de cusut VERITAS.

(fabricație proprie) și cele mai solide părți constitutive: panglici, culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la mehanicul: **George Barthelmie, Brașov, Weisz Mihály-u. 23.** dinții și cel mai bine asortat atelier mehanic din Ardeal. Atelier p. reparat mașini speciale de scris, de orice sistem de amenea aparate mehanice fine etc. Școală de scris cu mașina.

Specialitățile cosmetice ale lui
Dr. Odor Béla, farmacist
 se află în farmacia „Steaua de aur“
Magyenyed, Fötér, (cott. Alba inferioară).

Crema de Aiud pentru folos de noapte. Mijloc ușor aplicabil pentru albirea și moierea pielii; nu conține nici un ingredient dăunător de mercuriu. Prețul unuia în 1 cor. 20 fil.

Crema de Aiud pentru folos — peste zi; deosebită moale pelea, nu i unsuroasă și răză foarte bine pudra. Prețul borcan 1 cor. 20 fil.

Crema pentru moierea și albirea mânilor dă pielii un alb de culoarea marmorului. O sticlă 1 cor. 10 fil.

Crema din cremă de Aiud în trei culori. O cutie 1 cor. 20 fil.

Crema de Aiud în trei culori. O cutie 1 cor. 20 fil.

Crema uniform pentru spălarea pielii oprește căderea părului și formează mătreața, întărește și ajută la creșterea părului. O cutie 1 cor. 80 fil.

Crema de plante din Ardeal. din frunzele și rădăcinile buruienilor de leac, dă părului un lustru și-l face moale. Prețul unei cutii 1 cor. 70 fileri.

Bay-Rum Samphoo pentru cultivarea părului și a pielii. O sticlă 2 cor.

Praf Samphoo pentru spălarea părului și ținerea curată a pielii, mai ales la femei. Un pachet 25 fil. 10 pachete 2 cor.

Hair-Reneiver (lapte pentru regenerarea părului) părul cărunt își recapătă culoarea originală. O sticlă 1 cor. 8 fil.

Apă aromatică pentru gură și păstrarea și curățirea dinților. O sticlă 70 fileri.

Apa de gură Formosan pentru desinfecția gurei și a dinților. O sticlă 1 cor. 80 fileri.

Praf pentru dinți Hydrosan mijloc de mână întâl pentru albirea dinților și desinfecția gurei. O cutie 1 cor. 20 fileri.

Picături pentru dinți veritabile americane. O sticlă 60 fileri.

Lichid de brad (Espirt de Bois) pentru parfumarea camerilor și desinfecția apartamentelor bolnavilor. O sticlă 1 cor. 30 fil. Tub pentru împărștiarea acestuia 50 fil.

MAJOROS JÓZSEF
 fabricant de trăsuri
Magos, Str. Andrei Nr. 5.

Magazin permanent de trăsuri noi și prefăcute. —
 Reparaturi și orice lucrări din ramul acesta se efectuează repede și prompt.
 Lucru bun, serviciu solid și conștiințios

Să ne credeți
 că este în interesul D-voastră,
 dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“
 bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găsesc între ele. Pentru trănicia fiecărei bucată garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.40 2.60 cor. una se dă rabat. — Comanda se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt“ Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Friedrich Ohnweiler hărăgar în Szászsebes, Ulița Petersdorfer Nr. 5.

Primește spre efectulare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Toate felurile de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi, instituțiuni etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit.
 Mai departe primește și montarea și repararea fântânelor artificiale pe lângă prețuri moderate.
 Comanda se execută din material de prima calitate.

Abonați și răspândiți TRIBUNA

Expoziția generală din Paris 1900 „Grand Prix“
PRAF PENTRU VITE de Kwizda
 dietetic, mijloc pentru cai, vite cornute și pentru oi.

De peste 50 de ani se folosește în cele mai multe grajduri pentru promovarea apetitului, la mistuirea rea, pentru îmbunătățirea laptelui și pentru înmulțirea laptelui la vaci.

Veritabil numai cu marca de scutire de-act. Se capătă în farmacia și drogerii

Catalog de prețuri gratis și franco.
 Depozit prin.:
Franz Joh. Kwizda, farmacist, liferantul curții ces. reg. austro-ung., reg. române și reg. bulgare. Korneuburg bei Wien. —

RELITSCH JÁNOS, atelier de instrumente muzicale în **Versecz** Kudrici-ut 5, colțul străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția onoratului public din loc și jur, magazinul său de instrumente muzicale provăzut cu puteri de prima forță unde se află, vioară, tamburine, armonice, gramofone, tobe, ciele, triaungule, oboe, flaut, clarinetă, goană, etc. cari toate se pregătesc și se repară pe lângă prețuri moderate.
 Instrumente vechi se primesc pelângă prețurile cele mai mari posibile. Comanda se efectuează prompt.

GEORGE RUMMEL
Salon de modă, Honterusgasse 5

ANUNȚ!

Pentru sezonul primăvară!

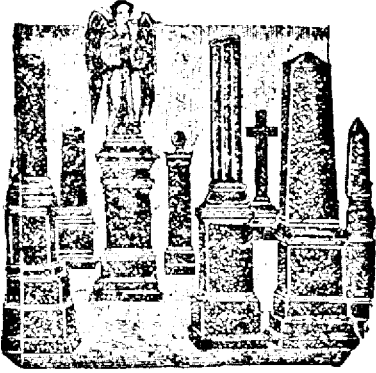
Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public de dame că mi-au sosit *Jurnale de Modă* bogat ilustrate după modele cărora lucrez cu gust în atelierul meu totfelul de costume, jachete, haine de stradă și salon, capoturi Princese și Reform, folii, talii, mantale, costumeuri pentru sport și orice haine bărbătești și franțuzești.

Serviciu prompt. La înștiințarea, prin postă la dorință merg și acasă.

George Rummel,
Salon de modă, Sibiu, Honterusgasse 5.

Nagy József, sculptor.

Fabrică cu instalații electrice de ori-ce mobile din marmor, granit, sienit și marmor de labrador în Brașov—Brassó.

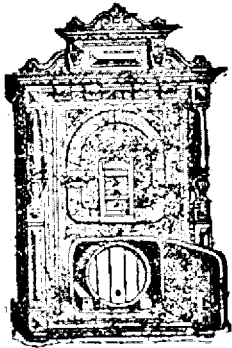

Primește spre efectuare orice lucrări de sculptură, precum și pietrii sepulcrale, monumente, mauzolee din orice fel de piatră. Comandele se execută grabnic și conștiințios.

STILLER JOZSEF fabrică de dulapuri ghiată de brevetate.

Fabrica și biroul: **Budapesta, VII., Nagydíófa-u. 22** (colțul Weselényi)
Telefon 12 - 83. Telefon 12 - 83.

Recomandă dulapuri de ghiată scutite prin lege, cea mai bună construcție pentru răcirea berei, apei, untului, cărnii pentru trebuințe gospodărești, mașini și rezervoare de înghețată, instalații pentru bolte și cele mai noi condatoare. CATALOG ilustrat despre articolele anunțate mai sus și despre răcitoarele pentru carne și bucate, recitoare cu aer condensat pentru bere, la cerere se trimite gratuit și porto franco.

Unicul proprietar:

STILLER JÓZSEF,

Budapesta, VII, Nagydíófa-utca 22 și 25.
Dela 1 August începând în Kazinczi-utca 6 B.

Pentru a preveni eventuale greșeli, atrag atenția on. clienți, că fabrica mea de dulapuri de ghiată, există de 36 de ani și să nu fie confundată cu alte fabrici de aceasta branșă, dar de dată mai nouă.
Cu stimă: Stiller József.

Fondat la 1875.

Fondat la 1875.

BLATTNER KÁLMÁN

prima fabrică de oglinzi și cadre de tablouri în DEBRECZEN.

Recomandă negustorilor de galanterie

oglinzile de bazar calitatea I și II,

în culoarea lemnului de nuc, mahagon și natură, deasemenea geamgiilor (uiegarilor) cadre ¹⁰/₁₆ și ⁸/₁₀ poleite în culoarea nucului pentru oglinzi, cu sau fără oglindă. *Ostrețe din arin rusec*, pentru cadre în culoarea nucului sau mahonului. *Oglinzi pentru cutii și toaletă.*

Preț-curent și modele se trimit gratuit.

Telefon 557.

Telefon

Profesorii și instructorii de muzică primesc favorabil — convenit. —

Cataloge ilu-
te la dorință
trimit gratuit
porto franco.

Petrof Ania! succesor Wonka József

fabrică de pianе cesar regale în Timișioara-Josefin, Str. Szilágyi No

Magazin în Hunyadi-ut No 16.

Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție pro

Johann Spiler fabricant de cuptoare de

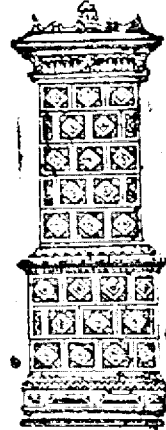
Sibiu—Nagyszeben, Neustiftgasse

Atrage atențiunea on public, că pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier prețuri convenabile și pe lângă se prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPO

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neuman
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu prețuri, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 flor.

NEUSCHLOSZ BUTOR

Sufragerie (prin

dela 140 flor.

Garniturul de sal

dela 95 flor.

Prețuri de cumpă

:: convenabile.

Se vind exclusiv MO
din lemn tare și v

NEUSCHL

Furnisorul asociat
căilor ferate ungar

Atelier de I-u

Telefon 66—82

FISCHER TESTVÉREK

■ Instruitori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
 ■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■

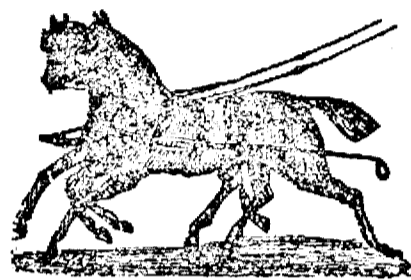
BUDAPESTA, VIII., Koszoru-utca No. 27.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66—82.

Atelier de curelărie,
șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,
Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârșob). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cai dela soiurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoluri) de cai și cofere de călătorie. — Comarnde se efectuează conștiințios.

Cea mai mare și mai veche prăvălie
de

pește

din Arad, care există de 40 de ani
în colțul sinagogii izraelite.

Mare depozit de tot soiul de pește
indigen și strein, cu prețuri mode-
rate și cu serviciul prompt.

Arsenie Ilies

mare comerciant de pește.

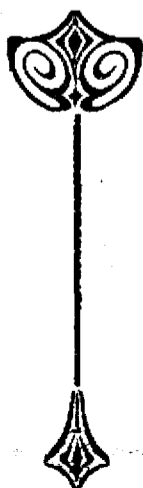
„VICTORIA“

Institut de credit și economii societate pe acțiuni. Fondată în anul 1887.:

Centrala în Arad Calea Arhiducelui Iosif 2 (vis-à-vis de primărie).

Filiale în Șiria (Világos) și Chișineu (Kisjenő). Casele proprii.

Capital societar . . . . . 1,200.000.— Cor.
 Fond de rezervă . . . . . 1,100.000.— Cor.
 Depuneri spre fructificare 11,000,000.— Cor.
 Circulațiunea anuală . . . 280,000.000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragere.

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietari de pământ.

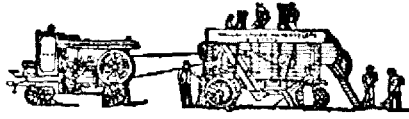
Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă anansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Motoarele și cele mai bune, Locomobilele cu benzin ori cu olei crud cu gaz ori cari sug gaz

se construiesc in fabrica de motoare engleze THE CAMPBELL de renume mondial. — La expoziția mondială din Bruxelles toți bărbații de specialitate s'au încredințat pe deplin, că motoarele *cele mai durabile, de construcția cea mai bună, de manipularea cea mai sigură* le efectuește fabrica CAMPBELL.

Prețuri ieftine. Condiții de plată favorabile. Garanță de mai mulți ani. Pe cumpărătorii noștri în instruăm fără plată cum să manipuleze motoarele. Muncă solidă.

Nu e nevoie de mașinist diplomat le poate oricine manipula. —

Singurul reprezentant e:

Victor Korányi, Budapesta
VI., Liszt Ferencz-tér 9. — Telefon No 64-64.

Povestea cu privighetoarea.

De Mihail Sadoveanu.

Ascultă, Lie, să-ți spun o poveste, cum fost odată, nu de mult, o fetiță care a mas fără de mamă. Toamna, când cad unzele cele galbene și bat vânturi jalice, mama ei s'a întins în pat, a pus mâile pe piept și-a închis ochii. Și când a auzit-o fetița că tace neclintită trei zile, fiind a văzut că rudele aduc flori și plâng la marginea sicriului, i-s'a părut că se va etrece ceva foarte trist. Și în adevăr, naica ei s'a dus cu preoți și cântări și cu ime multă, și de-atunci nu s'a mai întors. În un vânt dela miază-noapte a adus zăcezi care au acoperit pământul: iar măicuța Anișoarei dormea în sicriu, supt pământ: și omătul a acoperit și țintirimul și mormântul ei. Toate acestea le-a înțeles încet-încet Anișoara, căci era o fetiță nititică și pricepea și ea lucrurile lumii numai din ce auzea dela unii și dela alții. Și când a înțeles toate, când a simțit că n'are să se mai întoarcă mama ei, și n'are s-o mai vadă niciodată pe lumea asta, s'a întristat și a început a plânge cu amar. Și decâteori își aducea aminte, de atâtea ori plângea. — Dar tatăl ei se arăta mâhnit pentru lacrimile ei, și o ruga să nu mai plângă: îi vorbea blând, o săruta și își trecea mâna ușor peste părul ei bălai:

„Anișoară, nu mai plânge, că se supără tata...”

Atunci fetița nu mai plângea când o vedea tatăl ei: plângea numai când era singură în odaie. Se uita pe fereastră la copacii din livadă care se plecau într'una, gemând parcă în bătaia vântului, și se gândea, se gândea la ceva într'una, cu ochii în gol, și-i curgeau lacrimi pe obrazul palid. Numai din când în când, un stiglețel tremura repede din aripioare în lumina ferestrii, și țărăia dulce. Fetița își conținea plânsul și parcă aștepta ceva. Stiglețul o privea o clipă cu ochisorii lui negri,

apoi se ducea în zbor iute fără să-i spue nimica.

Fetița se gândea la vorbele pe care i-le spuseră toți din apropierea ei: că măicuța ei cea bună n'are să se mai întoarcă niciodată: și când sta așa singură, avea clipe când nu-i venea a crede că n'are să mai primească, nimic, nici un semn, nici o veste dela cea dusă. Aștepta un porumbel, ori o păsărică, ori un glas de vânt, ca'n poveștile pe care le auzise. Dar nu venea nimic, și se trezea tot singură ca dintr'un vis, și parcă era mai întristată decât totdeauna.

Așa au trecut câteva luni, și fetița, închisă în casă, slăbea. O mângăia dădaca cea bătrână și-i spunea seara povești: dar la urmă, după ce se însura Făt-frumos și petreceau toți la nuntă, Anișoara întreba cu voce subțirică:

„Dădăcă, spune-mi de ce am rămas eu fără mamă?...”

Și dădaca o dezmiarda, îi săruta mâinile și piciorușele, o acoperea, și-o ruga să doarmă: apoi își ștergea lacrimile cu dosul palmei și ofta.

Intr'o zi, un soare ca niciodată a umplut de lumină odăile: ș'afară zăpezile s'au topit toate. Păsări cântau în livadă, vitele mugeau blând în ogradă: glasuri de oameni veseli sunau în apropiere. Veni primăvara în scurt răstimp și dădaca scoase pe Anișoara în livadă. Pământul era zvântat, iarba înverzise și prin colțuri de grădină răzbătuseră prin frunze moarte ghiociei și viorele. Era o lumină mare în toate și prin văzduhul curat treceau paseri în zbor grăbit. Un corn se acoperi tot într'o zi cu flori de aur, și albine nenumărate îl cercetau cu zumzet dulce.

Apoi au venit sărbătorile paștelui, cu petreceri, cu verdeață, cu serânciob și ouă roșii, și c'o mulțime veselă, în haine curate, care foia în toate părțile. Ca o lume nouă o impresura pe Anișoara și-i mai alunga gândurile mâhnite.

După ce-au trecut sărbătorile, s'au umplut de floare albă toate livezile. Tatăl Anișoarei pleca călare, în fiecare dimineață, pe moșie și se întorcea seara. În ogradă oamenii umblau încet după treabă. În livada întinsă intrase o pace adâncă și arborii stăteau în soare ca într'un straiu de spumă de argint. În liniștea care o împresura, Anișoara sta singură la fereastră deschisă și se gândea, se gândea cu întristare la măicuța moartă. Asta era mai ales în amurg, după luminile și bucuriile zilei, când toate tac.

Dela fereastră ei, cum sta așezată pe un scaun înalt, Anișoara vedea pe o lature a grădinei o șură veche de pae din ograda curții. În vârful șurii aceleia, o păreche de berze sosise și în acest an, în cuibul de vreascuri subțiri și negre. Erau o pereche de berze bătrâne, musafiri vechi la curtea boierească. În fiecare an veneau, scoteau pui: și spre toamnă, când sufla cel dintâi vânt rece, pribegeau spre țărături calde. Când înfloreau livezile, erau iar în cuibul vechiu, și tocău din ciocurile roșii dimineața și seara.

„Când toacă din ciocuri, își fac rugăciunea...” se gândea Anișoara.

În amurgul acela dulce, berzele stăteau într'un picior pe vârful șurii și se uitau cu luare-aminte spre fereastră fetiței. Când plecaseră, în toamna trecută, o lăsaseră mai mărunță la trup, dar mai veselă și mai vioaie: acuma o vedeau la fereastră palidă, tristă și gânditoare.

Cele două berze se apropiară încet una de alta, în cuib, și începură să toace mărunțel și ușor din ciocuri: Anișoara abia le auzea. Paserile vorbeau în limba lor și se uitau mâhnite la copila casei.

„La uită-te, moșnege, la puiul ceta de om, zicea barza cătră soțul ei. Oare ce să aibă?”

— Eu știu? răspuse cocostârcul. Au și oamenii mititei supărări.

— Uite, urmă barza: stă singură, și-i

Când s'a născut Alecsandri?

De Sextil Pușcariu.

I.

La biografii mai vechi cetim că Alecsandri s'a născut în Bacău la anul 1821. Numai în privința lunii și zilei sunt deosebiri. Astfel, ca să nu citez decât câteva exemple: La Olănescu¹⁾ se dă „Iunie”, deși acelaș dă mai târziu²⁾ „Iulie” ca lună a nașterii, și tot „Iulie” e dat de Bengescu³⁾, Petrașcu⁴⁾, și Iorga⁵⁾, care precizează „21 Iulie 1821”.

De un timp încoace însă, toți biografii dau altă dată și anume „14 Iunie 1819”. Astfel, Iorga⁶⁾, Chendi⁷⁾ și Dragomirescu-Adamescu⁸⁾.

Această nouă dată se întemeiază pe un articol publicat de dl P. Eliade în „Viața nouă” sub titlul *Din arhivele Sorbonei*, în care se dă, după registrele Sorbonei din Paris, lista întregă a

¹⁾ D. C. Olănescu, *Vasile Alecsandri*. Discurs de recepțiune. București, 1894, pag. 12.

²⁾ D. C. O. în *Enciclopedia română*, vol. I, pag. 96.

³⁾ G. Bengescu, *Vasile Alecsandri*, în *Convorbiri literare* XX (1886), pag. 152.

⁴⁾ N. Petrașcu, *Vasile Alecsandri*. Studiu Critic, București, 1894, pag. 40 („lângă Bacău”).

⁵⁾ N. Iorga, *Schite din literatura română*, Iași (fără an), vol. I, pag. 17.

⁶⁾ N. Iorga, *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*. București, 1908, vol. II, pag. 51.

⁷⁾ *Vasile Alecsandri, Poezii alese*, cu o prefață de H. Chendi. (Biblioteca populară a „Asociațiunii”), Sibiu, 1908, pag. 8.

⁸⁾ Mihail Dragomirescu și Gheorghe Adamescu, *Literatura română modernă*. București, 1900, ed. III, pag. 262.

Românilor care au trecut bacalaureatul la această Universitate, dela început până la 1860. După fiecare nume găsim locul și data nașterii și ziua examenului. Sub Nr. 23 cetim: „*Basile Alexandri* (Bacău, 14 iunie 1819), 27 oct. 1835: en grec — bien, en latin — assez bien, en Rhétorique — très faible, en Géographie et histoire — faible, en Philosophie — faible⁹⁾.”

Credem că actul acesta, deși oficial, nu poate răsturna data veche și curentă înainte de cunoașterea lui.

În sprijinul acestei păreri voim aduce patru argumente, dintre care cele trei dintâi nu sunt decizive. Dimpotrivă, al patrulea mi-se pare hotărâtor. Prin el însă câștigă și cele precedente o oarecare valoare documentară.

1. În cunoșcerea serisoare auto-biografică a lui Alecsandri cătră Ion Ghica, în care se face nenumărat numele țigănușului Vasile Porojan, tovarășul nedespărțit al copilăriei poetului, cetim:

„În vara anului 1834, dl Cuenim¹⁰⁾ dusea elevii săi pe malul Prutului pentru petrecerea vacanțiilor. Eram în gazdă pe la casele țărănești din satul X, și ne găseam la largul nostru, veseli, nebuni, zburdalnici ca rindumelele. Între sat și riu se ridica un buchet de copaci rari și pletoși, care devenise arena jucăriilor noastre. Adăpostiți la umbra lor, priveam Cazacii de pe cela mal, înarmați cu sulți lungi și când ne scaldam strigam la ei: *zdroste ciolovec*, ea și când am fi salutat pe Cezar.

„Ședeam într'o aniază culcat la tulpina unei răchiți crezându-mă că-s Robinson Crusoe, și

⁹⁾ Vol. I (1905), pag. 227.

¹⁰⁾ Profesorul lui Alecsandri.

așteptând să apară de după copaci o ceată de sălbateci, când zării deodată figura lui Porojan!

„— Vasile!... am strigat cu bucurie... Vasile!...”

„— Eu, cucoșule, răspuse Porojan. Am adus o scrisoare a boierului lui domnul Cuenim.

„— Și te-a trimis pe tine?”

„— Ba nu; dar m'am luat pe urma slujitorului dela visterie, care a fost însărcinat cu scrisoarea. Îmi era dor să te mai văd odată, cucoșule, până a nu te duce la Paris.

„— La Paris, eu?...”

„— Așa... am auzit vorbind fetele de sus, că boierul a hotărât să te trimeată la carte, tocmai în fundul lumii... și am venit să te rog să mă iei cu d-ta.

„— Lasă pe mine, Vasile!... fără de tine nu mă duc, — am răspuns cu siguranță¹¹⁾.”

Am reproduș întreg acest fragment, pentru că descrierea ce o face Alecsandri despre sine se potrivește mai bine cu un copil de treisprezece, decât cu unul de cincisprezece ani. Nu dăm firește prea multă însemnătate acestui argument, pentru că în astfel de scrieri auto-biografice se amestecă totdeauna — ca să întrebuițez vorbele celebre — „Dichtung” cu „Wahrheit” și pentru că chiar oameni mari, ajunși din întâmplare iar pe băncile școlii, sunt influențați de atmosfera aceea de jocuri copilărești care e stăpână în fiecare școală. — dar în lanțul celorlalte argumente poate forma și acesta o zar. Într'adevăr, tocmai la vârsta aceasta deosebirea de doi ani e mare și băcetanul de 15 ani începe să se

¹¹⁾ Ion Ghica, *Scrisori cătră V. Alecsandri*. București, 1887, pag. 79—80.

albă, și-i subțirică. Anul trecut, la fereastra cea se arăta o femeie înaltă și frumoasă, și ținea pe copil în brațe și cânta cu viers dulce. — Era stăpâna caselor. De mulți ani, de când venim aici, am cunoscut-o, și i-am văzut copilăria și fericirea... Oare acum unde-i?

— Eu de unde să știu? clămpâni încet bătrînul.

Barza își zburli puțin penele.

„Iaca așa ai fost tu totdeauna, moșnege, îi zise ea cu oarecare supărare. Ai stat morocănos când am vorbit eu, și nu mi-ai răspuns nimica. Ție nu ți-i milă de copilăia dela fereastră?”

— Ba mi-i milă, nu te supăra: iacă, mi-i milă!

— Ei, și nu te-ai gândit tu că copilăia asta e fata stăpânei celei frumoase?

— Bine, asta o știu eu.

— Și de când am venit noi din țara Harapilor, nu te-ai gândit tu, moșnege, oare de ce nu s'arată stăpâna cea frumoasă...

— Ba m'am gândit, da am crezut așa.. că s'a fi dus de-acasă...

— Așa? s'a fi dus de-acasă.. Iacă, așa ai fost tu totdeauna, moșnege: ai fost nepăsător.

— Nu te supăra, nevastă, nu te supăra... zise încet cocostărcul, infundându-și capul între aripi.

— Nu mă supăr.. dar îți spun, c'ai fost nepăsător. Șafară de asta, ai ochi și nu vezi, înțelegere și nu pricepi. Nu vezi tu că răzoarele de flori din alți ani au rămas părăsite? Nu vezi tu apoi pe stăpân mai gânditor și mai gârbov? Nu înțelegi tu că stăpâna cea frumoasă trebuie să fi murit?...

— Așa-i... ai dreptate... trebuie să fi murit... murmură încet bătrînul. Ce să faci? mor și oamenii... Au și ei supărări și moarte, ca și noi... Tu ești o babă foarte deșteaptă, văd c'ai înțeles. Așa trebuie să fie...”

Barza nu zise nimic un timp. Se uita spre fereastra copilei.

„Moșnege, zise ea deodată, încet, copila plânge...”

— Cum se poate? șopti cocostărcul ridicând puțin capul. Ei, ce să-i faci? Plânge, căci e orfană...”

Barza întoarse ciocul spre bătrîn cu muștrare:

„Oi moșnege, nu ești tu bun de nimica... Nu ți-i milă?”

— Ba mi-i milă, da ce să-i fac?...

— Cum ce să-i faci? Așa ai fost tu totdeauna, moșnege, cu inimă de piatră... Numai eu am știut ce-i mila, căci am avut pui pe care i-am prăpădit... Vai moșnege, nu te gândești că trebuie o leacă de mângăiere copilei? N'o vezi singură? N'o vezi plângând? Decât te-ai cuibări lângă mine, și te-ai gândi la fleacuri, mai bine ai face ceva să mai uite fetița și să se mai mângăie.

— Bine, babă, fac, dar spune tu, că pe mine nu m'ajunge capul...

— Hm! ți-oiu spune. Eu zic c'ar trebuie o leacă de cântare... Să cânte cineva frumos înaintea ferestrei. Cântecul e mare mângăiere pentru oameni... Asta o știu eu de mult...

— O cântare? foarte bine. Dacă zici tu, eu sânt gata să cânt.

— Măi moșnege, nu fii nebun... răspunse barza supărată. Tu cânti? tu clămpânești! Mai bine te-ai lăsa până în fundul livezii, în tufiș... Acolo este o priveghetoare pe care o știm noi de mult... Va fi băgat și ea deseamă schimbările dela curte. Du-te și-i spune să vie să cânte puțintel fetiței... căci stă supărată și se gândește cu lacrimi la măicuța ei...”

Sfatul ușurel al barzelor tăcu. Cocostărcul își întinse aripile și se desprinsese lin de lângă cuib: pluti ea o umbră prin amurgul fumuriu și fetița ridică ochii spre el. Trecu o vreme, apoi se întoarse, pe când seara umplea livada de taină, se roti

deasupra șurei și se lăsă la cuib la baba lui. Amândouă paserile stăteau tăcute sus: și din livadă se împrădule dulce mireasmă dela florile merilor.

În răsărit, pe dealuri departe, se menii zarea și luna roșie izvorî încet de tărâmul celalalt. Crescu rotundă, apoi cepu a urca nesimțit pe cer. În livadă deslușiră încurînd pomii încărcăți de fructe, stând neclintiti, parcă-i fermecase neva. Lumina ajunsese în curînd și la fereastra unde vorbea copila. Pătrunse în drul negru și lumină fruntea răzînată mânăța albă.

Nu se simțea nici o adiere; plutea liniște adâncă în toată grădina.

Și deodată în liniștea aceasta, tresc o chemare dulce, scurtă. Anișoara ridică fruntea și privi spre livada argintie lunată de lună. Încă odată mai sună chemarea, mai dulce, mai duioasă. Apoi cântec ușor, un freamăt melodios pe care crescuse, se înalță de-asupra merilor, și luna parcă: scăzu și coborî parcă spre copila dela fereastră...

Copila asculta uimită cântecul priveghetoriei. U auzea întâia oară și-i umplea sufletul de ceva sfânt, ca de o vibrație de altă lume.

Lumina creștea, și acum se zăreau și berzele alătura, în cuibul lor negru. Păreau foarte mulțămite și stăteau neclintite ascultând și ele. Și multă vreme sună livada de cântarea cea dulce: și fetița asculta uimită: și'n mintea ei de copil se gândea că viersul acesta așa de lin și de mângăietor e o veste de iubire și de milă venită din lumea necunoscută unde trece cause pentru totdeauna măicuța ei cea bună...

simtă bărbat și nu se mai dedă jocurilor nevinovate ale copilului cu doi ani mai tânăr, pentru care are de obicei un dispreț suveran: la cincisprezece ani, dacă poate își face încă haz să strigi cazacului de peste Prut *zdraste ciolovec*, cu greu mai stai sub înriurirea lui Robinson Crusoe și ai atâta experiență de viață încât să nu fâgăduști imediat unui țigan, fie el și tovarășul joacelor tale copilărești, că-l vei duce „cu siguranță” la Paris.

2. Multe din biografiile lui Alecsandri s'au publicat pe când poetul era în viață. Astfel, înainte de toate cea de Bengescu care ne spune precis că „o împrejurare fericită, o încredere de care ne simțim cu adevărat mândru, chemându-ne a trăi de câțva timp în intimitatea marelui poet de care ne ocupăm, vom suplini informările ce ne lipsesc prin acele ce el va binevoi să ne dea asupra puncturilor întunecate sau îndoelnice ale materiei ce tratăm”¹²). Deci Bengescu a scris biografia poetului sub nemijlocitul lui control. Cu greu se putea strecura o greșală în această biografie, mai ales cu privire la data nașterii. Întreaga lucrare alui Bengescu e una dintre acele puține biografii serioase, pătrunse de spirit științific, care s'au scris în deceniile trecute la noi, așa încât autorul de sigur s'a informat exact. Ceilalți biografi, dl Petrașcu, și mai ales Olanescu, fiind prieteni ai poetului, de asemenea nu vor fi reprodus în scrierile lor, fără nici un control o dată eronată. Alecsandri însuși nu era omul indiferent pentru ceea ce se scria despre el, așa încât ar fi găsit vre-o ocazie să rectifice data nașterii sale, dacă n'ar fi fost adevărată. Numai

¹² C. c. 152.

în două cazuri ar fi putut să n'o facă: dacă ar fi voit să treacă de „mai tânăr”, ceea ce e absolut neprobabil, sau dacă n'ar fi cunoscut însuși această dată.

3. Hipoteza din urmă mi-se pare că trebuie de asemenea respinsă, și iată de ce:

Anul 1821 a fost un an foarte important și zbuciumat în istoria Românilor. Prin ridicarea eteriștilor cele mai multe familii de boieri și de oameni cu stare din Moldova au părăsit casele lor, refugiindu-se sau peste graniță, sau la locuri mai sigure. Exemplul obșteșc știm că l-a imitat și familia Alecsandri.

Astfel fiind, 1821 trebuie să fi rămas odată fixă în amintirea celor ce l-au apucat și de sigur că și în casa lui Alecsandri a fost, mai târziu, adesea vorba despre această băjonie.

Dacă admitem că Alecsandri s'a născut tocmai în anul acesta, era imposibil ca între cele două evenimente importante familiare: fuga din cauza zaverii și nașterea întâiului copil — căci Vasile era cel mai mare între frați — și în special al aceluși copil care a adus slava numelui Alecsandri, să nu se formeze, în amintirea și în tradiția familiară o strinsă legătură. Știm doar că și azi, mai ales bunicele noastre, întrebunțează astfel de evenimente familiare cu mijloace sigure de datare în trecut și fiecare dintre noi am auzit de nenumărate ori pe bunica noastră istorisindu-ne: asta s'a întâmplat pe când eram însărcinată cu Maria, sau pe când l-am avut pe Ion, etc.

La Bengescu (l. c. 153) cetim: „Familia Alecsandri se retrăsese la Bacău, aproape de munți. Acolo se născu poetul... O mare căruță,

nunită brașoveană, servea de adăpost familie. Această locuință improvizată fusese împărțită în două caturi...” ș. a. m. d. Urmează descrierea amănunțită a băjeniei dela 1821, de sigur după istorisirea lui Alecsandri însuși, care reprodusea cele auzite în familia sa. Petrașcu ne spune chiar că Alecsandri s'a născut în această „brașoveană” (l. c. 41).

Este deci foarte puțin probabil ca în familia Alecsandri să se fi uitat data exactă a nașterii sale întâiului născut.

4. Cum se împacă însă această dată, păstrată prin tradiție, cu actul dela Sorbona? Nu trebuie să dăm mai mult preț pe un document oficial decât pe o tradiție?

În general, de sigur că da, dar numai atunci când ne-am convins, printr'o critică a acestui act, că el e într'adevăr exact. Căci se poate prea ușor ca actul să cuprindă, dintr'o cauză sau din altă, o mistificare voită a adevărului.

Vom cita o analogie. Data nașterii lui Bălcescu 29 Iunie 1819. Nu de unde a cunoscut întâiul biograf al poetului, căci la noi nu e ocazie de a se justifica astfel de date prin cita de documente. O găsim însă în biografia scrierilor de Tocilescu și de acolo ea a fost împrumutată biografii următorii. Avem însă două acte oficiale care desmint această dată. Unul e actul de decedat publicat de dl O. Densușianu în *Noua revistă mână*, anul 1901, pag. 305—306, în care se spune că Bălcescu a murit la 1852 în vârstă de 31 ani. Ar urma deci că s'a născut la 1821. Altul e actul de întemnițare, publicat de dl I. Bogdan în *Convorbiri literare* XXXIV, 1125 ș. u.

Miresme.

De mult dormiai la sinul amurgului... și-acum
Când s'a lăsat molatec amurgul pe ferestre,
M'am pomenit cu tine iubirea mea — poveste
Din vremuri înopțate de praful de pe drum...

Cum vântul câte-odată, cum stau pe gânduri dus,
Mi-aduce 'n miez de noapte fărîmă de cântare
De-mi umple casa toată de binecuvântare
Așa mi-aduci poveste miresme din apus...

Te simt cum dormi la sinul amurgului, visând...
M'as închina... și-aș spune sfios o rugăciune,
Ori și-ași cânta cântarea din vremurile bune
Cu toată poesia iubirei făr' de rînd!

Dar teamă mi-e poveste că te-ași trezi din somn...
Și glasul meu de astăzi trudit are să-ți pară
Ca vântul ce s'alungă adesea către seară
Printr'un palat ce doarme pustiu și fără domn!

Amurgule păstrează-o în leagăne de vise...
Ș'n fiecare seară când e pe-aici să treci,
Să intri!... Bietu-mi suflet de-acum în veci de
[veci]

Va ține pentru tine ferestrele deschise...

Z. Bărsan.

Carmen Sylva.

De Marilina Bocu.

O văd prin lumina fermecătoare a amintirilor
copilăriei, care mi-a întărit în suflet de-a pu-
pururi, chipul înseninat de acea neuitată privire
a celor mai întunecați ochi albaștri, cu zâmbetul
deschis și mângăios ca razele străbătătoare ale
unei dimineți de Maiu.

Era în ziua împărțirii premiilor și noi copii
celelalte două reședințe regale eram fericiții
aleși a fi încoronați de augusta mână a duioasei
poete. Intre brădet și profusiunea albastră a
miosotisului, muzica întona salutul încoronării,
pe când sute de priviri ne săgetau cu admirație
urmărind pașii noștri sfioși, până la treptele
tronului regal improvisat în mijlocul naturii;
acolo regina-poetă ne așeza pe capetele noastre cu-
minți, cununile albe a stelutei sălbatice culese
de păstori, din virfurile munților. Și inimile
noastre micute băteau să se rupă, sub gestul mân-
găietor al acestei zine a bunătații, care ne coperea
de daruri și vorbe frumoase, făcând să ni-se îm-
bujoreze chipul sub acea neuitată emoție a copilă-
riei.

acesta se spune, la 1841, că Bălcescu e de 19 ani.
Ar urma deci că e născut la 1822.

Unul din ele e deci greșit. Probabil amân-
două. Despre cel din urmă, dl Bogdan crede —
și îi vom da dreptate — că în el s'a falsificat
anume vârsta lui Bălcescu, pentru ca să poată
fi considerat de „nevârșnic” și prin urmare să
scape de pedeapsa cea gravă ce-l aștepta, ca „jun-
căr” în armată, prins în capul unei conjurații.

Celalalt document este, probabil, neexact.
Aceasta o credem pentru că data curentă de 29
Iunie 1819 se întărește printr'un al treilea act
oficial, publicat de dl Iorga în *Viața și domnia
lui Barbu Știrbei*, Mem. II, (1905), pag. 141,
unde, la anul 1834, se citează, printre premiile
școlii, și N. Bălcescu, având vârsta de 15 ani.

Cazul lui Bălcescu ne arată deci, că trebuie
să fim ceva cam sceptici față cu astfel de date
oficiale și datele ce le găsim în ele să le primim,
numai când suntem siguri de puterea lor dove-
ditoare.

În cazul lui Alecsandri mi-se pare că avem
chiar dovada că actul dela sorbonă e anume fal-
sificat.

În scrierea citată a lui Bengescu cetim anume
(pag. 162), și de sigur iar pe baza unor infor-
mații direct primite dela Alecsandri, următoar-
ele:

„Progresele tânărului Român (după sosirea
sa la Paris) fură rezezi; el se deprinse grabnic
cu limba franceză și după puține luni, poseda
bine toate materiile cuprinse în programe. Dar
nu ajunse la vârsta cerută pentru a se prezenta
la Sorbonă, astfel că trebui să i-se aducă din
Iasi un act de naștere care-l înzestra cu un an

Așa mi-o aduc aminte mai cu drag pe Car-
men-Sylva, pentru că așa am văzut-o întâia dată
atunci când mintea mea de șapte ani, se muncia
să deslușească, pentru ce sub cerul acela senin
ce serbătorea atât de radios încoronarea noastră,
în mijlocul naturii aceleia așa îmbelșugat de
frumoase, printre himnurile muzicelor și uralele
multimei, regina plângea, sărutând cu foc căpu-
șoarele noastre blonde.

Mai târziu, poveștile Peleşului ne-a spus,
pentru ce sună campanulele clopoței albaștri ai
pajiștilor. Ele sună pentru mame și mamele se
duc și caută atunci printre flori unde fiecare își
găsește copilășul ei. Campanulele ce înfloresc în
fiece vară așa de frumos, pe marginile Peleşului
au sunat odată și pentru Regina României și acolo
a găsit ea o priușoară blondă. Dar Peleşul,
copilul sălbatc a văzut-o și ochisorii ei albaștri
s'au oglindit așa de adânc și așa de frumos în
apele lui! Și Peleşul a îndrăgit-o adânc. Mai
târziu copilășul greu bolnav spunea mereu, duce-
ți-mă la Peleş, vreau să văd Peleşul, și Peleşul a
luat-o și a dus-o cu el departe, departe, și ea nu
s'a mai întors.

Atunci am înțeles durerea zîmbetului veșnic
al Carmen-Sylvei și lacrimile ce străluceau tot-
deauna, în adâncul ochilor ei albaștri cari urmă-
reau mereu cu acelaș dor nestămpărat fiece
pleată blondă, colțișorul unei rochițe fluturate
în vânt, drăgălășia negrăită a fiecei mișcări de
copil.

Durerea aceasta netămăduitoare, golul imens ce
l-a săpat în sufletul mamei fermecătoare copilă
pierdută în raiul florilor, a îmbelșugat izvorul
puternic al simțimentelor ei alese de femee și din
sufletul adânc rănit în cel malscump sentiment,
din prisosul acelei extra-ordinare iubiri nechel-
tuite, s'a revărsat din plin acea bine-cuvântată
dragoste pătrunzătoare, ce-a făcut din Regina
României cea mai duioasă poetă a iubirei și a
durerei.

Cine a cunoscut de-aproape pe Carmen-Sylva
nu poate niciodată uita incomparabila ei manieră
de-a i-te apropia din primul moment cu gestul
larg, al acelei chemări iubitoare ce emanează
din căldura privirii ei duioase, din mângăierea
brațelor ei deschise pentru îmbrățișare. În sfîr-
șit, din întreaga-i ființă care te atrage cu o în-
credere completă și desăvârșită, făcându-te să uiți
de îndată că ești în fața unei Regine. Ceremonia-
lul obișnuit în astfel de ocazii cade dela sine sub
vraja misterioasei puteri de atragere, ce se dega-
jează ca un suflu, din ființa Carmen-Sylvei. E
atâta putere de expresie în trăsăturile feței aceleia
delicate, atâta senin neturburat pe largă frunte
boltită ce pare că-ți comunică toată pacea intensă

mai mult¹³⁾ căci el nu avea atunci (la 27 Oct.
1835) decât cincisprezece ani”.

Amănuntul acesta, publicat de Bengescu cu
nouăsprezece ani înainte de a se cunoaște actul
din arhivele Sorbonei, trebuie ținut în seamă și
tot ce putem reține din actul oficial publicat de
dl Eliade este doar ziua nașterii, căci pe aceasta
nu avea nimeni interes să o falsifice. Se va fi
luat deci „14 Iunie” din matricula de botez —
am spus la început că și unii dintre biografi dau
pe „Iunie” ca lună a nașterii” — și s'a înlocuit
numai anul 1821 prin 1819, pentru ca tânărul
Alecsandri să se poată prezenta la examen.

După toate cele arătate rezultă, că data
exactă a nașterii lui Vasile Alecsandri, este
14 Iunie 1821.

¹³⁾ Aici memoria nu l-a mai ajutat bine pe Alecsan-
dri, căci actul dela Sorbonă îl făcea mai bătrîn cu
un an.

Un tînăr căsătorit se plînge socru-său, care
e foarte bogat:

„Tată socrule, sunt foarte nemulțumit! Fica
dtale e leneșă, cocheta, risipitoare...”

— Și ești nemulțumit, generică?

— Foarte nemulțumit!

— Dacă e așa du-te și-i spune, că de nu s'o
schimba, atunci...

— Atunci?...
— Am s'o dojenesc!...

Din ziua aceia, sârmanul ginere nu s'a mai
plîns socrului său.

a înaltelor gânduri ce plutesc de-asupra suvera-
nei iubiri cu care privește ea tot ce-o înconjoară.

Calitățile sufletesti întru totul alese ale Car-
men-Sylvei, face pe Regină să se aplece către
poporul ei iubit din care și-a făcut copil unic, cu
grația afectuoasă și înțeleptea înțelegere care
ii este de tot particulară, prin felul pătrunderii
superioare cu care pricepe dintr'odată tot ce se
frământă în sinul acestui copil sălbatc și frumos
cum îl numește ea, cu atâta dragoste.

Privirile încărcate de durere ale suferințelor,
amara desmoștenire a tuturor infirmilor, sbru-
ciumul necentenit al celor sârmani curata și lumi-
noasa întrupare a tuturor artelor, muză și durerea
fericirea și brațele întinse a micilor copilăși fără
ocrotire, aceasta este atmosfera somptuosului ca-
binet de lucru al Carmen-Sylvei, unde gîndește
și veghiază cu tot sufletul ei de mamă iubitoare.

Și cu toate acestea când îți e îngăduită favoa-
rea de-a fi primit în cabinetul acesta unde poema
colorată a tapetelor, catifelelor și mătăsurilor
tălmăcește pe poeta cu imaginație înfocată și pi-
torească, înfățișarea senină a Reginei în haina
albă și vâlul ei lung, ca o preotă a magicelor
temple, îți așterne în suflet un calm ce te face să
crezi că pătrunzi într'o înaltă regiune de pace și
liniște sufletească, unde nici un suspin și nici o
bucurie nu mai au puterea să străbată.

Pe lângă valoroasele picturi și broderii ce îm-
podobesc odaia de lucru a Reginei la Castelul Pe-
leş, întâlnești de multe ori o perniță brodată, un
vas de flori artistice lucrat, un crucifix, vre-o
icoană, daruri modeste, din partea copilășilor vre-
unui orfelinat ori vre-un modest artist, daruri pe
cari Regina le primește și le arată cu multă plă-
cere, dându-le locul așa de frumos în imediata ei
apropiere. Carmen-Sylva nu poate suferi singu-
rătatea. Ea simte totdeauna nevoie de
prezența a cel puțin trei persoane și
pentru aceia ușile Reginei stau deschise
ca cei din jurul ei să aibă libertatea a pătrunde
în apartamentele sale, în ori-ce ceas. Aceasta o
face să uite adesea icoana vie a durerii ei mari
pe care i-o amintește în tot momentul portretele
nenumerate, împodobite cu cununii de frunze
moarte ale micii principese Maria și să-i umple
în mare parte golul ce l-a lăsat în viața Sa, lipsa
de copii.

Diminețile frumoase îi plac Carmen-Sylvei
să le savureze înaintea vitraliurilor largi des-
chise, lucrînd un timp determinat lângă pers-
pectiva maiestatică a munților și pădurilor, a
parcului minunat din jurul Peleşului, a căror
priveliște e o fermecătoare surprindere pentru
ochi, din ori și ce colț le-ai privi. Regelui îi place
să surprindă pe Carmen-Sylva, lucrînd în apar-
tamentele Sale și pentru aceia Regina afară de
obișnuitele ei vizite la instituțiile ei de bine-fa-
cere, e foarte rar. La București ca și la Caste-
lul-Peleș din Sinaia unde se simte cu mult mai
bine în mijlocul acelei naturi pitorești, Regina
adună în jurul ei o multime de fete tinere, din
elită pe cari le dorește cu predilecție îmbrăcate în
frumoasele țesături și broderii ale portului na-
țional românesc. Se știe marea dragoste și deose-
bitul interes ce-l poartă Carmen-Sylva industriei
acesteia casnice a României și ce minuni s'au
scos la iveală sub îngrijirea și cu stăruința sa
de a reliefa darul acesta necomparat al țărâncii
române.

Din apartamentele Carmen-Sylvei s'a direc-
ționat totdeauna primii pași ai tuturor artiștilor
români. Cu superioara sa pricepere în toate ma-
teriile de artă și în deosebi în muzică, Carmen-
Sylva a sprijinit, a sfătuit și a adăugat puteri
noui tuturor, dar tuturor cari au ajuns ceva în
lumea artei românești. De câte-ori trecătorii li-
niștiți cari se plimbau în parcul Castelului-Pe-
leş, au rămas locului transportați de muzica su-
blimă ce străbatea prin ferestrele largi deschise
ale apartamentelor Reginei, unde foarte adesea
au loc festivaluri artistice. Alte-ori sunetele di-
vine ale orgei la care Carmen-Sylva cântă cu o
înaltă măestrie, au fermect pe aceiaș trecători
ai parcului, căror delicata discreție a poetei, le
îngăduie grațioasa favoare a acelei regale au-
diții.

Dar ferventa ei dragoste pentru tot ce a lăsat
Dumnezeu frumos pe pământ și valoroasa ei operă
ca poetă, e cotropită de grandioasele ei opere de
sublimă binefacere în care durerea-i nepotolită
de mamă, a pus notă cu totul personală și o ex-
cesivă putere de simțire în tot ce o femeie a putut

cândva să facă, pentru binele și alinarea celor ce suferă.

Cu înalta Sa înțelepciune, Carmen-Sylva s'a ridicat în durere, de-asupra ori-cărei ființe omenești, eulegând tărie și mângâiere din sbuciumul propriei sale suferinți. Și cum ne observa odată în calmul unei convorbiri tihnite, — „spuneți tuturor celor ce nu pot dormi, că lungile mele nopți de veghe departe de a mă doborî, m'au înălțat deasupra puterilor mele”; — Ea a veghiat în obositoare ceasuri de insomnie și și-a frământat mintea cu grija, cum ar putea să ajute și să ușureze existența celor desmoșteniți. În nopțile de nesomn, Carmen-Sylva a înjghebat și a scris volume literare din produsul cărora a ridicat apoi marea instituție pentru orbi, „Vatra Luminoasă”, operă care va rămânea neperitoare, pentru sufletele acolora pe cari alinându-i, Regina i-a ridicat aproape la nivelul fericitorilor.

Prietenă bună a regretatei împărătese Elisabeta, sufletele acestor două mame nefericite s'au întâlnit în cel mai sfâșietor suspin al durerii și Carmen-Sylva în pelerinajul pios la mormintele iubiților săi, se oprește totdeauna la cavoul Capușinilor, unde pe rozele albe cu cari înfloresc locul de odihnă a prietenei iubite, plânge lacrimile în care și găsește mai apropiată alinare.

Anul acesta ca și alte dăți, Regele și Regina au plecat dela București, la Castelul Peleş, din Sinaia unde petrec sârbătorile Paștelui, în cea mai strictă intimitate.

O delicată atenție a Carmen-Sylvei, care merge să salute Peleşul, în splendoarea reînvierei naturii, în cadrul celui mai frumos codru, unde poeta și Peleşul cântă hymnul divinei sârbători.

Chipuri din Paris.

De Adrian Corbu.

„Consierjii“.

Consierjul și consierja — cuvântul s'ar putea traduce în românește: portari, dar el nu definește tocmai exact rolul individului, — sunt figurile cele mai indispensabile ale Parisului. Nu e casă fără consierj și nu e parisian care să nu fie nevoit să aibă legături cu dânsul. Cu el te înțelegi când vrei să îți închirizi locuința, de el depinde să îți primești scrisorile la vreme. Să te ferească sfântul de rancuna consierjului tău! Toate îți merg anapoda, când acest tiran domestic și-a pus în cap să îți facă mizerii. Mai întâi, îți primești corespondența cu întârzieri dezastroase; apoi, pe cine vine la tine îi minte că nu ești acasă. Te vorbește de rău pe la vecini, pe la băcanul de peste drum, pe la brutarul din colț. Și dacă n'ai nici un cusur, inventează. Limba consierjilor e veninoasă ca maseaua de năpărcă. Și dușmanul e cu atât mai redutabil, cu cât te lovește pe la spate, fără să-l știi.

Bine înțeles, că într'un oraș ca Parisul unde rar legi prietenie cu vecinii, unde în cele mai multe cazuri trăiești ani de zile în aceeași sală fără să te cunoască măcar din vedere, puțin îți pasă de părerile pe cari le pot avea despre tine; nu e mai puțin adevărat însă, că te pomenești dela o vreme, trecând pe strada în care locuiești, că toată lumea se uită la tine lung și batjocoritor. Zimbete ciudate te întimpină în cale. Băcanul de peste drum și brutarul din colț, își dau cu cotul și șoptesc privind lung în urma ta. În cazul acesta să n'ai nici o îndoială: cine știe ce lucruri extraordinare a povestit consierjul pe socoteala ta!

Din potrivă, când te porți bine cu acești cerberi, când le dai bacșșuri grase, poți fi satirul cel mai viușos, poți fi un asasin chiar, ei te vor lăuda pe toate cărările. De aceea poliția găsește cu atât greutate raufăcători, în uriașul labirint al Parisului. Câci trebuie să știi că consierjii sunt spionii omnipotenți, cărora nimic nu le scapă. Când poliția are nevoie de deslușiri asupra vreunei persoane, lor li-se adresează. Consierjii sunt chiar datori să înștiințeze poliția de orice mișcare sau obicei suspect al chiriașilor. Ei fac însă după capul lor și se poartă după împrejurări. Indivizi certați cu dreptatea sunt chiriașii cei mai generoși față de consierji. De aceea poliția dă de ei cu multă caznă.

În lumea asta însă, oricine își găsește nașul. Consierjul parizian are și el fantoma lui, de care, când aude, îi se zburlește părul pe cap. Studenții din Cartierul Latin și pictorii din Montmartre își terorizează consierjii de e o plăcere. Farsele lor sunt legendare. Dacă ați cetit prin copilăria voastră „Misterele Parisului, de Eugène Sue, vă amintiți fără îndoială de

nemuritorul Pipelet, sârmanul consierj, căruia un locatar al său, un pictor, îi juca atâtea renghiuri. Ei bine, Pipelet n'a murit încă; el trăește și înfloresc în ziua de azi, ca în 1830. Dar ce zic eu, înfloresc! El se vestejește, bietul, și cere grație farsorilor de pictori și de studenți. În fiecare seară el își inspectează loja, ca nu cumva diavolii de chiriași să-i ti ascuns prin așternut vre-un craniu de mort, sau să fi pitit vre-un chițcan viu în sărtarul mesici...

Micii rentieri.

Li recunoști ușor după trăsăturile blânde ale chipului lor rumen, după pălăria dată ștregărește pe ceafă, după ușurința cu care intră în vorbă cu vecinii lor de tramvai sau de omnibus, după privirea lor rizătoare, după mustățile și tăcăla lor cărunte — căci micii rentieri au muncit o viață întreagă, care într'o băcănioară, care într'o libră-oară, în scop de a și aduna un modest capital din care să trăiască fără grijă la bătrînețe. Mai toți sînt foști negustori, mai tuturora le-a lipsit din suflet dorul aprig de câștig, pofta de a se îmbogăți cât de mult posibil. Micii rentieri sînt oamenii cei mai inofensivi, cei mai serviabili, cei mai fiecari din tot Parisul.

Cum strîng câteva zeci de mii de lei, ei se retrag din afaceri ca să trăiască din venit. Veni ut lor e modest ca și sufletul lor. Dar micii rentieri n'au nici odată pasiuni costisitoare. Viața lor se scurge într'o monotonie legănătoare. Programul traiului lor e același în fiecare zi. Ei se scoală de obicei pe la șapte dimineța, își beau ciocolata sau cafeaua cu lapte, își citească ziarul, și se coboară în stradă, să „flanzeze“.

Îi întâlnești ori unde se clădește o casă nouă, se taie o stradă, ori se sapă o stație de metropolitan. Ei sînt în curent cu cele mai neînsemnate schimbări din cartierul lor. Pe la unsprezece intră în cafeneaua lor obișnuită să și ia aperitivul. Acolo discută politică cu prietenii lor. Politica e marea pasiune a micilor rentieri. Viața parlamentară face deliciile lor. Orice schimbare de guvern, ia în ochii lor proporțiile unui eveniment mondial. Ei discută cu aprindere discursurile oamenilor politici, se alarmează de mișcarea socialistă din Franța, se așteaptă în fiecare zi la un cataclism anarhic, sînt republicani trup și suflet. Dar, lucru curios! micii rentieri neglijează întotdeauna datoria lor de cetățeni; ei merg arareori să voteze; carta lor de alegător doarme înfășurată cu grijă, în sertarul cel mai ascuns al scrinului lor...

Primăvara, vara și toamna, sau când e ziua călduță, îi vezi șezând de vorbă pe băncile de prin grădini sau squaruri, cu „Le Journal“, „Le Matin“, sau „Le Petit Parisien“, desfășurat în mâni. Crimele misterioase îi pasionează, ei au o frică grozavă de apași. Fricos ca un iepure când vorbește de ferocitatea apașilor, micul rentier devine brav ca un leu când se prezintă ocazia să sară în ajutorul vre-unui trecător, atacat de bandiți. E un amestec ciudat în sufletele acestor oameni blânzi și timizi: ei sînt poltroni sau viteji, după împrejurări. Poltroni, când le caută cineva ceartă pe stradă, ei sînt gata să sară în foc, cu prilejul vre-unui incendiu, ca să scape un copil amenințat de flăcări. Dar fricosul rentier parizian, devine un erou când izbucnește revoluția, sau când Franța se războiește cu un alt popor. Cine nu cunoaște admirabila nuvelă a lui Maupassant: **Doi prieteni?** Micii rentieri sunt admirabil caracterizați în cei doi negustori modești, pescari pasionați, cari cad mai de grabă sub gloanțele nemțești decît să destăinuiască cuvântul de trecere, pe care-l cere dușmanul ca să intre în Paris pe furis.

Să nu se creadă că tipul micului rentier e același ca al micului pensionar. Acest din urmă e minunat zugrăvit în persoana imbecilului Poiret din Moș Goriot de Balzac. Înăcriți și îndobitociți de rutina birocratică, micii pensionari n'au nici sufletul senin, nici curiozitatea veșnic deșteantă, nici voia bună și nici pălăria dată ștregărește pe ceafă, a micilor rentieri parizieni.

Poeții populari.

Poeții populari ai Parisului au o tradiție de mai multe ori seculară. Încă de pe vremea lui Carol VI, ei cunoșteau simpatia parizienilor. Un poet popular din acea epocă tulbură a pus în versuri lupta autorităților în privința așa zisilor „ecorceurs“, bandiți redutabili, numiți astfel fiindcă erau în cea mai mare parte recrutați dintre calfele de măcelari, — „ecorceurs“, adică jupuitori de vite. Nu-mi mai aduc aminte numele poetului în chestiune. Știu numai că el a fost aclamat multe nopți în șir de parizienii veseli că mai scăpaseră de tâlhari. Notați însă că bardul popular de care e vorba își numără predecesori cu veacuri înainte, la rîndul său.

Astăzi poeții Parisului își recitează sau își cântă versurile, în așa zisele **cabaret de noapte**. Ei sunt numeroși și foarte apreciați. Spiritual și mușcător, ei sunt politica și viața din bulevardele exterioare. De aceea repertoriul lor e bogat și de actualitate. În fiecare seară, auzi cântece noi răsunând în cabaretele din Montmartre. Oamenii politici francezi sunt fin ironizați; nici unul nu scapă de spiritul mușcător al poezilor populari.

Acești fi ai muzelor — fii vitregi poate — se ting și printr'un duh de o rară genorizitate. Un ai truverilor din evul mediu, ei nu-și împăresc versurile decît foarte rar. Unii din ei, cum sunt Aristide Bruant și Xanroff sunt puși în rîndul celor mai talentați poeți contemporani. Cu multă dreptate. Ei au cu o măiestrie rară viața desmoșteniților Parisului: apași, femei de stradă, lucrători, etc. De aceia versurile lor sunt foarte puțin academice. Accentele suut la un realism brutal — dar atât de pitoresc. Găsești în cutare poezie de Bruant bunăoară, așezări eterne, sfâșietor de triste, de o observațiune cuțită ca briciul. În cabaretele unde cântă acești poeți ai truverilor, lumea pariziană se înghește etică și entuziastă. Dela marii duci ruși și până la răitorul de canale, cu toți gustă satira aprigă crivățul, dar tot așa de înviorătoare. O spun în văr: multora din poeții academici și aclamați, le șeste originalitatea unor Aristide Bruant și Xanroff.

Cabaretele cele mai cunoscute din Paris sunt în rește, în Montmartre. Nu vă așteptați la localuri xoase și scilpitoare de lumină. Cele mai vestite niște pivniți pur și simplu, cu o mică scenă imvizată, cu bănci, mese și scaune. Așa sunt: **Chat M. Lune, Rousse, Cabaret d'Aristide Bruant** Sus, pe dealul Montmartre, la poalele bisericii **Sa Coeur** e faimosul cabaret **Au Lapin agile**, numără două-sute de ani de existență. E o biată dire ce cade în ruine. Dar cât de interesant e monument istoric!

De altmîntrelea, toate cabaretele citate mai sus o faimă istorică. Există însă pe bulevardul Saint-Martin, un modest cabaret care-mi place mai mult de toate. Poetul care-l ilustrează înfățișează ca fizic ca spirit, cel mai pur tip al truverului medieval: lung și slab, cu umerii înguști, cu pletele invalmă cu barba și mustățile a la Don Quijote. De altmîntrelea, toată înfățișarea lui e adânc donchișotească: ochii lui blânzi de boem, ard flăcări de un ideal fanatic. E cea mai perfectă întrupare a cavalerei Cervantes. Numai, păcat că trăiește în epoca noastră atât de lipsită de avânturile uneori absurde dar de admirabile, ale stăpânului lui Sancho Panza!

Paris, April.

Pe apele Rinului.

— Worms. — Mainz. —

De I. Enescu.

Cu o șuerătură prelungită, vaporul trece sub arcurile de fer ale grandiosului pod leagă țărnișii Rinului. Incetul, pe-ncetul vaporului se potolește și după câteva minute suntem pe trotorele orașului **Worms**. Câteva sute de pași în inima orașului și ochii întălmă rămășițele unor puternice ziduri, mărturie unor vremuri agitate, cari prefăcuse cetatea cenușe (1689). Borbetomagus-ul Romanilor, atât de bogat în amintiri istorice, azi e un centru comercial cu mare viitor, cu promenișuri frumoase acoperite de vii. Dela port, drumul duce direct la statua lui Luther, operă proiectată de Ernst Rietschel și isprăvită, la rândul de sculptorii Kietz, Dondorf și Schilling. Statua în bronz a îndrăznețului reformator plină de însulețire, în granitul dela picior sunt săpate cuvintele cu cari și-a încheiat părerea în 1521 înaintea dietei împăratului Carol al V-lea: **„Aici stau, nu pot să plec. D-zeu să-mi ajute! Amin“**.

Împrejurul lui sunt așezați învățăceii: **Wicler** și **Savonarola**, cei arși pe rug; **Wicler** și **trus Waldus**; iar mai departe **Filip**, duc **Hessen**, **Friedrich** înțeleptul, **Melaphton** **Reuchlin**.

Nu departe de această statuie se află ved dom al sf. **Petru și Pavel**, un vechiu monument al stilului roman din părțile Rinului, care a fost început în veacul al XI-lea. Turnuri lungărețe și rotunde, cu corurile și cele mai turnuri mari pătrate, îi dau acestei clădiri înfățișare dintre cele mai armonice.

Tot aici în **Worms** s'a încheiat la anul 1084 concordatul între împăratul **Henrich al IV-lea** și papa **Calixtus II**.

Pe malul Rinului, lângă podul de fer perit de turnulețe se întinde „grădina rozelor“ minunata grădină de care se leagă atâtea pizoade din legendele **Nibelungilor**.

La Riu este-o cetate și **Warmes** ea se cheamă. Așa de mândră nu știm nici una pe pământ. Pe care-l cheamă **Gidich**, rege nespun de bun.

Trei fii i-a dat soția și-o fată, ca o floare.
Pentru frumoasa asta — așa spune povestea —
Luptat-au spade multe și multe au perit;
Impărăteasca fiică Kriemhilda s'a numit.

Regele Gibich avea o grădină, care nu era
împrejmuțată nici de ziduri, nici de ape, ci numai
de un cerc de aur.

»Mult chef și voe bună era'n grădina asta.
Hei, ce de flori frumoase și roze ea avea,
Pe toate cu-a ei mână Kriemhilda le-ngrija,
Femei și fete-alese în ajutor îi sta.»

Aici, la îndemnul capricioasei Kriemhilda,
sub umbrele de trandafiri, s'a luptat Struthan
cu Heime, Asprian cu Witeg, călugărul Ihsan
cu Volker și vestitul erou din Longobardia
Dietrich cu neînfricatul luptător al țării de
jos, Siegfried.

Legendele celor doisprezece eroi, cari au
sângerat aci, sunt a se privi ca o întregire
mai proaspătă a cântecului Nibelungilor și, cu
toate că e de origine mai nouă, firul acțiunii
tot nu e destul de bine păstrat.

Pe o vreme caldă, cu un vânt domol, părăsim
umbrele eroilor de pe aceste maluri romantice
și ne urcăm pe bord. De-oparte se întind
câmpiile verzi, umbrite ici colea de pomi în-
floriți, de altă parte dealurile roșcate, acoperite
cu vii, ce par aprinse de razele soarelui. Defilăm
în fața îngrijitelor sate de pe aceste maluri,
treceam de Offenheim cu rămășițele cetății
Landskron, de Nierstein, vestitul sat de vinuri
delicioase, în fața căruia, pe celălalt mal al Ri-
nului, a poposit pentru întâia oară Zeppelin
cu balonul său; (în amintirea acestei zile s'a
ridicat peatra Zeppelin); plutim în ușoare
legănări pe oglinda alburie a apelor și după
două ceasuri de drum ajungem la Mainz.
Vechiul Mogontiacum, al cărui nume e de
origină celtică, a fost de pe vremuri un loc
vestit. Încă înainte de Ch., pe la a. 10, Ro-
manii aveau lagărul lor bine zidit, unde era
reședința comandantului Germaniei superioare,
iar nu departe de locul în care râul Main se
varsă în Rin, clădise un pod mare de peatră
și stejar, ai cărui stâlpi și astăzi se pot vedea
în muzeul archeologic de-acolo. Azi pe acel
loc se află alt pod, de peatră roșie și cu arcuri
mari de fer.

Citadela, ale cărei întărituri și subterane se
păstrează până astăzi în perfectă bună stare,
ascunde în sinul ei turnul lui Drusus, care, așa
se spune, ar fi un rest din statuia fostului
general roman Drusus. Al doilea monument
roman se zice c'ar fi fost la satul de acum
Zahlbach, în legătură cu un apeduct. În urma
săpăturilor făcute prin oraș, s'au găsit o mulțime
de unelte, vase, blocuri cu inscripții, rămășițe
de-ale columnei lui Iupiter, și alte sculpturi ale
mormințelor romane, cari toate se păstrează
în muzeul vechiului castel de lângă Rin, a
cărui vizită se recomandă oricărui trecător.

Orașul acesta, cu una dintre cele mai impor-
tante și vechie reședință episcopescă (Bonif-
atius a. 755), are o catedrală, Sf. Martin, în-
cepută pe la anul 978 și, după mai multe incendii,
renovată în stilul unei basilici romane. În
interiorul ei se pot vedea o mulțime de mau-
zolee, cele mai multe ale foștilor episcopi din
Mainz.

În fața teatrului se află statuia lui Gutenberg,
descoperitorul artei tipografice, născut la anul
1400 în Mainz. Statua e lucrată de cel mai
mare sculptor al veacului trecut, de Thorwaldsen,
și reprezintă pe Gutenberg contemplând prima
carte tipărită.

Plini de pietate stăm înaintea acestei figuri
providențiale, până când, luați de puvoiu
mulțimii ce ne împresoară, ne perdem pe
promenadele ridicate deasupra apei, unde
luminile vapoarelor se încrucișează, în amurgul
acesta frumos, ca într'un furnicar uriaș.

Dungha de lumină.

De Ion Bârseanu.

— Nu mă pot uita la tabloul acela, — zise
prietenul cu care cercetam o expoziție de
pictură cam prea colorată, — dar uită-te la
celălalt.

Mă uitai. Nu mi-se părea că trebuie să
mă mir.

Un peisaj de noapte, un simplu peisaj de
noapte, unde era prea mult întunec. unde
cu greu cunoștea deosebindu-i-se fundul pe
orizontul noptatec. Totul avea în adevăr ceva
tragic, dar un tragic etin, dobândit cu multă
economie de talent...

Dintr'odată simții însă un fel de neliniște.
Nu pentru că deosebisem în sfârșit conturân-
du-se puternic, deși departe, ruina, care era
motivul tabloului, dar pentru că, prin unul din
ochiurile ruinei, părea că scapă o biată rază.
Ce însemna raza aceea; pentru ce a pus-o
pictorul: era greu de înțeles.

— Dragul meu, vezi tu, — îmi spuse pri-
etenul, după ce părăsirăm expoziția, — nu știu
dacă trebuie să vorbesc în bine de toată pic-
tura lor, dar raza aceea trebuia. Nu despre
asta însă voi să povestesc... — și deodată
se întoarse spre mine, privindu-mă cu mare
băgare de seamă.

— E cu putință oare să aibă cineva străin,
lă fel același simțământ, de care ești sigur că
l-ai avut numai tu? — și glasul lui îmi păru
schimbat. Zimbii:

— Dragul meu, să întrebăm un filosof.

— Nu-i nevoie, — mă liniști numai decât,
— mi-se pare că de loc nu-i nevoie. Trebuie
să știi însă că pictorul ăsta a simțit, de sigur,
întocmai ce-am simțit eu, acum douăzeci și
ceva de ani la Octomvrie.

— Se pare că vrei să precizezi.

— Vin la fapt. Mai întâi se cuvine să-ți
spun că n'am avut o copilărie tocmai fericită.
Tatăl meu...

— Nu se poate zice că vii la fapt.

— Iartă-mă, dar toate astea s'au întâmplat
acum douăzeci și ceva de ani la Octomvrie.

— Ai dreptate!

— ...Tatăl meu era un om aspru. Nu-mi
aduc aminte să-l fi văzut zimbând. În schimb
mama era de-o duioșie fără margini. Din ori
ce nimic ne mângăia și ne desmierda. Avea
uneori, pentru noi copiii, toane de dragoste așa
de aprinse, încât credeam că o sa ne înăbușe la
sîn. Voia parcă să-și sature inima îmbrățișân-
du-ne cât mai apăsător, ca și când prea curând
nu avea să ne mai îmbrățișeze. Tata nu era
însă niciodată de față în asemenea clipe, și
era lesne de înțeles că mama își ascundea
mângăierile de ochii lui. Adevărat că, în dra-
gostea ei pentru noi, era ca o presimțire care
mă neliniștea. De-aceia poate mai totdeauna
după ce ne mângăia îmi venea să plâng. Pre-
simțirea s'a îndeplinit. Era greu pe atunci să
pătrund unele împrejurări, totuși înțelegeam că
mama era foarte nefericită. Nu se tânguia
niciodată de nimic, dar de multeori m'am po-
menit că ofta. Copiii n'au însă dureri prea
mari, Mama a murit și noi n'am știut decât să
plângem. Poate că ar fi fost mai bine pen-
tru noi să fi murit cu ea.

Eram acum cinci copii într'o casă pustie.
Tata nu venea decât la trei zile. Ne aducea
de-ale mâncării și ne lăsa. Știam că lucrează
undeva, afară, la o pădure mare, unde se taie
multe lemne, și că el socotea tot ce se vindea.

Inchipuiește-ți spaima noastră când am vă-
zut la catva timp că tata nu mai vine de loc.
Trecuseră cele trei zile, trecuseră încă alte
trei și tata nu venia. Eram cel mai mare și
de toți eram cinci. Trebuia să iau o hotărîre.
Ce hotărîre poate să ia în asemenea împre-
jurări un copil de șapte ani! Am lăsat casa
în grija celui care vine după mine și am ple-
cat să caut pe tata.

Pot să-ți spun că povestea unui copil care
rătăcește prin păduri, cu ochii măriți de teamă
și cu lacrimile pe obraz, nu e de loc idilică.
Am rătăcit ziua întreagă fără să întâlnesc un

singur om. A început să înopteze și am cău-
tat să plec îndărăt. A înopțat de-a binelea și
eram încă în pădure. Nu știam drumul și nu
vedeam încotro merg. Voiam însă cu orice
preț să mă văd la margine. Poate că luasem
pădurea de-a lungul și trebuia s'o iau de-a
latul. Dar ori cum aș fi mers, la capăt nu
ieșiam. Mă luptam cu crengile, cu ierburile,
cu tufe de mărăcini. Nu vedeam nimic, dar
mergeam. Umbletul meu răscolea sunete în-
delungi, ca glasuri din alte lumi, și totuși mer-
geam.

În sfârșit am scăpat la margine. Dar căm-
pul întunecat mi-se păru așa de jos, așa de
scoborit, încât la început mi-se păru că totul
se prăvale.

Acum puteam să merg în voie, fără să mai
lupt. Dar tocmai acum, după ce scăpasem
din grozăvie, picioarele mi-se făcură ca de
plumb. Trebuia să mă opresc și căzui pe un
mușuroiu.

Stătui multă vreme cu coatele pe genunchi,
cu bărbia în palmă, cu ochii țintiți în lungul
câmpului unde nu se deslușea nimic. Bănuiam
însă că dincolo de zare, când va fi să ajung,
trebuia să se afle vre-un sat, poate chiar lo-
cul de unde plecasem. Mă înșelam însă amar,
căci dincolo de zare nu era decât iarăși căm-
pul gol.

Când, o bucurie îmi încălzi dintr'odată ini-
ma și tresării.

O rază, da o rază, ce e drept prizărită, dar
totuși o rază licărise nu tocmai departe de
mine. Până acolo să fi mai fost câteva sute
de pași. Raza se stinsese, totuși luai seama
că ce mi-se părușe până atunci vre-o surpă-
tură de deal depărtat, era un fel de locuință
omenească. Mă ridicai fără voie, așteptând.
Deslușii din nou raza, nu se stinsese, dar era
mai slabă. Nu era chiar o rază, ci o dunghă de
lumină, căzând pieziș, dintr'un ochi de zid,
și poate era numai răsfrângerea care bătea
dinlăuntru, dela vre-un părete luminat.

Am pornit numai decât la drum cu ochii
țintă într'acolo. În viața mea n'am avut bu-
curie mai mare, ca bucuria nădejzii de atunci.
Poate că mai mult prețuiește nădejdea decât
însuși bunul pe care-l aștepti. Mi-am zis în-
dată că voi da peste oameni primitori, că în
sfârșit voi avea unde să mă culc fără primej-
die. Ce să-ți mai spun: dungha aceea de lu-
mină era acum toată fericirea mea.

Mirarea mea când în loc de o casă de oa-
meni primitori am văzut că e ruină. Un sin-
gur zid era întreg. Dar totuși era o lumină
acolo, poate că era un om. Am strigat, nu'mi
aduc aminte ce am strigat, dar nu mi-a răs-
puns nimeni. O pasere de noapte s'a ridicat
îndată drept în sus, cu un țipet ascuțit și a
sburat în altă parte.

Am simțit îndată că mi se face frică și am
vrut să fug. Atunci am auzit un glas care
strigă, un glas cunoscut:

— Care-i acolo?

S'a ivit un om pe care-l mai văzusem, un
om pe care îl trimesese tata cu treburi pe la
noi. M'am oprit. Eram scăpat.

Nu mințise dungha de lumină care m'a călă-
uzit. N'a fost lăsată lumina ca să ne mintă.
Am dormit un somn bun pe un așternut de
paie, lângă un foc de uscături, năprasnic. Fo-
cul acela îmi trimisese raza de adinaori. Di-
mineața am găsit pe tata și s'a crucit. Nu
știa de pățania noastră și toată vina o avea
un logofăt, pus de tata să ne aducă cele de
trebuintă și care s'a tot dus.

Ce e drept, îndată după asta lucrurile s'au
schimbat. Vin însă la vorba de adinaori: de
unde a luat pictorul peisajul pe care l-am
văzut eu? L-a văzut și el? Dar acolo, acum,
de ani și ani sânt numai arături. Și apoi, ruina,
fie; dar de unde a scos el dungha de lumină
care altuia nu i-ar spune nimic! A avut vizi-
unea și a simțit desigur întocmai ce am sim-
țit și eu. Dar cum asta, iată ce mă întreb!

Distracție.

Un calcul interesant. Mai anii trecuți, Academicianii francezi au rămas mirați de băiatul Inodi, care putea să spună, făcând calcul în cap, ce zi a săptămânii a fost la o anumită dată d. e. la 14 August 1436 sau ce zi va fi la 19 Decembrie 1977. Calculul e interesant pentru ori-cine: Toți știm data zilei când ne-am născut, dar nu știm ce zi a săptămânii a fost la acea dată, a fost Luni ori Marți etc, ori ai o afacere pe o zi anumită d. e. pe 28 Noembrie, și vrei să știi ce zi a săptămânii e la acea dată.

Calculul e foarte ușor și e basat pe numărul 7 (zilele săptămânii), pe anul visect și comun. Să vedem d. e. ce zi a fost la 13 Iunie 1891.

a) Întâi luăm anul. Veacurile nu intră în calcul; avem de-a face numai cu anii ce trec peste sute. Deci aici 91. Ori-ce an ni-s'ar da, îl împărțim cu 7: quoțientul nu ne interesează; restul însă e prima cifră a calculului. Dacă nu rămâne rest, ca în exemplul nostru, scriem 0.

b) Căutăm a patra parte din anul dat (fără sute). Din 91 a patra parte e 22, dar fiindcă a rămas rest 3 ($22 \times 4 = 88$) adăogăm unu la quoțient. Aceasta o facem, fiindcă calculăm cu serii de 4 ani (dela visect la visect) și deci tot câte 4 ani (3 comuni și unu visect), au acelaș număr luat ca sfert al lor. Numărul ieșit îl împărțim cu 7: restul e a doua cifră a calculului. Aici deci ($22 + 1 = 23$): $7 = 3$, rest 2. Acest 2 e cifra sfertului de an. Când nu rămâne rest, scriem 0.

c) Luăm ziua lunii și o împărțim cu 7. Restul e a treia cifră a calculului. Deci 7 în 13 merge odată, rest 6. Deci 6 e cifra lunii. Când nu e rest scriem zero.

d) Ultima cifră a calculului e basată ne negalitatea numărului zilelor în diferite luni. După ce am aflat cele 3 cifre până aci date (exemplul dat: $0 + 2 + 6$ le adăogăm (deci 8) iar în urmă adăogăm:

An comun, visect	An comun, visect
La Ianuar 0 0	Iulie 6 0
> Febr. 3 3	August 2 3
> Martie 3 4	Septem. 5 6
> Aprilie 6 0	Octomb. 0 1
> Maiu 1 2	Noemvr. 3 4
> Iunie 4 5	Decem. 5 6

La anul visect, precum se vede, adăogăm mai mult cu unul la lunile Martie—Decemvre, această din cauza zilei de 29 Faur.

Acum la exemplu dat (avem $0 + 2 + 6 = 8$) adăogăm 4, cifra lui Iunie, și avem $8 + 4 = 12$. Acest număr îl împărțim cu 7, restul e ultima cifră a calculului: De este rest 1 e Duminecă, 2 Luni

3 Marți, 4 Miercuri, 5 Joi, 6 Vineri, 7 sau 0 Sâmbăta. Deci în exemplu dat: $12 : 7 = 5$, deci la 13 Iunie 1891 a fost Joi.

Alt exemplu: Ce zi e la 19 Octomvrie 1894?

a) $94 : 7 = 13$, rest	3
b) $94 : 4 = 23$ (rest 2) deci $24 : 7 = 3$ rest	3
c) $19 : 7 = 2$, rest	5
d) Adăogăm z'ele lui Octomvrie	0
	11

Acest 11 : $7 = 1$ rest 4, deci la 19 Octomvrie va fi Miercuri.

Deci tot calculul e basat pe resturile ce rămân din împărțirea cu 7 a numărului anilor, numărului sfertului de an și pe numărul zilelor din lună. G. C.

Crai de Curtea-veche. La 1770, după mazi-lirea lui Grigore Ghica, Muntenia se afla sub un guvern provizoriu. O ceată de mahalagii bucureșteni, în frunte cu grecul Melanos, s'au răscolit și și-au ales domn. Toți ștregarii din București s'au înfrățit cu revoluționarii și au început să jefuiască orașul și să colinde stradele aprinzând și omorînd. Melanos având cucă de Domn în cap și toate hainele domnești — pe cari le furase — și călare pe un măgar, mergea în frunte, mort de beat. Așa a ținut lucru trei zile și trei nopți. Negustorii, văzându-și amenințate viețile și averile de acești „crai”, au alergat la Cotroceni la un Agă turc, care sta în mânăstire cu puțintică oaste. Aga intră în București, se luă după „crai”, spânzură pe care unde-l prindea și restabili ordinea. Această revoluție se numește „a apel-piștilor dela Curtea-veche”.

**: Abonați și răspândiți :
= în toate părțile =**

„TRIBUNA”

**cereți în toate hotelurile
cafenelele și ospătăriile.**

Leon Tolstoi.

RĂZBOIU ȘI PAGE.

Trad. de A. C. Corbul.

PARTEA ÎNTĂI

Cap. I.

I.

— Ei bine, prințe, ce-ți spuneam eu? Genova și Lucca au devenit proprietățile familiei Bonaparte. De aceia îți declar de mai înainte, că vei înceta de a mai fi prietenul meu, credinciosul meu rob, cum spui d-ta, dacă te vei mai încapățina a lua în apărare ororile și cruzimile comise de acest Antechrist... căci e Antechristul în persoană, sunt sigură! Ei, și acum: bună ziua. Scumpe prințule; văd că te înspăimânt... așează-te aici și să stăm de vorbă...

Astfel vorbea în Iulie 1805 Ana Pavlovna Scherer, domnișoară de onoare a Maestății Sale împărăteasa Maria Feodorovna și una din intimile din preajma Maestății Sale. Cuvintele ei se adresau prințului Vasile, personaj grav și oficial, sosit cel dintâi la seara ei.

D-soara Scherer tușoa de câteva zile, suferea de „gripă” după cum spunea (cuvântul „gripă” era pe vremea aceia o expresiune încă nouă și puțin întrebuințată).

Un lacheu în livrea roșie — livrea curții — împărțise în dimineața aceia prin tot orașul niște scrisorele cari glăsuiau toate la fel: „Dacă n'aveți alt nimic mai bun de făcut, domnule conte ori prințule meu, și dacă perspectiva de a vă petrece seara lângă o biată bolnavă

nu vă înspăimântă, aș fi încântată să vă văd în casa mea între orele șapte și opt — Ana Scherer”.

— Mare Dumnezeule, ce atac viguros! răspunse prințul foarte puțin mișcat de această primire.

Prințul purta o uniformă de curte, brodată cu aur și scânteitoare de decorațiuni, ciorapi de mătășă și pantofi cu cataramă; chipul său șters zâmbea cu amabilitate; el se exprima în franțuzește, într-o franțuzească elegantă, limbă în care bunicii noștri gândeau chiar și glasul său avea inflexiunile măsurate și protectoare ale unui curtean influent și îmbătrânit în acest mediu.

El se apropie de Ana Pavlovna, îi sărută mâna închinându-și capul chel și parfumat, după aceia merse de se așază comod pe sofa.

— Înainte de toate, scumpă prietenă, dă-mi vești, te rog, despre sănătatea d-tale, urmă el cu un ton galant; dar o ușoară batjocură și chiar nepăsarea reșea din frazele-i de o politeță banală.

— Cum vrei să-mi fie trupul, când moralul mi-e bolnav? Câte n'are de îndurat o inimă simțitoare în zilele noastre? Sper, că vei rămâne aci toată seara?

— Din păcate, nu; azi e Mercuri; ambasadorul Engliterei dă o mare serbare și trebuie să fiu și eu de față; o aștept pe fiica mea, să plecăm împreună.

— Credeam serbarea amănată pe o altă zi și îți mărturisesc că toate aceste petreceri și focuri de artificii încep să mă plictisească grozav.

— Dacă s'ar fi bănuț dorința d-tale, de sigur că serbarea ar fi fost amănată, răspunse mașinal prințul, ca un ceasornic bine întors, și fără cea mai ușoară pretenție de a fi luat în serios.

— Nu mă tachina, zău așa; mai bine spune-mi, d-ta care știi totul, ce hotărîre s'a luat cu privire la depeșă din Novossiltzow.

MOBIL

din cauza schimbării locale
se vând cu prețuri

ieftin

în fabrica de mobile

BEISZ

Oradea-mare-Nagyvá

dela 1 Mai în Rákoczi-ut

Accesorii, pentru serici de vânzare

Parohia gr-cat. din Arad, ridicând o
biserică, întreg aranjamentul vechii
precum

scaune, iconostas

și a. se află de vânzare

cu un preț foarte moderat. Obiectele
privi la fața locului. Cu această ocazie
vinde și materialul edificiului.

Ilustrate

cu motive
nești și cu
din România
se pot căpăta la »Librăria Tribu

— Ce să-ți spun? reluă prințul cu o expresie
oboseală și de urit... Ții să știi ce s'a hotărît?
se crede că Bonaparte nu se va mai putea da
și că noi suntem pe cale de a-l imita.

Prințul Vasile vorbea întotdeauna cu glas
ca un actor ce și-ar repeta un rol de multe ori
D-soara Scherer, din potrivă, cu toate că
patruzeci de ani, afecta o vioiciune extremă. Poziția
ei socială cerea ca ea să treacă drept o femeie
ziastă; de aceea i-se întâmpla de multe ori să
facă entuziasmată, pe când, de fapt, era neputincioasă
— și asta numai ca să nu zădărnicească cunoștințele ei. Zâmbetul, pe jumătate conștient
flutura pe buze, nu era de loc în armonie cu trăsăturile
ei obosite, ci el exprima o conștiință perfectă
acestui încântător defect, de care, întocmai ca
răsfățat, ea nu putea sau nu voia să se despartă
vorbirea politică care se începu o irită pe Ana
lovna.

— Te rog să nu-mi mai vorbești de Austria
că nu înțeleg nimic, dar, părerea mea este că
n'a voit și nu vrea război. Ea ne tradează:
Rusia va libera Europa! Binefăcătorul nostru
țimentul înaltei lui misiuni și nu va ceda! Cred
din tot sufletul meu! Un mare rol este rezervat
războiului nostru mult iubit, așa de bun, așa de
Dumnezeu nu-l va părăsi! El își va împlini
și va strivi hidra revoluțiilor, devenită și
doasă, dacă e posibil, sub chipul acestui monstru
stui asasin! Nouă ne e dat să răscumpărăm
dreptului! Cui să te mai incredințezi, rogu-te
tera are spiritul prea mercant pentru a înțelege
tul suflet al împăratului Alexandru! A refuza
deze Malta. Ea așteaptă și caută un scop ascuns
sul faptelor noastre. Ce și-au spus la Novos

sezonul

Făcând magia de tâmplărie

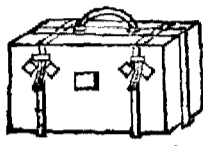
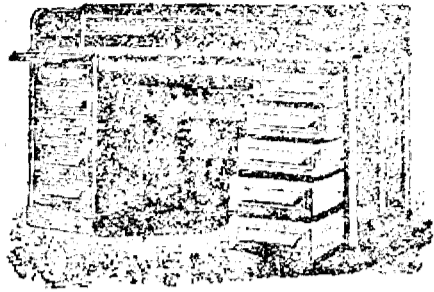
instalată cu putere de mașini

ERŐS VICTOR FIAI

din Marosvásárhely, Régikorház-utca 3.

Pregătește **mobiliere complete** pentru locuințe, birouri, magazine, farmacii, biserici și școli după model în orice stil **Mobilier american** pentru birouri și școli cu stropuri pentru acte se pregătesc la comandă

și în diferite calități, precum se vede și din desemn.

Catalog gratuit.

Schmidt M
curelar și fabricant de șele și geamantane
Budapesta, VII., Rákoczy-ut 25.

Pregătește cu mult tofelul de accesorii pentru trăsuri și călărie. Cele mai fine genți pentru călătorie și toaletă, geamantane, portmonee, portigărete, briuri și săculețe p. femei în m. asortiment. Articole de vânatoare și sport, în orice calitate. biciuri, bețe de călărit, jamperi, fotbaluri, etc.

Atelier optic. Isvor vrednic
de încredere și ieftin pentru
orice cumpărături

Dobó Albert, Kolozsvár,

Giuvaergiu. Mátyás király-tér 15.

Fosta prăvălie HUSZNIK.

Iși recomandă magazinul său bine asortat cu ciosornice de fabricație renumită. Mare asortiment de juvare din aur, argint, briliante și obiecte din argint veritabil de China, cum și în articole optice.

DAJKOVITS E.

Atelier de fotografii artistice,
de primul rang.

ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

BETAY és BENEDEK,

stabiliment de articole bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59. Prețuri fixe, preliminar, sau desemnuri se trimite la dorință.

Se expedizează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasă și icoane sante etc.

Lucrează iconostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc

Prețuri fixe, preliminar, sau desemnuri se trimite la dorință.

Magazinul de Mobile
Armin Krausz

Cel mai mare și mai bine asortat magazin în Ungaria-de-sud. Mare depozit în obiecte fine, până la cele mai fine. Mobile de cea mai bună calitate o specialitate: Mobile din lemn masiv, lucrute fără aplicație. Prețuri fixe. Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

Timișoara-centru, Strada Zápolya No 7.

Nimic! Nu, nu, ei nu înțeleg abnegația suveranului nostru, care nu dorește nimic pentru el însuși, ci vrea binele general! Și ce au făgăduit? Nimic — dar chiar făgăduirile lor sunt nule! Prusia n'a declarat ea oare că Bonaparte e invincibil și că Europa nu-i poate sta față? Eu nu cred nici în Hardenberg, nici în Hangiritz! Această faimoasă neutralitate prusiană nu e decât o cursă! Dar cred în Dumnezeu și în înaltul destin al scumpului nostru împărat, salvatorul Europei.

Ea se opri deodată și zâmbi cu blândețe de propria ei vioiciune.

— De ce nu ești mata în locul amabilului nostru Wintzingerod? Grație elocvenței d-tale ai lua cu asalt consimțământul regelui Prusiei; dar... nu vrei să-mi oferi puțin ceai?

— Numai decât!... Apropo, adăogă ea liniștindu-se cu totul, aștept astă seară doi bărbați, foarte interesați: pe vicontele de Mortemart, rudă cu Montmorency prin Rohani, una din cele mai ilustre familii ale Franței, unul din bunii, din adevărații emigrați! Celandalt este abatele Morio, un spirit așa de profund!... Știi, că a fost primit de împăratul!

— Da? voi fi încântat... Dar spune-mi, te rog, urmă printul cu o moleșală crescândă, ca și cum avea în felipa aceia s'ar fi gândit la întrebarea pe care voia s'o pună — în fond, ea era unica țintă a vizitei lui — spune-mi, te rog, dacă Maiestatea Sa împărăteasa mamă a dorit într'adevăr să se numească baronul Funck în postul de prim-secretar la Viena? Baronul îmi pare atât de nul! Printul Vasile lăcomea acest post pentru fiul său. Ana își ascunde ochii aproape cu totul în dosul oleoapelor; aceasta însemna că nici dânsa nici nimeni altul nu putea ști ce plăcea sau nu împărătesei.

— Baronul Funck a fost recomandat împărătesei name de către sora Maiestății Sale, rosti ea cu glasul rist și sec.

Pronunțând aceste cuvinte, Ana Pavlovna dete chipului său expresiunea unui profund și sincer devotament, și o ușoară nuanță de melancolie; această expresiune o lua dânsa de câte ori rostea numele augustei sale protectoare, și privirea îi se voală din nou când adăogă că Maiestatea Sa arăta multă stimă baronului Funck.

Printul tăcea, cu un aer de perfectă nepăsare, cu toate că Ana Pavlovna, cu tactul și cu fineța ei de femeie de curte, îi dăduse un ușor bobârnac pentru îndrăzneala lui de a judeca o persoană recomandată bunătații împărătesei; dar ea se grăbi să'l mângâie:

— Să vorbim puțin și de ai d-tale! Ști că ai o fiică pe care toată societatea o adoră de când ai purtat-o în lume? Cu toții afirmă că-i frumoasă ca ziua!

Printul salută, ea să'i arăte recunoștința și respectul.

— De câte ori n'am fost isbită de împărțeala nedreaptă a norocului în viața asta, urmă Ana Pavlovna, după o clipă de tăcere. Ea se apropie de print cu un zâmbet amabil, pentru a-l face să înțeleagă că părăsea discuția politică și conversația de salon, pentru a începe o conversație intimă: — de ce ți-a dat soarta copii așa de fermecători, afară de Anatol, cel de al doilea, care nu-mi place de fel? adăogă ea cu hotărârea unei sentințe fără de apel și ridicând din sprâncene. Dar d-ta nu te prea sinchisești de ei: se vede că nu-i meriți...

Și ea zâmbi cu zâmbetul ei entuziast.

— Ce vrei? zise printul. Lavater ar găsi de sigur că-mi lipsește lobul paternității.

— Lasă glumele; vreau să-ți vorbesc serios. Sunt foarte nemulțămîntă de Anatol — între noi rămână vorba. S'a pomenit de el la Maiestatea Sa (la aceste cuvinte chipul i-se intristă din nou) și Maiestății Sale i-a fost jale de d-ta.

Printul nu răspunde de fel. Ea îl privi în tăcere și aștepta.

— Nu știu ce să mai fac, rosti el în sfârșit cu necaz. Ca tată, am făcut ce am putut pentru educația lor și amândoi fiii mei mă nemulțămesc. Hipolyt cel puțin e un imbecil pașnic, dar Anatol e un imbecil zurbagiu; asta e toată deosebirea între ei.

El zâmbi de data asta mai natural, mai sincer și o expresiune neplăcută și grosolană se ivi pe cutele din jurul gurii lui sbârcite.

— Oameni ca d-ta, n'ar trebui să aibă copii; dacă n'ai fi-fată n'ar ai avea a-ți face nici o muștrare, îi spuse d-șoara Scherer cu aerul gânditor.

— Sunt credinciosul d-tale rob, știi aceasta: de aceia numai d-tale mă încredințez; copiii mei îmi sunt o sarcină grea și crucea existenței mele; ca atare îi primesc. Ce să fac?... Și el tăcu, exprimând cu gestul supunerea sa soartei.

Ana Pavlovna păru a se gândi.

— Nu te-ai gândit nici odată să'l însori pe Anatol? Se zice că domnișoarele bătrine au mania de a face căsătorii; eu nu cred să am această slăbiciune, și eu toate acestea ar ai avea o față pentru el, o rudă a noastră, printesa Bolkonsky, care trăește foarte rău cu tatăl ei.

Printul Vasile nu răspunde nimic; doar o ușoară mișcare din cap arată repeziciunea concluziunilor sale, repeziciune familiară omului de lume, și interesul cu care reținea aceste șvonuri în memoria sa.

— Știi d-ta că Anatol mă costă patru zeci de mii de ruble pe an? suspină el, dând drumul tristelor sale gânduri. Cu viața pe care o duce, unde o să ajungă el peste cinci ani? Iată bucuria de a fi tată!... Este bogată printesa d-tale?

— Tatăl ei e foarte bogat și sgârcit! Trăiește pe moșia lui. Ai auzit poate de faimosul print Bolkonsky.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de **Székely și Réti** fabricanți de **Marosvásárhely** lipsă la: **Székely și Réti** mobile în **Piața Széchenyi-tér 47.**

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár-Gyárvaros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urc
de preț. — —
= Mare asortiment în trusouri pentru mirese.
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și o
reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moder
Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibuse pen
6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu preț. moder

x Brauswetter János, Szeged, ciasornicar de cronometre brevetate c. r. Firma Brauswetter János, magazin de ciasornice și cronometre a fost înființată de repositul Ion Brauswetter în 1847 între împrejurări modeste și primitive. Munca lui fără preget și destoinicia i-au creat însă cu vremea renume, așa că azi cu drept ocupă cel dintâi loc în întreaga monarhia. Primul merit al firmei e că prin felul deosebit de ași regula ciasornicele, cât privește poziția, locul și chiar temperatura și-a atras clientela nu numai din țară, ci din cele mai depărtate părți ale lumii ca America, Australia, Africa ș. a. Intemeietorul firmei chiar dela început s'a aliat cu fiul său Brauswetter Ottó, căruia i-a trecut-o după ce s'a retras din afaceri și care și azi o conduce în spirit modern. Actualul șef prin destoinicia și experiențele câștigate în străinătate a ridicat renumele firmei la un nivel respectabil, nu numai în țară ci și în străinătate și ne-am convins și noi că de casa Brauswetter nu numai Seghedinul poate fi mândru, ci întreaga țară. Pe lângă depozitul fără seamăn de ceasornice am mai văzut secția de juvaere, cari se deosebesc cu totul de cele obișnuite și dau probe de bunul gust al proprietarului. Firma are în scopul acesta un atelier propriu special, în care lucrează permanent 20-25 persoane, unde se prelucră mecanisme constitutive de ceasornice, cari singure fac o avere, pe lângă aceasta are o multime de mașini, accesorii și aparate trebuincioase pentru pregătirea, regularea și repararea ciasornicelor și la care lucrează auspiciile proprietarului prietarului numai cei mai experți lucrători din străinătate și acestui fapt este a se atribui numele firmei, au văzut însă multimea de scrisori de recunoștință, mulțumită și diplome. Într'un apartament deosebit se face munca spirituoasă a firmei și de aici se trimit la cerere liste de prețuri, cari au mai mult ca 1000 de ilustrații și fac de atenția oricui. Am putea să scriem și despre secția unde se trimit cel puțin 100-150 pachete la zi, dar din lipsă de spațiu ne resemnăm. Firma pentru serviciul său culant și prompt, pentru prețurile solide și curtuozia față de clientela merită cu adevărat tot sprijinul și o recomandăm cu toată căldura în atenția cetitorilor noștri. Referindu-se la ziarul nostru vor primi gratuit lista de prețuri a firmei.

x După părerile medicilor șefi ai spitalului «Wieden» din Viena, apa amară **Francisc Iosif** și în cantități mici, este un purgativ sigur. Apa Francisc Iosif se află în toate farmaciile, drogheriile și prăvăliile mai mari. Direcțiunea e la Budapesta.

care a părăsit armata încă sub împăratul răposat și pe care l-a poreclit lumea „regele Prusiei”... E un om foarte inteligent, dar ciudat și greu se obișnuiește cineva cu el. Biata copilă e nenorocită, s'o plângi. Ea n'are decât un frate care a luat nu de mult de soție pe Liza Meinenn și care e adjutantul lui Kutuzow. O să'l vezi chiar în seara asta.

— Te rog, scumpa mea Aneta, rosti prințul luând mâna d-șoarei Scherer, aranjează-mi afacerea asta și ti-o'i fi recunoscător pe veci... Dacă fata e de familie bună și bogată, apoi e tot ce-mi trebuie.

După aceste cuvinte, cu familiaritatea elegantă care-l caracteriza, el sărută și strânse mâna domnișoarei de onoare, apoi se infundă în fotoliul său îndreptându-și ochii în altă parte.

— Ei bine, ascultă, zise Ana Pavlovna, voi vorbi chiar în astă seară cu Liza Bolkonsky... Cine știe?... Poate vom face treabă. În interesul familiei d-tale îmi voi începe încă de astă seară ucenicia de domnișoară bătrână.

II.

Salonul Anei Pavlovna se umplu puțin câte puțin; cea mai bună lume din Petersburg veni s'o viziteze; și adunarea aceasta se compunea din persoane de vârstă și caractere deosebite, dar toate făceau parte din aristocrație. Fiica prințului Vasile, frumoasa Elena veni și ea să-l ia pe tatăl său, ca să meargă împreună la ambasada Engliterei. Ea era în toaletă de bal, cu cifra domnișoarelor de onoare la sân. Femeia cea mai seducătoare din Petersburg, tânăra și mititica prințesă Bolkonsky veni și dansa. Căsătorită în iarna trecută și într'o poziție interesantă ea evita adunările mari, dar lua parte la seratele intime. Era acolo și prințul Hippolyt, fiul prințului Vasile, urmat de Mortemart, pe

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în morburile femelești.
Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8-10 a. m. 3-5 p. m.

x La croitoria universală. I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea se execută pentru oficeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

Dentist in Cluj.
NAGY JENŐ
„specialist pentru dinți artificiali fără pod în”
CLUJ-KOLOZSVAR.
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate pelângă garanță de 10 ani.
Dentist in Cluj.

x Noutăți de ridikül, geante de mâni, cofere, articole de sport, rachete pentru tennis, bile și nețuri, fotbal, mingii, bastoane, parfumuri, apă de Colonia, apă de păr, praf de dinți, săpun, perii, pieaptene și articole de modă se află cu prețuri moderate la **Hegedüs Gyula**, Arad Andrassy-tér 15.

care-l prezenta cunoscătorilor săi, de abatele Morio și de mulți alții.

„Ați văzut-o pe mătușa?” sau „Nu-mi cunoașteți mătușa?” repeta mereu Ana Pavlovna fiecăruia din invitații ei, conducându-i spre o bătrână pipernicită, pe cap cu o scofă cu noduri uriașe și care abia își făcuse apariția. D-șoara Scherer își preumbla privirea dela noul sosit la „mătușa ei”, îi prezenta unul altuia și îi părăsea numai decât, ca să caute alți noi sosiți. Cu toții erau supuși la aceiași ceremonie față de această mătușă necunoscută și inutilă, care nu interesa pe nimeni. Ana Pavlovna asculta și aproba acest schimb de politețe cu un aer trist și solemn. Mătușa întrebuinta aceleasi cuvinte cu fiecare, informându-se de sănătatea lui, vorbind de propria ei sănătate și de aceea a Maiestății Sale împărăteasa „care se află slava Domnului mai bine”. De politeță, mosafirii n'o părăseau prea în grabă dar se fereau ea de moarte să se mai așeze lângă bătrâna în aceiași seară. Tânăra prințesă Bolkonsky își aduse de lucru într'o ridiculă de catifea brodată cu aur. Buza ei de sus, fină, drăguță și acoperită cu un puf ușor nu se împreuna nici odată cu buza de jos; dar cu toată greutatea ce o avea ca s'o ridice sau s'o plece, grația ei nu scădea în nici un chip, căci această gură întredeschisă îi da un farmec mai mult. Fiecare admira pe această tânără femeie plină de sănătate și de viață, și, care, în ajun de a fi mamă, părăsea așa de bine dispusă. Schimbând câteva cuvinte cu dansa, tinerii plictisiți și bătrânii posomorțiți, aveau impresia de a fi fost foarte amabili, grație zâmbetului ei vesel, care, la fiecare clipă lăsa să i-se vadă dinții albi și mici.

Mica prințesă făcu inconjurul mesei, cu pași mici și legănându-se ușor; apoi, după ce-și chiti cutele rochiei se așeză pe canapea, alături de samovar, cu aerul unei persoane a cărei viață e consacrată dorinței de a face plăcere tuturor și ei însăși.

Dr. Stefan Tămășdan,
medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Ellz. Poarta II.
Consultații dela orele 8-12 a. m. și 3-6 d. n.

PAULA DEINU,
depozit de pălării de dame
ARAD, Weitzer János-u. 9.
(In edificiul nou a școlii de fete)

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficanți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor
Arad, Str. Weitzer János 15.

— Telefon No 376. —

— Mi-am adus de lucru — zise ea deschizând sacul de mână și adresându-se societății în general — Ia seama, Aneto, mi-ai scris că serata o să fi timidă; și uite ce neglijent m'am îmbrăcat... Și ea în brațele ca să-și arate mai bine eleganta rochie ce garnisită cu dantele și strînsă aproape de gât centură largă.

— Fii liniștită, Lizo, ești fără voia d-tale cea drăguță din toate.

— Știi d-ta că bărbatu-meu mă părăsește? un adresându-se cu același ton unui general; se duie ucis. — Ce nevoie de acest război oribil? se scază ea prințului Vasile.

Și fără să aștepte un răspuns, se dete în cu fata prințului, frumoasa Elena.

— Cât e de drăguță mititica asta de prințesă prințul Vasile la urechea Anei Pavlovna.

În salon intră în clipa aceea un tânăr voinic și cu părul tăiat scurt. El purta ochelari, pantaloni chiși, la modă, un japot imens și o haină de culoa fenie închisă. Acest tânăr era fiul natural al co Bezukhow, un mare senior foarte cunoscut de pe mea Caterinei și care era în momentul acela l pe moarte în Moscova. Tânărul de care vorbim alesese încă nici o carieră; el venea din străin unde fusese crescut, și se arăta în lume pentru oară. Ana Pavlovna îl primi cu unul din acele turi pe cari avea obiceiul să le adreseze invitațiilor lor mai obscure. Cu toate acestea, la vederea lui l și cu tot salutul său de un ordin inferior, figura primă un amestec de neliniște și de teamă, ca la rea unui obiect colosal, ne-la locul lui. Pierre ei trădăver mult mai înalt ca ceilalți mosafiri; danistea Anei Pavlovna venea din altă pricină: ea mea de privirea lui bună și timidă, observatoare ceră, care-l deosebea de restul societății.

sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat
ortat în

pălării

bituri, cravate și mițe

are asortiment în pălării de băieți

lângă prețuri fixe. Totodată recomand

elierul meu de blănărie

ntu efectuarea a toffelul de lucrări

cad în branșa aceasta pelângă pre

moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)

mișoara-Fabric. Palatul orașănesc.

Orvath István

bricant de instru-
ente muzicale în

Buda, Rákoczi-ut 51.

comandă pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pia-

nine, violini, flaute,

harmonice, precum și

tot-felul de instrumente

muzicale. Prețul școlii Kulif-

fay pentru învățatul cimbalei 7 cor.

Țin în depozit piese românești pentru

cimbale. Catalog (ilustrat) de prețuri

la dorință se trimite gratis și franco

aska Sándor tinichigiu

ășov—Brassó, Vasut-u. 28.

Pregătește în atelierul său cu motor

etric toffelul de lucrări pentru zidiri,

lucrări de tinichea, înfrum-

seșări, acoperire de bise-

rici și turnuri, lucrări de

stacmel turnat pentru or-

nament, precum și pentru

firme, vane de scaldat

în toată mărimea, ș. a.

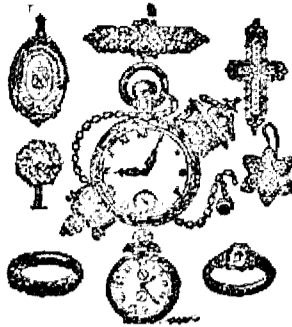
Toate coman-

dele se execută

prompt și cu

punctualitate.

Cea mai lefină sursă
de cumpărat.

Cea mai lefină sursă
de cumpărat.

BINDER LAJOS

clasnornicar și giuvaergiu în
MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.

Depozit bogat de
toffelul de clasornice de aur și argint
precum și clasornice de metal și nickel

Articlii de argint de China.

Ochelari și zwickerl de Rathenov.

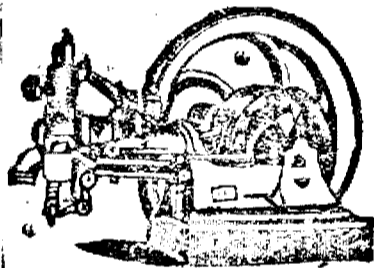
Articole optice de aur și argint.

Reparaturi solide și lefine. Serviciu conștințios.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obo-
seală, dar administrației ziarului nostru poate fi
de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul
public, că la cererea prețurilor curente sau la
orice cerere sau cumpărare să se provoace că
anunțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.

Cea mai veche și mai mare fa-
brică de motoare din Germania.

Expedează renumitele motoare și
locomobile de benzin, uleiul brut,
gaz și petrolu precum și motoare
absorbitoare de gazuri.

Noutăți neintrecute.

— Generator absorbitor de gazuri —
UNIVERSAL.

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai
1 fil. pe oră.

Reprezintat general:

Ignác Gellért & Comp.

Budapesta, Teréz-körút 41. — Telefon 12-91.

Garanță deplină. — Condițiuni favorabile de plată.

KÁDI FERENC

căltunar ortopedic pentru bărbați și femei
Temesvár-Josefstadt, Hunyadi-ut 13.

Își recomandă depozitul său bogat asortat cu
ghete p. bărbați, femei și copii

calitatea cea mai bună cum și comande după
măsură pelângă prețuri convenabile. Repa-
raturile se primesc pelângă prețuri lefine.

LUCZA JÓZSEF

atelier chimic p. curățitul hainelor
Szeged, Laudon-u. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor
bărbătești femești de copii și pre-
oșești, postav, de mobile, baine
de doliu etc. Mai departe primește
curățirea penelor de pat,
cu mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
și vor fi scutite de praf. Comandele
din provincie se efeptuiesc imediat.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a
dat voie! Căci fumăm doar tuburi veri-
tabile Antinicotin firma „JACOBI”
din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscrip-
țiunea „JACOBI”.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANGOVICI

ARAD,
Forray-utca Nrul 2.

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit

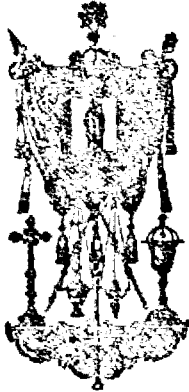
noutățile de primăvară

Postavuri de reve-
renzi, briuri preo-
țești, roșii, vânate și
:: negre. ::

în stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
cretoane, batisturi și multe alte articole
cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată ma-
gazie în articlii pen-
tru sfintele biserici
: și preoți :

Luca K. Alexievits
pregătit de haine prețești
NEOPLANTA — UJVIDÉK.

foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de recvizite și haine prețești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică. Pregătește tot-felul de icoane sfinte legate frumos cu aur și mătăasă, steaguri, prapore și altele. Icoana Mormântului lui Christos îl face

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetele de trebuință să cerceteze magazinul de

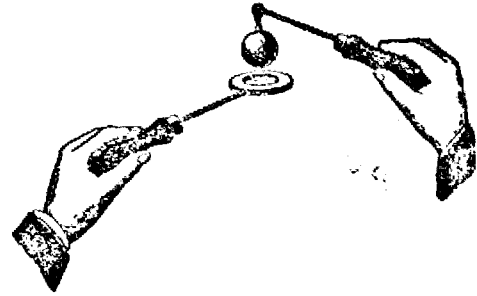
Încălțăminte
pentru bărbați femei și copii

Asociației călțunarilor din Arad
(Czipészek term. szövetkezete)
Szabadság-tér No. 14, unde să găsească ghetele lucrate de măiestri și calfele din localitate pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Cu deosebită stăimă:

Iustin Olariu,
conducătorul asociației.

In atenția susținătorilor de șco

Recuisitele obligatoar
tru școalele confesio
cadrul legii XXVII,
din 1907, se pot cu
mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de recvizite școlasti
Budapesta, VII., Vas-utca No 7.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măestrii pletrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

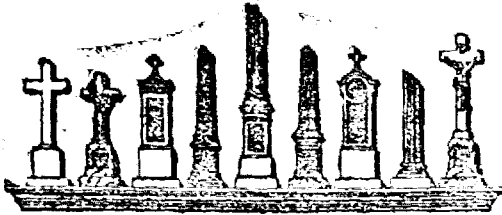
Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

Schuster Hans, hărăg
Szászváros, Korház-utca.

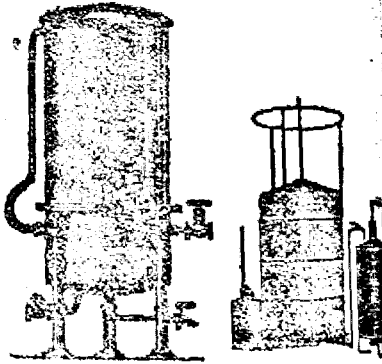
Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de cognac, licquer, țulcă și instrumente de a condensa acea

Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc.

Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit. — Primește montarea și repararea

fântânelor artificiale

pe lângă prețuri moderate. Comandele se execută prompt.

Koch Dániel

antepriză de instalații electrice și telefon

Arad, strada Deák Ferencz 42.

(In fața hotelului Crucea Albă). —

Montează:

Tot felul de biciclete fabricațiile Simson, Stiria, și Dürkopp etc.

Mașini de cusut pentru terbuințe casnice și industriale.

Gramofoane și plăci etc.

instalații pentru lumină electrică, telefoane, sonerii electrice, signale de alarmă și altele.

Motoare electrice, ventilatoare, aranjamente de bucatărie și pentru călcat.

Mare atelier pentru repararea mașinilor de cusut și biciclete. Reparaturile se efectuează repede prompt și conștiințios. Se găsește patine cu roțile dela 4 coroane în sus. — Condițiuni favorabile de paltă.

Frații Burza

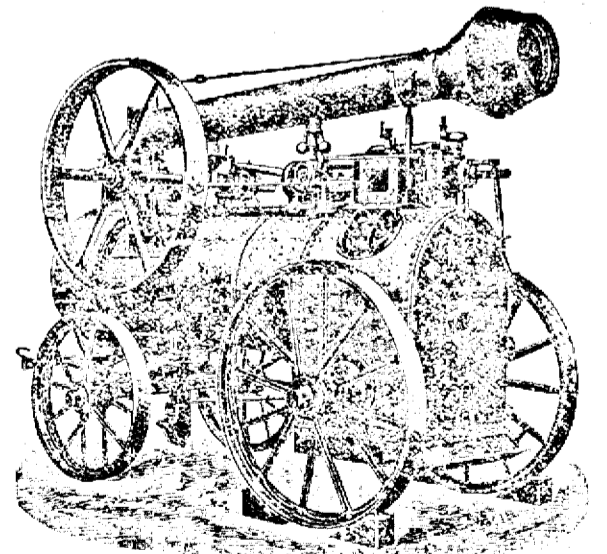
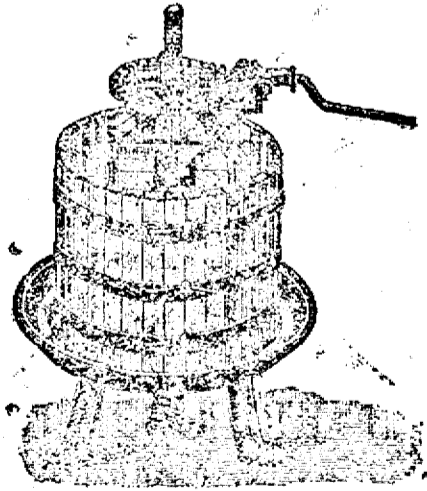
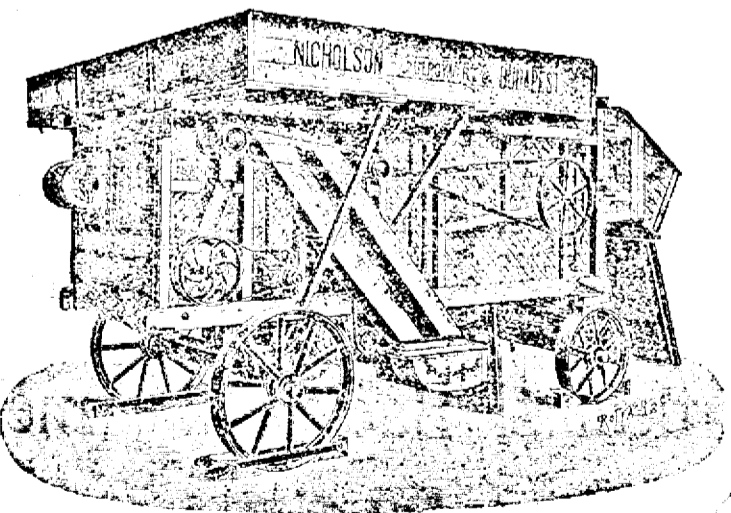
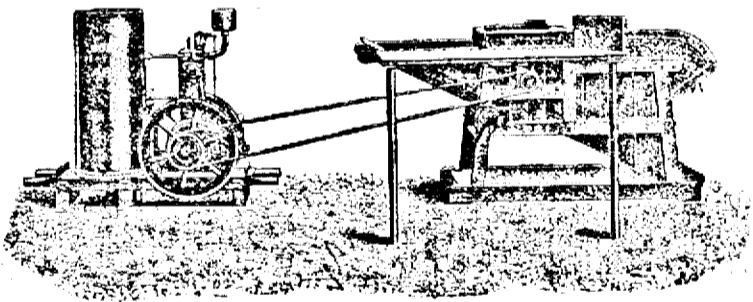
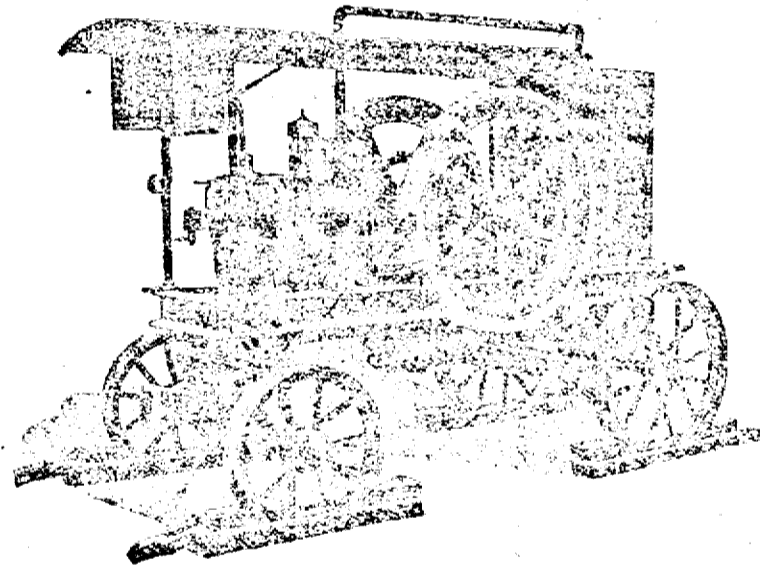
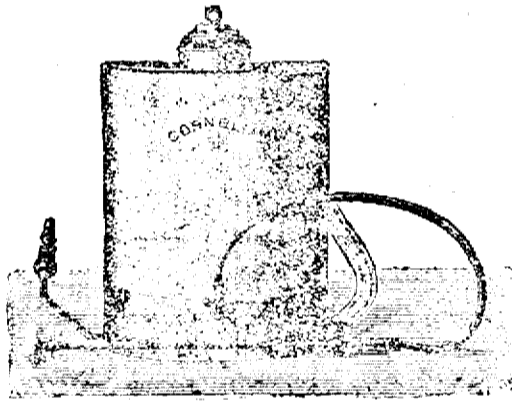
Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. Casa proprie.

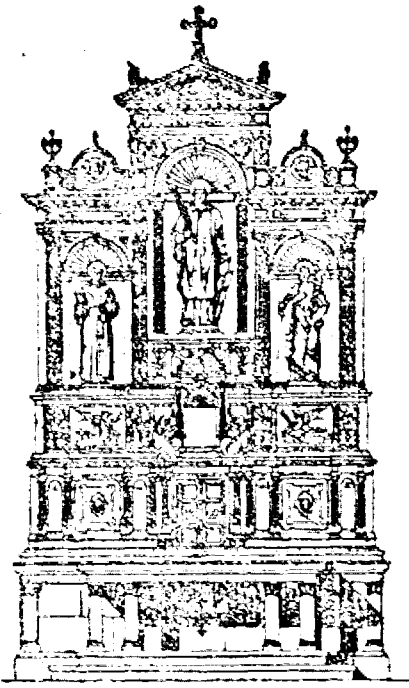
Recomandă magazinul lor bogat asortat de
ferării, arme și tot-felul de mașini agricole
 cu prețurile cele mai moderate și cu plățire în rate.

Catalog trimite
 la dorință.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

Szeifert János

sculptor,
Arad, Magyar-utca 29.

Pregătește totfelul de lucrări din acest ram, ca *iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și salon*, totfelul de sculpturi pentru tâmplari. Reparaturile se efectuează prompt; comenzile din provincie se execută grabnic. — Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului
Cu stimă: Szeifert János.

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

MICHAIL WAGNER

fabricant de cuptoare și olar,
Besztercze, Ungargasse 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătărie; fabricație proprie, pe lângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comandă pentru băi de vană și căptușirea pereților se fac deasemenea din asortimentul depozitului.

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă — din loc curat și pregătite gustos —

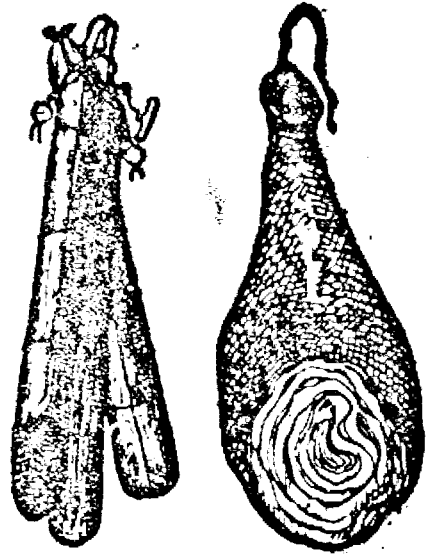
Să vă adresați:

către fabrica de măcelărie și cârnățarie cu pompă electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLOCKY TESTVÉREK

CLUJ-KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér 23. (Iparospatru) unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

Pariser — — —	Cârnaț șuncă — —	Galantia de mai — —
Cr. nolin — — —	Rollui șuncă — —	Masaie — —
Extra — — —	Rusesc — — —	Picior umplut — —
Caș de carne — —	Rollut rusesc — —	Mortadella — —
Caș cu măieș — —	Paranen — — —	Gotha — —
Cârnați p. vâcători —	Măieș rece — —	Mensel — —
Cârnați cu sl. p. vânăt	Caș rece de măieș —	Caș de limbă — —
Salamă de vavă — —	Pastete de mai — —	Sângerete cu — —
Pastete de sânge — —	Rollui de pept — —	Limbă umplută — —
Caș de porc I — —	cu felurite umflături ș.a.	Rollui de carne — —
Caș de porc II — —	cu sânge, mai, limbă.	Galantiu de vițel — —
Cași de urechi — —	Tortă de carne — —	Pastete de ciupercă — —
Cartaboș negru — —	Crasovean — — —	Pastete de mai — —

Comandele, atât cele din vință cât și cele din execută prompt și în neexceptionabilă,

Recomandăm preparate prii, precum și șuncă de Praga, carne fină, albă, afumată, ardentă, pentru unsoare și unsoare petă de porc

Cărnuri proaspete carne de vițel, de vițel sugător zilnic carne de și de miel dimineața dela 6—1 și d. a. dela 3—

Sfori de legat vie

pentru ultuit și legare în ochiuri.

Saci. Pânze impermeabile. Procovii

Fabricație proprie de funii agricole.

Funii de corăbii și plute.

Frânghii pentru uscat rufe, din cânepă albă.

Totfelul de sfori și sfori colorate pentru legatul măturilor,

Sfori pentru grădini.

Sfori pentru storuri din cânepă și urzică.

Găleți din pânze de dril.

Mreși pentru pescari.

Streți din rățele.

Accesorii de gimnastică.

Rățele de tenis.

Săculeți de bani.

Lucruri trebuincioase tapețierilor.

Păr de cal împletit.

Pânze de gradli p. madrațe.

Gradli de rolete.

»Fles« automat.

Iarbă de mare africană.

Pânză de piele.

Ponevi mușamale.

Pânze de juta.

Așternuturi și pânze pentru așternuturi multe calități.

Se găsesc la magazinul industrial de Ardeal și Bacica al firmii

Reich B. Károly Fia és Társa

Telefon p. oraș și com. 649.

Arad, Andrásy-tér No 6.

(În casă lui Ver)

Primum ori-ce comande de lucrări aparținătoare acestei branșe, efectuându-le în atelierul propriu din materialul cel mai bun.

Primum comande de corturi și cioscuri pentru gradiu de comună, colorată, brută, sau impereabilă. Pentru execuție gar

ntu femei și bărbați

CAPSULELE SANID

cu adevărat ca cel mai sigur remediu fără
nici o injecție, contra pleuragiilor subite
cronice. O cutie cu instrucția aplicării
(conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul re-
mediu sigur contra slăbirei și impotenției
funcționale sunt renumitele capsulele în-
tritoare ale Drului Timkó, sticla costă
1 cor. și se trimite contra ramburs dela
Farmacia „Magyar Király“
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Altoi de viță de viie!

Încă patruzeci de mii de bucăți în cele mai
bune 25 soiuri de viță pentru vin și pentru desert.

Csabagyöngy.

Altoi și mlădițe renumite. Soiul cel mai de
preț din Europa, și noutatea de piață cea
mai plătită. Se poate cultiva în grădini de
casă cât de mici și fiind excelent și ca arcadă.

Delaware roșii.

Produce pe holdă 40 de hecto, pentru cea-ce
garantată în scris. Ingropat altoiul răsare fiecare
amură, producând, struguri, conform instruc-
ției mele, pe cari le trimit gratuit.

Se poate planta și în Maiu. Descriere mai pe
detaliu, catalog ilustrat trimit oricui gratuit.

Nagy Gábor, Kóly, (comit.
Bihor).
Stațiune postală, telegrafică și telefonică în loc.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzută cu marca de scutire S. Maria de Maria-
cell pe cari poporul le numește „Picături de Ma-
riacell, pentru stomac“, de 30 de ani s'au între-
buințat cu succes așa, că sunt indis-
pensabili pentru orice casă. — Pică-
turile acestea au efect neîntrecut la
irregularități de stomac, contra sto-
măului stricț ardere de stomac,
incuiera scaunului, — circui de
cap și stomac, greață, amețeală,
vomare, insomnie, colică, anemie,
gălbănare, etc.

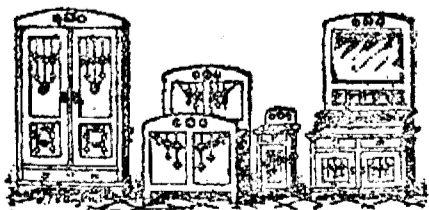
Se capătă în fiecare farmacie. —
O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică
90 fil. 6 sticle Cor. 5-40, 3 sticle
mari Cor. 4-80. Pentru trimiterea
înainte a sumei trimite franco: —

BRÁDY K. farmacie la
„Regele Ungariei“ în VIENA,
— I. Fleischmarkt 2., Depot 5. —

FITI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă
pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie
și la subscriere, care este copie chipului de pe ta-
bure și să respingeți orice imitație. — — —

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u.18.

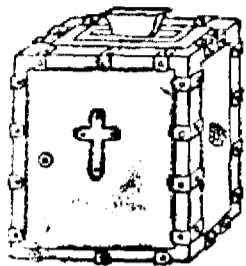
Execută după planuri proprii sau străine
mobile
pentru dormitoare, prânzitoare și sa-
loane precum și aranjamente pentru
cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

A. SCHLEZACK

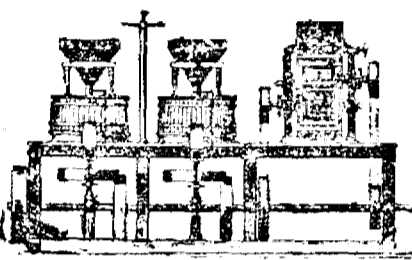
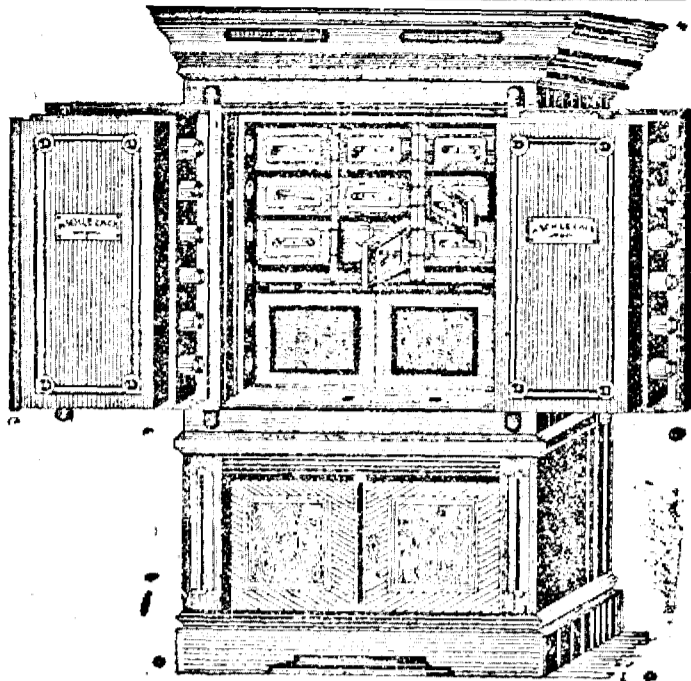
fabrică de casse
pentru bani și
tesoare în

Sibiu-Nagyszeben, Lederer-g. 2.

Fabrică casse cu sertare din scy-
lolith și asbest incombustibile, recu-
noscute de cele mai bune. Sertare
și casse panțerate sigur din antogen
și thermit, camere panțerate, casse
pentru acte, casete, prese pentru
copiat, lacăte de
siguranță, etc.

Referindu-vă la zia-
rul nostru vi-se tri-
mit prețuri curente
gratuit și porto fr.
Fabricare din ma-
terialul cel mai bun.

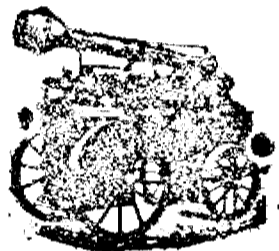
Ofere

motoare cu benzin și olei brut, locomobile motoare absorbitoare
de gazuri. Mașini motoare cu benzin automobile
pentru arat și imblău. Primește tofelul de montări pentru mașini,
mașini cu aburi, stabilimente industriale și încălzirea cu
aburi, precum și executarea a tofelul de aliaje de fier și metale

montarea deplină a morilor

precum și reparări în bransa aceasta.

Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine.

KÁLNAI S.

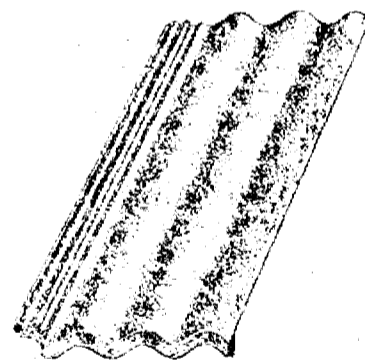
fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei-Marosvásárhely

Telefon No 316.

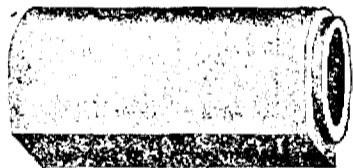
Reiber István

antreprisă de betonare și pa-
vare reprezentantul societății
de asfaltare ung. pe acții în

— Timișoara, Gyárvaros, Uri-utca No. 32. —

Primește lucrări de betonaj, pavări și tincuiri, pie-
trării, canalizări, și asfaltări. — Se vinde ciment de
Portland și românesc prima calitate cu prețuri re-
duse și în orice cvant, la comande cu vagonul se
transportă în condiții de plată foarte favorabile.
La lucrări comunale și de biserici cele mai mari
favoruri. — Prospecte de prețuri la dorință gratuit.
Toate comenzile să se adreseze la fir ma de mai sus.

HALÁSZ P. JÁNOS

atelier pentru bandage chirurgicale

BUDAPEST IX, Üllői u. 5

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și brevetate

Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare și mâni
artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru îndrep-
tarea staturii (gradehalter), mașini pentru umblat și
sprijinit, precum și tot felul de articole necesare pen-
tru îngrijirea bolnavilor, preparative de fabricație
engleză și americană, irigatoare și injectoare. — — —

Grijiți de adresă.

„Millenium“

Berărie și refectorie.

Am onoare a aduce la cunoștința P.

T. public, că voi avea cu ocaziunea

Sărbătorilor de Paști

Bere de Martie

care este una dintre cele mai

■ recunoscute în străinătate ■

Toată Vinerea pește proaspăt.

Cu toată stima:

Schuch Ferencz

proprietarul berăriei „Millenium“.

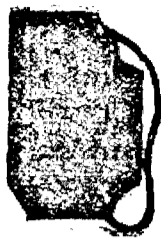
➔ **Chilii separate.** ➔

Váth István

cant de instru-
e muzicale în
esta, Rákoczi-ut 51.

andă pe lângă prețuri moderate
pianuri, cimbale, pia-
nine, violini, flaute,
harmonica, precum și
tot-felul de instrumente
muzicale. Prețul scoalei Kulif-
fay pentru învățatul cimbalului 7 cor.
Țin în depozit piese românești pentru
cimbală. Catalog (ilustrat) de prețuri
la dorință se trimite gratis și franco

ouă. Invenție Nouă.

Moară de oțel

ebuintare în economie și acasă, ma-
ent orzul, cucuruzul și grâul, se în-
ăna, puterea de muncă a unui băiat
un kilogram pe minut pelângă
se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

urate pentru desfacerea sămânței
și trifoiu, de mână cu puterea ori cu
iterea ori cu mâna, de aplicat în ma-
ălit ori de sine stătătoare. Prețurile
e la

Madár Gyula

aparate de desfăcut sămânța
și atelier de reparat mașini în
ad, Villanytelep mellett.

ai sunt dureri de stomac!

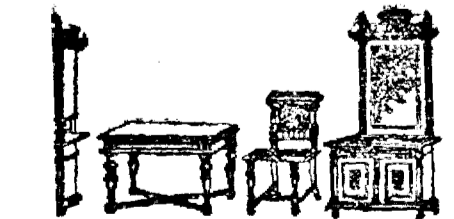
KUKFU KESERŐ

asă patentat IARBA CUCULUI
ă o folosință de câteva zile încetează
de apetit, vomarea, nervositatea de
liarea și ori-ce durere de stomac —
sticle mici 80 fil., sticlă mare 2 cor.
Daniel, farmacist, Gödöllő.
le imitații! Veritabile sunt numai când
acoperiș e patenta elix fumar. off.

MAZIN DE MOBILE
in Réthi

istic pentru edifici și mobile, în
N.-szeben, Elisabetg. 20.

ice lucrări pentru aranjamente de
biserici, magazine, birouri și
deasemenea pentru clădiri, lucrări
modern stil, pe lângă livrare
prețuri moderate și din material uscat.
și proiecte fac grabnic și gratuit.

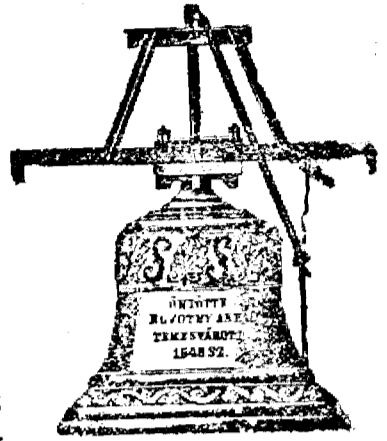

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a la

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. - TIMIȘOARA

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea
de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armo-
nioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare.
Sunt recomanda- CLOPOTELE GAURITE de dânsul în-
te cu deosebire ventate și pre-
niete în mai multe rânduri, eari sunt provăzute în partea superioară
— ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai
adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât
cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este
egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stă-
tătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut
— ca și spre turnarea de toate le metal. Prețuri-orzute ilustrate gratis.

SCULPTOR

și PIETRAR

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKANYI EDE —
sculptor și pietrar în
— SZATMÁR-NÉMETI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare
amvoane, grilaje, bazine, statue, ruși,
cruci, pietre pentru mormânt, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Canouri, mauzolee, poduri,
— — scări balustrade, pavagii ș. a. — —

Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rijnși
— — pentru sămânță și sare, tocile etc. — —

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă
— — prețurile cele mai convenabile. — —

Se fac gratuit deseneuri, rezervându-se dreptul de
proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă. —

Motoare șvedeze
pentru olei brut!
(Brevetul lui Hirsch Frank,
Stockholm)
în poziție orizontală și ver-
ticală.
Mașini motorice ieftine
și sigure, se pot instala
oriunde.
Motoare sistem Diesel.
Motoare cu gaz.

Motoare
cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.
Surányi Victor
inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, VI., Teréz-körut 21.
Cereți catalog.

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.
SZUBOTHA SANDOR
pregătitor de odăjdii și ajutori bisericești.
Intemeiat în 1888 Telefon pentru comit. și oras 496.
Literantul excel. Sale episcop Denssewffy din Cenad.

— TIMIȘOARA-CETATE —
în colțul străzii Lonovics și Jenő tőherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria»

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevotoare atât a pro-
fimei cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru
biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue
— sau altfel de ajusturi bisericești —
tot astfel marele său asortiment pentru materiale
— necesare la formarea ajustărilor bisericești. —
Pentru literările mele sau răspunderea.
— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

La 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a căpșitorilor auritorilor și lașt uititorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-n. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, a'tare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericești apoi pregătirea tuturor lucrărilor de brânșă aocasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericești. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincă merg pe — — — speșele mele proprii. — — —

Execuție promptă. Serviciu conștiințos.

Rog să țineți seamă de firmă.

Pescăria lui Simion Illics

: Arad, Piața Peștelui (Hal-tér) 13. :

Cel mai mare și cel mai ieftin depozit de tot-felul de pește sărat, unguresc, rusesc, și din România. Se pune în vânzare pelângă cele mai mici prețuri curente.

— La comande să se dea adresa amănunțită precum și poșta uitimă. —

Serviciul prompt și conștiințos e asigurat.

Cere preț curent gratuit.

Cere preț curent gratuit.

STEFAN SLADECK IUN.

FABRICA DE MOBILE

VIRSET

strada

Kudritzker No 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Atelier de cusutorie și croitorie pentru femei inteligente.

În institutul meu instruez desemnuri croi și cusutura h gळेzești și franțuzești după cel mai nou sistem. Ucenicele în cursurilor vor lucra pentru ele sau pentru rudenii, din care tuielele făcute cu aceasta trebuiesc înapoiate în vremea cursurilor.

Se dă instrucție și pentru desemnarea, croirea, cusutul, albiturilor precum și împletirea repede la mașina a covoarelor și mărimii diferite.

Pentru ucenicele din provincie am aranjat în institut un loc comod, supravegheat de mine, unde totodată se dau lecții de arta culinară și bucătărie.

Pentru continuarea studiilor muzicale e pian la îndemână.

Familii de funcționar beneficează de o reducere de 20%.

Inscrierile se poate face oricând.

La cerere servesc bucuroși cu amănunte.

Estira Végh m. Rá

inv. diplomată

proprietara și directora institutului

Arad, piața Libertății

MATUTSEK JOZSEF

Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

Încălțăminte

bărbătești și femelești executate în atelierul propriu.

Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care i șade bine se pregătesc prompt și din material bun, trainic și la modă.

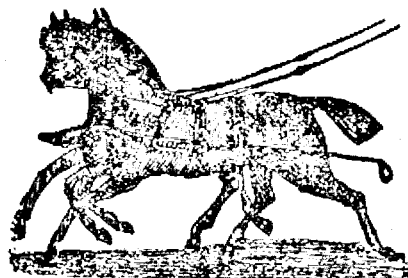
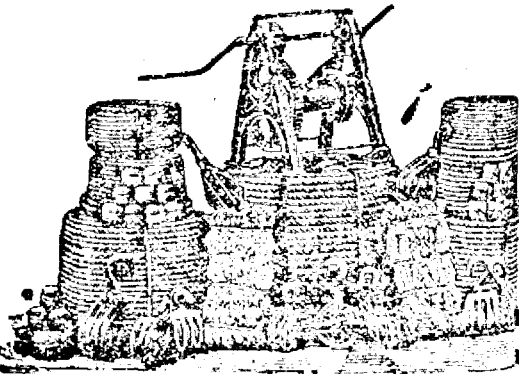
Funăria cea mai mare din Ungaria-sudică — este a lui Joanovics János.

— nepă, de fir, brăcii, legătoare. Așezare și scurtare a cânepă pentru transmisiuni. — Lugoj (Lugos) strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața

Funării de cânepă, pentru uzinuri și eco

Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii opitoare, ștreanguri, hamaouri, mreje p. pescari, rețele p.

Torturi pentru țesături, brăuri de cânepă și de jută (pânză), bătaoare de cânepă, pânze (Pack) țesături, saci de cânepă, pânză și jută, pânze împentrabile, sbiciuri, cergi și codoriști etc. etc. Serviciu prompt

Atelier de carșelărie și coșărie
Orendt G. & Co.
(odinioară Societatea de Sibiu — Nagybánya) Heltauerg. Str. (No 1)

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călătorie și sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte mici. Depozit permanent în curele de mașini, curele și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cizmele și jampersi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt și bine. Mare depozit de hamuri pentru cal dela soierie și țesături ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează prompt.

Modați senzaționale și elegante!

În magazinul de modă pentru dame:

OSIF KUNST

Șoara-centru, Strada Merczy. Asortiment bogat! Prețuri miraculoase, ieftine și solide.

„BISTRIȚIANA“ Institut
de credit și economii în Bistrița.

CONCURS.

El concurs pentru un post de
filiala noastră din Teaca (Teke-
ye) cu salar anual de K 2000—
și de quartir, apoi pentru un post
de cant cu salar anual de K 1200.
Cății au să documenteze, că au
la maturitate o școală comercială
că posedă limba română, ma-
germână în vorbire și scriere;
la postul de dirigent trebuie să
îndestulitoare pentru a conduce
atator și cu succes agendele și
teia filialei.

Cății alesi au să-și ocupe postu-
după alegere.
Cățiile se vor înainta până în 1 Mai
la direcțiunea subscrisă.

(Besztercze) la 15 April 1911.
Direcțiunea Institutului de credit
și economii „BISTRIȚIANA“.

Aviz!

Aurel Ciatu, medic practic român
Jakomini gasse 63 se primesc
cât 3 tineri români, sau 3 coco-
mâne din familie bună, cari voiesc
să se petreacă în Graz în
cu întreținere deplină. Prețul de
lunar 90 Cor. Pianu e la dispoziție.
Cățiile mai detaliate servește
Dr. Ciatu.

VINURI

și noi de vândut.

ativă cu toată încrederea la proprietarul
în Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă
numai vinuri bune, curate și pe lângă
cele mai moderate.

ri vechi: Rizling K —66 litru.

și Ruje, amestecat —60. Roșu —74

ri noi: Rizling K —56, Rizling

amestecat —50, Șiller —54, Mus-

nestecat K —48 litru.

bie de treve (comină) K 1-50 litru.

de drojdii 2:20, Rachie de treve

specialitate K 2— litru.

și rachie să expedieze cu rambursă

litri în sus sub îngrijirea mea proprie

dau împrumut pe timp de două luni.

calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Anunț.

Subscrisul am lipsă de
un candidat de avocat

cu praxă foarte bună, care e în stare de
a conduce o cancelarie advocațională, lucrînd
și în cauze mai complicate independent.
Respectivul să stie perfect limba maghiară,
să concepieze fluid și să o posedă și în
grai viu. Reflectanții, pot ocupa locul imed-
iat, pelângă condițiuni favorabile.

Dr. Mátyás Lázár, avocat.
Sibiu, Nagyszeben,
Strada Csnádiei No 28.

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Croitor român în Arad.

Aducem la cunoștința on. public din loc
și jur că începând cu ziua de azi dl

Gheorghe Marița.

Strada Kossuth nrul 66.

și-a deschis un atelier de croitorie civilă și
militară, unde pregătește toffelul de haine,
din stofe, fabricate din țară și străinătate,
la ultima modă și eleganță, deasemenea și
straițe pentru preoți. Reputația dlui Marița ne
oferă o garanție că va putea satisface întru
toate așteptărilor lumii elegante, și că am
câștigat întrinsul o forță de mână întâi ce
privește breasla ceasta. Îl recomandăm pu-
blicului cu toată căldura.

Mașini semi stabile. Mașini de aburi.
Cazane de aburi. MOTOARE. Șinuri.
Pumpe. Mașini pentru moară. TRAN-
SMISIUNI moderne. Fir de telegraf.
Se pot cumpăra conform tuturor cerințelor la
EMIL ABELES secția ferării și mașini
Budapest, V. Váci-ut 88.
— Mașini și cazane se dau și împrumut. —
Telefon 132-14. Adresa Telegrafică: „BARSET“.

În atenția proprietarilor de pomi.

Ofer altoi nobile de pruni bosnieci, anume
„Balkanska Carica“ (împărăteasa din Balcan) și
„Kraljica Bosne“ (Regina Bosniei.)

Altoile de doi trei ani cu coroană frumoasă
sânt de cel mai bun soi al prunilor cunoscuți
până acum. Fructele proaspete sânt foarte mari
extraordinar de dulci și gustoase, se coc pe la
sfârșitul lui August și sânt potrivite ca fructe
pentru masă și uscate, ori pentru pregătirea ma-
giunului sau a rachiului.

Prunele mele nu sufer de păgubitoarea boală de
frunze Polystigma rubrum cum se întâmplă la
prunele obișnuite la cari de multe ori cade frunza
în mijlocul verii și rodul suferă simțitor. Prunii
mei au fost premiați în repetite rânduri cu pre-
miul întâi din partea guvernului Bosniei și Her-
țegovinei, cu medalie de aur la expoziția mile-
nară din Budapesta din 1896, la expoziția din
Viena în 1897 cu medalie de argint la expoziția
universală din 1900 la Paris și cu medalia de
aur, la prima expoziție agrară din Bosnia și Her-
țegovina la Sarajevo în 1910. Pentru calitatea al-
toitor mei de pruni primesc cea mai extremă ga-
ranție.

Sava T. Kojdič, mare proprietar
în Brčka, (Bosnia),

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicu-
lui românesc din provincă, m'am ho-
tărit să deschid în Budapesta un

**Birou de informații și
Agentură românească.**

Orice informație relativ la petițiile îna-
intate la ministerii și la alte foruri, orice
informații comerciale și în general în
orice cauză dau în restimp de 2—3
zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile
în modul cel mai cinstit. Urgitez rezol-
virea petițiilor. Vorbesc în persoană cu
referentul cauzei și rog rezolvire favo-
rabilă. Fac toffelul de mijlociri comer-
ciale și comande. Prețuri moderate,
serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.

NICOLIN

Timișoara -
(Centru).
str. Takarékpenztár 4

Articole de coafură specială.

Chignone, bucle, impletituri, turbane, plete, transformării, peruce, bandouri.

Specialități de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comande prin poștă se efectuează prompt. Prețuri curent gratis și franco.

Crocsé Ferencz

proprietarul unei mine de piatră din Gődömestherháza.

Atelier de pletrărie și monumente în Marosvásárhely, Kalvária-u. 6.

Are în depozit monumente sepulcrale din marmor, granit și sienit, dela cele mai simple până la cele mai somptuoase, pregătește de asemenea orice lucrări pentru edificii și cavouri familiare.

Prețuri ieftine și serviciu prompt. Planurile se execută gratuit. Atelier modern.

BRAUN ANTAL

fabricant de instrumente muzicale în Temesvár, Centru, Strada Prinț Eugen No. 14. (Casa proprie).

Cel mai mare și mai ieftin izvor de cumpărare în Ungaria de sud

în

instrumente: de alamă, lemn, de suflat, cu coarde și instrumente de bătut precum și părțile constitutive a acestora. = Reparările se execută artistic. Prețuri moderate.

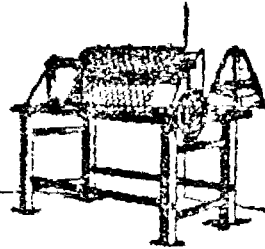
Instrumente vechi se cumpără sau se schimbă. Export în mic și mare.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efectuează totfelul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de :

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente în

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele sale. PRIMLUCRĂTOR MILOCEȘTE.

Recomandă și mașini pentru impletitul de sârmă.

Catalog de prețuri gratuit și franco. PEMIAT LA ȘASĂ EXPOZIȚII.

KLINGE ANTAL

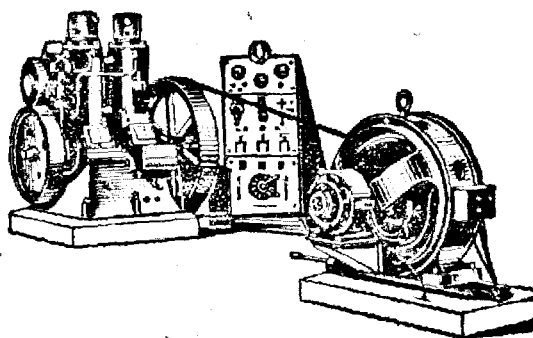
pietor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

UZINĂ ASORTATĂ CU INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut SWIDERS
Motoare de München ptu benzina și gaz condense
Mașini electrice M. S. W.
Pompe centrifugale și turbini
Auspiciile inginerilor și preliminarile de pune bucurios la dispoziție.

„ELEKTRA”
soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84-

ANUNȚS

La proprietarul Ioan Magyarád se află de vânzător mare și mic:

vin vechiu și de Măderat.

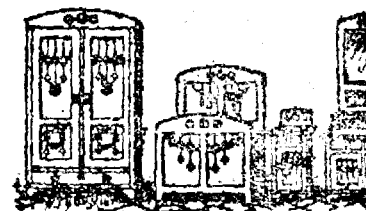
MEGYERI IN

văpsitor de halne, curățitor mic, broderie, și Institut pentru spălătul rufelor cu abur

ALBA-IULIA - Gyulafehérvár Széchenyi-u. (lingă biserică)

Primește curățiri lucioase și rășire de trusouri, albituri de de masă și de pat, perdele și lucruri din bransa aceasta cu foarte moderate. Curățire și torie chimică de tot-felul de pentru bărbați și femei, pardes a le desface, apoi materii de perdele, dantele etc., cu prețuri

Arnold Baumann fabrică și magazin de

Magaziul de mobile executate în propriu cel mai mare din Ardeș asortiment de mobile gata și jamente pentru prinzitor, dormitor, odăi domnești. — COVOARE, saltele pentru pat etc. și lucrări în bransa aceasta se execută în Atelier de tapeterie și Fabrică de matrațe din fir gaur. — Intreprindere de pompe funebre. Fabrică de mobile (filială) Aiud. CATALOGUL se expediează pe sau ulterior să se trimită

Arad, strada Salacz No 1.

Stimată Doamnă!

onoare a aduce la cunoștină, că am adus deja cele mai frumoasă

Modele de Primăvară

e-am expus în vitrine, pentru de a fi privite. Totodată la cunoștință, ca membră internă a firmei, că pentru sezonul de primăvară mă stabilesc aici, și sub conducerea priie se vor pregăti corsetele cele mai moderne.

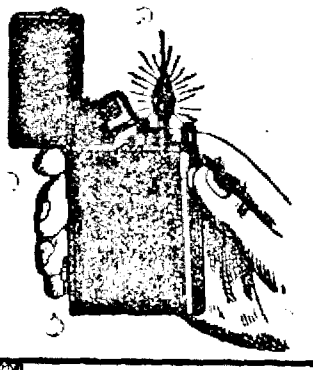

Curățiri, reparaturi și transformări se fac și p. provincă cu prețuri moderate.

l model care se compune din 3 părți. formează senzația sezonal în Paris. mandăm corsetele fără undrele de pește, cari sunt cele mai tenis, călărit și totfelul de sport. reprezentanții unei firme renumite din Paris, vindem cele mai corsete cu preț ieftin. nteresăm cu conștiințiozitate de comanda din provincie, iar comandate prin scrisoare le trimitem conform dorinței în timpul urt. Rugându-Vă pentru sprijin, semnăm cu deosebită stimă:

Neustadt și Herzog,

Budapest, Belváros, Váci-ut 16. (Inc. dela 1 August.)

Gramofone și plăci, Aprinzători original „Imperator“, lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri. Se caută revanzători.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze, Str. Bautler 11.

Iși recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păsă pentru bărbați și copii, precum și cușme, stafii, șapci și berete

pentru bărbați și femei, dela cele mai ieftine până la cele mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pelângă garanție. Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit atențiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi precum și

văpsirea pălărilor vechi

din păsă ori paie pelângă serviciu conștiințilos.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzate cu fotografia mea proprie drept brevet primesc cea mai extremă și sigură garanție demnă de toată încrederea.

FABRICA DE ȚIGLE

Mushong I. és T-sa

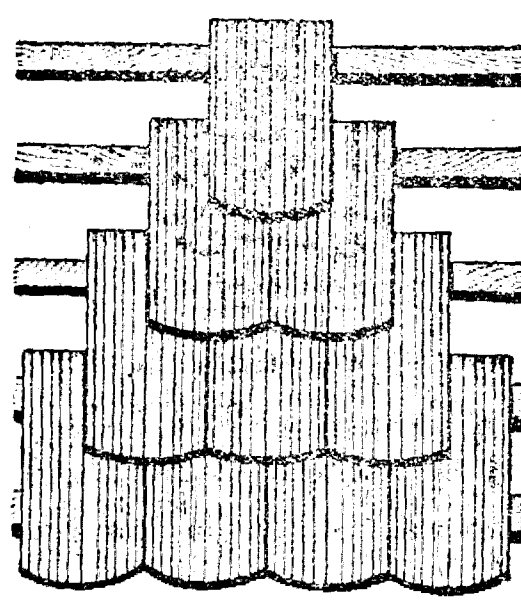
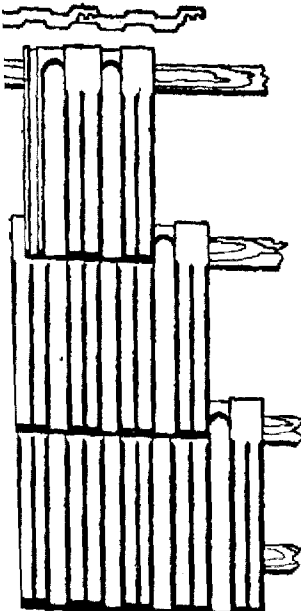
GÖZTÉGLAGYÁRAK. :: :: LUGOS.

Telefon: in centru Nr. 43. Adresa telegrafică: Muschong téglagyár. Cheque și giro conto Nr. 9040.

Recomandăm în interesul publicului edificator ca înainte de a cumpăra

țigle de acoperit

să ceară gratuit prospect de prețuri și modele de țigle duble brevetate BOHN Nr. 253; Țigle BOHN patentate, duble, presate se fac numai la comandă. —

„LANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou product igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bubele pricnuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Laner“ pudră. E non plus ultra pudră. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încrețurile și e cu totul nesticăcioasă. În culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Laner“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Laner“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Laner“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Laner“ esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea mătreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri.

„Laner“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

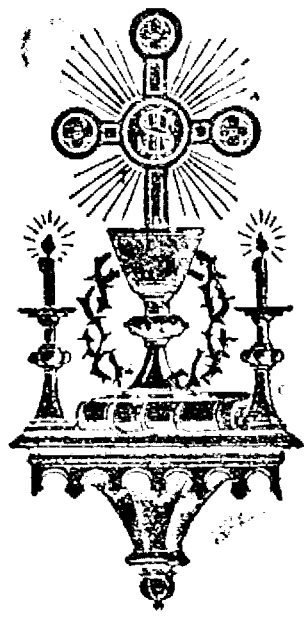
„Laner“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă. La comanda să se noteze că părul încăruntit în ce colorare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Laner“ apă care face părul blond Pentru a vâpsi în timp scurt, în băi, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacțiilor numai „Preparatele lui Rudolf Laner“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ alui Rudolf Laner, Temesvár, Gyárvaros F6-ut 70.

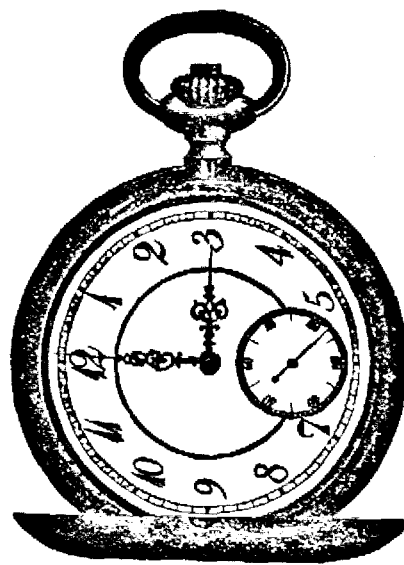

JOSEF JIKE

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnăd
neguțatorie pentru articlii de sticlă, porcelan și metal; farfuri
Inflorate, rame p. icoane și globuri, lămpi, oglinzi, țigle de

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe de aurite; Cădelniță; Caldărușe pentru apă; Candelabru de perete de bronz; Candelabru argintat; Crucii; Sfesnice de altar, Candelabru de lemn de tot; Candelabru aurit pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn; — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43.— Ca La dorință servește cu catalog gratis și franco. — Tel

Cele mai bune
orologie
— cele mai solide și cele mai după
Juvelerice
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrare
mai bună prăvălie în aceasta priv
intreagă Ungaria

BRAUSWETTER JAKE
orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit ca
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a ceit anu
Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și

Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul
magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

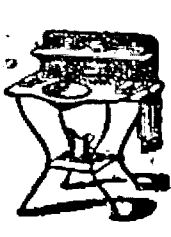
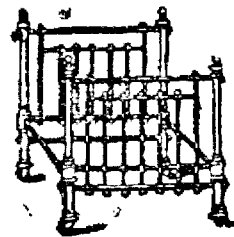
Str. Cisnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman)
intemeiat la anul 1867 ca l-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.

Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Mobile de fier și aramă

impletitori și garduri

de sirmă

Cataloge pentru mobile de fier și aramă se trimit gratuit și p. franco.

furnisează mai ieftin fabrica lui

Hoffmann & Hicker

Budapesta, VII., Holló-utca No 3.

Cataloge de impletitori și garduri de sirmă trimite gratuit.

Cel mai ieftin loc de cumpărat

mobiliere p. cafenele, hoteluri și spitale.

INSTITUT DE ASIGURARE INDIGEN „TRANSYLVANIA“

Sibiu, strada Cisnădiei 1—5 (în casele proprii) a introdus, ca să satisfacă în toată privința dorința publicului asigurator, câteva tarife nouă (lg. Xg. XIXg) după care s'a făcut posibilă încheierea de asigurări cu

40% participare la câștig,

după câte 3 ani de asigurare! Aceasta participare la câștig nu se calculează în premiile viitoare ci se plătește în numărar, ceea ce înseamnă o însemnată reducere a premiului. Dacă de ex. o persoană de 20 de ani încheie o asigurare pe K 10.000 după tariful XIXg astfel, că acest capital după o plătire de premiu decurs de 30 de ani, la ajungerea etății de 50 de ani ai persoanei asigurate să se plătească de jumătate iar cealaltă jumătate la moartea întâmplată mai târziu va avea după acest tarif să solvească un premiu anual de K 266.40, va să zică cu totul K 7992.

Primește însă în schimb după câte trei ani de asigurare înapoi 40% din premiu, adică în total K 10664 ca participare la câștig! Prin urmare toate spețele acestei asigurări fac K 6926.40.

Când însă moartea asiguratului s'ar întâmpla înainte' adică înainte de anul al 50-lea al etății, banii ar plăti imediat cele 10.000 de cor. întregi erez. Atunci, natural și premiul plătit va fi mai mic. Prospecte și informațiuni asupra acestui tarif, cum și asupra tuturor celorlalte, se dau în orice timp și în toată prevenirea prin Direcțiune sau prin reprezentanții ei.

Reprezentanța pentru Arad, se află la domnul **A. Herbay**, strada Széchenyi No 1.

Acuisitori se caută pretutindeni!